

PERSFOCUS

ELFDE JAARGANG NUMMER 7 - JULI 1995

KNIPSELKRANT VAN VERENIGING MARTIJN
OVER KINDEREN, VOLWASSENEN EN SEKSUALITEIT

"WANNEER GAAN ZE NOU EINDELIJK NEUKEN?
IK MOET OM ZES OOR THUIS ZIJN."

IN DIT NUMMER:

ChildRight Worldwide contra sekstoeristen	pag. 2
Straatkinderen/Kinderarbeid	pag. 9
Jochies als hoer in Nederland	pag. 11
Kinderporno nader beschouwd	pag. 13
Hou 't Internetjes...	pag. 15
Yolanda's strijd gaat verder	pag. 20
Jonge daders	pag. 21
Jongens als slachtoffer	pag. 22
De strijd tegen misbruik	pag. 23
Waar of niet waar?	pag. 25
Pedagogen op Dreef/Valselijk beschuldigd	pag. 27
Big Brother	pag. 30
Ontucht van de maand	pag. 31
De schone kunsten	pag. 34
Censuur of goed fatsoen?	pag. 38
Achtergrond/Michael J. doet 't echt!	pag. 39

PERSFOCUS, ELFDE JAARGANG, NUMMER 7, JULI 1995

Met knipsels uit:

Volkskrant	Vk
Telegraaf	Tel
Algemeen Dagblad	AD
NRC Handelsblad	NRC
Trouw	Tr
Het Parool	Par
Nieuwsblad van het Noorden	NvhN
Haagsche Courant	HC
Alkmaarse Courant	AC
Utrechts Nieuwsblad	UN
Haarlems Dagblad	HD
De Gelderlander	Geld
Gooi en Eemlander	G+E
Arnhemse Courant	ArC
Twentsche Courant	TC
VPRO-gids	VPRO
Veronica Bode	
Satellite	
Groene Amsterdammer	GA
Sekstant	
Privé	
Uit Duitsland:	
Tageszeitung	TAZ
Express	EXP
Focus	FOC
BOX	
Die Woche	WOC
Uit België:	
Gazet van Antwerpen	GvA
HUMO	
De Standaard	STA
Uit Engeland:	
The Times	TIM
The Daily Telegraph	TDT
Uit de Verenigde Staten:	
Time	

Abonnementen op Persfocus kosten f 65,-- per jaar. Verzending als brief is f 15,-- duurder en komt op f 80,--.

Losse nummers f 8,--.

Giro 5459646 van Vereniging Martijn
Postbus 93.548
1090 EA Amsterdam

Bestrafen sekstoeristen gevraagd

Par 3/4

(Van onze verslaggeefsters) **AMSTERDAM** - De wet moet zo worden veranderd dat het mogelijk wordt Nederlanders die zich in het buitenland schuldig hebben gemaakt aan seksueel misbruik van kinderen, in Nederland te straffen. Dat zegt ChildRight Worldwide in een petitie die deze organisatie vanmiddag heeft aangeboden aan staatssecretaris Schmitz van justitie. De petitie is ondertekend door duizenden mensen.

De Nederlandse wet biedt tot een klacht in te dienen, hetgeen dusver wel de mogelijkheid men-
sen te veroordelen die in het buitenland kinderen jonger dan twaalf jaar hebben misbruikt. Kinderen van twaalf tot zestien jaar worden echter geacht zelf

Volgens Ecpat (End Child Prostitution in Asian Tourism), de belangrijkste verzetsorganisatie tegen kinderseks-toerisme, telt Azië ten minste één miljoen kinderprostitue(e)s.

In Thailand zouden tweehonderd duizend kinderen in de prostitutie zitten en in de Filipijnen zestig duizend. Tevens werken in Sri Lanka, India en Nepal kinderen in de seksindustrie.

In Cambodja en Vietnam is sekstoerisme een groeiende bron van inkomsten. Ook in Oosteuropese landen en Rusland worden kinderen door buitenlandse toeristen misbruikt.

Engelse autoriteiten arresteerden onlangs een advocaat. De man kwam af en toe voor een weekende over naar Amsterdam en 'bestelde' vooraf vier verschillende kinderen.

'Seks met kinderen in buitenland moet strafbaar worden'

Geld. 4/7

Door onze Haagse redactie

DEN HAAG - Nederlanders die in het buitenland seks hebben met kinderen, moeten daarvoor in Nederland strafrechtelijk vervolgd kunnen worden. De organisatie Childright Worldwide heeft daartoe gisteren nieuwe wetgeving bepleit bij staatssecretaris Schmitz van justitie.

Schmitz ontving van de organisatie het rapport 'Kind van de rekening' over seksueel misbruik van miljoenen kinderen over de hele wereld. Prof. Doek, kinderrechtler en bestuurslid van Childright Worldwide, overhandigde Schmitz ook een petitie met tienduizend handtekeningen waarin wordt gevraagd de wet aan te passen.

In de praktijk komt het niet voor dat iemand die in het buitenland kinderen seksueel misbruikt, in Nederland wordt gestraft. In theorie is dat wel mogelijk: als in het land waar het gebeurt, ontucht met kinderen tussen twaalf en zestien jaar strafbaar is en de Nederlander door dat kind of een ouder wordt aangeklaagd. Volgens het rapport vergrijpen zich ieder jaar ongeveer tienduizend Nederlanders

voor weinig geld in arme landen ongestraft aan kinderen. Het kabinet zal onderzoeken op welke manier kinderseks-toerisme kan worden aangepakt, aldus staatssecretaris Schmitz. Overleg met andere landen moet leiden tot verdragen die strafrechtelijke vervolging in Nederland mogelijk maken. Verder wil het kabinet met reis- en luchtvaartorganisaties overleggen hoe kinderseks-toerisme voorkomen kan worden.

Reisbureaus

In Australië, Duitsland, Zweden, Frankrijk en Noorwegen is het misbruiken van kinderen in het buitenland al strafbaar. Canada, Nieuw-Zeeland, Japan, Italië en België bereiden wetten voor die dat mogelijk moeten maken.

In Duitsland eisen de grootste twaalf reisbureaus van al hun hotelrelaties in Azië een verklaring dat ze geen kinderseks in hun hotels toestaan. In Frankrijk en Zweden wijzen luchtvaartmaatschappijen hun passagiers op de moreel verwerpelijke en juridische kanten van kinderprostitutie tijdens vluchten naar bekende kindersekslanden.

Landen die bekend staan om het kinderseks-toerisme zijn Thailand, Sri Lanka en de Filipijnen, maar ook in Latijns Amerika en Marokko komt het op grote schaal voor. Nederland wordt de laatste tijd steeds vaker genoemd als land waar toeristen op afkomen vanwege de kinderprostitutie.

landers die zich hebben schuldig gemaakt aan seks met kinderen, moeten worden gestraft in het land waar dat is gebeurd.

D66-kamerlid Groenman denkt aan 'een gezamenlijke aanpak' met andere Europese landen, zoals Duitsland en de Scandinavische landen. ChildRight Worldwide is vorig jaar opgericht door de Nederlandse Nobelprijswinnaar prof. Jan Tinbergen. De organisatie die haar secretariaat in Amsterdam heeft, vecht tegen de exploitatie van kinderen. Behalve de petitie, ontving de staatssecretaris het rapport 'Kind van de Rekening

misbruikt. "Er moet bewijs voor zijn en dat is vaak moeilijk te krijgen," zegt een woordvoerder.

Ook in de Tweede Kamer wordt sterk getwijfeld aan de uitvoerbaarheid van het voorstel. VVD-woordvoerder Korthals: "Het slachtoffer en getuigen moeten in een strafzaak worden gehoord. Die moeten dan naar Nederland komen. Dat lijkt mij nogal lastig." PvdA-kamerlid Kalsbeek: "Het is de vraag of het Nederlandse strafrecht de beste methode is." De coalitiepartijen PvdA en VVD zijn van mening dat Neder-

landers die zich hebben schuldig gemaakt aan seks met kinderen, moeten worden gestraft in het land waar dat is gebeurd.

D66-kamerlid Groenman denkt aan 'een gezamenlijke aanpak' met andere Europese landen, zoals Duitsland en de Scandinavische landen. ChildRight Worldwide is vorig jaar opgericht door de Nederlandse Nobelprijswinnaar prof. Jan Tinbergen. De organisatie die haar secretariaat in Amsterdam heeft, vecht tegen de exploitatie van kinderen. Behalve de petitie, ontving de staatssecretaris het rapport 'Kind van de Rekening

DOOR PATRICK MEERSHOEK

Den Haag - Naar schatting tienduizend toeristen reizen elk jaar vanuit Nederland naar landen in Azië en Oost-Europa om daar jonge kinderen seksueel te misbruiken. Hoewel seks met kinderen in veel landen bij wet is verboden, komt het zelden of nooit tot vervolging van een sekstoerist. De stichting ChildRight Worldwide vindt dat het kabinet maatregelen moet treffen om seksueel misbruik van kinderen in het buitenland ook in Nederland strafbaar te stellen.

De Amsterdamse kinderrechtler prof. J. Doek, bestuurslid van ChildRight Worldwide, overhandigt vandaag in Den Haag een petitie aan staatssecretaris Schmitz van justitie. Met de petitie dringt de stichting er bij het kabinet op aan om in navolging van Zweden het sekstoerisme actief aan te pakken. Een Zweedse rechtbank veroordeelde vorige maand een man die in Thailand was betrapt op seks met een kind. Eerder zijn ook in Noorwegen sekstoeristen juridisch vervolgd.

Om het sekstoerisme vanuit Nederland aan te pakken, moet het zogeheten extra-territorialiteitsbeginsel in het wetboek van strafrecht worden aangepast.

De huidige tekst maakt het alleen mogelijk om Nederlands sekstoerisme in het buitenland met kinderen tussen twaalf en zestien jaar te vervolgen, als het betrokken kind of een ouder hier aangifte doet. Daarbij komt dat de wet voorschrijft dat het misdrijf ook strafbaar moet zijn in het land waar het wordt

gepleegd. Dat is lang niet altijd het geval.

ChildRight Worldwide hoopt dat het kabinet bereid zal zijn om de wetgeving op deze punten aan te passen. Daarnaast zal de stichting reisorganisaties en luchtvaartmaatschappijen benaderen met de vraag om het verschijnsel sekstoerisme bij hun klanten onder de aandacht te brengen.

In Duitsland bij voorbeeld heeft een dergelijke actie geleid tot een afspraak tussen twaalf grote touroperators en hun hotels in Azië dat kinderprostitutie daar niet zal worden toegestaan.

Over de omvang van het sekstoerisme verscheen eerder dit jaar een rapport van ChildRight Worldwide, in 1993 opgericht door Nobelprijswinnaar wijlen Jan Tinbergen. In een land als Thailand heeft de seksindustrie een omzet van drie miljard gulden per jaar. Kinderen spelen in deze bedrijfstak een steeds grotere rol.

Een Nederlands reisbureau publiceerde twee jaar geleden een brochure, waarin kinderprostituees werden omschreven als 'kleine slavinnetjes die echte Thaise warmte geven'.

Nederland

Het sekstoerisme concentreert zich in Aziatische landen als Thailand, Sri Lanka en de Filipijnen. Daarbuiten komt het fenomeen in toenemende mate voor in Latijns-Amerika, Oost-Europa en Marokko. Ook Nederland blijkt een aantrekkelijke bestemming voor sekstoeristen. In een rapport van de VN wordt een aantal genoemd van duizend kinderprostituees. De

'Ook Nederland moet harder optreden tegen sekstoerist'

Hc 3/7

Clubs

De politie in Rotterdam rolde onlangs twee clubs op, die behalve klanten uit eigen land ook veel mannen uit België, Engeland en de Verenigde Staten over de vloer kregen voor seks met minderjarige jongens. De kinderen waren zowel van Nederlandse als van buitenlandse afkomst. Volgens de politie komen jaarlijks honderden toeristen naar Nederland om seks met kinderen te hebben. ChildRight Worldwide vindt dat justitie te soepel met deze sekstoeristen omgaat: een Amerikaanse pedofiel werd onlangs betrapt en gearresteerd maar vervolgens zonder proces het land uitgezet.

Aanpak sekstoerist 'laak reiswereld'

Par 4/7

(Van een verslaggeefster) **DEN HAAG** - De toeristenindustrie kan een actieve rol spelen in de bestrijding van sekstoerisme met kinderen. Dat zei staatssecretaris Schmitz van justitie gisteren na ontvangst van een petitie van ChildRight Worldwide.

Hierin wordt gevraagd seks met kinderen in het buitenland in Nederland strafbaar te maken. Schmitz verwees naar het goede voorbeeld van Duitsland, waar reisorganisaties van hun relaties in Azië eisen dat ze geen seks met kinderen in hun hotels toestaan.

'Reisbureau moet sekstoerisme helpen bestrijden'

Door een onzer redacteurs

DEN HAAG, 4 JULI. De toeristenindustrie moet reizigers beter waarschuwen tegen kinderprostitutie in het buitenland. Net als in Duitsland zouden reisbureaus en luchtvaartmaatschappijen aan hotels in het buitenland de voorwaarde moeten stellen dat seks met minderjarigen daar niet plaatsvindt.

Dat zei staatssecretaris Schmitz (justitie) gisteren bij de presentatie van een rapport van de kinderplichtorganisatie ChildRight Worldwide, een inventarisatie van de seksuele exploitatie van jongeren. Elk jaar, aldus het rapport 'Het kind van de rekening', worden in de wereld ruim tien miljoen kinderen door volwassenen misbruikt, in een deel van de gevallen onder dwang. Alleen al in Azië zouden een miljoen kinderen in de prostitutie werken.

Schmitz, die de inhoud van het rapport "walgelijk en schrikbarend" noemde, wil dat de toeristenindustrie reizigers vooraf op de hoogte stellen van de gevaren van kinderprostitutie, met name voor de gezondheidsrisico's.

Tegelijk met het rapport werd een petitie aangeboden die is ondertekend door ruim 10.000 mensen. Daarin dringt ChildRight Worldwide aan op een wetswijziging die het mogelijk maakt dat Nederlanders die zich in het buitenland aan kinderen vergrijpen, in eigen land te vervolgen. Deze zogenoemde sekstoeristen bezoeken landen in Zuidoost-Azië (met name Thailand, Sri Lanka en de Filipijnen), Latijns-Amerika (vooral Brazilië) en sinds enige tijd ook Oost-Europa met als doel seks te hebben met minderjarigen.

De organisatie pleit er verder voor dat de Nederlandse justitie afspraken maakt met de justitiële

autoriteiten in het land waar de zedenmisdrijven plaatshebben. „Alleen dan is het mogelijk over te gaan tot opsporing en vervolging", aldus prof. J. Doek van de ChildRight Worldwide. Met de huidige Nederlandse wetgeving levert dat problemen op omdat bijvoorbeeld een 13-jarig slachtoffer van een zedenmisdrijf zelf in Nederland aangifte moet doen. Ook zou deze bij de rechtszaak aanwezig moeten zijn om te getuigen. Al is de kans daarop gering, dat het niet onmogelijk is bleek onlangs in Zweden waar een man tot enkele maanden gevangenisstraf werd veroordeeld wegens het misbruiken van een Thaise jongen.

Een ander probleem met de aanpak van kinderprostitutie is dat het gepleegde delict ook in het betrokken land strafbaar moet zijn, wil Justitie stappen kunnen ondernemen. Dat is in een aantal van de landen niet het geval, omdat het niet als misdrijf wordt erkend, met name in Oost-Europa. In een aantal landen, waaronder Zweden, Noorwegen en Australië, is het misbruiken van een minderjarig kind in het buitenland, strafbaar. ChildRight Worldwide wil dat dat ook in Nederland strafbaar wordt.

Minister Sorgdrager en de Tweede Kamer zetten onlangs hun vraagtekens bij de uitvoering van zo'n wet. Zo zijn bewijzen in een internationale zaak moeilijk te leveren.

Schmitz benadert reisbranche over sextoerisme

ANP

DEN HAAG

Staatssecretaris Schmitz van Justitie gaat reisbureaus en vliegtuigmaatschappijen waarschuwen tegen sekstoeristen. Ze wil dat deze bedrijven zonnig maatregelen nemen om het sekstoerisme te voorkomen. Schmitz zei dit maandag bij het in ontvangst nemen van het rapport *Het kind van de rekening* van Child Right Worldwide.

Het rapport is een inventarisatie van de seksuele exploitatie van jeugdigen. Schmitz omschreef de inhoud van het verslag als 'walgelijk en schrikbarend'. Child Right vindt dat de Nederlandse regering nationaal en internationaal een actievere rol moet spelen bij de bestrijding van seksuele exploitatie van kinderen.

Tegelijk met het verslag bood Child Right een petitie aan die is ondertekend door ruim tienduizend mensen. In de petitie dringt de organisatie aan op wijziging van de wet, zodat het mogelijk wordt Nederlanders die zich in het buitenland aan kinderen vergrijpen hiervoor in eigen land te vervolgen. Ook buitenlandse reisbureaus die naar Nederland komen om hier kinderen te misbruiken, zouden moeten worden vervolgd.

De organisatie pleit ervoor dat de Nederlandse justitie afspraken maakt met de justitiële autoriteiten in het land waar de zedenmisdrijven plaatshebben, zodat opsporing en vervolging mogelijk is.

Moeten Nederlandse sekstoeristen die zich in het buitenland aan kinderen vergrijpen hier berecht en gestraft kunnen worden? *Gijs Schreuders* ziet daar in de praktijk niet veel van komen. De wetgeving is een slecht instrument om onze walging mee te demonstren, meent hij.

De gegevens over de aard en omvang van kinderprostitutie in derde-wereldlanden zijn schrikbarend. ChildRight Worldwide, een organisatie die opkomt tegen seksuele exploitatie van kinderen, stelt Zweden aan Nederland ten voorbeeld. Ook burgers van de Verenigde Staten en Duitsland die in het buitenland ontucht met kinderen plegen, zijn in hun eigen land strafbaar. Tot een proces komt het echter zelden. Tot dusver is in Zweden slechts één veroordeling uitgesproken. Om ook Nederlanders die in het buitenland kinderen misbruiken in eigen land te kunnen straffen, moet de Nederlandse rechtsmacht worden uitgebreid. Een argument daarvoor is dat hier een afschrikkende werking van kan uitgaan. In de praktijk zou een dergelijke strafbaarstelling echter hooguit een symbolische betekenis hebben. De bewijsproblemen zijn namelijk vrijwel onoverkomelijk.

Sekstoerisme

De kinderplichtorganisatie Child Right Worldwide heeft een schokkend rapport gepubliceerd over de seksuele exploitatie van minderjarigen. Staatssecretaris Schmitz (justitie) noemt de inhoud "afschuwelijk en schrikbarend." Terecht.

Kinderen worden op allerlei manieren seksueel misbruikt en geëxploiteerd. Een van de uitwassen die in het rapport bijzondere aandacht krijgt is het sekstoerisme naar met name Aziatische en Latijns-Amerikaanse landen. Toeristen die zich daaraan schuldig maken, zouden in het land van herkomst vervolgd en strafbaar moeten worden gesteld; zoals dat in sommige landen al het geval is. Deze gedachtegang is goed invoelbaar. De idee dat 'volwassenen' bewust afreizen naar dat soort landen met als enige doel zich te buiten te gaan aan sex met kindhoertjes, vervult een weldenkend mens inderdaad met afschuw.

Juridisch is wat Child Right Worldwide nastreeft echter niet zo eenvoudig te verwezenlijken. Niet alleen is er een wetswijziging voor nodig (dat is overigens het lichtste probleem), maar de bewijsvoering in dit soort zaken komt uiterst moeilijk te liggen. Neem alleen al het feit dat het praktisch ondoenlijk is de getuige à charge (het misbruikte kind?) tot een belastende verklaring te bewegen; bij voorkeur ook nog in een Nederlandse rechtszaal.

In de landen waar de verwerpelijke sekspraktijken zich voordoen staat de overheid blijkbaar niet te dringen om er een eind aan te maken, ook al wordt weliswaar officieel het tegendeel beweerd. Primair zal daarom allereerst een mentaliteitsverandering moeten plaatshebben bij de regeringen van de betreffende landen. Zij zijn de eerstverantwoordelijken om de kinderprostitutie te bestrijden.

Desondanks kan het in Nederland strafbaar stellen van kinderprostitutie in het buitenland (sekstoerisme) zijn nut hebben. Al was het maar omdat ons land daarmee een wettelijke onderbouwing geeft aan zijn terecht afschuw over deze verwerpelijke praktijken.

Strafrecht tandeloos in strijd kinderseks

Voorwaarde voor een succesvolle vervolging is dat politie en justitie in het land waar het misdrijf wordt gepleegd, hun medewerking verlenen. Er zou dus op grote schaal samenwerking tussen de Nederlandse en - bijvoorbeeld - Thaise justitie nodig zijn bij de opsporing en het leveren van bewijs. Als zij dat zouden willen, zouden zij ook wel bereid zijn de daders ter plaatse te vervolgen, maar dat gebeurt nu juist niet. Bovendien moeten ook de slachtoffers en getuigen nog eens bereid zijn aan een vervolging van een verdachte in Nederland mee te werken.

Een uitbreiding van de rechtsmacht die het mogelijk maakt in het buitenland door Nederlanders gepleegde zedendelicten aan te pakken, zou in feite weinig anders dan een moreel gebaar inhouden.

Als de wetgever er toch voor zou voelen, dan rijzen ingewikkelde rechtsmacht-problemen. De Nederlandse strafwet is toepasselijk op Nederlanders die zich in het buitenland schuldig maken aan een misdrijf (naar Nederlands

Handel in kinderseks moet harder aangepakt

DEN HAAG - De Nederlandse regering moet nationaal en internationaal een actievere rol spelen bij de bestrijding van seksuele exploitatie van kinderen. De overheid moet meer aandacht schenken aan het feit, dat volwassenen over de hele wereld miljoenen kinderen seksueel of op een andere manier misbruiken. Dit stelt de kinderplichtorganisatie Child Right Worldwide in het rapport 'Het kind van de rekening', dat bestuurslid prof. J. Doek gisteren overhandigde aan staatssecretaris Schmitz (PvdA) van justitie.

Het rapport is een inventarisatie van de seksuele exploitatie van jeugdigen. De bewindsvrouw omschreef de inhoud van het verslag als "walgelijk en schrikbarend". Ze verklaarde dat het onderwerp bij haar en minister Sorgdrager (D66) al op de politieke agenda stond. De Tweede Kamer heeft al vragen over het onderwerp gesteld, waarop Sorgdrager spoedig antwoord hoopt te geven.

Tegelijk met het verslag werd een petitie aangeboden die is ondertekend door ruim 10.000 mensen. Daarin dringt de organisatie aan op wijziging van de wet, zodat het mogelijk wordt Nederlanders die zich in het buitenland aan kinderen vergrijpen hiervoor in eigen land te vervolgen.

Het gaat om zogenoemde sekstoeristen, die landen in met name Azië en Latijns-Amerika bezoeken met als doel seks te hebben met minderjarigen. Anderzijds betreft het ook bui-

"Walgelijk en schrikbarend." Zo noemt staatssecretaris Schmitz (PvdA) van justitie de praktijken met commerciële kinderseks, zoals die staan omschreven in een rapport van de organisatie Child Right Worldwide.

tenlanders die naar Nederland komen om hier kinderen te misbruiken.

Een wetswijziging is volgens Child Right echter niet voldoende. De organisatie pleit ervoor dat de Nederlandse justitie afspraken maakt met de justitiële autoriteiten in het land waar de zedenmisdrijven plaatshebben. "Alleen dan is het mogelijk over te gaan tot opsporing en vervolging", aldus Doek. Hij wees verder op het verdwijnen van de jeugd- en zedenpolitie na de reorganisatie van de politie, waardoor de aandacht voor seksuele misdrijven verslapt.

Schmitz erkende dat zij en Sorgdrager moeite hebben met het opgaan van de deskundigheid op het terrein van zedenmisdrijven in de basiszorg van de politie. "Deze specialisatie moet meer handen en voeten krijgen. De terugkeer van een aparte jeugd- en zedenafdeling is een optie", aldus Schmitz.

Verder zei de staatssecretaris belang te hechten aan preventie om sekstoerisme te voorkomen. Ze verklaarde in overleg te zullen treden met reisbureaus en vliegtuigmaatschappijen om eventueel maatregelen te nemen tegen sekstoeristen

recht), echter op voorwaarde dat het feit ook strafbaar is in het land waar het is gepleegd. Deze voorwaarde zou moeten worden geschrapt als men toeristen die zich in het buitenland aan kinderen vergrijpen hier wil vervolgen, want seksueel contact met minderjarigen is lang niet overal strafbaar.

Bovendien moet het gaan om een feit dat in Nederland als misdrijf geldt. Dat is altijd het geval bij seksueel contact met kinderen onder de twaalf. Betreft het echter seks met jongeren tussen de twaalf en zestien jaar, dan is een voorwaarde voor strafvervolging dat het slachtoffer zelf een klacht bij de politie indient.

Het valt niet te verwachten dat de kinderen die in landen als Thailand tot prostitutie worden gedwongen, aangifte doen. De eis dat er een klacht moet zijn ingediend over seksueel misbruik van twaalf- tot zestienjarigen, alvorens tot strafvervolging kan worden overgegaan, zou dus uit de wet geschrapt moeten worden. Maar dit is nu juist in 1991 inge-

voerd met de gedachte dat seksuele activiteit van jongeren onder de zestien niet strafbaar behoort te zijn, tenzij er duidelijk sprake is van onvrijwilligheid en dwang. Een herziening van de wet zou dus vrijwillige seks beneden de zestien in Nederland zelf weer tot misdrijf bestempelen. In de praktijk zou dit neerkomen op verscherping van de in Nederland geldende zedelijkheidswetgeving.

Het valt moeilijk in te zien wat de misbruikte kinderen in landen van Azië en Latijns-Amerika daarmee opschieten. Het terugdringen van de kinderprostitutie in de Derde Wereld is in de eerste plaats een kwestie van armoedebestrijding. Daarnaast kan voorlichting aan westerse toeristen een remvormen op sekstoerisme. Het Nederlandse strafrecht is in dit geval echter geen deugdelijk instrument: het is bedoeld om te straffen, niet om uiting te geven aan onze walging.

Gijs Schreuders is juridisch medewerker van deze krant.

Ongehoord, ook in Thai land!

Moralistisch rapport over sekstoerisme

Vorige week presenteerde de door honderd Nobelprijswinnaars gesteunde stichting ChildRight Worldwide een rapport over seksueel kindermisbruik. De daarin aanbevolen bestrijding van kindersekstoerisme is echter rijkelijk naïef, menen mr dr D. van der Landen en prof. mr Th. de Roos, advocaten te Amsterdam.

door DIRK VAN DER LANDEN
en THEO DE ROOS

Onder de honderdduizend Nederlanders die jaarlijks Thailand en Sri-Lanka bezoeken, zouden zich maar liefst 45.000 sekstoeristen bevinden. Van hen zouden er 4500 speciaal naar deze landen afreizen om zich aan jonge kinderen te vergrijpen, aldus het rapport over seksueel kindermisbruik van ChildRight Worldwide. Helaas is op dit rapport wel wat af te dingen, hetgeen een zakelijke discussie over de aanpak van de seksuele exploitatie van kinderen eerder belemmert dan bevordert.

ChildRight Worldwide gaat ervan uit dat alle denkbare vormen van seksueel kindermisbruik bestaan bij de gratie van de consumptie: de actieve of passieve pedofiel. Alle reële of gedachte tekortkomingen in de bestrijding van seksueel kindermisbruik worden vervolgens op diens conto bijgeschreven.

Zo zouden 'pedofiele lobby's' verantwoordelijk zijn voor het zwakke vervolgingsbeleid en de tolerante zedelijkheidswetgeving in ons land. Het rapport schetst bovendien een nogal karikaturaal beeld van de pedofiel: "Pedofielen zijn vaker wel dan niet keurige burgers met een vooraanstaande plaats in de samenleving. Vrijwel alle pedofielen die recent in Rotterdam en Amsterdam zijn opgepakt, hebben een academische opleiding en een boven-modaal inkomen."

De stichting stelt voor iedere vorm van bezit van kinderporno strafbaar te stellen. Het is ChildRight kennelijk ontgaan dat een wetsvoorstel van deze strekking reeds in het parlement ahangig is.

Een principieel bezwaar tegen dit wetsvoorstel is de zeer ruime delictomschrijving. Niet alleen foto's waarop ontucht met kinderen is afgebeeld vallen eronder, maar ook naaktfoto's die de aanschouwer seksueel kunnen prikkelen. Daardoor vallen allerlei zaken onder de pornografiebepaling die daaronder niet thuis horen, zoals naaktfoto's van kinderen in het familie-album, artistieke naaktfoto's en educatieve opnamen. Een te ruime delictomschrijving is vanuit rechtsstatelijk oogpunt bezwaarlijk (de burger weet niet waaraan hij toe is), maar levert ook handhavingproblemen op (het is onmogelijk en zinloos alle in omloop zijnde naaktfoto's van kinderen op te sporen).

Seksuele contacten van een volwassene met een persoon tussen de twaalf en zestien jaar kunnen alleen worden vervolgd, indien de jeugdige of diens ouders een klacht indienen bij justitie. ChildRight stelt voor het klachtrecht om te draaien: alleen als het kind en/of de ouders een verklaring van consensus geven voor seksueel contact van het kind met een volwassene, moet worden afgezien van vervolging.

Dit voorstel is rijkelijk naïef. Indien een vijftienjarige en een achttienjarige samen de liefde willen bedrijven, is het onzinnig te verlangen dat de eerste de

ander eerst een schriftelijke verklaring van instemming moet overleggen.

Bovendien miskent de aanbeveling de ratio achter de vereiste van een klacht. Met de in 1991 tot stand gekomen regeling - seks met kinderen tot twaalf jaar is altijd strafbaar, met kinderen tussen de twaalf en zestien jaar alleen op klacht - wil de wetgever enerzijds tegemoet komen aan de maatschappelijke realiteit dat mensen op steeds jongere leeftijd seksueel actief worden, terwijl anderzijds de mogelijkheid bleef bestaan deze leeftijdsgroep tegen seksueel misbruik te beschermen. Een gewenste vrijpartij moet kunnen, maar misbruik wordt bestraft.

ChildRight wijst dit uitgangspunt af. Het seksueel zelfbeschikkingsrecht van kinderen tussen de twaalf en zestien jaar wordt afgedaan als 'een slogan van de lobby van Nederlandse pedofielen', want 'geen kind zal ooit uit vrije wil zijn lichaam ter beschikking stellen van een volwassene'.

Het is volgens ChildRight niet erg waarschijnlijk dat een kinderprostituté uit een Derde-Wereldland een strafklacht zal indienen tegen een Nederlandse kindersekstoerist. In deze landen zijn politie en justitie immers meestal corrupt, als ze al geen directe belangen hebben in de seksindustrie.

ChildRight bepleit daarom in deze gevallen de klacht als voorwaarde voor vervolging af te schaffen, waardoor het mogelijk wordt sekstoeristen in hun eigen land te vervolgen. In het verlengde van deze aanbeveling ligt het voorstel de Nederlandse rechtsmacht inzake ontucht door Nederlanders in het buitenland tot mondiale schaal uit te breiden.

Wij zien in beide voorstellen een vorm van moreel kolonialisme. Zij berusten op de veronderstelling dat wetgever, justitie en politie in de landen waarheen sekstoeristen reizen incompetent of corrupt zijn. Daarbij wordt over het hoofd gezien dat de medewerking van deze staten altijd noodzakelijk is. Zij zullen de delicten moeten opsporen, getuigen moeten horen, bewijsmateriaal moeten verzamelen enzovoort.

Ook wij zijn voor een effectieve aanpak van seksueel kindermisbruik. Te recht stelt de stichting dat naar dit verschijnsel nog te weinig empirisch onderzoek is gedaan. Het is echter een gemiste kans dat het rapport onvoldoende aanknopingspunten bevat voor een zakelijke discussie over juridische knelpunten bij de bestrijding van seksueel kindermisbruik.

Het lijkt erop dat ChildRight zich te veel heeft laten meeslepen door de te rechte verontwaardiging over wat schuldeloze slachtoffers wordt aangedaan. Met een kruistocht tegen pedofielen is niemand gebaat; evenmin met moreel paternalisme jegens landen die kampen met voor onze begrippen ongekende sociaal-economische problemen. Voor een doelmatige bestrijding van misstanden is samenwerking met deze landen noodzakelijk.

Ruim 150 jaar geleden, zo wil een beroemde Thaise parabel, was er een bordeelbazin die aan een boeddhistisch klooster een grote schenking deed om een tempel te bouwen. Zij ging daarna naar een invloedrijke monnik om te vragen hoeveel ze van haar geld terug zou krijgen in haar volgende leven. "Weinig", antwoordde de monnik, "want uw geld heeft een kwalijke lucht."

Ouderen die kinderen seksueel misbruiken en de profiteurs van deze in Azië nog steeds groeiende tak van seksindustrie, menen vaak dat geld wat stom is, recht maakt wat krom is.

Deze week heeft de Amsterdamse stichting ChildRight bij staatssecretaris Schmitz (Justitie) gevraagd om bestraffing in ons eigen land mogelijk te

maken van Nederlanders die in het buitenland kinderen seksueel hebben misbruikt.

Vandaag een reportage uit Thailand, het paradijs voor pedofielen dat zich inmiddels jaarlijks mag 'verheugen' in de komst van vele duizenden Nederlandse sekstoeristen die zich er - vooralsnog strafeloos - uitleven op kleine kinderen.

Van onze correspondent
JOS VAN NOORD

BANGKOK, zaterdag
Kinderrechten die wereldwijd beschermd moeten worden? Hollandse Jan zet de wereld liever op z'n kop. Zegt ijskoud dat kleine kinderen 'recht' hebben op seks. Met Jan van 48. Dat vinden ze hartstikke fijn, beweert Jan.

Pedagogen, andere kinderexperts en ouders met gezond verstand denken daar uiteraard anders over. Die zeggen dat het de hoogste tijd is om onze wetgeving zodanig aan te passen dat kinderen wereldwijd beschermd worden tegen dominante kinderlokken, die onder het mom van goedhartigheid kinderen misbruiken. Tegen reizende viespeuken, die de armoe van ouders in Derde-Wereldlanden schaamteloos exploiteren door zich aan hun kinderen te vergrijpen.

Kwetsbare, kansloze kinderen, die eenvoudige beïnvloeden

zijn door types als de Hollandse fabrieksarbeider Jan met zijn vette knip vol vakantiegeld.

Jan, die z'n leven lang al probeert goed te praten wat eigenlijk niet te verdedigen valt, kan zich zelfs boos maken op de correspondent van de krant, die hem warempel in het verre Thailand opspoort en aanspreekt op zijn vakantiegedrag.

De Amsterdamse stichting ChildRight Worldwide is volgens Jan, speciaal naar tropisch Zuid-Thailand gekomen om zich uit te leven in pedofiele relaties met Thaise jongetjes, een criminele organisatie. "Zo'n club zou nou verboden moeten worden", zegt Jan over de stichting, die deze week in een rapport aan de staatssecretaris van Justitie pleitte voor het strafbaar stellen in Nederland zelf van seksueel misbruik van kinderen door Nederlanders in landen als Thailand, Sri Lanka en de Filipijnen.

Jan is hevig verontwaardigd. "Weet je wat die stichting wil? Die wil onze westerse seksuele frustraties opdringer aan een land als Thailand, waar ze in de omgang met elkaar, inclusief sex, die frustraties helemaal niet kennen. Dat is misdadig!"

Bij Sanphasit Koompraphant, de vermoeid ogende directeur in Bangkok van het Centrum voor de Bescherming van de Kinderrechten met opvangcentra voor mishandelde en misbruikte kinderen in verscheidene Thaise steden, hangt het antwoord op Jans visie aan de muur: een ingelijst wetsartikel. De Thaise wet verbiedt expliciet seksueel misbruik van kinderen en/of het profiteren daarvan.

Omzeilen

„Maar door de toenemende vraag naar seksuele diensten in onze hoofdstad Bangkok en vooral in de provincies, neemt het aantal kinderprostitutés nog steeds toe. Almaar jongere kinderen worden aangeboden", zegt Sanphasit, die wel toegeeft dat de Thaise politie hoerenbazen dikwijls tipt hoe zij de wet kunnen omzeilen.

Hij kijkt mij vermoed aan: „Veel Thais vinden overspel, ontrouw en een regelmatig bezoekje aan een prostituté normaal. Maar de Thaise cultuur verwerpt sex met kleine meisjes. Tegen misbruik van jongetjes stelt de Thaise samenleving zich minder fel tweer. Dat is dan ook ons grootste probleem. De kinderprostitutie is sterk in opmars, niet alleen in de toeristenplaatsen. In Bangkok vind je nu ook al bordelen met Birmeese kinderen en Cambodjaanse kinderen. Maar wij Thais moeten ook eerlijk zijn: de meeste klanten zijn Thais. Dat is ons pro-

bleem."

Zelfs een diepe zucht geeft in alleszins vervuild Bangkok nauwelijks lucht aan een hart vol smart.

"Kinderen blijken goedkoop en eenvoudig te exploiteren materiaal op de toeristische seksmarkt. Daarom zijn wij erg blij met de pogingen van de Nederlandse stichting ChildRight om nu ook in Nederland de wet zodanig te veranderen dat Nederlandse toeristen die zich in het buitenland vergrijpen aan jonge kinderen, in eigen land vervolgd en gestraft kunnen worden. In Australië, Amerika, Duitsland, België, Frankrijk en de Scandinavische landen is dat al zo. Het sekstoerisme is een westerse uitwas. Van een aangepaste wetgeving met een zogenoemde extra-territoriale clause gaat in elk geval een duidelijke waarschuwing uit naar potentiële sekstoeristen die op kinderen loeren: vluchten kan niet meer. Je kunt je straf niet meer ontlopen door ver van huis kinderen te misbruiken", zegt Sanphasit, die een fax over de voorgestelde wetswijziging in Nederland voor zich heeft liggen, afkomstig van de Utrechtse stichting Kinderen in de Knel, een initiatief van de Protestantse Kerken in Nederland.

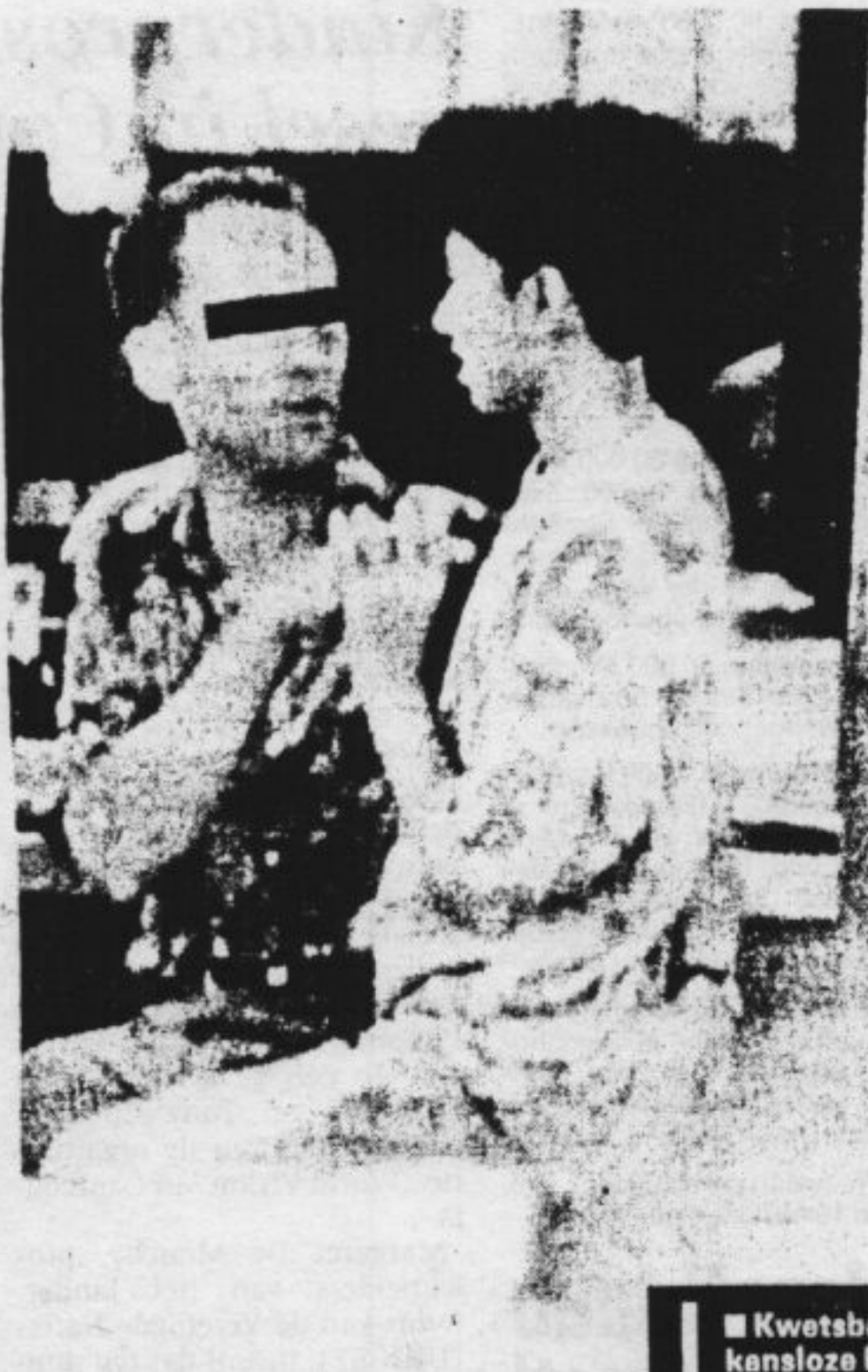
Adoptievader

Over Jans verdediging dat hij zich doorgaans bij één jongetje houdt, de school voor het kind betaalt en diens straatarme familie regelmatig geld en goederen toestopt, is de advocaat, Thailands bekendste verdediger van kinderrechten, duidelijk en kort: "Een adoptievader verlangt geen sex. Zo eenvoudig is dat!"

Piet heeft zich in Thailand gevestigd, omdat hij ervan houdt met jonge tieners naar bed te gaan. "Die kinderen... ach", zegt hij, "die vinden het allemaal best. Vijfennegentig procent vindt 't gewoon lekker. Ik lok niet en ik forceer en ik dwing niks. Je loopt op straat, je knipoogt en ze gaan meteen met je mee. Het gaat allemaal heel spontaan en leuk. Van misbruik is geen sprake. Als in Thailand kinderen worden misbruikt, dan komt de politie heus wel in actie! Die kinderen zijn gewoon uit op een beetje gezelligheid en wat zakgeld. Voor drie gulden doen ze 't hier met je. Daar moet je in Nederland eens om komen!"

Piet wil ons wel graag even een voorbeeld geven, uit zijn inmiddels jarenlange Thaise ervaring, van hoe dat zit met de Thaise politie. "De eerste keer dat ik hier kwam, ging ik naar het noorden. Ik had gehoord dat daar veel jonge meisjes beschikbaar waren. Maar ja, hoe vind je ze? Dus toen ik eenmaal in de noordelijke stad Chiang Mai was aangekomen, vroeg ik voorzichtig aan de bestuurder van zo'n tuk-tuk driewieler: Waar vind ik hier jonge grietjes? Tot m'n schrik blies die gozer op z'n vingers om een politie-agent te roepen. Ik kreeg de zenuwen. Maar even later kwam dezelfde politie-agent met drie piepjonge kinderen aanzetten, die wel wat wilden bijverdienen..."

"Ik denk dat de buitenlanders deze kinderen onnoemelijk veel schade berokkenen door nu plotseling een discussiepoint te maken van het sekstoerisme. Aziatische tieners, die jarenlang vrolijk in

Kwetsbare, kansloze kinderen zijn eenvoudig te beïnvloeden door types als de Hollandse fabrieksarbeider met zijn vette knip vol vakantiegeld.

het leven stonden, gaan in eens denken: wat doen we nou fout? Wij zadelen deze Thaise mensen — vanuit ons Victo-

"Pedofielen zijn kampioenen in het goedpraten van wat verkeerd is"

riaanse normenstelsel dat in deze oosterse cultuur totaal niet van toepassing is — op met een schuldcomplex van heb-ik-jou-daar! Spelletjes doen ze altijd al met elkaar. Nu komt er af en toe ook eens een buitenlander langs. Nou en? Het zit hier in de cultuur ingebakken", zegt Hans, een Zeeuw die zijn restaurant in Nederland opgas om in Thailand op zijn manier te gaan genieten. Hans, die liefst met zeer jonge meisjes sekst, ontpopt zich warempel nog als een zelfbenoemd verdediger van kinderrechten: "Kinderen hebben kennelijk wel het recht om 'nee' te zeggen, maar niet het recht om 'ja' te zeggen", concludeert Hans. "Laten die calvinisten in Nederland lekker hun zaken in Nederland regelen en zich alsjeblijft niet met Thailand bemoeien, want ze kunnen hun zaken hier heel goed zelf regelen. Daar hebben ze het ziekelijk georganiseerde Nederland, waar ze zichzelf wettolereren, hier helemaal niet bij nodig. Blijf van Thailand af!" zegt Hans.

"Landen zullen kinderen beschermen tegen economische exploitatie en werk dat hun onderwijs en opvoeding

of hun gezondheid en wezijn in de weg staat", zo staat het in de door vrijwel alle landen, inclusief Nederland, ondertekende VN-conventie voor de Rechten van het Kind.

De wereld is een dorp geworden en alle bewoners van deze global village hebben via hun gezamenlijke VN-organisatie Unicef afgesproken dat kinderen niet misbruikt zullen worden, ook niet door sekstoeristen. Daar was onze wonderschone half-Nederlandse Unicef-ambassadrice Audrey Hepburn enkele jaren geleden, vlak voor haar zo onwenselijke dood, intens bij betrokken. Audrey was op haar best als wij in haar boerderij bij Genève spraken over de kinderen van de wereld.

"Elk kind heeft het recht op een kans. Niets is erger dan een kind niet eens een kans te geven op een behoorlijk leven. Het belang van het kind moet altijd voorop staan, bij alles wat wij ouderen doen", zei Audrey dikwijls. "Ouders hebben de eerste verantwoordelijkheid, maar de regering van hun land moet hen steunen met deugdelijk onderwijs en goede gezondheidszorg. Kinderen mogen nooit en te nimmer een behandeling krijgen die hun zelfrespect aantast." Zelfrespect.

Uitbuiten

"Buitenlandse pedofielen in Thailand hangen dikwijls een mooi verhaal op over de hulp die zij bieden aan het door hen 'uitverkoren' kind en diens familie", concludeert programma-coördinator Christine Vertucci van de organisatie ECPAT, actief in het bestrijden van kinderprostitutie door westerlingen in Bangkok en nog 24 andere plaatsen in Zuidoost-Azië. "Maar de realiteit is dat zij een arm kind uitbuiten. Een kind zonder opleiding dat nooit zou instemmen met dergelijke praktij-

Sex-Tourismus: Deutscher verkauft Kinder

exp Manila - Die Philippinen meinen es ernst mit dem Kampf gegen den Sex-Tourismus: Nach Staatspräsident Ramos, der den Sex-Urlaubern, die sich an Kindern vergeifen, sogar mit der Todesstrafe droht (EXPRESS berichtete), geht jetzt Senator Ernesto Herrera in die Offensive: „Vor allem Deutschen betreiben in der Nähe Manials einen Ring für Kindesprostitution.“ Das Bundeskriminalamt sei eingeschaltet.

Dennoch kommen immer wieder neue Ziele hinzu, die Sex-Touristen anlocken. So die Insel Shangchuan Do vor der südchinesischen Küste. Hier bieten über 300 sehr junge Huren ihre Dienste an - von der Regierung geduldet. In China ist Prostitution verboten.

EXP 11.07.95

■ Sextourismus

Vor Ort ermitteln

Koblenz (AP) - Zur Bekämpfung des Kindermissbrauchs durch Sextouristen aus der Bundesrepublik sollten nach Ansicht der Kinderhilfsorganisation terre des hommes deutsche Verbindungsbeamte vor Ort eingesetzt werden. Sprecherin Christa Dammermann verwies in einem Interview auf einen Modellversuch mit einem schwedischen Kriminalbeamten, der in Zusammenarbeit mit thailändischen und philippinischen Behörden Sextouristen aus Skandinavien nachgespürt habe.

ken als het een behoorlijke kans had gekregen. De kinderexploitanten proberen altijd zichzelf schoon te praten."

"Pedofielen", zegt Christine, "zijn werkelijk kampioenen in het goedpraten van wat verkeerd is. Sommigen hangen een verhaal op, waarbij de tranen in je ogen springen. Met een overtuiging... volgens mij geloven ze het zelf. Toch deugt er van hun zogenaamde goedheid niets. Feit is en blijft dat een vermogend mens, iemand die in de ogen van deze doodarme Derde-Wereldburgers vele malen miljonair is, een ander mens uitbuit. Een kwetsbaar kind wordt geschonden in z'n lichamelijke integriteit. Al zet je daar nu

TAL 29.07.95

Zeker 80 duizend kinderen werken in Sri Lanka

Reuter
COLOMBO VK 277

In Sri Lanka moeten minstens 80 duizend kinderen tussen 10 en 14 jaar al werken. Veel van hen doen huishoudelijk werk. De mensenrechtenorganisatie Amnesty International heeft dat woensdag verklaard.

Amnesty citeerde ambassadeur Bernard Goonetilleke, hoofd van een Srilankaans onderzoeksteam. Goonetilleke heeft tegen de mensenrechtencommissie van de Verenigde Naties in Genève gezegd dat zijn regering een campagne is begonnen tegen illegale kinderarbeid. Maar hij zei dat het moeilijk is de wet te handhaven.

Goonetilleke verklaarde dat kinderprostitutie is toegenomen met de groei van het sekstoerisme. Vooral jongens prostitueren zich steeds vaker.

Vorige week heeft de Srilankaanse regering een wetsontwerp aangenomen dat kinderprostitutie moet tegengaan.

een miljard gulden tegenover, het blijft onverdedigbaar, want het is volkomen fout. Je kunt wel spreken over de Thaise cultuur, maar wat is dan de landsaard en de cultuur van die pedofielen? Wat is dan hun moraal? Mag die cultuur wel zomaar overboord worden gezet?"

"Wij van de organisatie ECPAT zeggen: een mens exploiteert een ander mens en dat is onder alle omstandigheden zo fout als het maar kan. Dat men het hier in Thailand op z'n beloop laat, omdat men geen keus heeft en geen betere kansen voor kinderen, wil dat soms zeggen dat 't goed en aanvaardbaar is?"

Kinderprostitutie TEL '7)

Uw reportage van afgelopen zaterdag over de kinderprostitutie in Thailand was mij — in Thailand — een pak van mijn hart. Bij mijn veelvuldige bezoeken aan Azië erger ik mij regelmatig aan de aanstootgevende vertoningen van 'Jan met de vette knip' en 'Piet de kinderlokker' die zichzelf op hun decadente manier met dikwijls zeer jonge Thaise kinderen seksueel uitleven, voor iedereen zichtbaar, op stranden als dat van Jomtien en Pattaya. Heel erg goed dat u daar eens de aandacht op vestigt in een reportage waarin tevens wordt afgerekend met alle mooie praatjes, waarmee deze zieke sekstoeristen altijd weer proberen zichzelf schoon te praten.

SONGKLA, (Thailand) Sonja Hartog

Sex-Touristen dromen droont der Strick

Von SEBASTIAN ZABEL
exp Manila - Es sind Kinder. Und es sind erwachsene Männer, die sie zerstören. Immer mehr Sex-Touristen suchen immer jüngere Mädchen und Jungen, um ihre perverse Lust zu befriedigen. Rund 50.000 der jährlich 360.000 Deutschen, die wegen billigem Sex nach Asien, Afrika und Südamerika reisen, vergreifen sich an Kindern unter 14 Jahren.

Eines ihrer Hauptziele: Die Philippinen. Dort nimmt die Prostitution trotz drastischer Strafen immer schlimmere Ausmaße an. Präsident Fidel Ramos fordert nun: Todesstrafe für Kindersex-Touristen! „Wir müssen der Welt deutlich zeigen, daß wir den Kampf gegen solche unmoralischen Aktivitäten ernst meinen“, so der Staatschef. Auf den Philippinen wird die Todesstrafe durch den Strick vollstreckt.

Ein barbarisches Abschreckungsmittel - doch es wird: den Sexhandel kaum stoppen. Millionen von Frauen und Kindern bieten überall auf der Welt käuflichen Sex. Und die deutschen Männer rangieren nach den Japanern auf Platz 2 der Kundenliste: Vizeweltmeister in Sachen Sex-Tourismus.

■ **Thailand:** Ob Bangkok, Pattaya oder Chiang Mai: 1,5 Millionen Prostituierte bieten sich den Urlaubern an. Außerdem 700.000 Mädchen unter 16 Jahren, 100.000 unter 14, 10.000 Jungs. Seit zwei Jahren wird verstärkt gegen Kindersex-Touristen vorgegangen. Doch meist kommen Täter mit Bestechungsgeldern oder Geldstrafen davon.

■ **Sri Lanka:** Hauptreiseziel für schwule Kindersex-Touristen. 30.000 minderjährige Jungen arbeiten als „Beachboys“. Ertappte Täter werden nach Zahlung lächerlicher Geldstrafen (um 100 Mark) in ihre Heimat abgeschoben.

■ **Brasilien:** Neben Rio und Sao Paulo blüht die Kinderprostitution vor allem in Recife. 2,5 Millionen Prostituierte,

500.000 bis 1,5 Millionen (!) Kinder. Strafverfolgung existiert praktisch nicht.

■ **Kenia:** 500.000 Prostituierte, mindestens 100.000 Minderjährige. Mombasa - ein einziges Bordell. Offiziell ist Kindersex verboten und strafbar, doch ist noch nie ein Sex-Tourist verurteilt worden.

■ **Philippinen:** 300.000 Prostituierte, 100.000 Minderjährige,

Minderjährige Mädchen in einem philippinischen Bordell

ge, darunter viele Jungen. Die Regierung will nun energisch gegen Sextäter vorgehen, sogar die Todesstrafe einführen.

■ **Dominikanische Republik:** 80.000 Prostituierte, viele Minderjährige, warten vor allem in Sosua und Santo Domingo auf Kunden. Praktisch keine Strafverfolgung.

Leutheusser-Schnarrenberger

haben, auch in Deutschland bestraft werden (6 Monate bis 10 Jahre Haft). „Die neue Gesetzeslage ist nicht schlecht“, sagt Dr. Bernhard Böhm, Sprecher des Justizministeriums. „Doch bisher wurde erst in zwei Fällen gegen

Zurück aus dem Urlaub - zu Hause in den Knast!

exp Bonn - Seit Ende 1993 können Sex-Touristen, die sich im Ausland an Kindern vergangen

Sex-Touristen in Deutschland ermittelt. Wir suchen nach Wegen, das Gesetz besser anwenden zu können.“ Zur Zeit ermittelt die Staatsanwaltschaft Köln gegen einen Kölner, der mehrere 12 bis 16jährige Jungen auf Sri Lanka mißbraucht haben soll. Der Täter: „Ich bin mir keiner Schuld bewußt, habe nur meine Neigungen ausgelebt - die Vorwürfe lassen mich kalt.“

ANNE D'HONDT

RON O'GRADY
Schande!
De schokkende wereld van sekstoerisme en kinderprostitutie
Vertaald door Theo Horsten
Tielt: Lannoo
135 blz., 495 fr.

DE ergste leugen is dat kinderen niet belangrijk zouden zijn.“ Met deze beklijvende uitspraak eindigt het boek *Schande! De schokkende wereld van sekstoerisme en kinderprostitutie* van Ron O'Grady.

Wie de veertien hoofdstukken van *Schande!* doorneemt, ontkomt niet aan een sterk gevoel van verontwaardiging over de beschamende manier waarop kinderen in Azië worden ontvoerd, verkocht en doorverkocht om daarna in de hel van de prostitutie te belanden. Een weg terug is er voor hen vrijwel nooit.

Anna uit Birma is vijftien jaar. Uit vrees voor ontvoering door Birmese soldaten die kinderen ronselen, sturen Anna's ouders haar naar een vluchtelingenkamp aan de Thaise grens. Omdat Anna illegaal in het land verblijft, wordt ze gevangengezet. Een vrouw koopt haar vrij, maar verkoopt haar aan een pooier uit de

■ **Kuba:** 60.000 Prostitueerde, 30.000 Minderjarige umlagern die Strände von Varadero und die Hauptstadt Havanna. Offiziell verboten und strafbar. Doch Polizei und Justiz kassieren lieber Schmiergelder von Sex-Urlaubern.

■ **Rußland:** 50.000 Prostituierte, 10.000 Minderjährige allein in Moskau. Kindersex verboten, Strafverfolgung kaum vorhanden.

■ **Tschechien:** 30.000 Prostituierte (davon 20.000 minderjährig) in Prag. Der Straßenstrich an der E55 Berlin-Prag: ist der längste der Welt. Justiz und Polizei völlig überfordert.

■ **Jamaika:** 30.000 Prostituierte, viele Kinder. Strafverfolgung weitgehend unbekannt.

■ **Vietnam:** 200.000 Prostituierte, 50.000 Minderjährige in den Großstädten Ho Chi Minh Stadt und Haiphong. Offiziell verboten und streng bestraft. Auch hier: Schmiergelder schützen Sex-Täter vor Strafe.

■ **Indien:** 2,5 Millionen Prostituierte, 1 Million Minderjährige, vor allem in Bombay. Offiziell verboten, Strafverfolgung jedoch gleich Null.

Weltweit prostituieren sich rund 10 Millionen Kinder.

Kinderprostitutie gesel in Cambodja

PHNOM PENH (reuter) — In Cambodja begint men zich zorgen te maken over pedofilie en kinderprostitutie, die een steeds groter aandeel innemen in de nog steeds expanderende seksindustrie. Een industrie die zo lukratief is geworden dat de machtige groepen erachter, doodsbredrengingen gebruiken om onderzoeken te stoppen.

Meisjes van 12 tot 17 jaar, en zelfs jonger, worden aan bordelen in Phnom Penh verkocht in schuldsavernij voor prijzen vanaf 2.500 frank, zo zeggen sociale werkers. „De jongste onderzoeken wijzen uit dat de meisjes in de bordelen van Phnom Penh steeds jonger zijn. In een geval zelfs vanaf 10 jaar“, zei Tony Culnane, projectleider van de organisatie „World Vision“ in Cambodja.

Margaret De Monchy, projectleiders van het kinderfonds van de Verenigde Naties (UNICEF), meent dat ten minste 35% van de meisjes in de Cambodjaanse seksindustrie tussen 12 en 17 jaar oud zijn. Vijfenvijftig procent van de meisjes in de industrie werden door verwanten of vrienden aan bordelen verkocht, zo tonen Unicef-cijfers aan.

Culnane zei dat hij zich meer en meer zorgen begint te maken over berichten van buitenlandse pedofiele activiteiten, waarbij buitenlanders straatjongens aanspreken voor seks. De Cambodjaanse mensen-

rechtengroep *Vigilance* zei in een recent rapport dat het aantal prostitué(e)s van 1.500 in 1990 opliep tot 17.000. Het rapport van *Vigilance*, dat werd opgesteld in maart en april, volgde op een studie over prostitutie in Phnom Penh en elf andere provincies, waarin werd gezegd dat de seksindustrie de bescherming genoot van machtige corrupte politici-mannen en legerofficieren. Die „beschermen“ bordelen en de bendes die de prostitutie organiseren. „In sommige gevallen zitten zij zelf achter de etablissementen of de bendes“, aldus het rapport.

De Cambodjaanse seksindustrie kende een snelle expansie na de komst van een 22.000 man tellende vredesmacht van de Verenigde Naties in 1991, maar sedert haar vertrek in 1993, komt de vraag vooral van Cambodjanen, zo zeggen experts.

Een onderzoek instellen naar de illegale industrie kan gevaarlijk zijn. Een Noorse niet-goevernementele organisatie zag zich gedwongen haar onderzoek stop te zetten nadat ze doodsbredrengingen ontving.

De oorzaak van de plotse expansie van de seksindustrie wordt door een buitenlandse hulpambtenaar toegeschreven aan het ontbreken van een sterk wettelijk kader om ze te bestrijden en het gebrek aan politieke wil om maatregelen te treffen.

„Het probleem is, dat er onvoldoende wetten zijn en dat er te veel geld mee gemoeid is“, aldus de ambtenaar.

pe Standcaand 10/7

Onschuld kan een hel zijn

havenstad Ranong. Als Anna zwanger raakt, wordt ze geschopt tot het kind in haar buik sterft. Ze raakt ten slotte met het aids-virus besmet.

Benevens het verhaal van Anna bevat het boek ook tal van verwijzingen naar Aziatische kinderen die in de seksindustrie terecht komen en vaak door westerse sekstoeristen worden misbruikt. De voorbeelden zijn niet fictief. Ze zijn afkomstig uit officiële documenten. Achteraan het

boek zijn tevens een aantal statistieken en grafieken opgenomen over de internationale vrouwen- en kinderhandel.

Het initiatief voor *The Rape of the Innocent*, de oorspronkelijke Engelse titel van *Schaamte!*, ging uit van ECPAT (End Child Prostitution in Asian Tourism), een internationale actie die in 1990 werd opgezet om de kinderprostitutie en het sekstoerisme volledig uit te bannen.

De Nieuwzeelander Ron O'Grady, internationaal koördinator van de campagne en auteur van het boek, wil de publieke opinie en de politieke beleidsmensen er met dit werk op wijzen dat de internationale kinderhandel werkelijk bestaat en, wat erger is, steeds toeneemt.

In zijn werk oefent O'Grady vooral scherpe kritiek uit op de reclame van de reiswereld, die zinspeelt op een seksuele vrijheid zonder schuldgevoelens in exotische bestemmingen, en daardoor de vraag naar dat soort reizen stimuleert.

De auteur maakt ook komaf met de myte dat men het in die landen niet zo nauw zou nemen met de seksuele zeden. Zoals vaak is geldgewin de belangrijkste factor. Toch weigert O'Grady de kinderprostitutie louter toe te schrijven aan de armoede, waardoor ouders gedwongen zouden worden hun kinderen te verkopen.

Voor de mentaliteit moet veranderen, stelt hij. Vandaar zijn voorstel om naast strengere wetten de bevolking voor te lichten en te onderrichten over de rechten van het kind.

WEGENS de delicate inhoud valt een boek als *Schande!* snel ten prooi aan effectjagerij waardoor het, in figuurlijke zin dan, als voyeuristisch kan worden bestempeld. Hier en daar krijgt het boek ook dramatische boventonen, maar doorgaans hoedt de auteur zich voor aanstootgevende details. Het is een verdienste van de

auteur dat hij de problematische seksindustrie voortaan ook in België kunnen worden vervolgd. *Schande!* toont aan dat onschuld een hel kan zijn. Precies omdat kinderen belangrijk zijn, mag men dit werk niet ongelezen laten. STA 13.07.95

ringen zorgvuldig te boek stelt. Storend is dat de Nederlandse vertaling heel wat manke zinnen en grammaticale slordigheden bevat. Een zinsconstructie als: „Met dit verhaaltje bedoelen we te zeggen“, kan echt niet door de beugel. Wat in de vertaling ook ontbreekt, is een verwijzing naar de recent goedgekeurde wet op de mensenhandel waardoor Bel-

110 13-7

16 ■ straat 13-14-95

SEKSTOERISME EN KINDERPROSTITUTIE

HEATHER MILLS
Home Affairs Correspondent

The Home Secretary yesterday announced proposals to tackle tour operators and others who enable sex tourists to prey on children abroad.

But the move – an urgent review of the law to see if they can be prosecuted for conspiracy or incitement – falls short of demands that the paedophile tourists themselves should face trial. Campaigners say Michael Howard's proposals would only catch operators and those embarking on tours where it could be proved that the aim was to have sex with children. It would not affect the vast majority of paedophiles, who make their own way, mainly to the Far East.

Mr Howard was under pressure to act after 10 other Western countries, including Australia, Germany and the US, introduced legal curbs on their own citizens to tackle child prostitution – now recognised as a major problem involving the abuse and exploitation of hundreds of thousands of children. The pressure intensified with the introduction by Lord Hylton of a Private Members' Bill, which seeks to change jurisdiction to allow offences committed abroad to be tried in Britain.

But yesterday Mr Howard said that despite its "admirable aim", Lord Hylton's Bill, was flawed, and ineffective. Ministers believe it is unworkable because of the problems in obtaining evidence and witnesses in the countries where the offences are committed.

"We are however urgently examining the scope of the law in each of the United Kingdom jurisdictions to see what steps could be taken to deal with those who in this country, conspire or incite others to commit offences abroad," said Mr Howard. "This would enable us to deal with those who organise sex tours or who encourage others to travel abroad for the purpose of sexually exploiting children."

The move was criticised by the Labour MP Glenda Jackson who said: "It is an excuse that is totally unacceptable as similar laws are already in existence in France, Germany, Norway, Sweden, Australia and the US."

Referring to the case of a Swedish man jailed last month for having sex with a 13-year-old boy in Thailand, Ms Jackson said: "It proves that if the will is there it is possible for governments to take the necessary action to help protect children internationally from the terrible abuse of criminal adults. Indeed, British courts already have extra-territorial jurisdiction in cases of murder and treason, so the process and structure for pursuing international co-operation is already in place."

Anne Badger, of the Coalition on Child Prostitution in Tourism: "We welcome it as a step in the right direction, but it does not go nearly far enough."

Lawyers were also dismissive. Anthony Scrivener, QC, said: "It would be much more sensible to stay in step with other Western countries and adopt similar legislation to prosecute paedophiles."

"Als de wereld de 22e eeuw haalt, is het mogelijk dat historici zich dan zullen afvragen hoe de mensheid tegen het einde van de 20e eeuw heeft kunnen toestaan dat enkele miljoenen kinderen werden gedwongen de seksuele behoeften van de volwassenen te bevredigen. Terecht zullen ze deze ongelooflijke toestanden vergelijken met de praktijken in het Rome van de 2e eeuw en de wijdverbreide slavernij in de 18e eeuw."

Zo begint "Schande", een boek over sekstoerisme en kinderprostitutie, geschreven door Ron O'Grady uit Nieuw-Zeeland. O'Grady is de koördinator van ECPAT, End Child Prostitution in Asian Tourism, een internationale campagne die ten tijde trekt tegen seksueel misbruik van kinderen, vooral in toeristische seksparadijzen. Het initiatief ging in 1991 van start en is intussen uitgegroeid tot een wereldwijd netwerk. De campagne spitst zich niet meer alleen op Zuidoost-Azië toe, maar richt zich ook tot andere continenten waar sekstoerisme en kinderprostitutie afschrikwekkende proporties beginnen aan te nemen. Sinds 1994 maakt ook België deel uit van ECPAT. In ons land is trouwens sinds begin mei een wet van kracht die toelaat, onder bepaalde voorwaarden, Belgen die zich in het buitenland schuldig hebben gemaakt aan seks met kinderen ook hier te vervolgen.

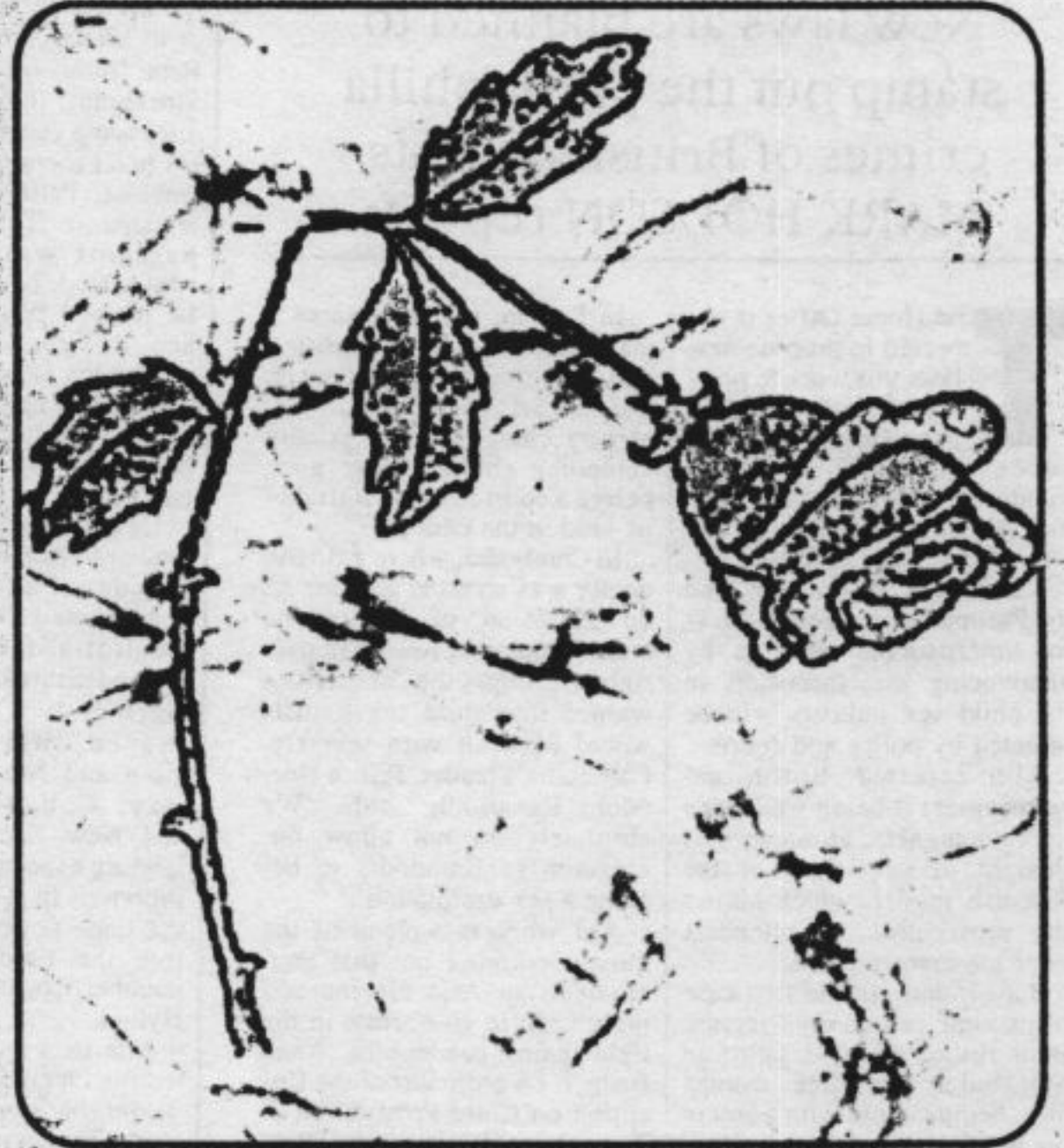
De andere business

In Zuidoost-Azië en Derde Wereldlanden betekent toerisme ontegensprekelijk inkomsten, infrastructuur en tewerkstelling. Helaas gaat het ook gepaard met een gans andere business: de seksindustrie. Reisbureaus in het Westen speelden daar op in en deden menig "selekt" man-nengezelschap en "brave" huisvader een reisje naar Thailand of de Filipijnen boeken. Daar was "alles" mogelijk en ver van huis kwam het op een frustratie of perversiteit meer of minder

niet aan. Alleen al in Zuidoost-Azië zit intussen één miljoen kinderen in de georganiseerde seksindustrie. Ze moeten werken in bordelen, worden in kamers gevangen gehouden en ter beschikking gesteld, moeten op straat klanten oppikken of zijn gewoon begrepen in de 'room-service' van hotels... Jongens en meisjes van nog geen zestien jaar en, omwille van het Aidsprobleem en de steeds zwaardere eisen van de klanten, alsmat jonger, worden verminkt en voor de rest van hun leven psychisch gekraakt. Omwille van de armoedige situatie waarin ze moeten leven en die hun familie er vaak toe aanzet kinderen aan ronselaars te verkopen in ruil voor een televisie of een koelkast. Omwille van de geldhonger vooral van de maffia die de seksindustrie in handen heeft en organiseert. Ook met prostitutie, zeker die van kinderen, zijn aanzienlijke financiële belangen gemoeid. Internationale netwerken van pedofilie en de stroom van sekstoeristen deden de prijzen stijgen. Er is dus een heuse trafiek ontstaan, waar grof geld mee verdiend wordt. Dat kinderprostitutie ook een sociaal doel zou hebben zoals soms wordt beweerd, dat door de klant zijn plezierjes te geven het kind geld krijgt om eten te kopen, is alleen maar een schaamteloze leugen en een alibi voor mensonwaardig gedrag.

Kentering

In bepaalde landen komt er gelukkig stilaan een kentering. Meedank zij de acties van niet-governementele organisaties en van ECPAT, wordt het bestaan van kinderprostitutie stilaan erkend. Een belangrijke stap voorwaarts, want tot voor enkele jaren werd het fenomeen gewoon genegeerd of ontkend. Dank zij

de druk in binnen- en buitenland en de medewerking van hulporganisaties, kerkelijke basisgroepen, plaatselijke autoriteiten, sociaal-ingestelde politiemensen, ambassades en Interpol begint er hier en daar toch wat te veranderen. Regeringen, die tot dan toe kinderprostitutie oogluikend hadden toegelaten of zelfs aangemoedigd, begrepen dat de seksindustrie het imago van hun land meer kwaad dan goed begon te doen. Ze stemden wetten die het sekstoerisme met kinderen verboden en strafbaar maakten. Maar wetten dienen ook te worden toegepast. En dat is in de praktijk niet steeds zo eenvoudig. De leeftijd van de kinderen moet worden aangegeven, het misdrijf moet bewezen zijn, een dader kan bij gerechtelijke vervolging bescherming vragen van zijn ambassade...

Een sekstoerist in zijn eigen land voor de rechter brengen is al evenmin eenvoudig. Bewijzen en getuigenissen van misbruikte kinderen vormen daar het grootste probleem.

Verschuiving

Het fenomeen kinderprostitutie begint stilaan te verschuiven naar landen, waar de wetgeving veel lakser is of onbestaand. In Afrika, Latijns-Amerika en Oost-Europa, bijvoorbeeld. Daar is het op dit moment nog helemaal de juridische woestijn, waardoor acties haast uitgesloten zijn.

Seks met jongeren heeft niets met liefde of tederheid te maken. Het is doodeenvoudig verwerpelij en gaat over platte overheersing. Kinderprostitutie is een vorm van slavernij. Het verwijst naar een samenleving waar individualisme en materialisme hoogtij vieren. Stilaan begint het er echter op te lijken dat het mis-schien wel een lege overwinning is geweest!

GREET MEULENAERE

Ron O'Grady, "Schande!", uitgeverij Lannoo. Prijs: 495 fr. Ecpat-België: Broederlijk Delen, Huidevettersstraat 165, 1000 Brussel.

Curbs on child sex

New laws are planned to stamp out the paedophilia crimes of British tourists. MARK HODSON reports

The Home Office is expected to propose new laws this week to prosecute child sex tourists. This follows the successful conviction last month of a Swedish man who had sex with a 14-year-old boy while on holiday in Thailand.

Last week, Cambodia and the Philippines reacted to growing international pressure by announcing that foreigners in the child sex industry will be targeted by police and courts.

The expected British announcement is being welcomed by campaigners, although it is thought to stop short of the Swedish model, which allows the prosecution of offenders once they return home.

Last month, in the first case of its kind, retired civil servant Bent Bolin, 69, was jailed in Stockholm for three months after being caught with a boy in his hotel room at the beach resort of Pattaya. Bolin was arrested in Thailand and his passport was confiscated, but he jumped bail and flew back to Sweden after telling his embassy he had lost his passport.

Legislation similar to that in Sweden has been passed in Australia, the United States, Germany, France, Belgium and Norway. Canada and New Zealand are expected to follow suit. Proposals to give British courts the same powers were put before the Lords in a private member's bill drafted by Lord Hylton.

Ministers had been opposed to the legislation, saying it would be impractical to enforce. They now appear to have changed their minds after strong cross-party support for the bill, which has survived three readings in the Lords and which will be introduced to the Commons by the Tory MP Michael Alison on Friday. Last week neither campaigners nor

In Saigon, police arrested a man suspected of organising child sex tours for foreigners, and in Sri Lanka three foreigners charged with sexually exploiting children have gone before a court in the first trial of its kind in the country.

In Cambodia, where a British doctor was arrested on June 22 on suspicion of paedophilia after complaints from a human rights group, the authorities warned that child sex tourists would be dealt with severely. Cambodia's leader, Prince Norodom Ranariddh, said: "We absolutely do not allow our kingdom of Cambodia to become a sex destination."

Aid workers welcomed the moves, pointing out that governments in Asia are increasingly keen to co-operate in the fight against paedophilia. Anne Badger, co-ordinator of the Coalition on Child Prostitution & Tourism, said: "In the past they tended to turn a blind eye because it was bringing in tourism, but now because of the international outcry, and the spread of HIV, they realise they have to do something."

Hylton said: "These moves [in the Philippines and Cambodia] are certainly encouraging but not everything is rosy in the garden yet. There is often corruption in these countries and there are severe limitations to their police resources and prosecution services and courts."

Christian Aid, which has supported Hylton's bill, says it will continue to campaign for legislation along the Swedish lines.

Eileen Maybin, the charity's spokeswoman, said: "Several countries, including Australia, are looking at ways of allowing children to give evidence by video satellite link, and we think that would work here, too."

Throughout Asia 1m child-

while on holiday in Thailand.

Last week, Cambodia and the Philippines reacted to growing international pressure by announcing that foreigners in the child sex industry will be targeted by police and courts.

The expected British announcement is being welcomed by campaigners, although it is thought to stop short of the Swedish model, which allows the prosecution of offenders once they return home.

Last month, in the first case of its kind, retired civil servant Bent Bolin, 69, was jailed in Stockholm for three months after being caught with a boy in his hotel room at the beach resort of Pattaya. Bolin was arrested in Thailand and his passport was confiscated, but he jumped bail and flew back to Sweden after telling his embassy he had lost his passport.

Legislation similar to that in Sweden has been passed in Australia, the United States, Germany, France, Belgium and Norway. Canada and New Zealand are expected to follow suit. Proposals to give British courts the same powers were put before the Lords in a private member's bill drafted by Lord Hylton.

Ministers had been opposed to the legislation, saying it would be impractical to enforce. They now appear to have changed their minds after strong cross-party support for the bill, which has survived three readings in the Lords and which will be introduced to the Commons by the Tory MP Michael Alison on Friday. Last week neither campaigners nor

In the Philippines, where 60,000 children are estimated to work as prostitutes, the government appears to have bowed to international pressure in declaring a new crackdown on the sex industry. President Fidel Ramos last week ordered the closure of bars and hotels used as fronts for prostitution, and the arrest of all foreign nationals involved in vice.

Ramos made the announcement after hearing the findings of an Australian parliamentary study group working undercover in the Filipino resort of Angeles. The group warned of the growing involvement of Australians in sex tours, and possibly paedophilia, and claimed that many businesses suspected of being fronts for prostitution were owned by Australians.

In Cambodia, where a British doctor was arrested on June 22 on suspicion of paedophilia after complaints from a human rights group, the authorities warned that child sex tourists would be dealt with severely. Cambodia's leader, Prince Norodom Ranariddh, said: "We absolutely do not allow our kingdom of Cambodia to become a sex destination."

Aid workers welcomed the moves, pointing out that governments in Asia are increasingly keen to co-operate in the fight against paedophilia. Anne Badger, co-ordinator of the Coalition on Child Prostitution & Tourism, said: "In the past they tended to turn a blind eye because it was bringing in tourism, but now because of the international outcry, and the spread of HIV, they realise they have to do something."

Hylton said: "These moves [in the Philippines and Cambodia] are certainly encouraging but not everything is rosy in the garden yet. There is often corruption in these countries and there are severe limitations to their police resources and prosecution services and courts."

Christian Aid, which has supported Hylton's bill, says it will continue to campaign for legislation along the Swedish lines.

Eileen Maybin, the charity's spokeswoman, said: "Several countries, including Australia are looking at ways of allowing children to give evidence by video satellite link, and we think that would work here, too."

Throughout Asia 1m children are estimated to have been tricked or sold into prostitution some are known to be as young as two. Campaigners are warning that paedophiles are using the Internet to swap information on new sex tourism destinations, including Goa, Laos, Russia and Romania.

The number of Britons involved in child-sex tourism is not known but a recent report by End Child Prostitution in Asian Tourism (ECPAT) which is based in Bangkok said that of 160 foreign men arrested in Asia on paedophilia charges in the past three years, Britons represented the fourth largest group after Australians, Germans and Americans.

● The Coalition on Child Prostitution & Tourism can be contacted on 0171-924 9555; it also acts as the representative of ECPAT in Britain

‘The moves in southeast Asia are encouraging but not everything in the garden is rosy yet’

‘The moves in southeast Asia are encouraging but not everything in the garden is rosy yet’

Street children took drugs to cope with abuse

The Independent 13/7

Heather Mills describes the human toll of 'sex tourism' by Westerners

A 14 year-old Filipino boy described how he and his fellow street-children took drugs to cope with the sexual abuse forced on them by Western tourists, many of them British.

"We were often taken in groups to dark places, like caves, for American, British and other Western men to use our bodies," he said. "They would ask us to have sex with each other while they watched and sometimes filmed, and then they would demand sex," he said.

Bubchukoy was one of five children - lucky ones rescued from prostitution - who last month met Home Office officials to give first-hand evidence of the children's plight. The children were part of a delegation attempting to persuade the Government to change the law so that Britons can be tried in

aid and child charities including Christian Aid and Save the Children - found that of the 160 foreigners convicting of sexually abusing Asian children in recent years, one in eight was from the UK. That places the UK fourth in the league of child abusers behind Germany, America and Australia.

But those countries have already joined the growing list of countries which have enacted legislation enabling them to prosecute their own nationals for sexual offences on children abroad. They include Australia, Belgium, Denmark, Finland, France, Germany, New Zealand, Norway, Sweden and the US.

The UK government has always been opposed to such laws because of the difficulties of obtaining sufficient evidence from another country and presenting it in court to secure a conviction. But Sweden has just managed exactly that with the conviction of Bengt Bolin, a retired civil servant, for sexually abusing a 13-year-old boy while on holiday in Thailand.

He had been arrested during a police raid in the Thai beach resort of Pattaya but fled back to Sweden while on £2,500 bail. Last month a Swedish court sent him to prison for three months.

In Australia, new legislation provides for the prosecution in that country of anyone accused of sexual offences against a child under 16, whether or not it is an offence in the country concerned. The penalty for sexual intercourse of any kind with a child under 12 is 17 years in jail and from 12 to 15 years, it is 14 years. Procuring or inducing children carries similar penalties. Offences of indecency carry terms of up to 12 years.

The UK has the jurisdiction to try cases of crimes committed abroad for exceptional offences including murder, treason and torture.

Campaign groups say such prosecutions would act as a deterrent. Anne Badger, campaign co-ordinator for the coalition, said there had been more prosecutions in the Far East by authorities encouraged that the West was taking the matter seriously.

"This is a horrifying problem involving so many children that prosecution seems the least we should do."

‘We were taken to dark places like caves for Western men to use our bodies’

this country for crimes committed against children abroad - a move that met with only limited success yesterday.

No one knows how many children like Bubchukoy have been forced into prostitution. But the numbers are growing - particularly in the Far East. Crude figures have suggested there are 200,000 in Thailand, 60,000 in the Philippines and 40,000 in Sri Lanka with a growing problem in Cambodia, Vietnam and Burma.

Since the development of Western tourism in Asia over the past 20 years it is believed that up to one million children have been forced by one means or other into childhood sex slavery. And since the arrival and spread of HIV, there is evidence that pimps and paedophiles are preying upon younger children.

Similarly, no one knows how many British paedophiles, heading out to the Far East for sex holidays, are fuelling these problems. But a survey by the Coalition on Child Prostitution and Tourism - which represents five

Child sex - no summer holiday

The Independent 13/7

Over the past decade, the incidence of sexual abuse in Britain has become clearer, and progressively more alarming. Children have revealed years of ill-treatment. So the law has increasingly been used to reinforce society's taboo. High-profile trials have exposed paedophile rings. For example Frank Beck, a social worker who ran three local authority children's homes, received five life sentences in 1992. He had abused dozens of children.

Yet all this time hundreds of British men - and it is mostly men - have been seeking pastures new. Child-sex tourism is booming in southern Asia, parts of

Africa and eastern Europe. Even though paedophiles are breaking the law in those countries they usually escape conviction because their visits are brief, police forces are overstretched, the prostitutes they use are poor and extradition is difficult.

Belatedly, Michael Howard has promised action. Yesterday the Home Secretary said the Government was examining the scope of the law to deal with people in Britain who "conspire or incite others to commit offences abroad". The targets, he said, were those who organised sex tours or encouraged those who sexually exploit children abroad.

All this sounds welcome. But the

changes envisaged will not stop British child-sex tourism. They may put a few tour operators out of business, but it is notoriously difficult to gather sufficient evidence to gain convictions under conspiracy laws. And Mr Howard's initiative will do little to catch most paedophiles, who head off to Bangkok or Manila on legitimate package holidays.

Mr Howard should follow the example of at least a dozen other countries including Australia, the United States and the Nordic countries, which have passed laws allowing them to prosecute their nationals at home for sexual offences committed against children abroad. Last month, for example, a Swedish man was jailed for three months in his home country for abusing a 13-year-old boy in Thailand. The case demonstrated the problems that the Thai authorities have in stopping sex tourism. The Swedish man had been caught by the Thai police but jumped bail and escaped home.

Extending British legal jurisdiction to

offences committed in other countries would not set a precedent. It is already possible to prosecute individuals for a number of offences, including murder, committed abroad. Those in the dock would be sure of a fair trial requiring the usual rigorous standards of evidence.

Convictions might be rare, given the difficulties of bringing witnesses to Britain. But one well-publicised case might deter many people who think that, once abroad, they can abuse children with impunity. It is extraordinary to introduce into Britain legislation dealing with crimes taking place outside this country's jurisdiction. But child sexual abuse is a heinous offence and children, particularly poor ones, are very vulnerable. They need all the protection that we can give them.

Washington wil jeugd's nachts van straat

Jeugdkriminaliteit plaagt hoofdstad

STA 13-7

BRUSSEL — Voor de Amerikaanse jongeren tot en met zestien jaar zijn het de laatste dagen dat ze 's nachts in Washington alleen de straat op kunnen. Vanaf zondag worden ze verondersteld tussen elf uur 's avonds en zes uur 's ochtends thuis te zijn. In de weekenden, vrijdag en zaterdag, vanaf 12 uur. De maatregel is, zo zegt burgemeester Marion Barry, ingegeven door bezorgdheid over het toenemende geweld onder jongeren.

Washington staat niet alleen. Er zijn in de hele Verenigde Staten zowat 150 steden die de bewegingsvrijheid van de tieners beperken om de jeugdkriminaliteit in te dijken en jongeren voor gewelddaden te beschermen. Washington probeerde het al eens eerder, in 1989, maar toen werd de maatregel met succes bestreden door de Amerikaanse Unie voor Burgerrechten (ACLU).

De Unie liet weten dat ze ook de nieuwe maatregel zal aanvechten als een schending van de rechten van de jeugd. Washington was deze keer zo slim een voorbeeld te nemen aan een uitgaansverbod in Dallas, dat de test van de rechtbanken doorstond.

Sommigen vragen zich af of de maatregel enig effect zal hebben. Er zijn immers zoveel uitzonderingen dat een pientere knaap er zich wel uit kan praten als de politie hem 's nachts interpelleert. Hij mag op straat zijn als dat voor een boodschap is, voor een noodgeval, voor werk, op weg van en naar het werk en wegens het bijwonen van een religieuze dienst of een speciale ontspanningsgebeurtenis.

Overtreders van de wet zullen worden opgepakt en naar een jeugdcentrum gebracht, waar

de ouders hun kinderen kunnen afhalen. Bij een eerste overtreding komen de ouders er met een vermaning van af. Bij herhaling kunnen er boetes tot 15.000 frank en eventueel zelfs gevangenisstraffen worden opgelegd.

Moorden

Bij de ouders viel de maatregel in goede aarde. Velen van hen hadden er overigens op aangedrongen. Washington, dat 607.000 inwoners telt, wordt beschouwd als de derde gevaarlijkste stad in de VS, na New Orleans en Richmond. Vorig jaar werden er 414 mensen vermoord of 71 per 100.000 mensen. Vroeger was het nog erger. In 1991 was de toestand, door een oorlog onder drugsbendes, zo erg dat Washington de bijnaam „moordhoofdstad” van de VS kreeg.

Burgemeester Barry zei dat er de voorbije vijf jaar meer dan 200 jonge mensen werden vermoord. In 1993 en 1994 werden er meer dan 1.500 jongeren gearresteerd voor geweldsmisdaden, de meesten 's nachts.

Het gaat er dus niet alleen om jongeren te beschermen tegen geweld, maar ze zelf af te

houden van geweld en misdaad. Toenemende jeugdkriminaliteit is de laatste tijd een groeiend fenomeen in de VS.

In vele scholen werden er metaaldetectoren opgesteld om te verhinderen dat de scholieren vuurwapens en messen zouden binnenbrengen. Veiligheidsagenten kregen toelating kasten en schoolbanken te onderzoeken op wapens. In sommige gevallen werd de politie te hulp geroepen om in schoolgebouwen te patrouilleren.

Volgens cijfers van de federale recherche, het FBI, verdubbelde sedert 1985 het aantal moordenaars in de leeftijdsklassen van 14 tot 17 jaar. Zestien procent van de stedelijke moordenaars zijn tussen 15 en 19 jaar oud. In Washington is moord de voornaamste doodsoorzaak bij zwarten in de leeftijd van 15 tot 24 jaar.

Geen wonder dat vele ouders een oplossing zien in een wettelijke verplichting voor hun kinderen om 's nachts van straat te blijven. Opiniepeilingen in vele steden wezen uit dat 90% van de volwassenen voor een uitgaansverbod waren.

Het middel lijkt te helpen. In de Newyorkse voorstad Newark verminderde het aantal autodiefstallen op een jaar met 35%. In Dallas kromp de jeugdmisdadigheid over een periode van zes maanden met 15 procent. In San Antonio (Texas), waar er al drie jaar een avondklok voor adolescenten bestaat, nam het aantal jeugdige slachtoffers van misdaden met 85% af.

Paul VAN DEN BAVIERE

AVONDKLOK VOOR KINDEREN

eerste keer is, moeten de overtreders samen met hun ouders in therapie; bij een volgende overtreding krijgen de ouders een boete.

De avondklok is nu al omstreden. De Amerikaanse Bond voor de Vrijheid van de Burgers heeft aangekondigd de wet voor de rechter te zullen aanvechten.

meer te betrekken bij het doen en laten van hun kinderen. Als jongeren onder de zeventien tussen 23 uur en 6 uur op straat worden aangetroffen, worden ze naar een speciaal centrum gebracht, waar ze door hun ouders moeten worden opgehaald. Kinderen die niet kunnen worden opgepikt, gaan direct naar een tehuis. Als het de

geweld onder jongeren. In de afgelopen vijf jaar zijn meer dan 200 jongeren vermoord, grotendeels met vuurwapens, aldus burgemeester Marion Barry. In 1993 en 1994 zijn ruim 1500 minderjarige gearresteerd in verband met geweldsdelicten. De avondklok voor de jeugd is vooral bedoeld om ouders

Van onze redactie Vrouw
WASHINGTON — Kinderen mogen in Washington niet meer 's avonds laat op straat. De ouders van de overtreders kunnen een boete van \$ 800 krijgen. De wet is ingevoerd, omdat de gemeente zich ernstige zorgen maakt over het toenemen-

India: etiket in tapijt tegen kinderarbeid

NEW DELHI (AFP) — De tapijten die India uitvoert, krijgen binnenkort een certificaat waarop staat dat ze niet zijn gemaakt door kinderen. Dit heeft de Indiase regering gisteren bekendgemaakt. Het besluit volgt op druk door Europese parlementsleden die onlangs protesteerden tegen de exploitatie van duizenden kinderen in de industrie in Aziatische landen.

In mei ontstond internationale opschudding na de moord op een twaalfjarige Pakistaanse jongen die zich had opgeworpen als woordvoerder van kinderen die als werkracht worden misbruikt.

In India werken duizenden kinderen in tapijtfabrieken die produceren voor de westerse markt.

Actie Bangladesh tegen kinderarbeid

DHAKA (AP) — Onder internationale druk en in nauwe samenwerking met twee VN-organisaties heeft de bond van werkgevers in de Bengalese textielindustrie gisteren een overeenkomst gesloten die voorziet in een afbouw van het verschijnsel kinderarbeid.

De werkgevers sloten een akkoord met de ILO (Internationale Arbeidsorganisatie) en met Unicef (het VN-orgaan voor hulp aan kinderen in nood) waarbij alle kinderen onder de leeftijd van 14 voor 31 oktober dit jaar worden ontslagen. De ontslagen krijgen recht op onderwijs en een maandelijkse uitkering van 300 taka (ongeveer 12 gulden) gedurende een periode van drie jaar.

Rio de Janeiro: avondklok voor kinderen invoeren

Geld. 7/7

Door onze correspondent

SAO PAULO — Burgemeester Maia van Rio Janeiro wil zo snel mogelijk een avondklok voor kinderen in zijn stad instellen. Daartoe heeft hij een voorstel bij de gemeenteraad ingediend.

Zijn plan behelst dat de politie al de kinderen jonger dan veertien jaar die zich niet onder geleide bevinden, tussen twaalf en vier uur 's nachts van de straat mag plukken en bij de kinderbescherming

aflevert. Die zal gepaste stappen ondernemen.

Maia wil de kinderen met deze maatregel tegen zichzelf in bescherming nemen. „Kinderen van die leeftijd horen op dit tijdstip op bed te liggen. Als de ouders daar niet voor kunnen zorgen, dan zal de overheid zich over hen moeten ontfemen”, aldus Maia, die zegt dat zijn idee vooral bedoeld is om jonge zwervertjes de hand boven het hoofd te houden. „Zij staan in de nachtelijke uren meer bloot aan

geweld en misbruik dan overdag.” Het initiatief is inmiddels al gestuit op felle weerstand. Gemeenteraadslid Mauricio Azedo vindt de beoogde maatregel thuis horen in een politiestaat. „Maia wil de stad omvormen in een concentratiekamp. Zijn fantasieën staan geheel in tegenspraak met het grondwettelijk recht op bewegingsvrijheid”, meent Azedo.

Yvonne Bezerra — voorzitter van het Centrum voor de Rechten van

de Jeugd(CBDCA) — is daarentegen minder gekant tegen het voorstel van de burgemeester. „Zijn inspanningen zullen echter alleen vruchten afwerpen, indien hij de noodzakelijke kinderopvangcentra van de grond tilt. Zo niet, dan is een avondklok nutteloos”, zo waarschuwde de 'moeder van de Candelaria-jeugd', die twee jaar geleden acht leden van een groep straatkinderen met wie zij dagelijks in de buurt van de Candelaria-kerk optrekt, vermoord zag worden door

een doodseskader.

Drie van de vier verdachten zijn leden van de gemilitariseerde politie. Zij zitten in voorarrest in afwachting van hun proces voor een militaire rechtbank. Verleden week voerde een politiemacht een razzia uit waarbij 130 zwerfkinderen werden opgepakt. De 'schoffies' brachten de nacht door op de binnenplaats van het zesde bataljon van de gemilitariseerde politie, waarna zij de volgende dag weer konden gaan.

Straatkinderen bezorgen vrouwen in São Paulo angst

Geld. 29/7

Door onze correspondent Frans Lindenkamp

SÃO PAULO — De politie van São Paulo heeft bij razzia's op de grote verkeersknooppunten in de industriemetropool honderden straatkinderen opgepakt. De 'blitz' volgt op de angstpsychose die zich meester heeft gemaakt van alleenreizende, overwegend vrouwelijke, automobilisten.

Een paar honderd onder hen zijn de afgelopen maand door straatkinderen beroofd terwijl zij voor het rode stoplicht wachtten op de

grote kruispunten. Hoewel de meeste zwervertjes het op een lopen zetten bij het zien van de agenten, greep de politiemacht 228 van hen in de kraag. Op vijf na — die in het bezit waren van drugs en steekwapens — werden allen na fouillering weer in vrijheid gesteld.

De golf van berovingen heeft volgens de politie alles te maken met de crack-epidemie in de zestien miljoen inwoners tellende stad. Vooral onder de jeugd wint deze drug in angstaanjagend hoog tempo populariteit. Het aantal moorddadige afrekeningen in het drugmi-

lieu is de afgelopen zeven maanden meer dan verdubbeld.

Revolver

De slachtoffers zijn overwegend tieners en twintigers. Tafereken van zwerfkinderen die elkaar onder bruggen en viaducten het crack-pijpje doorgeven, beheersen in toenemende mate het straatbeeld in São Paulo. Om hun verslaving te bekostigen, overvallen de 'schoffies' steeds vaker automobilisten. Vrouwen zijn daarbij een gewillige prooi. Van mannen weten de kinderen dat deze niet zelden

een revolver onder de stoel voor het grijpen hebben liggen. Met messen, vlijmscherpe stenen en glasscherven, dikwijls verstopt onder een kledingstuk, benaderen de zwerfkinderen hun slachtoffers. Meestal veinzden zij snoep te verkopen of bieden ze hun diensten aan als ruitwasser.

„Toen ik het haveloos geklede joch een 'real' (\$1,70, red.) fooi gaf voor het lappen van de voorruit, snauwde hij mij toe dat ik een krent was en zette vervolgens een mes op mijn keel. Ik was gedwongen mijn portemonnee met inhoud af te staan. De automobilisten naast mij

staken geen vinger uit”, zo vertelt de hevig geschokte 20-jarige rechtenstudente Helena Miquelina.

Tropisch

Zij is een van de 150 vrouwen die deze maand aangifte deed. De politie heeft iedereen aangeraden om de ramen potdicht te houden, maar veel bestuurders zijn niet in staat daaraan gevolg te geven omdat de tropische middagtemperaturen de auto's in ware bakovens veranderen. Deskundigen geven politie, regering en samenleving de schuld van

de stijgende jeugdkriminaliteit. Kinderpsycholoog Haim Grünspun waarschuwt dat het beeld zich zal verslechteren, zolang niemand zich bekommert om het lot van de

dakloze straatjeugd. „In plaats van naar school te gaan, krijgen zij op straat onderricht in geweldpleging. Velen van hen behalen daarin hun 'doctoraal'. Het is de prijs die wij als maatschappij betalen voor onze nalatigheid”, al-

dus Grünspun, die er schande van spreekt dat de stad São Paulo meer prioriteit geeft aan verkeersprojecten dan aan het verpauperde jeugdwerk.

Kinderarbeid moet

Geld. 22/4

Kinderarbeid in Derde-Wereldlanden is de laatste maanden mikpunt geworden van westerse instanties. Kinderen behoren niet te werken, zij behoren naar school te gaan. Daar is iedereen het over eens. Maar achter het geheven vingertje van de westerse dominee verschuilt zich de koopman, vermoedt menig Derde-Wereldland. Ook worden er eenzijdig westerse maatregelen aangelegd over morele aspecten en te nemen maatregelen. Het Westen doet slechts aan symptoombestrijding. Dat zal de kinderarbeid niet stoppen.

Door Huub van As

Zie loopt bedrijvig te speuren tussen de westerlingen in en rond de Sri Chamundeswari-tempel nabij Mysore in het zuiden van India. Ze heeft een feilloos oog voor degenen die wel een gids kunnen gebruiken en gooit vrouwelijke charmes en vaker beproefde overredingskracht in de strijd om toeristen in het tempelcomplex ten dienste te kunnen zijn.

Haar repertoire: ze kent de mooiste plekjes, heeft een verrassende anekdote over een beeld van een hindoeïstische god paraat, beschikt over een vlotte, onderhoudende babbel, een beminlijke glimlach en over engelengeduld. Daar kan geen Travel Survival-kit tegenop. Haar overtuigingskracht is bepalend voor de hoeveelheid roepies die ze verdient.

Zo creëer je je eigen werkplek in India. Zeg dat je gids bent en je bent het. Ze behoeft geen opleiding. Evenmin beschikt ze over een certificaat van het Indiase ministerie van toerisme.

Ze heet Veena. Dat kunnen we weten omdat ze een kind is. (Je vraagt volwassen vrouwen in India nu eenmaal niet naar hun naam.) Veena is negen jaar oud. Ze heeft nog nooit een school van binnen gezien en zal dat ook niet doen. Veena heeft altijd gewerkt.

Ze behoort tot de massa 6- tot 14-jarigen die in India kinderarbeid verricht. Een leger waarvan de grootte niet bekend is: 19 miljoen volgens de regering, zeker 100 miljoen volgens andere instanties, op een totale bevolking van 900 miljoen.

Veena is een bokkont. Voor hetzelfde geld woonde ze niet in de landelijke omgeving van Mysore, maar in één van de grote steden van India. Nu loopt ze min of meer vrij rond en bepaalt ze haar eigen werktijd. Zou ze in Bombay, New Delhi of Calcutta wonen, dan bepalen anderen dat voor haar. Dan zou ze tien à veertien uur per dag tapijten moeten knopen. Of erger nog, ze zou te werk zijn gesteld in een gevaarlijke industrie of in de wegebouw.

Tapijten

Kinderarbeid is een onderwerp waarover in India ongaarne wordt gesproken. „Moet je niet naar school vandaag?“, luidde onze terloopse vraag aan Veena. Met een achtere-loos armgebaar in de richting waar wij haar ouderlijk huis vermoeden, ghaast: „No, no, business.“

Wie wel over kinderarbeid praten zijn westerse regeringen, niet-gouvernementele organisaties (NGO's) en het kinderfonds van de Verenigde Naties, Unicef. Zij bedoelen dan vooral de tapijtindustrie op het Indiase subcontinent. Dat is met name in het noorden van India een grote industrie waarvoor vele goedkope kleine vingers nodig zijn.

Dat de westerse woede juist op die tapijtindustrie wordt gekoeld, heeft te maken met het feit dat die

tapijten bij uitstek voor de export bestemd zijn. Vrijwel ieder Indiaas tapijt in een Nederlandse winkel herinnert aan de beladen herkomst ervan.

De steen die Aparna, twaalf jaar oud, de hele dag tot gruis zit te hakken, is niet van exportkwaliteit. Want die steen wordt in de wegebouw gebruikt. Werk in de wegebouw is veel zwaarder dan in de tapijtsector. En de Nederlandse consument weet ook wel

dat meisjes van twaalf niet in de wegebouw werkzaam behoren te zijn. Maar hij heeft geen mogelijkheden om zijn verontwaardiging kenbaar te maken. Je kunt de Indiase wegebouw niet boycotten. Maar, zeggen de westerse instanties, je moet ergens beginnen: de tapijtindustrie. Zo ontstond het idee om de tapijten die door kinderhanden zijn gemaakt te weren op de internationale markt. Enkele NGO's, het Indiaas-Duitse Export Promotieproject (IGEP) en Unicef hebben onlangs besloten tot de instelling het *Smiling Carpet*-label, een soort keurmerk voor scharreltapijten.

Inspectie

Het idee van het glimlachende tapijt is nobel en, als eerste stap, nodig. Maar het is ook kortzichtig. Want enige garantie op de herkomst van een tapijt is er niet. Indiase tapijtfabrikanten wijzen erop dat de grootste tapijtindustrie, die in de arme deelstaat Uttar Pradesh, bestaat uit een onoverzichtelijk conglomeraat van exporteurs, fabrikanten, contractanten, sub-contractanten, wolproducenten en arbeiders. Er is geen inspectiesysteem te bedenken waarmee afdoende aangetoond kan worden waar een tapijt is gemaakt. Het is onnodig te zeggen dat die industrie een dergelijk systeem ook niet wil bedenken.

Dezelfde tapijtindustrie werpt ook de suggestie op dat het Westen zich helemaal niet bekommert om de kinderen, maar dat ordinaire handelspolitiek de werkelijke motivatie vormt. „Hoe verklaar je anders dat alleen India op de korrel wordt genomen en dat Pakistan en Nepal, waarmee het Westen beter omgaat, grotendeels buiten schot blijven?“, zei Vimal Kumar, een lid van de Indiase Tapijt Export Promotie Raad (CEPC).

Dat de tapijtindustrie als gestoken zou reageren behoeft geen verbazing te wekken. Maar op het plotseling geheven vingertje van het Westen werden ook in minder verdachte kringen de wenkbrauwen gefronst. Rita Panicker, van de zich voor werkende straatkinderen inzettende organisatie Butterflies: „Wees toch eerlijk. Jullie harten bloeden werkelijk niet voor deze kinderen. Het is allemaal eigenbelang. Angst voor goedkope producten, angst voor verlies van banen. Die kinderen werkten eerder ook. Het kon jullie niets schelen.“

Handelspolitiek

De minister van arbeidszaken, P. Sangma, zei het in wat diplomatiekere bewoordingen: „Dit is een nationaal probleem dat met nationale middelen dient te worden opgelost. Het is een Indiase uitdaging. De oplossing hiervoor kan niet op Duits of Nederlands grondgebied worden uitgedacht.“

De beschuldiging dat het Westen met morele argumenten handelspolitiek zou bedrijven werd begin maart ook op de sociale top in Kopenhagen geuit. Minister Melkert van sociale zaken was daar een van de bewindslieden die van harte een overeenkomst ondertekenden met als strekking dat in han-

delverdragen een clausule moet staan dat producten niet gemaakt mogen zijn door kinderen.

Op de vraag of ontwikkelingslanden hier een verkappt westers protectionisme in zouden kunnen zien, zei Melkert dat hij hoe dan ook „geen begrip had voor het argument van die landen dat ze kinderarbeid nodig hebben om hun economie draaiende te houden. Kinderen zijn er niet om zware arbeid te verrichten.“

Dat was een uitspraak over de schandelijkheid van kinderarbeid die ook door delegaties van de Derde-Wereldlanden werd onderschreven. Maar overtuigd van de goede wil van de westerse landen waren die delegaties in Kopenhagen niet. Want de Derde Wereld vreest dat in het Westen de koopman met de woorden van de dominee aan de haal dreigt te gaan. Want als aan morele principes geen praktische inhoud wordt ge-

geven — zoals het slechten van handelsbarrières — dan worden de producten van de Derde-Wereldlanden alleen maar duurder. Dat komt de export door westerse landen ten goede, maar belemmert de export van Derde-Wereldlanden. Zo worden de economische vooruitzichten van die landen verder verslechterd, blijft kinderarbeid noodzakelijk en wordt die noodzaak zelfs vergroot.

Minister Sangma heeft gelijk met zijn pleidooi om het Indiase probleem in India op te lossen. De westerse instanties die het beste voor hebben met India en zijn kinderen gaan in hun streven te veel uit van een eenzijdig westerse kijk op de toch al weerbarstige, bizarre Indiase werkelijkheid.

Willen de te nemen maatregelen enig succes hebben, dan moeten die ingegeven zijn door enige kennis van de structuur van de Indiase samenleving. Veranderingen moeten op z'n Indiaas plaatsvinden. Kinderarbeid is net als het kastensysteem vergroeid met de feodale structuur die India altijd heeft gekend. Het fenomeen laat zich niet alleen economisch verklaren, het heeft ook een sociale voedingsbodem. Vandaar dat uitroeien ervan een zaak van lange adem is. Decennia geleden werd het kastensysteem officieel afgeschaft maar, behalve in kringen van de *happy few* in steden als Bombay en Bangalore, leeft het nog volop. In 1986 werd in India de *Child Labour Act* van kracht, maar niet in praktijk gebracht. De wet verbiedt kinderarbeid als die schadelijk is voor de gezondheid en kent voorschriften op het gebied van werktijden en veiligheid.

Armoede

Kinderarbeid heeft op het Indiase subcontinent ook niet de lading die er in het Westen aan wordt verbonden, waar kwalificaties als 'weezinwekkend' en 'inhumaan' vallen. Kinderen moeten gewoon doen wat voorgaande generaties altijd hebben gedaan; door middel van hard werken het hoofd boven water houden. Het liefst binnen het dorp, de gemeenschap, de clan, de kaste. In India wordt een boerenzoon geen hoogleraar landbouwtechniek.

De antropologe Olga Nieuwenhuys, verbonden aan het Indra Institute for Development research van de Universiteit van Amsterdam, wijst er in 'Children's lifeworlds, gender, welfare en labour in the developing world' op dat kinderarbeid niet altijd het gevolg van armoede hoeft te zijn.

Zij legt uit dat kinderarbeid niet altijd gericht hoeft te zijn op het verdienen van geld, maar dat er

ook opvoedkundige redenen aan ten grondslag liggen. In Nederland heet dat: 'laat ze maar werken om ze van de straat te houden'. In India wordt het normaal gevonden dat het oudste meisje in het gezin voor de jongste kinderen zorgt en andere huishoudelijke taken verricht als vader en moeder uit werken zijn. Op het platteland is het gebruik dat kinderen bij het binnenhalen van de oogst meehelpten. Geen Indiër die het in zijn hoofd haalt dat kinderarbeid te noemen. Inmiddels is ook Unicef, blijkens het laatste jaarrapport, tot het inzicht gekomen dat er soorten kinderarbeid zijn en dat niet iedere vorm ervan schadelijk hoeft te zijn. „Gruwelverhalen over kinderhandel, kinderprostitutie, slavenarbeid, fysieke mishandeling in hokken, mijnen, fabrieken, steenbakkerijen en in huishouding zijn talrijk“, schrijft Unicef. Maar ook: „Nochtans worden niet alle kinderen die werken uitgebuit. En niet alle werk dat kinderen doen is schadelijk voor hun ontwikkeling.“

Uitbuiting

De kledingindustrie in Bangladesh wordt als voorbeeld genoemd van de minst slechte oplossing. Volgens Unicef werkten in die bedrijfstak 55.000 kinderen die een export naar de Verenigde Staten mogelijk maakten ter waarde van 750 miljoen dollar. Totdat de Amerikaanse politiek werd wakker geschud met verhalen over de herkomst van die kleding. Gevolg was wat inmiddels de Harkins-wet heet, een instrument om import van goederen waar kinderhanden aan te pas komen te verbieden. Uit angst voor die wet werd, volgens Unicef, in 1993 driekwart van de 55.000 kinderen ontslagen. Een maatregel waarvan hun families niet beter zijn geworden.

Unicef heeft in 1986 criteria uitgewerkt om duidelijk te maken wat uitbuiting van werkende kinderen is. Van uitbuiting is sprake als de kinderen al te jong volledig moeten beginnen met werken, of als ze te weinig verdienen, of moeten werken onder hoge fysieke, sociale

en mentale druk. Met andere woorden: het kinderfonds van de Verenigde Naties is niet tegen iedere vorm van kinderarbeid.

Nieuwenhuys verwijst naar het Indiase kastensysteem waarin het gebruik is om ambachten van vader op zoon en van moeder op dochter over te brengen. Ze noemt in dat verband onder meer beroepsgroepen als wevers, touwslagers en houtbewerkers. Dergelijke gilde-achtige verbanden hoeven op zich niet met armoede te maken te hebben. Het toont hooguit aan dat binnen het begrip kinderarbeid veel gradaties zijn aan te brengen. Desondanks gaat een rechtstreeks verband tussen kinderarbeid en armoede in vrijwel alle gevallen op. Wil een gezin overleven, dan moeten de kinderen een steentje bijdragen. Geld voor onderwijs is er niet. De heffing van schoolgeld is officieel verboden, maar de praktijk in India is anders. Ook schoolbenodigdheden en het officiële schooluniform moeten betaald kunnen worden.

Structuur

Maar het is niet altijd geld dat bepaalt of een Indiaas kind naar school kan gaan. Als een kind al op school zit en daar zou blijken dat hij te briljant is voor het werk dat aan zijn of haar kaste is voorbehouden, dan wordt een verdere opleiding om diverse redenen als onwenselijk ervaren.

Het zou betekenen dat de ouders jarenlang krom moeten liggen om de opleiding te bekostigen — als ze dat al kunnen — voor iets dat in een ver verschiet ligt en dat niet per se tot een goed betaalde baan hoeft te leiden.

Maar het betekent ook dat je elders, in een verre grote stad, moet gaan studeren. Dat de sociale structuur verlaten wordt. Erger nog, lang niet alle banen zijn bereikbaar, want de meeste banen zijn kastegebonden. Waarvoor dan al die moeite?

Aan die vraag zijn Veena's ouders misschien niet eens toegekomen. Veena is dan wel briljant in haar werk, goed terechtgekomen is ze niet. Maar dat is niet de schuld van haar ouders.

Huub van As is redacteur buitenland van De Gelderlander.

komen. 'Ik doe niets slechts en mannen vinden dit leuk. Inbreken is fout, dan doe je iemand anders iets aan'. Zo denken meer jongens".
Kansarm zijn ze allemaal. Ze hebben een 'beperkte intelligentie', groeien op in gebroken gezinnen, geld is er niet en sommigen worden thuis mishandeld of seksueel misbruikt. De jongens zijn zeer gevoelig voor status en aanzien, maar kunnen dat niet op een normale manier bereiken.

Prostitutie is een mogelijkheid om aan geld te komen. Staps: "Bovendien zijn jongens uit dergelijke milieus gevoelig voor dit werk. Op school en thuis worden ze de grond in getrapt, waarder- ring kennen ze niet. Als een klant tegen zo'n jongen zegt: 'Ik vind je mooi, lief en je doet je werk goed', voelt hij zich emotioneel heel sterk".

Makkie

Maandagnacht, de Paardenstraat in Amsterdam. In de homobars De Festival, Music Box en Cupido treft mannelijk oud en jong elkaar. Het publiek is duidelijk verdeeld in twee groepen: opgeschoten jongens en veertig-plussers. De jonge prostitués hebben die nacht een makkie. Ze zijn met z'n vijven, tegenover zo'n dertig klanten. Maar niet iedereen wil wat, vertelt Michel die zegt dat hij 20 is en dit werk nog maar net doet. Ervaren wijst hij naar zoekende ogen in donkere hoekjes, zijn potentiële klanten. Flinkke drinkers aan de bar komen alleen voor de gezelligheid. Voormalig veldwerker Raphael Beth was hier jarenlang kind aan huis. De drie bars in de buurt van het Rembrandtsplein zijn dé plekken waar ook minderjarige jongens voor het eerst in contact komen met prostitutie. Beth wordt soms gezien als moraalridder, die iedere vorm van prostitutie zou verbieden.

„Dat is niet zo, anders zou ik niet zo lang in dit circuit kunnen rondlopen. Maar ik ben tegenstander van kinderen in de prostitutie". Hij was voor de jongens als hulpverlener beschikbaar, als ze bijvoorbeeld problemen hadden met klanten die condooms weigerden, geen onderdak hadden of gewoon met zichzelf in de knoop zaten. Vooral die persoonlijke problemen moeten niet worden onderschat, benadrukt Beth. „Dat geldt met name voor jongens die op zeer jonge leeftijd met dit werk zijn begonnen. Die prostitutie- contacten zijn schadelijk voor hun persoonlijke ontwikkeling. Als ze zo'n 17 à 18 jaar oud zijn, kunnen ze vaak last krijgen van identiteitsproblemen. Ze vragen zich of ze hetero- homo- of biseksueel zijn". De meeste jongens komen dan wel met een 'schoon blad' in het vak, maar daarna gaan ze soms toch het slechte pad op. Beth: „Een aantal jongens die ik ken, lijkt volledig vastgelopen. Gevangenis in, gevangenis uit. Zonder professionele hulp is de kans zeer klein dat deze jongens ooit normaal functioneren".

ik vraag waarom ze hier urenlang rondhangen, wachten ze allemaal op een trein, die echter nooit vertrekt. Als de spoorwegpolitie hen betrapt op 'zakken doen' met reizigers, worden ze weggestuurd.

De jeugd- en zedenpolitie in Rotterdam heeft begin maart twee bordelen opgerold waar 35 jonge homo-prostitués zich tegen hun wil beschikbaar stelden aan klanten van de pedofiele club-eigenaren. Het is de eerste grote prostitutie-zaak in Nederland waar zoveel minderjarigen bij betrokken waren.

Twaalf jongens waren jonger dan 16 jaar, zeven waren nog geen 18, acht jongens hadden een leeftijd tussen de 18 en 22 jaar en bij achttien jongens uit het buitenland was de leeftijd onbekend. Slechts twee jongens verklaarden zelf homoseksueel te zijn. Alle 35 hebben ze aangifte gedaan, de club-eigenaren moeten nog deze maand voor de rechter verschijnen. In een uitgebreid rapport van de jeugd- en zedenpolitie staat beschreven hoe de jongens in de bordelen of privé-woningen — speciaal bestemd voor de minderjarigen — terecht kwamen. De jongens afkomstig uit Nederland werden aangebracht door vriendjes. Voor het leveren van een nieuweling werd hen zo'n 1500 gulden beloofd, de 'aanbrenger' zou z'n volledige beloning pas krijgen als de nieuwe jongen een aantal klanten had gehad. Geen enkele jongen heeft het beloofde bedrag echter ontvangen. Eenmaal binnen de muren van het bordel verloopt het seksueel contact zeer geleidelijk. Sommige jongens hebben de eerste keer alleen maar gekeken hoe de

verdachte en een jongen elkaar wat streelden. De seksuele handelingen werden langzaam opgevoerd. „De verdachte zorgde ervoor dat de jongen uiteindelijk ook anaal contact had met klanten waar- door hij zelf meer aan zijn 'werkgever' kon verdienen. En hoe jonger de jongen, des te meer ze betaalden. De klanten betaalden wat er gebeurde. Op deze wijze zijn er jongens gewoonweg verkracht", aldus het rapport van de jeugd- en zedenpolitie.

De jongens werden ook 'op escort' naar klanten thuis gestuurd. Zo was er een klant die in tweeënhalf jaar ongeveer 400 keer een jongen 'bestelde' en daar in totaal 120.000 gulden aan uitgaf. De hoofdverdachte wist dat een van de klanten een seksuele voorkeur had voor sadomasochisme — „gespecialiseerd in het ontmaagden van jonge jongens" — maar hij liet zijn jochies gewoon gaan. „Deze klant droeg de de jongens en verkrachtte hen tijdens het SM-spel. Bovendien werd dit door de klant op video opgenomen. Wat de jongens ook niet wisten, was dat deze klant al eens een jongen had gedood".

De hoofdverdachte had een groot fysiek en psychisch overwicht op de jongens. Hij was ook in het bezit van naaktfoto's en/of videobanden van zijn 'werknemers'. „Het is voorgekomen dat de verdachte een jongen die gevlucht was naar zijn ouderlijk huis, thuis opbelde en hem de huid vol scholdte zodra hij terugkeerde naar de club. Bij de ouderlijke woning van een andere jongen had de verdachte een videoband in de brievenbus gestopt die werd gevonden door een broer van de betreffende jongen. Deze voorvallen waren bekend en hadden op de jongens een ver-

lammende uitwerking", vertelt John Staps, specialist jeugd- en zedenzaken bij de politie in Rotterdam die deze zaak samen met tien collega's heeft onderzocht. Zowel Staps als Beth concludeert dat — voordat de minderjarige jongens in de prostitutie stappen — de meesten geen strafbare feiten op hun naam hebben staan. Staps: „Zo vertelde een 12-jarige Joegoslavische jongen dat hij liever als prostitutie op straat werkt dan dat hij mensen berooft om aan geld te komen. 'Ik doe niets slechts en mannen vinden dit leuk. Inbreken is fout, dan doe je iemand anders iets aan'. Zo denken meer jongens".

Kansarm zijn ze allemaal. Ze hebben een 'beperkte intelligentie', groeien op in gebroken gezinnen, geld is er niet en sommigen worden thuis mishandeld of seksueel misbruikt. De jongens zijn zeer gevoelig voor status en aanzien, maar kunnen dat niet op een normale manier bereiken.

Prostitutie is een mogelijkheid om aan geld te komen. Staps: "Bovendien zijn jongens uit dergelijke milieus gevoelig voor dit werk. Op school en thuis worden ze de grond in getrapt, waarder- ring kennen ze niet. Als een klant tegen zo'n jongen zegt: 'Ik vind je mooi, lief en je doet je werk goed', voelt hij zich emotioneel heel sterk".

Prostitutie is een mogelijkheid om aan geld te komen. Staps: "Bovendien zijn jongens uit dergelijke milieus gevoelig voor dit werk. Op school en thuis worden ze de grond in getrapt, waarder- ring kennen ze niet. Als een klant tegen zo'n jongen zegt: 'Ik vind je mooi, lief en je doet je werk goed', voelt hij zich emotioneel heel sterk".

Prostitutie is een mogelijkheid om aan geld te komen. Staps: "Bovendien zijn jongens uit dergelijke milieus gevoelig voor dit werk. Op school en thuis worden ze de grond in getrapt, waarder- ring kennen ze niet. Als een klant tegen zo'n jongen zegt: 'Ik vind je mooi, lief en je doet je werk goed', voelt hij zich emotioneel heel sterk".

Prostitutie is een mogelijkheid om aan geld te komen. Staps: "Bovendien zijn jongens uit dergelijke milieus gevoelig voor dit werk. Op school en thuis worden ze de grond in getrapt, waarder- ring kennen ze niet. Als een klant tegen zo'n jongen zegt: 'Ik vind je mooi, lief en je doet je werk goed', voelt hij zich emotioneel heel sterk".

Prostitutie is een mogelijkheid om aan geld te komen. Staps: "Bovendien zijn jongens uit dergelijke milieus gevoelig voor dit werk. Op school en thuis worden ze de grond in getrapt, waarder- ring kennen ze niet. Als een klant tegen zo'n jongen zegt: 'Ik vind je mooi, lief en je doet je werk goed', voelt hij zich emotioneel heel sterk".

Prostitutie is een mogelijkheid om aan geld te komen. Staps: "Bovendien zijn jongens uit dergelijke milieus gevoelig voor dit werk. Op school en thuis worden ze de grond in getrapt, waarder- ring kennen ze niet. Als een klant tegen zo'n jongen zegt: 'Ik vind je mooi, lief en je doet je werk goed', voelt hij zich emotioneel heel sterk".

zo'n dertig klanten. Maar niet iedereen wil wat, vertelt Michel die zegt dat hij 20 is en dit werk nog maar net doet. Ervaren wijst hij naar zoekende ogen in donkere hoekjes, zijn potentiële klanten. Flinkke drinkers aan de bar komen alleen voor de gezelligheid.

Voormalig veldwerker Raphael Beth was hier jarenlang kind aan huis. De drie bars in de buurt van het Rembrandtsplein zijn dé plekken waar ook minderjarige jongens voor het eerst in contact komen met prostitutie.

Beth wordt soms gezien als moraalridder, die iedere vorm van prostitutie zou verbieden. „Dat is niet zo, anders zou ik niet zo lang in dit circuit kunnen rondlopen. Maar ik ben tegenstander van kinderen in de prostitutie". Hij was voor de jongens als hulpverlener beschikbaar, als ze bijvoorbeeld problemen hadden met klanten die condooms weigerden, geen onderdak hadden of gewoon met zichzelf in de knoop zaten.

Vooraf die persoonlijke problemen moeten niet worden onderschat, benadrukt Beth. „Dat geldt met name voor jongens die op zeer jonge leeftijd met dit werk zijn begonnen. Die prostitutie- contacten zijn schadelijk voor hun persoonlijke ontwikkeling. Als ze zo'n 17 à 18 jaar oud zijn, kunnen ze vaak last krijgen van identiteitsproblemen. Ze vragen zich of ze hetero- homo- of biseksueel zijn". De meeste jongens komen dan wel met een 'schoon blad' in het vak, maar daarna gaan ze soms toch het slechte pad op. Beth: „Een aantal jongens die ik ken, lijkt volledig vastgelopen. Gevangenis in, gevangenis uit. Zonder professionele hulp is de kans zeer klein dat deze jongens ooit normaal functioneren".

Uit een rapport dat onlangs werd aangeboden aan staatssecretaris Schmitz van Justitie blijkt dat in Nederland meer dan duizend kinderprostitués werken. Het gaat om Nederlandse kinderen, allochtonen en kinderen die zijn geronseld in Latijns-Amerika, Azië, Afrika en het voormalige Oost-Europa. Ze zijn jonger dan 16 jaar en werken veelal in gesloten bordelen, sommigen tegen hun wil.

Het merendeel van de minderjarige prostitués in Nederland bestaat uit jongens, bevestigen politie en deskundigen. Zij vallen eerder in handen van pedofielen dan meisjes en worden op zeer jonge leeftijd al geconfronteerd met seks tegen betaling. Voor hen ligt de weg naar de wereld van prostitutie binnen handbereik. Voor meisjes is dat anders. Zij worden als kind — vaker dan jongens — het slachtoffer van incest. Deze seksuele contacten gaan meestal niet gepaard met geld. De overstap naar de prostitutie is voor meisjes minder vanzelfsprekend, ook al komt het wel voor.

Orthopedagoog Raphael Beth: „Bovendien gaan meisjes die het slachtoffer worden van seksueel geweld, anders met hun emoties om dan jongens. Meisjes lijken hun geheim langer voor zich te houden. Jongens doen dat ook, maar hebben eerder de neiging zich af te reageren. Ze raken in conflict met zichzelf, zijn verbaal niet in staat hun problemen te uiten en zetten hun frustraties om in afwijkend gedrag. Prostitutie kan daar een vorm van zijn."

Beth is voor de Vrije Universiteit (VU) in Amsterdam bezig met een onderzoek naar de persoonlijkheidskenmerken van jongens in de prostitutie. Hiervoor was hij als 'veldwerker' in dienst van de GG & GD in Amsterdam en werkte zeer nauw samen met 'Streetcornerwork' om zo'n 200 jongens te begeleiden die in de prostitutie werkten. Liefst 25 procent was jonger dan zestien jaar toen ze in de prostitutie stapten. Gemiddeld zijn ze 14 als ze zich voor het eerst prostitueren. Enkele jongens waren nog maar 8 en 9 jaar oud. Van de 200 jongens was 65 procent Nederlands, 2,6 procent Turks en 4,7 procent Marokkaans.

Prostitutie is een mogelijkheid om aan geld te komen. Staps: "Bovendien zijn jongens uit dergelijke milieus gevoelig voor dit werk. Op school en thuis worden ze de grond in getrapt, waarder- ring kennen ze niet. Als een klant tegen zo'n jongen zegt: 'Ik vind je mooi, lief en je doet je werk goed', voelt hij zich emotioneel heel sterk".

Prostitutie is een mogelijkheid om aan geld te komen. Staps: "Bovendien zijn jongens uit dergelijke milieus gevoelig voor dit werk. Op school en thuis worden ze de grond in getrapt, waarder- ring kennen ze niet. Als een klant tegen zo'n jongen zegt: 'Ik vind je mooi, lief en je doet je werk goed', voelt hij zich emotioneel heel sterk".

Prostitutie is een mogelijkheid om aan geld te komen. Staps: "Bovendien zijn jongens uit dergelijke milieus gevoelig voor dit werk. Op school en thuis worden ze de grond in getrapt, waarder- ring kennen ze niet. Als een klant tegen zo'n jongen zegt: 'Ik vind je mooi, lief en je doet je werk goed', voelt hij zich emotioneel heel sterk".

Prostitutie is een mogelijkheid om aan geld te komen. Staps: "Bovendien zijn jongens uit dergelijke milieus gevoelig voor dit werk. Op school en thuis worden ze de grond in getrapt, waarder- ring kennen ze niet. Als een klant tegen zo'n jongen zegt: 'Ik vind je mooi, lief en je doet je werk goed', voelt hij zich emotioneel heel sterk".

Prostitutie is een mogelijkheid om aan geld te komen. Staps: "Bovendien zijn jongens uit dergelijke milieus gevoelig voor dit werk. Op school en thuis worden ze de grond in getrapt, waarder- ring kennen ze niet. Als een klant tegen zo'n jongen zegt: 'Ik vind je mooi, lief en je doet je werk goed', voelt hij zich emotioneel heel sterk".

Prostitutie is een mogelijkheid om aan geld te komen. Staps: "Bovendien zijn jongens uit dergelijke milieus gevoelig voor dit werk. Op school en thuis worden ze de grond in getrapt, waarder- ring kennen ze niet. Als een klant tegen zo'n jongen zegt: 'Ik vind je mooi, lief en je doet je werk goed', voelt hij zich emotioneel heel sterk".

Prostitutie is een mogelijkheid om aan geld te komen. Staps: "Bovendien zijn jongens uit dergelijke milieus gevoelig voor dit werk. Op school en thuis worden ze de grond in getrapt, waarder- ring kennen ze niet. Als een klant tegen zo'n jongen zegt: 'Ik vind je mooi, lief en je doet je werk goed', voelt hij zich emotioneel heel sterk".

Prostitutie is een mogelijkheid om aan geld te komen. Staps: "Bovendien zijn jongens uit dergelijke milieus gevoelig voor dit werk. Op school en thuis worden ze de grond in getrapt, waarder- ring kennen ze niet. Als een klant tegen zo'n jongen zegt: 'Ik vind je mooi, lief en je doet je werk goed', voelt hij zich emotioneel heel sterk".

Prostitutie is een mogelijkheid om aan geld te komen. Staps: "Bovendien zijn jongens uit dergelijke milieus gevoelig voor dit werk. Op school en thuis worden ze de grond in getrapt, waarder- ring kennen ze niet. Als een klant tegen zo'n jongen zegt: 'Ik vind je mooi, lief en je doet je werk goed', voelt hij zich emotioneel heel sterk".

Prostitutie is een mogelijkheid om aan geld te komen. Staps: "Bovendien zijn jongens uit dergelijke milieus gevoelig voor dit werk. Op school en thuis worden ze de grond in getrapt, waarder- ring kennen ze niet. Als een klant tegen zo'n jongen zegt: 'Ik vind je mooi, lief en je doet je werk goed', voelt hij zich emotioneel heel sterk".

Prostitutie is een mogelijkheid om aan geld te komen. Staps: "Bovendien zijn jongens uit dergelijke milieus gevoelig voor dit werk. Op school en thuis worden ze de grond in getrapt, waarder- ring kennen ze niet. Als een klant tegen zo'n jongen zegt: 'Ik vind je mooi, lief en je doet je werk goed', voelt hij zich emotioneel heel sterk".

Prostitutie is een mogelijkheid om aan geld te komen. Staps: "Bovendien zijn jongens uit dergelijke milieus gevoelig voor dit werk. Op school en thuis worden ze de grond in getrapt, waarder- ring kennen ze niet. Als een klant tegen zo'n jongen zegt: 'Ik vind je mooi, lief en je doet je werk goed', voelt hij zich emotioneel heel sterk".

Prostitutie is een mogelijkheid om aan geld te komen. Staps: "Bovendien zijn jongens uit dergelijke milieus gevoelig voor dit werk. Op school en thuis worden ze de grond in getrapt, waarder- ring kennen ze niet. Als een klant tegen zo'n jongen zegt: 'Ik vind je mooi, lief en je doet je werk goed', voelt hij zich emotioneel heel sterk".

Prostitutie is een mogelijkheid om aan geld te komen. Staps: "Bovendien zijn jongens uit dergelijke milieus gevoelig voor dit werk. Op school en thuis worden ze de grond in getrapt, waarder- ring kennen ze niet. Als een klant tegen zo'n jongen zegt: 'Ik vind je mooi, lief en je doet je werk goed', voelt hij zich emotioneel heel sterk".

Prostitutie is een mogelijkheid om aan geld te komen. Staps: "Bovendien zijn jongens uit dergelijke milieus gevoelig voor dit werk. Op school en thuis worden ze de grond in getrapt, waarder- ring kennen ze niet. Als een klant tegen zo'n jongen zegt: 'Ik vind je mooi, lief en je doet je werk goed', voelt hij zich emotioneel heel sterk".

Prostitutie is een mogelijkheid om aan geld te komen. Staps: "Bovendien zijn jongens uit dergelijke milieus gevoelig voor dit werk. Op school en thuis worden ze de grond in getrapt, waarder- ring kennen ze niet. Als een klant tegen zo'n jongen zegt: 'Ik vind je mooi, lief en je doet je werk goed', voelt hij zich emotioneel heel sterk".

Prostitutie is een mogelijkheid om aan geld te komen. Staps: "Bovendien zijn jongens uit dergelijke milieus gevoelig voor dit werk. Op school en thuis worden ze de grond in getrapt, waarder- ring kennen ze niet. Als een klant tegen zo'n jongen zegt: 'Ik vind je mooi, lief en je doet je werk goed', voelt hij zich emotioneel heel sterk".

Prostitutie is een mogelijkheid om aan geld te komen. Staps: "Bovendien zijn jongens uit dergelijke milieus gevoelig voor dit werk. Op school en thuis worden ze de grond in getrapt, waarder- ring kennen ze niet. Als een klant tegen zo'n jongen zegt: 'Ik vind je mooi, lief en je doet je werk goed', voelt hij zich emotioneel heel sterk".

Prostitutie is een mogelijkheid om aan geld te komen. Staps: "Bovendien zijn jongens uit dergelijke milieus gevoelig voor dit werk. Op school en thuis worden ze de grond in getrapt, waarder- ring kennen ze niet. Als een klant tegen zo'n jongen zegt: 'Ik vind je mooi, lief en je doet je werk goed', voelt hij zich emotioneel heel sterk".

Prostitutie is een mogelijkheid om aan geld te komen. Staps: "Bovendien zijn jongens uit dergelijke milieus gevoelig voor dit werk. Op school en thuis worden ze de grond in getrapt, waarder- ring kennen ze niet. Als een klant tegen zo'n jongen zegt: 'Ik vind je mooi, lief en je doet je werk goed', voelt hij zich emotioneel heel sterk".

Prostitutie is een mogelijkheid om aan geld te komen. Staps: "Bovendien zijn jongens uit dergelijke milieus gevoelig voor dit werk. Op school en thuis worden ze de grond in getrapt, waarder- ring kennen ze niet. Als een klant tegen zo'n jongen zegt: 'Ik vind je mooi, lief en je doet je werk goed', voelt hij zich emotioneel heel sterk".

Prostitutie is een mogelijkheid om aan geld te komen. Staps: "Bovendien zijn jongens uit dergelijke milieus gevoelig voor dit werk. Op school en thuis worden ze de grond in getrapt, waarder- ring kennen ze niet. Als een klant tegen zo'n jongen zegt: 'Ik vind je mooi, lief en je doet je werk goed', voelt hij zich emotioneel heel sterk".

Prostitutie is een mogelijkheid om aan geld te komen. Staps: "Bovendien zijn jongens uit dergelijke milieus gevoelig voor dit werk. Op school en thuis worden ze de grond in getrapt, waarder- ring kennen ze niet. Als een klant tegen zo'n jongen zegt: 'Ik vind je mooi, lief en je doet je werk goed', voelt hij zich emotioneel heel sterk".

Prostitutie is een mogelijkheid om aan geld te komen. Staps: "Bovendien zijn jongens uit dergelijke milieus gevoelig voor dit werk. Op school en thuis worden ze de grond in getrapt, waarder- ring kennen ze niet. Als een klant tegen zo'n jongen zegt: 'Ik vind je mooi, lief en je doet je werk goed', voelt hij zich emotioneel heel sterk".

Prostitutie is een mogelijkheid om aan geld te komen. Staps: "Bovendien zijn jongens uit dergelijke milieus gevoelig voor dit werk. Op school en thuis worden ze de grond in getrapt, waarder- ring kennen ze niet. Als een klant tegen zo'n jongen zegt: 'Ik vind je mooi, lief en je doet je werk goed', voelt hij zich emotioneel heel sterk".

Prostitutie is een mogelijkheid om aan geld te komen. Staps: "Bovendien zijn jongens uit dergelijke milieus gevoelig voor dit werk. Op school en thuis worden ze de grond in getrapt, waarder- ring kennen ze niet. Als een klant tegen zo'n jongen zegt: 'Ik vind je mooi, lief en je doet je werk goed', voelt hij zich emotioneel heel sterk".

Prostitutie is een mogelijkheid om aan geld te komen. Staps: "Bovendien zijn jongens uit dergelijke milieus gevoelig voor dit werk. Op school en thuis worden ze de grond in getrapt, waarder- ring kennen ze niet. Als een klant tegen zo'n jongen zegt: 'Ik vind je mooi, lief en je doet je werk goed', voelt hij zich emotioneel heel sterk".

Prostitutie is een mogelijkheid om aan geld te komen. Staps: "Bovendien zijn jongens uit dergelijke milieus gevoelig voor dit werk. Op school en thuis worden ze de grond in getrapt, waarder- ring kennen ze niet. Als een klant tegen zo'n jongen zegt: 'Ik vind je mooi, lief en je doet je werk goed', voelt hij zich emotioneel heel sterk".

Prostitutie is een mogelijkheid om aan geld te komen. Staps: "Bovendien zijn jongens uit dergelijke milieus gevoelig voor dit werk. Op school en thuis worden ze de grond in getrapt, waarder- ring kennen ze niet. Als een klant tegen zo'n jongen zegt: 'Ik vind je mooi, lief en je doet je werk goed', voelt hij zich emotioneel heel sterk".

Prostitutie is een mogelijkheid om aan geld te komen. Staps: "Bovendien zijn jongens uit dergelijke milieus gevoelig voor dit werk. Op school en thuis worden ze de grond in getrapt, waarder- ring kennen ze niet. Als een klant tegen zo'n jongen zegt: 'Ik vind je mooi, lief en je doet je werk goed', voelt hij zich emotioneel heel sterk".

Prostitutie is een mogelijkheid om aan geld te komen. Staps: "Bovendien zijn jongens uit dergelijke milieus gevoelig voor dit werk. Op school en thuis worden ze de grond in getrapt, waarder- ring kennen ze niet. Als een klant tegen zo'n jongen zegt: 'Ik vind je mooi, lief en je doet je werk goed', voelt hij zich emotioneel heel sterk".

Prostitutie is een mogelijkheid om aan geld te komen. Staps: "Bovendien zijn jongens uit dergelijke milieus gevoelig voor dit werk. Op school en thuis worden ze de grond in getrapt, waarder- ring kennen ze niet. Als een klant tegen zo'n jongen zegt: 'Ik vind je mooi, lief en je doet je werk goed', voelt hij zich emotioneel heel sterk".

De uitbreiding van de Europese Unie tot maximaal dertig lidstaten betekent dat Nederland fors aan invloed verliest. Toch is VVD-staatssecretaris Michiel Patijn van buitenlandse zaken hier niet rouwig over.

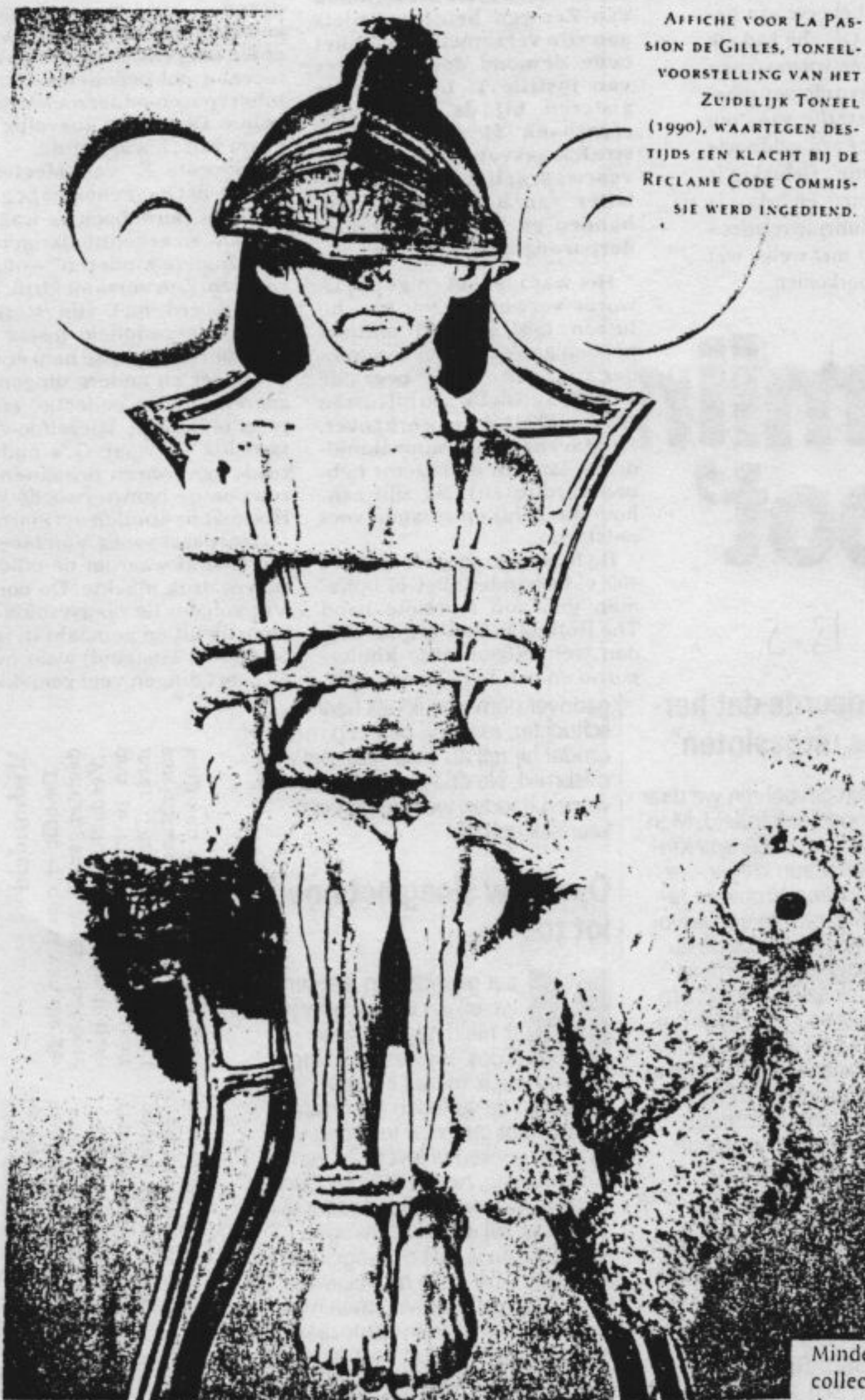
NvH 13-7

Kinderprostitutie

Naar aanleiding van het artikel over kinderprostitutie in Trouw van 5 juli een aanvulling. Inderdaad, seksuele handelingen met kinderen jonger dan 12 jaar zijn strafbaar in Nederland. Maar dat is pas in 1991 ingevoerd, vroeger was het 16 jaar. Het is dieptreurend dat de politiek, volwassenen dus, hebben bepaald, dat ouderen anderzamen kinderen van 12 jaar mogen gebruiken voor dergelijke handelingen.

Deventer W. Chr. Brinkman

GD 15-7

AFFICHE VOOR LA PASSION DE GILLES, TONEELVOORSTELLING VAN HET ZUIDELIJK TONEEL (1990), WAARTEGEN DESTIJD EEN KLACHT BIJ DE RECLAME CODE COMMISSIE WERD INGEDIEND.

De redactie vroeg Erwin Olaf, een van Neerlands bekendste en meest succesvolle fotografen, naar de foto La Passion de Gilles. Erwin Olaf: 'Het bloede, blote, op de stoel vastgebonden jongetje met de helm met horens heb ik bedacht naar aanleiding van de oude legende rond de minnaar van Jeanne d'Arc, waar het toneelstuk over ging. Na Jeanne's verbranding schijnt hij meer dan 125 kinderen verkracht en vermoord te hebben. Die foto is een verbeelding geweest van dat idee.' Vond het jongetje het dan niet verschrikkelijk om op die manier gefotografeerd te worden? 'Nee! Kinderen vinden het de gewoenste zaak van de wereld om hun kleren uit te doen, bijvoorbeeld. Zijn moeder was er bij en hij kreeg een cadeautje. Zijn broertje was hartstikke jaloers dat hij er niet op mocht! Kijk eens naar die prachtige volledig gestrekte voetjes... Hij deed echt heel erg zijn best om er zo mooi mogelijk op te komen. Voor kinderen is het niet beladen. Wij, de volwassenen, de ouders, zijn het die het zo erg maken.' Om jouw foto's hangt een aureool van erotiek waarin het machtsverschil een grote rol speelt. Je maakt bijvoorbeeld gebruik van touwen, waarmee mensen vastgebonden zijn. 'Ik heb me er over verbaasd dat mensen zo op mijn foto's reageren. Met name de serie Chessmen riep kennelijk het gevoel op dat ik wil shockeren met SM-achtige tafereelen. Maar mij gaat het puur om het menselijk lichaam! Het lichaam is bijzonder en mooi zonder kleren. Kleren maken zo gewoón. En dat terwijl touw visueel een erg bijzonder materiaal is. Ik vind het niet erg dat veel van mijn beelden seksueel worden geïnterpreteerd. Het is alleen vaak niet mijn eerste bedoeling. Het lichamelijke wordt heel snel verward met het seksuele. Maar het zijn wel twee verschillende dingen.'

Op 6 april aanvaardde de Tweede Kamer met algemene stemmen de door Minister Sorgdrager voorgestelde wetswijziging van het artikel 240b uit het Wetboek van Strafrecht. Het artikel luidt nu als volgt:

1. Met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren of een geldboete van de vijfde categorie wordt gestraft degene die een afbeelding - of een gegevensdrager, bevattende een afbeelding - van een seksuele gedraging, waarbij iemand die kennelijk de leeftijd van zestien jaar nog niet heeft bereikt, is betrokken, verspreidt of vervaardigt, invoert, doorvoert, uitvoert of in voorraad heeft. Niet strafbaar is degene die een dergelijke afbeelding in voorraad heeft waarvan vaststaat dat hij hem voor een wetenschappelijk, educatief of therapeutisch doel gebruikt.
2. Met een gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren of een geldboete van de vijfde categorie wordt gestraft degene die van het plegen van een van de misdrijven, omschreven in het eerste lid, een beroep of een gewoonte maakt.

Een speciale NVSH-werkgroep heeft getracht om de Tweede kamer te bewegen de volgende elementen op één of andere wijze in het nieuwe wetsartikel te verdisconteren:

- a. Vervanging van de in de jurisprudentie en vervolgens in de nota van de minister 'tot in het absurde' opgekropte term 'seksuele gedraging' door 'seksuele handeling';
- b. Vastleggen van excepties voor kunst, wetenschap, educatie en therapie;
- c. Verdisconteren van de relatie tot het klachtdelict bij seks van en met 12-16-jarigen onder het motto: waarom mag je wel relaties met jongeren hebben, maar er geen plaatjes van hebben?
- d. Handhaven van het delictselement 'oogmerk tot verspreiding' bij 'in voorraad hebben', ten einde met name het enkelvoudige privebezit buiten de strafrechtelijke sfeer te houden.' In het vorige wetsartikel stond namelijk dat je de bedoelde afbeeldingen wel in je bezit mocht hebben, zolang het maar voor eigen gebruik was en niet bedoeld voor verdere verspreiding. Van deze vier suggesties is er slechts één voor een deel overgenomen: de drie uitzonderingsgevallen van wetenschap, educatie en therapie. Kunstzinnig gebruik van afbeeldingen is daarmee wel strafbaar geworden.

Kinderporno nader beschouwd

SEKSTANT

JUL/AUG '95

Heftige emoties en ongenueanceerde wetgeving

TEKST: YMKJE DE BOER
FOTO: ERWIN OLAF

Reeds eerder besteedde de redactie van de (nieuwe) Sekstant aandacht aan de discussie in de Tweede Kamer over 'kinderporno', zoals het in het spraakgebruik is gaan heten. Deze discussie werd oorspronkelijk opgeroepen door CDA-minister Hirsch Ballin in het vorige kabinet en later opgepakt door D66-minister Sorgdrager. Het onderwerp roept heftige emoties op bij alle betrokken partijen: kinderbeschermers, politici, zedenpolitie, vrijdenkers en zij die door de wetswijziging van de een op de andere dag mogelijk crimineel zijn geworden omdat ze afbeeldingen in huis hebben, die wel eens onder het nieuwe artikel 240b zouden kunnen vallen - wat overigens moeilijk objectief vaststelbaar is. Ook binnen de NVSH leven verschillende gedachten en gevoelens over het onderwerp. Niet in de laatste plaats omdat achter het vraagstuk van de kinderporno een andere controversiële strijd levensgroot opdoemt: die omtrent de morele toelaatbaarheid van (seksuele) relaties met kinderen en jongeren.

Discussies in de politiek en de media over pornografie in het algemeen gaan gelukkig allang niet meer over goede zeden en grenzen van wat esthetisch nog aanvaardbaar is. Over smaak valt immers niet te twisten. Maar schijn bedriegt: de stelling gaat slechts op zo lang het de smaak van volwassenen onderling betreft. Zodra er mensen van onder de 16 betrokken zijn, meet ineens iedereen zich een oordeel aan. Prima, zolang deze oordelen zijn ingegeven door een gezond en recht-door-zee-gevoel, dat zegt dat kinderen tegen elke vorm van machtsmisbruik beschermd moeten worden. Goed dat daar wetgeving voor is en

dat er opsporingsbevoegden zijn die zieke geesten, die kinderen lichamelijk en psychisch mishandelen om commercieel gewin of voor hun eigen dubieuze gerief, oppakken.

Minder fijn, wanneer dit leidt tot een collectieve veroordeling van elk gedrag waarin het lichamelijke en het kinderlijke op min of meer erotische wijze met elkaar verbonden zijn. En helemaal fout, wanneer de term 'seksuele gedraging', die niet nader omschreven wordt, onbepaald wordt geplakt op vele vormen van (onschuldig?) 'bloot' en leidt tot de zoveelste negatieve connotatie bij seksualiteit en erotiek in het algemeen.

Een positief neveneffect van de discussie rond pornografie in het algemeen en kinderporno in het bijzonder is gelegen in de verschuiving van het middelpunt van het vraagstuk. Dat zit niet langer in de esthetiek, maar in de machtsvraag. En terecht. In de seksueel vrije(re) maatschappij van de jaren negentig hoort het niet langer een issue te zijn of plaatjes van seks 'wel' of 'niet' kunnen, maar is het slechts van belang om zeer kritisch te zijn en bewust om te gaan met de vraag of de plaatjes met toestemming én uit vrije wilsbeschikking van de modellen tot stand zijn gekomen. Dat levert op zich natuurlijk wel een probleem op: in de praktijk is het moeilijk te achterhalen of dit het geval is. Dit wordt niet in de laatste plaats veroorzaakt door de, inmiddels wat achterhaalde maar nog steeds springlevende, moraliteit, die het afkeurt om - al was het 10 jaar geleden - model gestaan te hebben voor een pornografisch werkje. Niemand wordt graag geconfronteerd met een twijfelachtig verleden, waarin al dan niet sprake is geweest van vormen van dwang (bijvoorbeeld economische) of andere onaangenaamheden, die te maken hebben met de kwetsbaarheid van het eigen naakte lijf.

Een negatief aspect van de huidige discussie is dat het meest gehoorde en ongenueanceerde antwoord op de machtsvraag eenvoudigweg bestaat uit een afkeuring van de situatie waarin gebruik gemaakt wordt van kinderen zonder dat ze daar zelf voor gekozen hebben of desgevraagd voor zouden kiezen. De machtsvraag is daarbij zonder meer beslecht 'in het voordeel' van de oudere, die de jongere kennelijk domineert en uitbuit. Enig voordeel van de twijfel is hier niemand gegund - want onbewijsbaar. Steeds vaker is er sprake van een soort Pavlov-reactie waarin bij het zien van een bloot kind een knopje wordt omgezet in ons geweten en oordeelsvermogen, hetgeen rechtstreeks leidt tot het oordeel: 't is kinderporno en dus slecht. In het beste geval wordt er nog getwijfeld... Is deze foto van mijn buurjongetje bloot op het strand, die ik toevallig in mijn bezit heb, omdat-ie er zo schattig opstaat en ik zulke goede herinneringen beleef aan die stralende zomerdag, misschien ontoelaatbaar?

Er is, tenslotte, nog iets vreemds met de nieuwe wet. Het lijkt wel alsof in deze informatiemaatschappij, waarin we dagelijks geconfronteerd worden met de oprukkende 'elektronische snelweg', 'cybersex' en 'virtual reality' de virtuele relatie tussen jongeren en ouderen strafwaardiger wordt bevonden dan een 'echte', 'lijfelijke' relatie tussen beiden. Daar waar met betrekking tot de relaties tussen volwassenen en jongeren tussen de 12 en de 16, en tussen jongeren van die leeftijd onderling, door de wetgever gesteld is dat slechts via een klachtenprocedure vervolgd kan

VERVOLG DEKSTANT

worden, is met de nieuwe kinderporno-wet iedereen die iets in huis heeft wat zou kunnen voldoen aan de beschrijving van het in artikel 240b gewraakte materiaal bij voorbaat verdacht. Hoewel de minister in het Kamerdebat op sommige momenten gesteld heeft dat het niet gaat om het strafbaarstellen van privégebruik, is dat op andere momenten weer in het midden gebleven. In de wet staat het

in elk geval niet met zoveel woorden. De privégebruiker is dus wellicht verdacht met betrekking tot het seksueel geprikkeld raken door een plaatje.

Neen, als de wetgever werkelijk consequent had willen zijn en van een onbesproken moraal dan had hij een grens getrokken bij 12 en tussen de 12 en 16 ook hier een klachtdelict in

moeten stellen ten behoeve van benadeelde modellen. Of... hij had elk intiem contact tussen volwassenen en jongeren tot 16 genadeloos moeten verbieden op straffe van 'ten hoogste vier jaren of een geldboete van de vijfde categorie'. Gelukkig is het zo ver niet gekomen. En helaas is machtsmisbruik in intieme relaties - van wie dan ook en met welke wet dan ook - nooit te voorkomen.

ALKMAAR — Als het tegenzit, kan P.G. (48) uit Egmond aan Zee een hele poos niets aan zijn verzameling over het oude Egmond doen. Officier van justitie T. Luigjes eiste gisteren bij de Alkmaarse rechtbank 24 maanden celstraf, waarvan acht maanden voorwaardelijk tegen de bezitter van honderden videobanden en boekjes met kinderpornografie.

Het was niet het enige dat G. wordt verweten. Ook zou hij tussen 1986 en 1991 ontucht hebben gepleegd met zijn minderjarige en zwak begaafde nichtje. Tenslotte zou hij tussen 1990 en 1995 bij zijn werkgever, Hoogovens, schoonmaakmiddelen, lampen en bezems hebben verduisterd. Na zijn aanhouding is hij op staande voet ontslagen.

Bij huiszoeking werden bijna 400 videobanden met of opnamen van zijn favoriete band The Rolling Stones of gekochte dan wel zelfgemaakte kinderporno en een berg Hoogovens-

eigendommen gevonden. Met de gedeeltelijke bekentenis van de verdachte was dit voldoende wettig en overtuigend bewijs, aldus Luigjes. Hij wees er ten overvloede op dat uit een recent groot pedofielen- annex kinderporno-onderzoek van de politie Den Haag toevallig de naam van G. was gerold.

Advocate E. van Meeteren gaf aan dat haar cliënt is begonnen met pornoboekjes waarin zestien- en zeventienjarigen — „dus oudere kinderen” — figureerden. Zijn verzameldrift, gecombineerd met zijn sterker wordende pedofiele inslag en dito contacten, zette hem er toe aan meer en andere dingen te sparen om 'de collectie' compleet te hebben. Diezelfde verzameltik — waar G.'s ouders reeds mee waren begonnen — zou ook de hamsterwoede van Hoogovens-spullen verklaren.

Daarnaast vroeg Van Meeteren zich af waarom de officier zich zo druk maakte. De porno was volgens de raadvrouw afkomstig uit en gemaakt in landen (zoals Thailand) waar over dit soort dingen veel gemakke-

'Pedofiel maakte mijn leven kapot'

Vervuld van walging en woe volgde de 24-jarige ELKE THEUNISSEN het schandaal rond de 'STICHTING EUROPA KINDERHULP', die — ongewild — drie slachtoffertjes had geleverd aan een PEDOFIELEN-NETWERK. Op negenjarige leeftijd viel de Nijmeegse tijdens haar vakantie bij een gastgezin zelf ten prooi aan een pedofiel, destijds werd zij geselecteerd door dezelfde stichting. In een aangrijpend relaas vertelt Elke over het afschuwelijk trauma dat haar alle levensgeluk ontnam en haar zal blijven achtervolgen.

Door BARBARA PLUGGE
Foto AB BLAUW

ELKE THEUNISSEN was het middelste kind uit een zwaar beproefd gezin. Een zusje dat zwakzinnig was en een zusje met een ernstige nierziekte. Drie-maal per week ging moeder ELLY met de laatste naar het ziekenhuis voor onderzoeken en therapieën. Gehandicapten krijgen alle aandacht, dus Elke kwam wel eens wat liefde te kort. De hoofdmeester bracht dé oplossing: Waarom gingen de gezonde kinderen niet lekker met vakantie? Europa Kinderhulp, een stichting die opereerde onder toezicht van onder meer Het Leger des Heils en de Kinderbescherming beschikte over adressen van 'gastouders' die stonden te popelen om kinderen uit achterstand-milieu een paar heerlijke weken te bezorgen. Elke's moeder: 'Het zou voor het eerst zijn dat de kinderen zonder ons met vakantie gingen. Mijn man wilde het niet, maar ik liet me overtuigen door de stichting, die zei dat alles perfect geregeld zou worden. Wat ik wel raar vond, was dat we niet mochten weten naar welke gezinnen ze zouden gaan. Dat was geheim en we mochten ook niet met hen bellen. De kinderen zouden dan alleen maar heimwee krijgen.' Elke: 'Ik werd bij een gezin in Vlaardingen ondergebracht. Ze hadden een zootje van mijn leeftijd, FRANS. De vader werkte op een lagere school als conciërge. Het is natuurlijk altijd vreemd om in een ander gezin te komen, maar helemaal raar was dat ik bij hen in de slaapkamer moest slapen. Maar dat was nog niets... 's Avonds deed hij me in bad en dan kwam 'ie er gewoon bij zitten. Ik moest daar dan spelletjes met hem spelen. Soms ging hij op de bank liggen met zijn ochtendjas aan, met niets eronder. 'Wil je snoepjes verdienen?' vroeg hij dan. Ik hoefde alleen maar wat te spelen met zijn geslacht. Dat wilde ik wel, ik was een echte snoepkopt, nóg trouwens. Als hij op school moest zijn, nam hij me vaak mee. Dat vond ik wel interessant, want de school was dan helemaal leeg. Als hij dan met mij alleen was stak hij zijn vinger in mijn vagina. Soms gingen we ook naar het zwembad, hij wist dat ik

een echte waterrat was. Maar daar zwom hij dan met me naar het diepe, waar ik onder water aan hem moest voelen.

'Ik had veel pijn in mijn buik'

Een deel van die vakantie hebben we op een boerderij doorgebracht. Zijn vrouw ging in bed bij Frans, ik moest naast hem kruipen. Een enkele keer kwam ze bij hem. Ze deden het dan met elkaar en dwongen mij te kijken. 'Daar leer je een hoop van,' zei hij dan. Hij liet me ook sex-boekjes zien, daar zou ik ook een hoop van leren.' Sommige dingen staan haar nog haarscherp voor de geest, maar veel is ook verdrongen. Elke weet daarom ook niet welke rol de moeder speelde en ook niet of zij verkracht is.

'Ik denk wel dat die vrouw het geweten heeft. Ik kan me haar ook niet meer zo goed herinneringen, omdat hij altijd met me optrok. Op een gegeven moment had ik ineens heel veel pijn in mijn buik. Maar als kind denk je daar verder niet over na. Alles was anders dan thuis, méér weet je niet.'

Moeder Elly: 'Na een poosje belde Elke paniekerig op. Ze wilde naar huis toe, ik moest haar komen halen. Maar heb je het dan niet goed daar? vroeg ik. 'Nee,' snikte ze. Ik belde naar de stichting en zei dat ik me zorgen maakte. Men beloofde te gaan controleren. Al na een dag kreeg ik een telefoontje: Er was niets aan de hand. Mijn dochtertje had het daar zó fijn... Achteraf bleek dat er helemaal geen contact was geweest met het gastgezin.'

Elke: 'Op een dag werd tegen me gezegd dat de vakantie met twee weken verlengd zou worden. De spelletjes gingen toen gewoon door. Ik begreep er allemaal niets van. Pas toen hij me later met de trein naar huis bracht, ging bij mij een lichtje branden. Hij waarschuwde: 'Wat wij samen hebben gedaan, daar mag je niet met mama en papa over praten, hoor. Dan ben je heel stout en jouw papa en mama doen jou dan weg.'

Elly: 'Toen we haar terug kregen had ze striemen op haar polsjes en enkeltjes, net of ze vastgebonden was geweest. Ze was heel vreemd opgeblazen en droeg een raar jurkje. Met een speen in haar mond kroop ze als een baby over de vloer. Contact was niet mogelijk. Van haar vader en broertje wilde ze niets meer weten. Doodsbang was ze, maar niemand wist waarvoor. Voor de uer van haar slaapkamertje schoof ze een kast, niemand mocht meer naar binnen. Tegen mij had ze het steeds maar over uitjes knippen. We vermoedden al snel dat Elke seksueel was misbruikt en gingen daarom naar de kinderplichtie.

PRIVE 13-5

'Hij garandeerde dat herhaling was uitgesloten'

Voor mijn gevoel zijn we daar nooit goed behandeld. Men trok partij voor Europa Kinderhulp. Steun kregen we wél van de Stichting Vrouwen tegen verkrachting en van een advocaat, die een procedure startte tegen de gastvader en Kinderhulp. We zijn toen ook acties gestart om deze zaak zoveel mogelijk naar buiten te brengen. Met succes, want de kranten stonden er destijds (eind jaren '70) vol van. En die BERT WESTERVELD, van Kinderhulp, maar klagen. Elke was het eerste slachtoffertje, nooit eerder was er zoiets gebeurd en de Stichting deed toch zo veel goed. Als we zo zouden doorgaan zouden we de vakantie van veel kinderen verzieken. Hij garandeerde ons dat herhaling uitgesloten was!

Maar wij zetten dóór. Ik heb zelfs MAJJOOR BOSSHARDT gebeld, maar die vroeg zich af of onze dochter 'misschien niet zelf een beetje aanleiding had gegeven'. Ongelooflijk! Begrip én steun kregen we gelukkig wel van HANNEKE GROENTEMAN en BETTY LAMERS die er aandacht op tv aan besteedden.

Naar de rechtszitting nam ik een schaar mee. Als die man was vrijgesproken had ik hem hartstikke doodgestoken, maar hij kreeg 5000,- boete, en een voorwaardelijke gevangenisstraf met een proeftijd van twee jaar. Wat ons zéér stak was dat hij een nieuwe woning kreeg én een nieuwe identiteit, omdat wij in de buurt brieven hadden rondgedeeld van: Hier woont een verkrachter, houdt u kinderen binnen! Die man is van alle kanten beschermd en kon gewoon lekker opnieuw beginnen.

Elke: 'Maar ik heb levenslang. Mijn leven is kapot. De wonden die ik opliep, zijn niet meer te genezen. Na die vakantie wilde ik alleen nog maar een jongetje zijn. Jurken en rokken háatte ik en nóg trek ik die alleen aan als het echt moet. Ik heb mezelf ook lange tijd niet meer willen verzorgen. Op zeker moment was ik te vies om aan te pakken, maar alleen ongewassen en onopgemaakt voelde ik me veilig. Om in een roze fantasiewereld te kunnen vluchten, ging ik hasj roken. Alleen onder invloed was ik bevrijd van die herinneringen.

Ik zal nooit een gezonde relatie met een man kunnen opbouwen. Lekker tegen elkaar aanliggen, vind ik prima, maar sex hoeft voor mij niet meer. Met mijn eerste vriendje kon ik alleen naar bed als ik iets gerookt had, nuchter klapte ik dicht. Uiteindelijk leerde ik KOOS kennen, bij wie ik twee dochtertjes kreeg. Te-

genover hem was ik ook heel schuchter, maar hij begréep me, omdat hij zelf als kind seksueel was misbruikt. Na drie maanden samenwonen hadden we nog niet een keer sex gehad.

Opnieuw sloeg het noodlot toe

Maar gaandeweg leerden we elkaar te vertrouwen. Ik hield heel veel van Koos. Hij was de enige man bij wie ik mezelf kon zijn... Elke spreekt in de verleden tijd omdat het noodlot opnieuw toesloeg in haar zo getekende leven. Ze vertelt: 'Koos werkte, net als ik, voor Circus Holiday, waarvan mijn moeder directeur is. Hij was vrachtwagenchauffeur en is met de wagen verongelukt. Ik zit nu in de ziekenwet, want door de dood van mijn man en die nieuwe kinderpornozaak zijn er veel oude wonden opengereten. Ik ben het spoor weer bijster. Je denkt, men heeft er van geleerd en dan lees je die berichten en komt alles weer terug. Ook de schuldgevoelens, want jarenlang was de relatie met mijn ouders verstoord omdat ik hen de schuld gaf. Ik voelde me door hen in de steek gelaten. Uiteindelijk werd het hele gezin in de ellende meegesleept. Er ontstonden zoveel spanningen dat het huwelijk van mijn ouders er aan kapot ging. Dat kwam dus ook door mij. Van de mensen van het circus krijg ik veel steun en liefde, zij zorgen voor een veilige haven, maar ik zal er toch helemaal zelf uit moeten komen. Ik weet alleen niet hoe.'

Verbijstering rond kinderpornoschandaal

Met verbijstering volgde Nederland het proces tegen een pedofielen-netwerk, dat tegen betaling porno-video's en foto's met kinderen uitwisselde. Het vinden van tenminste drie slachtoffertjes had niet al te veel moeite gekost. Leve-rancier was de 'STICHTING EUROPA KINDERHULP'. De stichting brengt kinderen uit zogenaamde 'achterstands-milieu' onder bij gastgezinnen. Sommige 'gastvaders' hebben echter een geheel eigen interpretatie van hulp bieden. De Stichting is zeer geschokt door het gebeuren. Men belooft een aanzienlijke strengere selectieprocedure te zullen gaan hanteren en van de gastouders voortaan een bewijs van goed gedrag te eisen, ondertekend door de burgemeester. Belofte waar de 24-jarige ELKE THEUNISSEN vraagtekens bij zet. Haar zaak was destijds voorpagina-nieuws. 'En tóch heeft de geschiedenis zich herhaald!'

lijker wordt gedacht.
Mishandeld
De officier moest van die gedachtenang niet hebben: „Verdachte heeft, door de banden te importeren uit onder meer Duitsland meegewerkt aan instandhouding en versterking van een verderfelijk systeem.”

teem. „Immers, aldus Luigjes, voor de pornoproductie worden de kinderen seksueel misbruikt en mishandeld.

En poging van Van Meeteren de zaak achter gesloten deuren te behandelen om te voorkomen dat haar cliënt in toonde veel belangstelling voor

AC 27-7
G.'s nieuwste hobby, historisch materiaal van Egmond. De uitspraak is op dinsdag 8 augustus.

Wonden opnieuw opengereten door kinderporno-schandaal

Britse politie bezorgd om pedofielen circuit op

Geld. 28/7

Door onze correspondent Bob van Huët

LONDEN - De Britse criminele informatiedienst verwacht meer arrestaties bij het oprullen van een wereldwijd opererend pedofielen circuit op het computernetwerk Internet. Ruim veertig mensen zijn inmiddels aangehouden in zes landen.

Gisteren werd een nieuwe arrestatie verricht in Zuid-Afrika. Vele honderden discs met pedofiele pornografie zijn in beslag genomen. De hoofdverdachte, een Brit, werd woensdag gearresteerd in het Zuidengelse Haywards Heath (Sussex), nabij Brighton.

Volgens een woordvoerder van de criminele informatiedienst (NCIS)

in Londen, die de wereldwijde politieactie heeft gecoördineerd, zijn er nog geen aanwijzingen gevonden voor vertakkingen van het pedofielen-computernetwerk naar Nederland. „Er is iemand in Duitsland aangehouden. Maar wat we hebben ontdekt wijst hoofdzakelijk op een Britse organisatie”.

Kinderporno

Het NCIS spreekt van een van de grootste internationale politieacties tegen kinderporno op Internet. De operatie draagt de codenaam 'Starburst' en heeft alleen al in Groot-Brittannië tot dertien huiszoekingen geleid. Meer dan duizend pornografische foto's met afbeeldingen van kinderen tussen

drie en twaalf jaar zijn in beslag genomen. De meeste verdachten zijn in de media omschreven als 'mannen van middelbare leeftijd met een hogere opleiding'.

Het pedofiele-netwerk kon min of meer toevallig worden ontmaskerd. Enige 'Netsurfende' inspecteurs van de zedenpolitie van Birmingham stuitte op nauwelijks verborgen rubrieken voor pedofielen. Obscene foto's en pornografische teksten werden daarin gratis via Internet verspreid.

Volgens de NCIS-woordvoerder ontbreekt het de politie aan middelen, soft ware en computerspecialisten om Internet te kunnen vrijwaren van deze pedofiele organisaties. „Deze affaire heeft hier

tot behoorlijke verontwaardiging geleid en we verwachten een reactie van de politiek. Maar het is onbegonnen werk alles op Internet te controleren als je weet dat er 30 miljoen mensen op zijn aangesloten en er elk uur honderden miljoenen boodschappen en beelden worden verzonden”, aldus de woordvoerder.

Doodsbang

Inmiddels is de Britse politie begonnen met het opsporen van de kinderen op de foto's. „Veel van hen zijn misbruikt voor het maken van deze foto's. Er worden misse-lijk makende beelden via Internet verspreid. Sommige kinderen poseren voor naaktfoto's, maar anderen

moeten deelnemen aan seksuele handelingen. Ze lijken doodsbang”, aldus inspecteur Vic Marshall van het Sussex politiekorps.

Tekenend voor de gedrevenheid van sommige 'Internetters' is dat iemand binnen een uur reeds de letterlijke tekst van inspecteur Marshalls persconferentie op het Net had gezet. „We weten niet goed wat daarvan de bedoeling was”, aldus de NCIS-woordvoerder.

De aanhoudingen in Groot-Brittannië hebben geleid tot de roep om een censuur van Internet, voor zover dat technisch mogelijk zou zijn. Een aantal organisaties heeft maatregelen geëist om tenminste kinderen te beschermen tegen de boodschappen van pedofielen of

van extreem-rechtse organisaties die eveneens actief zijn op 'het Net'.

Draconisch

Volgens Eva Pascoe, de drijvende kracht achter het succesvolle Londense Internetcafé Cyberia, bestaan er inmiddels voldoende computerprogramma's waarmee bezorgde ouders hun thuiscomputer kunnen censureren voor hun 'netsurfende' kinderen.

„We moeten oppassen dat Internet nu niet wordt gekortwieked door een draconische wetgeving. Overheden zouden dit kunnen aangrijpen om de vrijheid van informatie en communicatie te beperken”, meent Pascoe.

Kinderporno op Internet aangepakt

Par. 27/7

LONDEN - Elf mannen zijn gearresteerd en honderden obscene foto's inbeslaggenomen bij een internationale actie tegen kinderporno op het Internet computersysteem. De operatie werd dinsdag uitgevoerd door politie in de Verenigde Staten, Canada, Hongkong, Duitsland, Zuid-Afrika en Groot-Brittannië.

In Engeland en Schotland werden negen mensen aangehouden en 17 computers geconfiscieerd. In Duitsland en Hongkong zijn tot dusver twee arrestaties verricht. De meeste verdachten zijn goedgeschoolde mannen van middelbare leeftijd.

Britse rechercheurs proberen nu kinderen te achterhalen die voor de foto's zijn gebruikt. De meeste kinderen zijn tussen zes en twaalf, maar er zijn ook meisjes en jongens van drie jaar misbruikt voor de foto's. Volgens de politie zijn die afgrijselijk. Sommige zijn geposeerd, maar andere kinderen zijn duidelijke gedwongen aan seksuele daden mee te werken en zien er doodsbang uit.

Pornografie wordt op ruime schaal via Internet verspreid. De meeste beelden vallen in de categorie soft porno, maar ook harde porno is geen uitzondering.

Controle is vrijwel onmogelijk. Het systeem heeft dertig miljoen gebruikers en dat aantal groeit elke twee maanden met tien procent.

Zelfs als besloten zou worden alle informatie - een hoeveelheid die dagelijks gelijkstaat aan de inhoud van een uitgebreide encyclopedie -, te controleren, dan nog zijn er voldoende mogelijkheden om die controle te ontduiken.

Foto's kunnen worden omgezet in tekst en die kan weer zo worden gecodeerd dat ze slechts door ingewijden kan worden ontcijferd.

Verder kunnen pornografie-verzenders gebruik maken van 'anonieme doorzenders' - computers die boodschappen ontvangen en daarna verder sturen met weglating van de naam en andere gegevens van de oorspronkelijke afzender. (Ind)

Internet gebruikt voor handel in kinderpornografie

LONDEN, 27 JULI. Speciale opsporingsseenheden in zes landen hebben gisteren een internationaal netwerk van handelaren in kinderpornografie opgepakt. De handelaren maakten gebruik van het computernetwerk Internet. Elf mensen werden gearresteerd en meer dan duizend afbeeldingen, opgeslagen in computers, werden in beslag genomen.

Onder de codenaam 'Starburst' zijn opsporingsambtenaren gisteren bij het aanbreken van de dag gelijktijdig binnengevallen op veertig verschillende adressen in Groot-Brittannië, Duitsland, Hongkong, Canada, de Verenigde Staten en Zuid-Amerika. In totaal werden 17 computers in beslag genomen. Dat meldt het Britse ochtendblad *Independent*. Het computernetwerk werd gebruikt om de afbeeldingen te verspreiden.

De politie in Groot-Brittannië is nu op zoek naar de kinderen die op de foto's voorkomen. Het merendeel van de kinderen is tussen zes en twaalf jaar oud, sommige kinderen zijn niet ouder dan drie. De Britse politie vermoedt dat de digitale afbeeldingen op de computers eerst zijn omgezet in tekst en vervolgens versleuteld voordat ze werden verzonden. De zaak kwam aan het rollen toen de politie in april twee mannen arresteerde in Sussex die werden verdacht van de distributie van kinderporno over het computernet.

Politie treedt op tegen kinderporno op Internet

The Guardian

LONDEN

NK 28-7

Politiekorpsen in acht landen hebben deze week arrestaties verricht in verband met de uitwisseling van kinderporno via het internationale computernetwerk Internet. Negen verdachten werden in Groot-Brittannië opgepakt en dertig anderen in de Verenigde Staten, Canada, Duitsland, Zuid-Afrika en Hongkong.

De internationaal gecoördineerde politie-actie droeg de naam *Starburst*. Bij de gearresteerde personen werd computerapparatuur in beslag genomen. Het internationale onderzoek naar het porno-netwerk kwam tot stand op initiatief van de afdeling Pedofilie van de Britse Nationale Inlichtingendiensten voor Criminaliteit.

Een betrokken politiecommissaris in de West Midlands in Groot-Brittannië zei dat de actie heeft aangetoond dat kinderpornografie op Internet effectief aangepakt kan worden. Hij zei dat het uitgezonden beeldmateriaal 'harde porno' betrof en dat de gebruikers allen mannen waren in de leeftijd van 40 tot 50.

NV/hN 27-7-95

Pedofielen op Internet

BIRMINGHAM - Veertig mensen zijn aangehouden in Europa, Amerika, het Verre Oosten en Zuid-Afrika bij het oprullen van een netwerk voor de distributie van pedofiele pornografie via het wereldwijde computernetwerk Internet. De arrestaties vonden in alle betrokken landen plaats op dinsdag bij het aanbreken van de dag. In Groot-Brittannië zijn negen mensen aangehouden. Na ondervraging zijn ze op borgtocht vrijgelaten. De politie nam een grote hoeveelheid materiaal in beslag. Het initiatief tot de actie kwam van de politie in Birmingham die verschillende leden van het netwerk in Groot-Brittannië op het spoor was gekomen.

SEKSFILTER VOOR INTERNET

WASHINGTON - Net toen de gebruikers van Internet dachten dat ze vrijwel elke vorm van censuur konden ontduiken, doken in Amerika de slimste jongens van de klas als morele herbewapeners op. Ze ontwikkelden een computerprogramma waarmee al te prikkelende erotische beelden opgespoord en tegengehouden kunnen worden. Een soort 'vuilfilter' maar dan voor sappige seks. Opschieten dus voor wie de Tatjana-pagina's op Veronica Interactive Plaza wil bekijken?

Big Brother is watching you... Een fundamentele christelijke stroming bij Uncle Sam vindt dat er paal en perk aan al die

'vuiligheid' op Internet gesteld moet worden. De eerste versie is voor de Apple Macintosh-computers, die we hier op de redac-

• Worden dit soort prachtige natuur-plaatjes binnenkort gecensureerd op Internet?

tie ook gebruiken. Ze worden bedankt. Nu kan een beetje toezicht geen kwaad want datzelfde Internet is al met succes misbruikt door kinderlokken. Waar overigens ook enkele brave kerkgangers tussenzaten, dus wie controleert wie uiteindelijk? Er is een Amerikaans softwarehuis dat de censuur-programma's levert. Daarmee kunnen databanken met erotica afgesloten worden. Voor iets minder dan 50 dollar krijgt de consument deze elektronische porno-speurhond en maandelijks een nieuw 'vuilfilter'. Andersom werkt het waarschijnlijk ook, want de databank geeft alle informatie over 'verdachte lustopwekkende informatie'. Dat scheelt ons straks een hoop zoekwerk.

'Verderfelijke troep'

De fundamentalisten hebben al aangekondigd dat ze zonnig de rechter zullen inschakelen om die 'verderfelijke troep' van de elektronische snelweg af te krijgen. Misschien kunnen ze 'gedoog- of tippelzones' instellen langs de elektronische snelweg. Men verwacht dat het meeste geld zal worden verdiend aan scholen en het bedrijfsleven, waar de erotische programma's heel populair zijn. Terug naar een abonnement op Playboy, jongens! (LR)

Verwensen beide 8/11/14-7-95

COVER STORY

On a Screen Near You:

CYBERPORN

It's popular, pervasive and surprisingly perverse, according to the first survey of online erotica. And there's no easy way to stamp it out

By PHILIP ELMER-DEWITT

SEX IS EVERYWHERE, PARTICULARLY in the United States these days—in books, magazines, films, television, music videos and bus-stop perfume ads. It is printed on dial-a-porn business cards and slipped under windshield wipers. It is acted out by balloon-breasted models and actors with unflagging erections, then rented for \$4 a night at the corner video store. Most Americans have become so inured to the open display of eroticism—and the arguments for why it enjoys special status under the First Amendment to the U.S. Constitution—that they hardly notice it's there.

Something about the combination of sex and computers, however, seems to make otherwise worldly-wise adults a little crazy. How else to explain the uproar surrounding the discovery by a U.S. Senator—Nebraska Democrat James Exon—that pornographic pictures can be downloaded from the Internet and displayed on a home computer? This, as any computer-savvy college student can testify, is old news. Yet suddenly the press is on alert, parents and teachers are up in arms, and lawmakers in Washington are rushing to ban the smut from cyberspace with new legislation—sometimes with little regard to either its effectiveness or its constitutionality.

Because of the global nature of the Internet, these images are not limited to the U.S. Some Asian governments are shoring up tough anti-pornography laws to keep

the wave of erotica from reaching shores that had been relatively porn-free. Conservative Muslim countries like Saudi Arabia are keeping Internet access tightly controlled. Even the supremely tolerant French are starting to pay attention.

If Americans think things are crazy now, though, wait until U.S. politicians get hold of a report coming out this week. A research team at Carnegie Mellon University in Pittsburgh, Pennsylvania, has conducted an exhaustive study of online porn—what's available, who is downloading it, what turns them on—and the findings (to be published in the *Georgetown Law Journal*) are sure to pour fuel on an already explosive debate.

The study, titled *Marketing Pornography on the Information Superhighway*, is significant not only for what it tells us about what's happening on the computer networks but also for what it tells us about ourselves. Pornography's appeal is surprisingly elusive. It plays as much on fear, anxiety, curiosity and taboo as on genuine eroticism. The Carnegie Mellon study, drawing on elaborate computer records of online activity, was able to measure for the first time what people actually download, rather than what they say they want to see. "We now know what the consumers of computer pornography really look at in the privacy of their own homes," says Marty Rimm, the study's principal investigator. "And we're finding a fundamental shift in the kinds of images they demand."

What the Carnegie Mellon researchers discovered was:

Porn is immensely popular: in an 18-month study, the Carnegie Mellon researchers found 917,410 sexually explicit pictures, short stories and film clips online

There's an awful lot of porn online. In an 18-month study, the team surveyed 917,410 sexually explicit pictures, descriptions, short stories and film clips. On those Usenet newsgroups where digitized images are stored, 83.5% of the pictures were pornographic.

It is immensely popular. Trading in sexually explicit imagery, according to the report, is now "one of the largest (if not the largest) recreational applications of users of computer networks." At one U.S. university, 13 of the 40 most frequently visited newsgroups had names like *alt.sex.stories*, *rec.arts.erotica* and *alt.sex.bondage*.

It is a big moneymaker. The great majority (71%) of the sexual images on the newsgroups surveyed originate from adult-oriented computer bulletin-board systems (BBS) whose operators are trying to lure customers to their private collections of X-rated material. There are thousands of these BBS services, which charge fees (typically \$10 to \$30 a month) and take credit cards; the five largest have annual revenues in excess of \$1 million.

It is ubiquitous. Using data obtained with permission from BBS operators, the Carnegie Mellon team identified (but did not publish the names of) individual consumers in more than 2,000 cities in all 50 states in the U.S. and 40 countries, territories and provinces around the world—including some countries like China, where possession of pornography can be a capital offense.

It is a guy thing. According to the BBS operators, 98.9% of the consumers of online porn are men. And there is some evidence that many of the remaining 1.1% are women paid to hang out on the "chat" rooms and bulletin boards to make the patrons feel more comfortable. It is not just naked women. Perhaps because hard-core sex pictures are so widely available elsewhere, the adult BBS market seems to be driven largely by a demand for images that can't be found in the average magazine rack: pedophilia (nude photos of children), hebephilia (youths) and what the researchers call paraphilia—a grab bag of "deviant" material that includes images of bondage, sadomasochism, urination,

defecation, and sex acts with a barnyard full of animals.

The appearance of material like this on a public network accessible to men, women and children around the world raises issues too important to ignore—or to oversimplify. Parents have legitimate concerns about what their kids are being exposed to and, conversely, what those children might miss if their access to the Internet were cut off. Lawmakers must balance public safety with their obligation to preserve essential civil liberties. Men and women have to come to terms with what draws them to such images. And computer programmers have to come up with more enlightened ways to give users control over a network that is, by design, largely out of control.

The Internet, of course, is more than a place to find pictures of people having sex with dogs. It's a vast marketplace of ideas and information of all sorts—on politics, religion, science and technology. If the fast-growing World Wide Web fulfills its early promise, the network could be a powerful engine of economic growth in the 21st century. And as the Carnegie Mellon study is careful to point out, pornographic image files, despite their evident popularity, represent only about 3% of all the messages on the Usenet newsgroups, while the Usenet itself represents only 11.5% of the traffic on the Internet.

As shocking and, indeed, legally obscene as some of the online porn may be, the researchers found nothing that can't be found in specialty magazines or adult bookstores. Most of the material offered by the private BBS services, in fact, is simply scanned from existing print publications.

But pornography is different on the computer networks. You can obtain it in the privacy of your home—without having to walk into a seedy bookstore or movie house. You can download only those things that turn you on, rather than buy an entire magazine or video. You can explore different aspects of your sexuality without exposing yourself to communicable diseases or public ridicule. (Unless, of course, someone gets hold of the computer files

tracking your online activities, as happened earlier this year to a couple dozen crimson-faced Harvard students.)

The great fear of parents and teachers, of course, is not that college students will find this stuff but that it will fall into the hands of those much younger—including some, perhaps, who are not emotionally prepared to make sense of what they see.

Ten-year-old Anders Urmacher, a student at the Dalton School in New York City, got E-mail from a stranger that contained a mysterious file with instructions for how to download it. He followed the instructions, and then he called his mom. When Linda Mann-Urmacher opened the file, the computer screen filled with 10 thumbnail-size pictures showing couples engaged in various acts of sodomy, heterosexual intercourse and lesbian sex. "I was not aware that this stuff was online," says a shocked Mann-Urmacher. "Children should not be subjected to these images."

This is the flip side of Vice President Al Gore's vision of an information superhighway linking every school and library in the U.S. When the kids are plugged in, will they be exposed to the seamiest sides of human sexuality? Will they fall prey to child molesters hanging out in electronic chat rooms?

It's precisely these fears that have stopped Bonnie Fell of Skokie, Illinois, from signing up for the Internet access her three boys say they desperately need. "They could get bombarded with X-rated porn, and I wouldn't have any idea," she says.

"We face a unique, disturbing and urgent circumstance, because it is children who are the computer experts in our nation's families," said Republican Senator Dan Coats of Indiana during the debate over the controversial anti-cyberporn bill he co-sponsored with Senator Exon.

According to at least one of those experts—16-year-old David Slifka of New York City—the danger of being bombarded with unwanted pictures is greatly exaggerated. "If you don't want them you won't get them," says the veteran Internet surfer. Private adult BBS require proof of age (usually a driver's license) and are off-limits to minors, and kids have to master some fairly daunting computer science before they can turn so-called binary files on the Usenet into high-resolution color pictures. "The chances of randomly coming across them are unbelievably slim," says Slifka.

While U.S. groups like the Family Re-

The Marquis de Cyberspace

BY WENDY COLE SPRINGFIELD

FOUR MONTHS INTO HIS THREE-YEAR SENTENCE FOR TRANSMITTING OBSCENE images by computer, the man the Carnegie Mellon report calls a modern-day Marquis de Sade hardly looks like a political cause célèbre. Robert Thomas spends his day like any other inmate at the U.S. Medical Center for Federal Prisoners in Springfield, Missouri: cleaning the prison kitchen and laundry room and waiting to hear whether his lawyers will get him out on appeal. Thomas' case could well end up in the U.S. Supreme Court, where it would set legal precedent for all of cyberspace.

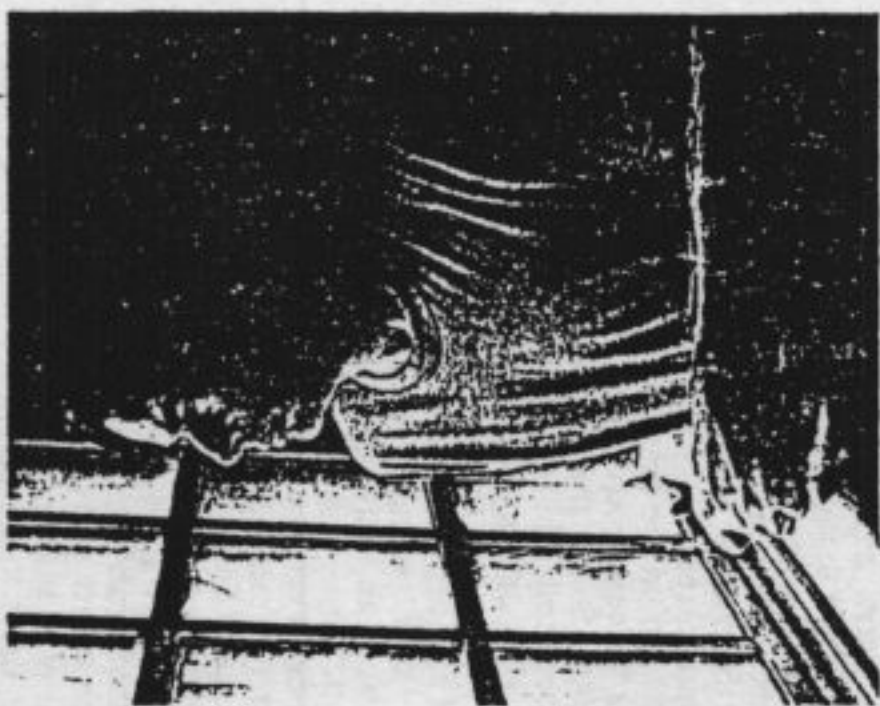
Thomas, 39, operator of the Amateur Action BBS in Milpitas, California, made headlines last year when he and his wife Carleen, 40, were indicted for transmitting pornographic material to a government agent in Tennessee. A jury in Memphis wasted little time ruling that the images—which included pictures of women having sex with animals—were obscene. But his case raised the tricky constitutional question of which locale's community standards should have been used to make that judgment: Tennessee's Bible Belt, California's Bay Area or the virtual community of cyberspace?

Though he concedes that many might find his stockpile of 25,000 photos featuring S&M and hard-core sex distasteful, Thomas insists he violated no laws. "I don't feel I committed a crime because I didn't offend anybody but a postal inspector in Memphis," he says, referring to the government official who launched the investigation. Thomas also faces charges in Salt Lake City, Utah, of distributing images of naked children, but he insists those images aren't sexually explicit. "They are from nudist colonies," he says.

"Many of them are family snapshots." Online porn certainly pays. Thomas' income last year topped \$800,000, enabling the slight, shaggy-haired Californian to indulge in his two extracurricular passions: expensive cars and exotic birds. Subscribers have more than doubled (to 7,000) since his arrest. Some of the newcomers aren't even bothering to download the dirty pictures; they seem to be offering their \$99-per-year subscription fees as donations to the cause. The extra income will come in handy, since the Thomases' legal bills are approaching \$250,000.

Thomas didn't set out to make headlines or case law. A former furniture mover with an interest in computers, he opened his BBS in 1991 with 12 photos and a single phone line. He worked hard. He regularly put in 16-hour days, sometimes staying up all night to scan new, hard-to-find photos for his collection. At the time of his indictment he was spending \$500 a week on fresh material, much of it sent by scouts as far away as Denmark and Brazil. The slogan for his bulletin board came from closer to home, however. He was inspired by a visit to Disneyland, where a sign outside proclaims it THE HAPPIEST PLACE ON EARTH. His computer system came to be known as "the nastiest place on earth."

Whatever else might be said about him, Thomas does seem to have a flair for marketing. The trick, he says, is in how you write the pitch lines that describe your pictures. "You want to make the descriptions like a menu," he explains. "If you're selling a dry, tough steak, you want to make it sound as juicy as you can." Among his favorite come-ons (and one of the few suitable for publication): "Peek into the bathroom and see this cutie sitting on the toilet!" A subscriber who chose to download that photo would get a digitized picture of a 15-lb. lobster. ■

Amateur Action's Thomas in jail. His case could establish online law

in sexual behavior. Every time consumers logged on to one of these bulletin boards, they left a digital trail of their actions, allowing the pornographers to compile data bases about their buying habits and sexual tastes. The more sophisticated operators were able to adjust their inventory and their descriptions to match consumer demand.

Nobody did this better than Robert Thomas, owner of the Amateur Action BBS in Milpitas, California, and a kind of modern-day Marquis de Sade, according to the Carnegie Mellon report. He is currently serving time in an obscenity case that may be headed for the U.S. Supreme Court. Thomas, whose BBS is the online-porn market leader, found that he could boost sales by trimming soft- and hard-core images from his data base while front-loading his files with pictures of sex acts with animals (S&M) and nude prepubescent children (more than 5,000), his two most popular categories of porn. He also used copywriting tricks to better serve customers' fantasies. He described more than 1,200 of his pictures as depicting sex scenes between family members (father and daughter, mother and son), even though there was no evidence that any of the participants were actually related. These "incest" images were among his biggest sellers, accounting for 10% of downloads.

The words that worked were sometimes quite revealing. Straightforward oral sex, for example, generally got a lukewarm response. But when Thomas described the same images using words like choke or choking, consumer demand doubled.

Such findings may cheer antipornography activists: as feminist writer Andrea Dworkin puts it, "the whole purpose of pornography is to hurt women." Catharine Mackinnon, a professor of law at the University of Michigan, goes further. Women are doubly violated by pornography, she writes in *Vindication and Resistance*, one of three essays in the forthcoming *Georgetown Law Journal* that offer differing views on the Carnegie Mellon report. They are violated when it is made and exposed to further violence again and again every time it is consumed. "The question pornography poses in cyberspace," she writes, "is the same one it poses everywhere else: whether anything will be done about it."

But not everyone agrees with Dworkin and Mackinnon, by any means; even some feminists think there is a place in life—and the Internet—for erotica. In her new book, *Defending Pornography*, Nadine Strossen argues that censoring sexual expression would do women more harm than good, undermining their equality, their autonomy and their freedom.

The U.S. Justice Department, for its part, has not asked for new antiporn legis-

The biggest demand is not for hard-core sex pictures but for "deviant" material including pedophilia, bondage, sadomasochism and sex acts with various animals

asked a friend to download some of the rawer images available online. "I knew it was bad," he says. "But then when I got on there, it made *Playboy* and *Hustler* look like Sunday-school stuff." He had the images printed out, stuffed them in a blue folder and invited colleagues to view them. At the end of the debate—which was carried live on the cable network C-SPAN—few Senators wanted to cast a nationally televised vote that might later be characterized as pornography. The bill passed 84 to 16.

American civil libertarians were outraged. Mike Godwin, staff counsel for the Electronic Frontier Foundation, complained that the indecency portion of the bill would transform the vast library of the Internet into a children's reading room, where only subjects suitable for kids could be discussed. "It's government censorship," said Marc Rotenberg of the Electronic Privacy Information Center. "The First Amendment shouldn't end where the Internet begins."

The key issue, according to legal scholars, is whether the Internet is a print medium (like a newspaper), which enjoys strong protection against U.S. government interference, or a broadcast medium (like television), which may be subject to all sorts of government control. Perhaps the most significant import of the Exon bill, according to EFF's Godwin, is that it would place the computer networks under the jurisdiction of the U.S. Federal Communications Commission, which enforces, among other rules, the injunction against using the famous seven dirty words on the radio. In a TIME/CNN poll of 1,000 Americans conducted last week by Yankelovich Partners, respondents were sharply split on the issue: 42% were for FCC-like control over sexual content on the computer networks; 48% were against it.

By week's end the balance between protecting speech and curbing pornography seemed to be tipping back toward the libertarians. In a move that surprised conservative supporters, House of Representatives Speaker Newt Gingrich denounced the Exon amendment. "It is clearly a violation of free speech, and it's a violation of the

search Council insist that online child molesters represent a clear and present danger. There is no evidence that it is any greater than the other threats American children face every day. Ernie Allen, executive director of the National Center for Missing and Exploited Children, acknowledges that there have been 10 or 12 "fairly high-profile cases" in the past year of children being seduced or lured online into situations where they are victimized. Kids who are not online are also at risk, however: more than 500,000 children are reported missing every year in the U.S.

Yet it is in the name of the children and their parents that U.S. lawmakers are racing to fight cyberporn. The first blow was struck by Senators Exon and Coats, who earlier this year introduced revisions to an existing law called the Communications Decency Act. The idea was to extend regulations written to govern the dial-a-porn industry into the computer networks. The bill proposed to outlaw obscene material and impose fines of up to \$100,000 and prison terms of up to two years on anyone who knowingly makes "indecent" material available to children under 18.

The measure had problems from the start. In its original version it would have made online-service providers criminally liable for any obscene communications that passed through their systems—a provision that, given the way the networks operate, would have put the entire Internet at risk. Exon and Coats revised the bill but left in place the language about using "indecent" words online. "It's a frontal assault on the First Amendment," says Harvard law professor Laurence Tribe. Even veteran prosecutors ridicule it. "It won't pass scrutiny even in misdemeanor court," says one.

The Exon bill had been written off for dead a few weeks ago. Republican Senator Larry Pressler of South Dakota, chairman of the Commerce committee, which has jurisdiction over the larger telecommunications-reform act to which it is attached, told TIME that he intended to move to table it. That was before Exon showed up in the U.S. Senate with his "blue book." Exon had

Catharine Mackinnon

Antiporn activist finds vindication in the fact that when oral sex is described as choking, demand for it doubles

How accurately these images reflect America's sexual interests, however, is a matter of some dispute. University of Chicago sociologist Edward Laumann, whose 1994 *Sex in America* survey painted a far more humdrum picture of America's sex life, says the Carnegie Mellon study may have captured what he calls the "gaper phenomenon." "There is a curiosity for things that are extraordinary and way out," he says. "It's like driving by a horrible accident. No one wants to be in it, but we all slow down to watch."

Other sociologists point out that the difference between the Chicago and Carnegie Mellon reports may be more apparent than real. Those 1 million or 2 million people who download pictures from the Internet represent a self-selected group with an interest in erotica. The *Sex in America* respondents, by contrast, were a few thousand people selected to represent a cross section of all America.

Still, the new research is a gold mine for psychologists, social scientists, computer marketers and anybody with an interest in

in sexual behavior. Every time consumers logged on to one of these bulletin boards, they left a digital trail of their actions, allowing the pornographers to compile data bases about their buying habits and sexual tastes. The more sophisticated operators were able to adjust their inventory and their descriptions to match consumer demand.

Nobody did this better than Robert Thomas, owner of the Amateur Action BBS in Milpitas, California, and a kind of modern-day Marquis de Sade, according to the Carnegie Mellon report. He is currently serving time in an obscenity case that may be headed for the U.S. Supreme Court. Thomas, whose BBS is the online-porn market leader, found that he could boost sales by trimming soft- and hard-core images from his data base while front-loading his files with pictures of sex acts with animals (S&M) and nude prepubescent children (more than 5,000), his two most popular categories of porn. He also used copywriting tricks to better serve customers' fantasies. He described more than 1,200 of his pictures as depicting sex scenes between family members (father and daughter, mother and son), even though there was no evidence that any of the participants were actually related. These "incest" images were among his biggest sellers, accounting for 10% of downloads.

The words that worked were sometimes quite revealing. Straightforward oral sex, for example, generally got a lukewarm response. But when Thomas described the same images using words like choke or choking, consumer demand doubled.

Such findings may cheer antipornography activists: as feminist writer Andrea Dworkin puts it, "the whole purpose of pornography is to hurt women." Catharine Mackinnon, a professor of law at the University of Michigan, goes further. Women are doubly violated by pornography, she writes in *Vindication and Resistance*, one of three essays in the forthcoming *Georgetown Law Journal* that offer differing views on the Carnegie Mellon report. They are violated when it is made and exposed to further violence again and again every time it is consumed. "The question pornography poses in cyberspace," she writes, "is the same one it poses everywhere else: whether anything will be done about it."

But not everyone agrees with Dworkin and Mackinnon, by any means; even some feminists think there is a place in life—and the Internet—for erotica. In her new book, *Defending Pornography*, Nadine Strossen argues that censoring sexual expression would do women more harm than good, undermining their equality, their autonomy and their freedom.

The U.S. Justice Department, for its part, has not asked for new antiporn legis-

search Council insist that online child molesters represent a clear and present danger. There is no evidence that it is any greater than the other threats American children face every day. Ernie Allen, executive director of the National Center for Missing and Exploited Children, acknowledges that there have been 10 or 12 "fairly high-profile cases" in the past year of children being seduced or lured online into situations where they are victimized. Kids who are not online are also at risk, however: more than 500,000 children are reported missing every year in the U.S.

Yet it is in the name of the children and their parents that U.S. lawmakers are racing to fight cyberporn. The first blow was struck by Senators Exon and Coats, who earlier this year introduced revisions to an existing law called the Communications Decency Act. The idea was to extend regulations written to govern the dial-a-porn industry into the computer networks. The bill proposed to outlaw obscene material and impose fines of up to \$100,000 and prison terms of up to two years on anyone who knowingly makes "indecent" material available to children under 18.

The measure had problems from the start. In its original version it would have made online-service providers criminally liable for any obscene communications that passed through their systems—a provision that, given the way the networks operate, would have put the entire Internet at risk. Exon and Coats revised the bill but left in place the language about using "indecent" words online. "It's a frontal assault on the First Amendment," says Harvard law professor Laurence Tribe. Even veteran prosecutors ridicule it. "It won't pass scrutiny even in misdemeanor court," says one.

The Exon bill had been written off for dead a few weeks ago. Republican Senator Larry Pressler of South Dakota, chairman of the Commerce committee, which has jurisdiction over the larger telecommunications-reform act to which it is attached, told TIME that he intended to move to table it. That was before Exon showed up in the U.S. Senate with his "blue book." Exon had

asked a friend to download some of the rawer images available online. "I knew it was bad," he says. "But then when I got on there, it made *Playboy* and *Hustler* look like Sunday-school stuff." He had the images printed out, stuffed them in a blue folder and invited colleagues to view them. At the end of the debate—which was carried live on the cable network C-SPAN—few Senators wanted to cast a nationally televised vote that might later be characterized as pornography. The bill passed 84 to 16.

American civil libertarians were outraged. Mike Godwin, staff counsel for the Electronic Frontier Foundation, complained that the indecency portion of the bill would transform the vast library of the Internet into a children's reading room, where only subjects suitable for kids could be discussed. "It's government censorship," said Marc Rotenberg of the Electronic Privacy Information Center. "The First Amendment shouldn't end where the Internet begins."

The key issue, according to legal scholars, is whether the Internet is a print medium (like a newspaper), which enjoys strong protection against U.S. government interference, or a broadcast medium (like television), which may be subject to all sorts of government control. Perhaps the most significant import of the Exon bill, according to EFF's Godwin, is that it would place the computer networks under the jurisdiction of the U.S. Federal Communications Commission, which enforces, among other rules, the injunction against using the famous seven dirty words on the radio. In a TIME/CNN poll of 1,000 Americans conducted last week by Yankelovich Partners, respondents were sharply split on the issue: 42% were for FCC-like control over sexual content on the computer networks; 48% were against it.

By week's end the balance between protecting speech and curbing pornography seemed to be tipping back toward the libertarians. In a move that surprised conservative supporters, House of Representatives Speaker Newt Gingrich denounced the Exon amendment. "It is clearly a violation of free speech, and it's a violation of the

search Council insist that online child molesters represent a clear and present danger. There is no evidence that it is any greater than the other threats American children face every day. Ernie Allen, executive director of the National Center for Missing and Exploited Children, acknowledges that there have been 10 or 12 "fairly high-profile cases" in the past year of children being seduced or lured online into situations where they are victimized. Kids who are not online are also at risk, however: more than 500,000 children are reported missing every year in the U.S.

Yet it is in the name of the children and their parents that U.S. lawmakers are racing to fight cyberporn. The first blow was struck by Senators Exon and Coats, who earlier this year introduced revisions to an existing law called the Communications Decency Act. The idea was to extend regulations written to govern the dial-a-porn industry into the computer networks. The bill proposed to outlaw obscene material and impose fines of up to \$100,000 and prison terms of up to two years on anyone who knowingly makes "indecent" material available to children under 18.

The measure had problems from the start. In its original version it would have made online-service providers criminally liable for any obscene communications that passed through their systems—a provision that, given the way the networks operate, would have put the entire Internet at risk. Exon and Coats revised the bill but left in place the language about using "indecent" words online. "It's a frontal assault on the First Amendment," says Harvard law professor Laurence Tribe. Even veteran prosecutors ridicule it. "It won't pass scrutiny even in misdemeanor court," says one.

The Exon bill had been written off for dead a few weeks ago. Republican Senator Larry Pressler of South Dakota, chairman of the Commerce committee, which has jurisdiction over the larger telecommunications-reform act to which it is attached, told TIME that he intended to move to table it. That was before Exon showed up in the U.S. Senate with his "blue book." Exon had

asked a friend to download some of the rawer images available online. "I knew it was bad," he says. "But then when I got on there, it made *Playboy* and *Hustler* look like Sunday-school stuff." He had the images printed out, stuffed them in a blue folder and invited colleagues to view them. At the end of the debate—which was carried live on the cable network C-SPAN—few Senators wanted to cast a nationally televised vote that might later be characterized as pornography. The bill passed 84 to 16.

American civil libertarians were outraged. Mike Godwin, staff counsel for the Electronic Frontier Foundation, complained that the indecency portion of the bill would transform the vast library of the Internet into a children's reading room, where only subjects suitable for kids could be discussed. "It's government censorship," said Marc Rotenberg of the Electronic Privacy Information Center. "The First Amendment shouldn't end where the Internet begins."

The key issue, according to legal scholars, is whether the Internet is a print medium (like a newspaper), which enjoys strong protection against U.S. government interference, or a broadcast medium (like television), which may be subject to all sorts of government control. Perhaps the most significant import of the Exon bill, according to EFF's Godwin, is that it would place the computer networks under the jurisdiction of the U.S. Federal Communications Commission, which enforces, among other rules, the injunction against using the famous seven dirty words on the radio. In a TIME/CNN poll of 1,000 Americans conducted last week by Yankelovich Partners, respondents were sharply split on the issue: 42% were for FCC-like control over sexual content on the computer networks; 48% were against it.

By week's end the balance between protecting speech and curbing pornography seemed to be tipping back toward the libertarians. In a move that surprised conservative supporters, House of Representatives Speaker Newt Gingrich denounced the Exon amendment. "It is clearly a violation of free speech, and it's a violation of the

search Council insist that online child molesters represent a clear and present danger. There is no evidence that it is any greater than the other threats American children face every day. Ernie Allen, executive director of the National Center for Missing and Exploited Children, acknowledges that there have been 10 or 12 "fairly high-profile cases" in the past year of children being seduced or lured online into situations where they are victimized. Kids who are not online are also at risk, however: more than 500,000 children are reported missing every year in the U.S.

Yet it is in the name of the children and their parents that U.S. lawmakers are racing to fight cyberporn. The first blow was struck by Senators Exon and Coats, who earlier this year introduced revisions to an existing law called the Communications Decency Act. The idea was to extend regulations written to govern the dial-a-porn industry into the computer networks. The bill proposed to outlaw obscene material and impose fines of up to \$100,000 and prison terms of up to two years on anyone who knowingly makes "indecent" material available to children under 18.

The measure had problems from the start. In its original version it would have made online-service providers criminally liable for any obscene communications that passed through their systems—a provision that, given the way the networks operate, would have put the entire Internet at risk. Exon and Coats revised the bill but left in place the language about using "indecent" words online. "It's a frontal assault on the First Amendment," says Harvard law professor Laurence Tribe. Even veteran prosecutors ridicule it. "It won't pass scrutiny even in misdemeanor court," says one.

The Exon bill had been written off for dead a few weeks ago. Republican Senator Larry Pressler of South Dakota, chairman of the Commerce committee, which has jurisdiction over the larger telecommunications-reform act to which it is attached, told TIME that he intended to move to table it. That was before Exon showed up in the U.S. Senate with his "blue book." Exon had

asked a friend to download some of the rawer images available online. "I knew it was bad," he says. "But then when I got on there, it made *Playboy* and *Hustler* look like Sunday-school stuff." He had the images printed out, stuffed them in a blue folder and invited colleagues to view them. At the end of the debate—which was carried live on the cable network C-SPAN—few Senators wanted to cast a nationally televised vote that might later be characterized as pornography. The bill passed 84 to 16.

asked a friend to download some of the rawer images available online. "I knew it was bad," he says. "But then when I got on there, it made *Playboy* and *Hustler* look like Sunday-school stuff." He had the images printed out, stuffed them in a blue folder and invited colleagues to view them. At the end of the debate—which was carried live on the cable network C-SPAN—few Senators wanted to cast a nationally televised vote that might later be characterized as pornography. The bill passed 84 to 16.

American civil libertarians were outraged. Mike Godwin, staff counsel for the Electronic Frontier Foundation, complained that the indecency portion of the bill would transform the vast library of the Internet into a children's reading room, where only subjects suitable for kids could be discussed. "It's government censorship," said Marc Rotenberg of the Electronic Privacy Information Center. "The First Amendment shouldn't end where the Internet begins."

The key issue, according to legal scholars, is whether the Internet is a print medium (like a newspaper), which enjoys strong protection against U.S. government interference, or a broadcast medium (like television), which may be subject to all sorts of government control. Perhaps the most significant import of the Exon bill, according to EFF's Godwin, is that it would place the computer networks under the jurisdiction of the U.S. Federal Communications Commission, which enforces, among other rules, the injunction against using the famous seven dirty words on the radio. In a TIME/CNN poll of 1,000 Americans conducted last week by Yankelovich Partners, respondents were sharply split on the issue: 42% were for FCC-like control over sexual content on the computer networks; 48% were against it.

By week's end the balance between protecting speech and curbing pornography seemed to be tipping back toward the libertarians. In a move that surprised conservative supporters, House of Representatives Speaker Newt Gingrich denounced the Exon amendment. "It is clearly a violation of free speech, and it's a violation of the

asked a friend to download some of the rawer images available online. "I knew it was bad," he says. "But then when I got on there, it made *Playboy* and *Hustler* look like Sunday-school stuff." He had the images printed out, stuffed them in a blue folder and invited colleagues to view them. At the end of the debate—which was carried live on the cable network C-SPAN—few Senators wanted to cast a nationally televised vote that might later be characterized as pornography. The bill passed 84 to 16.

American civil libertarians were outraged. Mike Godwin, staff counsel for the Electronic Frontier Foundation, complained that the indecency portion of the bill would transform the vast library of the Internet into a children's reading room, where only subjects suitable for kids could be discussed. "It's government censorship," said Marc Rotenberg of the Electronic Privacy Information Center. "The First Amendment shouldn't end where the Internet begins."

The key issue, according to legal scholars, is whether the Internet is a print medium (like a newspaper), which enjoys strong protection against U.S. government interference, or a broadcast medium (like television), which may be subject to all sorts of government control. Perhaps the most significant import of the Exon bill, according to EFF's Godwin, is that it would place the computer networks under the jurisdiction of the U.S. Federal Communications Commission, which enforces, among other rules, the injunction against using the famous seven dirty words on the radio. In a TIME/CNN poll of 1,000 Americans conducted last week by Yankelovich Partners, respondents were sharply split on the issue: 42% were for FCC-like control over sexual content on the computer networks; 48% were against it.

By week's end the balance between protecting speech and curbing pornography seemed to be tipping back toward the libertarians. In a move that surprised conservative supporters, House of Representatives Speaker Newt Gingrich denounced the Exon amendment. "It is clearly a violation of free speech, and it's a violation of the

asked a friend to download some of the rawer images available online. "I knew it was bad," he says. "But then when I got on there, it made *Playboy* and *Hustler* look like Sunday-school stuff." He had the images printed out, stuffed them in a blue folder and invited colleagues to view them. At the end of the debate—which was carried live on the cable network C-SPAN—few Senators wanted to cast a nationally televised vote that might later be characterized as pornography. The bill passed 84 to 16.

American civil libertarians were outraged. Mike Godwin, staff counsel for the Electronic Frontier Foundation, complained that the indecency portion of the bill would transform the vast library of the Internet into a children's reading room, where only subjects suitable for kids could be discussed. "It's government censorship," said Marc Rotenberg of the Electronic Privacy Information Center. "The First Amendment shouldn't end where the Internet begins."

The key issue, according to legal scholars, is whether the Internet is a print medium (like a newspaper), which enjoys strong protection against U.S. government interference, or a broadcast medium (like television), which may be subject to all sorts of government control. Perhaps the most significant import of the Exon bill, according to EFF's Godwin, is that it would place the computer networks under the jurisdiction of the U.S. Federal Communications Commission, which enforces, among other rules, the injunction against using the famous seven dirty words on the radio. In a TIME/CNN poll of 1,000 Americans conducted last week by Yankelovich Partners, respondents were sharply split on the issue: 42% were for FCC-like control over sexual content on the computer networks; 48% were against it.

By week's end the balance between protecting speech and curbing pornography seemed to be tipping back toward the libertarians. In a move that surprised conservative supporters, House of Representatives Speaker Newt Gingrich denounced the Exon amendment. "It is clearly a violation of free speech, and it's a violation of the

asked a friend to download some of the rawer images available online. "I knew it was bad," he says. "But then when I got on there, it made *Playboy* and *Hustler* look like Sunday-school stuff." He had the images printed out, stuffed them in a blue folder and invited colleagues to view them. At the end of the debate—which was carried live on the cable network C-SPAN—few Senators wanted to cast a nationally televised vote that might later be characterized as pornography. The bill passed 84 to 16.

American civil libertarians were outraged. Mike Godwin, staff counsel for the Electronic Frontier Foundation, complained that the indecency portion of the bill would transform the vast library of the Internet into a children's reading room, where only subjects suitable for kids could be discussed. "It's government censorship," said Marc Rotenberg of the Electronic Privacy Information Center. "The First Amendment shouldn't end where the Internet begins."

The key issue, according to legal scholars, is whether the Internet is a print medium (like a newspaper), which enjoys strong protection against U.S. government interference, or a broadcast medium (like television), which may be subject to all sorts of government control. Perhaps the most significant import of the Exon bill, according to EFF's Godwin, is that it would place the computer networks under the jurisdiction of the U.S. Federal Communications Commission, which enforces, among other rules, the injunction against using the famous seven dirty words on the radio. In a TIME/CNN poll of 1,000 Americans conducted last week by Yankelovich Partners, respondents were sharply split on the issue: 42% were for FCC-like control over sexual content on the computer networks; 48% were against it.

By week's end the balance between protecting speech and curbing pornography seemed to be tipping back toward the libertarians. In a move that surprised conservative supporters, House of Representatives Speaker Newt Gingrich denounced the Exon amendment. "It is clearly a violation of free speech, and it's a violation of the

asked a friend to download some of the rawer images available online. "I knew it was bad," he says. "But then when I got on there, it made *Playboy* and *Hustler* look like Sunday-school stuff." He had the images printed out, stuffed them in a blue folder and invited colleagues to view them. At the end of the debate—which was carried live on the cable network C-SPAN—few Senators wanted to cast a nationally televised vote that might later be characterized as pornography. The bill passed 84 to 16.

American civil libertarians were outraged. Mike Godwin, staff counsel for the Electronic Frontier Foundation, complained that the indecency portion of the bill would transform the vast library of the Internet into a children's reading room, where only subjects suitable for kids could be discussed. "It's government censorship," said Marc Rotenberg of the Electronic Privacy Information Center. "The First Amendment shouldn't end where the Internet begins."

The key issue, according to legal scholars, is whether the Internet is a print medium (like a newspaper), which enjoys strong protection against U.S. government interference, or a broadcast medium (like television), which may be subject to all sorts of government control. Perhaps the most significant import of the Exon bill, according to EFF's Godwin, is that it would place the computer networks under the jurisdiction of the U.S. Federal Communications Commission, which enforces, among other rules, the injunction against using the famous seven dirty words on the radio. In a TIME/CNN poll of 1,000 Americans conducted last week by Yankelovich Partners, respondents were sharply split on the issue: 42% were for FCC-like control over sexual content on the computer networks; 48% were against it.

By week's end the balance between protecting speech and curbing pornography seemed to be tipping back toward the libertarians. In a move that surprised conservative supporters, House of Representatives Speaker Newt Gingrich denounced the Exon amendment. "It is clearly a violation of free speech, and it's a violation of the

asked a friend to download some of the rawer images available online. "I knew it was bad," he says. "But then when I got on there, it made *Playboy* and *Hustler* look like Sunday-school stuff." He had the images printed out, stuffed them in a blue folder and invited colleagues to view them. At the end of the debate—which was carried live on the cable network C-SPAN—few Senators wanted to cast a nationally televised vote that might later be characterized as pornography. The bill passed 84 to 16.

American civil libertarians were outraged. Mike Godwin, staff counsel for the Electronic Frontier Foundation, complained that the indecency portion of the bill would transform the vast library of the Internet into a children's reading room, where only subjects suitable for kids could be discussed. "It's government censorship," said Marc Rotenberg of the Electronic Privacy Information Center. "The First Amendment shouldn't end where the Internet begins."

The key issue, according to legal scholars, is whether the Internet is a print medium (like a newspaper), which enjoys strong protection against U.S. government interference, or a broadcast medium (like television), which may be subject to all sorts of government control. Perhaps the most significant import of the Exon bill, according to EFF's Godwin, is that it would place the computer networks under the jurisdiction of the U.S. Federal Communications Commission, which enforces, among other rules, the injunction against using the famous seven dirty words on the radio. In a TIME/CNN poll of 1,000 Americans conducted last week by Yankelovich Partners, respondents were sharply split on the issue: 42% were for FCC-like control over sexual content on the computer networks; 48% were against it.

By week's end the balance between protecting speech and curbing pornography seemed to be tipping back toward the libertarians. In a move that surprised conservative supporters, House of Representatives Speaker Newt Gingrich denounced the Exon amendment. "It is clearly a violation of free speech, and it's a violation of the

asked a friend to download some of the rawer images available online. "I knew it was bad," he says. "But then when I got on there, it made *Playboy* and *Hustler* look like Sunday-school stuff." He had the images printed out, stuffed them in a blue folder and invited colleagues to view them. At the end of the debate—which was carried live on the cable network C-SPAN—few Senators wanted to cast a nationally televised vote that might later be characterized as pornography. The bill passed 84 to 16.

American civil libertarians were outraged. Mike Godwin, staff counsel for the Electronic Frontier Foundation, complained that the indecency portion of the bill would transform the vast library of the Internet into a children's reading room, where only subjects suitable for kids could be discussed. "It's government censorship," said Marc Rotenberg of the Electronic Privacy Information Center. "The First Amendment shouldn't end where the Internet begins."

The key issue, according to legal scholars, is whether the Internet is a print medium (like a newspaper), which enjoys strong protection against U.S. government interference, or a broadcast medium (like television), which may be subject to all sorts of government control. Perhaps the most significant import of the Exon bill, according to EFF's Godwin, is that it would place the computer networks under the jurisdiction of the U.S. Federal Communications Commission, which enforces, among other rules, the injunction against using the famous seven dirty words on the radio. In a TIME/CNN poll of 1,000 Americans conducted last week by Yankelovich Partners, respondents were sharply split on the issue: 42% were for FCC-like control over sexual content on the computer networks; 48% were against it.

By week's end the balance between protecting speech and curbing pornography seemed to be tipping back toward the libertarians. In a move that surprised conservative supporters, House of Representatives Speaker Newt Gingrich denounced the Exon amendment. "It is clearly a violation of free speech, and it's a violation of the

asked a friend to download some of the rawer images available online. "I knew it was bad," he says. "But then when I got on there, it made *Playboy* and *Hustler* look like Sunday-school stuff." He had the images printed out, stuffed them in a blue folder and invited colleagues to view them. At the end of the debate—which was carried live on the cable network C-SPAN—few Senators wanted to cast a nationally televised vote that might later be characterized as pornography. The bill passed 84 to 16.

American civil libertarians were outraged. Mike Godwin, staff counsel for the Electronic Frontier Foundation, complained that the indecency portion of the bill would transform the vast library of the Internet into a children's reading room, where only subjects suitable for kids could be discussed. "It's government censorship," said Marc Rotenberg of the Electronic Privacy Information Center. "The First Amendment shouldn't end where the Internet begins."

The key issue, according to legal scholars, is whether the Internet is a print medium (like a newspaper), which enjoys strong protection against U.S. government interference, or a broadcast medium (like television), which may be subject to all sorts of government control. Perhaps the most significant import of the Exon bill, according to EFF's Godwin, is that it would place the computer networks under the jurisdiction of the U.S. Federal Communications Commission, which enforces, among other rules, the injunction against using the famous seven dirty words on the radio. In a TIME/CNN poll of 1,000 Americans conducted last week by Yankelovich Partners, respondents were sharply split on the issue: 42% were for FCC-like control over sexual content on the computer networks; 48% were against it.

By week's end the balance between protecting speech and curbing pornography seemed to be tipping back toward the libertarians. In a move that surprised conservative supporters, House of Representatives Speaker Newt Gingrich denounced the Exon amendment. "It is clearly a violation of free speech, and it's a violation of the

asked a friend to download some of the rawer images available online. "I knew it was bad,"

Menace of Internet Libel prompts new defamation Bill

BY FRANCES GIBB
LEGAL CORRESPONDENT

THE law is to be reformed to deal with the growing menace of libel on the Internet. Lord Mackay of Clashfern, the Lord Chancellor, is to publish a Defamation Bill within the next three weeks that will protect the people who run the on-line systems against defamatory messages sent by users.

The reform coincides with rapidly increasing use of electronic bulletin boards: the number of users worldwide is put at up to 30 million. Debate between them is frequently heated, with messages becoming acrimonious and descending to personal insults.

Universities, hospitals, government departments, newspapers and publishers have become acutely concerned

will provide a defence for Internet service providers as long as they are not primarily responsible for a defamatory statement, have taken reasonable care and do not know or have reason to suspect that their acts contributed to the publication of the libel.

The reform would remove the danger of people suing the provider, rather than the person who committed the libel. "In these situations people go for the man of straw, the deep pocket of the providers," Mr Calow said.

The defence will extend to publishers of written material, thus closing the avenue by which John Major was able to issue a writ against the bookshop chain that distributed copies of *Scaldfwag* and its article about the woman who handled the catering service at 10 Downing Street.

Defamation on the Internet is seen as the next growth area of litigation. So far the issue has not been tested in court in Britain: last month a scientist who brought the country's first libel case against another scientist over remarks on Usenet won an out-of-court settlement. Earlier this year a Leeds student was warned by the office of Peter Lilley, the Social Security Secretary, that he had defamed the minister on the Internet in a "news group" that dealt with information on British politics.

The easiest way for personal computer users to connect to the Internet is through commercial service providers, who offer indirect telephone access from £10 a month. Service providers include Delphi, owned by News Corporation, parent company of *The Times*, CompuServe and Demon.

Service providers allow e-mail to pass between their services and the Internet and give access to the net's immense database of information, ranging from news and current affairs to encyclopaedia and academic libraries. They also provide access to the thousands of electronic discussion groups or bulletin boards.

The Internet is the network of computers linked by telephone lines along which vast amounts of information can be moved. It is not owned or controlled by any single organisation and is open to anyone with a personal computer, a modem and the correct software.

about their liability for messages posted by subscribers. Duncan Calow, a solicitor with the City law firm, Denton Hall, said: "It is quite remarkable that the Lord Chancellor is taking this action and is ahead of the game. It is extremely good news and will be an encouragement to providers of on-line services."

The new law, outlined in a draft Bill seen by *The Times*,

Author connects direct to readers

BY ALEXANDRA FREAN

A LITTLE-known American author has gained massive worldwide publicity for his first book, an historical study of sexual mores, by placing extracts from it on the Internet, the global network of computers.

The excerpts from *History Laid Bare* have proved so popular with computer users throughout the world that the American system carrying the pages became overloaded and crashed. The service is up and running again and is attracting about 28,000 Internet users a day.

"This is a great opportunity for authors," said Richard Zacks, the book's author. "If there are 30 million people out there with personal computers, it is a great way to reach them." He said he had had thousands of e-mail responses from computer users from all

Casanova: exposed on the Internet

vast range of historical archives to produce the book, which is published in Britain by Michael O'Mara. It contains previously unpublished diaries, memoirs and letters from the ancient Greeks and Romans to modern times. It

to overwhelm them with healthier, more realistic ones. Sex on the Internet, she maintains, might actually be good for young people. "[Cyberspace] is a safe space in which to explore the forbidden and the taboo," she writes. "It offers the possibility for genuine, unembarrassed conversations about accurate as well as fantasy images of sex."

That sounds easier than it probably is. Pornography is powerful stuff, and as long as there is demand for it, there will always be a supply. Better software tools may help check the worst abuses, but there will never be a switch that will cut it off entirely—not without destroying the unbridled expression that is the source of the Internet's (and democracy's) greatest strength. The hard truth, says John Perry Barlow, co-founder of the EFF and father of three young daughters, is that the burden ultimately falls where it always has: on the parents. "If you don't want your children fixating on filth," he says, "better step up to the tough task of raising them to find it as distasteful as you do yourself." —Reported by Hannah Bloch/Washington, Wendy Cole/Chicago and Sharon E. Epperson/New York

Historians say it should come as no surprise that the Internet—the most democratic of media—would lead to new calls for censorship. The history of pornography and efforts to suppress it are inextricably bound up with the rise of new media and the emergence of democracy. According to Walter Kendrick, author of *The Secret Museum: Pornography in Modern Culture*, the modern concept of pornography was invented in the 19th century by European gentlemen whose main concern was to keep obscene material away from women and the lower classes. Things got out of hand with the spread of literacy and education, which made pornography available to anybody who could read. Now, on the computer networks, anybody with a computer and a modem can not only consume pornography but distribute it as well.

That might not be a bad idea, says Carol Meyer, a professor at New York Law School whose *Georgetown* essay takes a far less apocalyptic view than MacKinnon's. She argues that if you don't like the images of sex the pornographers offer, the appropriate response is not to suppress them but

How Parents Can Filter Out the Naughty Bits

BILL DUVALL WANTS TO FIND PORN ON the Internet. He wants to so badly that he pays graduate students at California's Stanford University to track it down for him. Those bright-eyed bounty hunters of smut are efficient, finding between five and 10 places a day that meet Duvall's single criterion: sexual explicitness. On a typical day last week, his free-lancers brought him the Internet addresses of computers that proffered bootleg images from *Playboy*, erotic bedtime stories and stag party-style X-rated video snippets. All of them went into a kind of address book that has well in excess of 1,000 entries.

But Duvall is no ordinary pornography collector. His little black book is built into a program called SurfWatch that, instead of connecting to electronically hot spots, automatically blocks access to them. SurfWatch of Los Altos, California, is one of a growing number of computer programs designed to answer a fundamental concern of parents, educators and even employers: How can porn be prevented from coming into computers? Fearful that the U.S. Congress will try to stifle cyberspace with overly broad antismut laws, computer hackers and civil libertarians are promoting such desktop remedies as a way to keep censorship where they think it belongs—in the home.

"I'm not in the position to be a censor—that responsibility should be at the parents' or whoever controls the terminal," says Gordon R. chief executive officer of Canada's Vancouver-based Net, many, a program that allows a parent or guardian to monitor everything passing through

the computer. Net Nanny users, for example, can enter such phrases as "What's your name?" and "What's your phone number?" in a phrase book. When the software detects one of the targeted phrases printing across the terminal—say, in a chat room of a commercial online service—Net Nanny harrumphs and pulls the plug on the conversation by logging off the service. The program is effective in direct proportion to the monitor's ability to predict all the permutations of blue out there.

Naturally, online-service providers in the U.S., such as Prodigy, America Online and CompuServe, are watching these developments closely. They are gated communities, with local ordinances that prohibit red-light districts. But once their gates are open to the Internet, how do they protect their customers? CompuServe posts only a written notice, warning people to be careful when they venture forth. "The Internet is a completely different place," says spokeswoman Michelle Moran. "You're on your own. We're not responsible for lost or stolen items." At Prodigy the registered head of the household, using a credit card for verification, must activate an Internet connection for each family member. That way, access can be denied to the kids. Or a husband.

What's missing from all these solutions is something that would give responsible parties more specific guidance about which Internet material is appropriate and which is not. Earlier this month a consortium of information-highway companies that includes Microsoft, Progressive Networks and Netscape announced a plan that should help. By year's end the consortium is expected to come up with a rating system akin to the one used for evaluating movies in the U.S.

—By Joshua Quittner

TIM 03.07.95

ONLINE-SEX

Pornokrieg im Netz

Eine „Studie“, die das Internet zum Sündenpfuhl erklärt, hält der seriösen Prüfung nicht stand

SCHLAGABTAUSCH: Das „Time“-Magazin brachte Online-Pornos in die Schlagzeilen (u.). Das Online-Magazin „HotWired“ (l.) gibt Contra

die durch die Hochgeschwindigkeitsleitungen rauschen, transportierten vor allem schmutzige Bilder: der Information Superhighway – ein digitaler Straßenstrich.

Doch nun steht „Time“ selbst am Pranger. Das Online-Magazin „HotWired“ (<http://www.hotwired.com>) verfreemdete dessen „Cyberporn“-Titelbild zur „Journoporn“-Enthüllung. Unter dem Druck der wütenden Internet-Gemeinde distanziert sich das Magazin inzwischen zumindest teilweise von seiner Sensationsgeschichte und gibt Fehler im zugrundeliegenden Datenmaterial zu.

Die „Studie der Carnegie Mellon University“, auf die sich „Time“ und die politischen Zensurbeauftragten berufen, entpuppt sich als die unausgelegene Arbeit eines Elektrostudierenden von zweifelhaftem Ruf: Marty Rimm. Die als Co-

Sie ist populär, sie ist pervers, und sie ist überall: Pornographie im Internet. So erregte sich das amerikanische Magazin „Time“ Ende letzten Monats über ein vermeintlich öffentliches Online-Argernis und brachte die Debatte über mögliche Zensurmaßnahmen im anarchischen Computernetz an den Siedepunkt (s. FOCUS 27/95).

Mit derselben Wucht, die gerade die Wellen des Online-Enthusiasmus durch alle Kanäle spülte, konfrontierten die Medien das geschockte Publikum mit den Schattenseiten des zugelassenen Datenverkehrs: Vor den Bildschirmen der vernetzten Computer sitzen, so mußte man glauben, jede Menge heimliche Päd-erasten und Sadomasochisten. Die Bits,

Autoren genannten Professoren können sich nicht erinnern, die Endfassung des Papiers gesehen zu haben, einer bestreitet gar jede Mitarbeit.

Die Datensammlung von Rimm verquirt Statistiken von privaten Pornomailboxen mit Benutzerzahlen der Internet-Diskussionsforen, sogenannten Newsgroups, und kommt so zu seinen haarsträubenden Schlüssen: Von 917 410 untersuchten Dateien seien 83,5 Prozent pornographisch. Doch die Rechnungen von Donna Hoffman und Thomas Novak von der Vanderbilt University zeigen ein ganz anderes Bild: Im Untersuchungszeitraum liefen nicht einmal 3000 digitalisierte Pornos durch die einschlägigen Internet-Gruppen. Gemessen am Nachrichtenaufkommen aller Gruppen nicht einmal ein halbes Prozent.

Mit diesen Darstellungen werden zudem nicht etwa schutz- und ahnungslose Benutzer konfrontiert: Wer Foren mit eindeutigen Namen wie „alt.sex“ anwählt, tut dies selten aus Versehen. Im übrigen kann das archaische Datenformat der Newsgroups Bilder nur als codierten Buchstabensalat übertragen. Wer sich daran ergötzen will, muß sie mit umständlichen Hilfsprogrammen in Pixel zurückverwandeln.

Im populären grafikorientierten WorldWide-Web muß man die Pornographie gar mit der Lupe suchen: Unter den 11 576 Web-Seiten, die Rimm im Dezember letzten Jahres untersuchte, listet seine Studie nur neun seiner Meinung nach anstößige (0,08 Prozent) auf.

Einige der Daten sind nicht nachprüfbar. So gibt es technisch keinerlei Möglichkeit, die Benutzerprofile von Internet-Usern beim Datenverkehr zu registrieren. Unter Beschuß gerät Rimm inzwischen auch an der Carnegie Mellon University: Für seine Studie hat er heimlich die Nutzungsstatistiken von Arbeitsplatzrechnern angezapft.

Obwohl sich Rimm über seinen Lebenslauf aus-schweigt, hat die zornige Internet-Gemeinde inzwischen einige schmutzige Geheimnisse des selbsternannten Enthüllers aufgedeckt: So trat er bereits als Autor eines Handbuchs für Porno-Mailbox-Betreiber in Erscheinung. Titel: „Wie man Frauen ausbeutet, Männer reinlegt und jede Menge Geld verdient“.

DONNA L. HOFFMAN
VANDERBILT UNIVERSITY

JÜRGEN SCRIBA

„Schmutzflut“

Pornographie im Internet spaltet in den USA die Partei der Republikaner

Nicht nur autoritären Regierungen der Dritten Welt sitzt das Internet wie ein Stachel im Fleisch. Das fern jeder staatlichen Kontrolle wachsende Computernetz alarmiert auch Politiker in den USA, wo mehr Menschen an weltweite Computernetze angeschlossen sind als sonst irgendwo auf der Erde. Wie kaum eine andere technische Entwicklung spaltet das Internet die Parteien.

Vor allem der konservative Flügel der Republikaner ist entzweit. Neoliberaler Politiker wie Newt Gingrich, denen wirtschaftliche Freiheiten über alles gehen, begrüßen die neuen Kommunikationstechniken. Zunächst nutzen sie das Internet, um für ihre politischen Inhalte zu werben.

Scharfer Protest gegen die „Schmutzflut“ leisten jedoch jene Konservativen, die sich als Bewahrer traditioneller Werte verstehen. Ihnen macht angst, daß über das Computernetz jede Art von Schund verbreitet wird – von rechtsradikaler Propaganda über Hassträden gegen Minderheiten bis hin zu harter Pornographie. Frei zugänglich für Kinder, die die Computer-Technik meist besser beherrschen als ihre Eltern.

Die konservativen Befürchtungen werden durch die erste umfassende Untersuchung der Nutzergewohnheiten des Internets bestätigt, die die Carnegie Mellon University in Pittsburgh jetzt vorgelegt hat.

Während der 18 Monate laufenden Studie fanden die Forscher im Internet 917 410 Bilder, Botschaften und Videoclips ausdrücklich sexuellen Inhalts. Mehr als

drei Viertel der digitalisierten Bilder in den Usenet-Programmen des Internets klassifizierten die Wissenschaftler als pornographisch, einige davon in aller Härte: Das Internet zieht auch Päderasten, Sadomasochisten und Sodomitisten an. „Geschlechtsakte mit einem Bauernhof voller Tiere“ entdeckte das amerikanische Magazin „Time“ und war schockiert.

Die politischen und sozialen Implikationen sind immens: Amerikanischer Elektronikporno wird über den ganzen Globus verbreitet. Die Carnegie Mellon University fand Nutzer in 40 Ländern. Selbst in China, wo Pornographie unter gewissen Umständen als Kapitalverbrechen gilt, findet digitaler Sex aus den USA Liebhaber.

Der amerikanische Senat hat inzwischen re-

1 000 000 – agiert. Im Juni nahm er eine Gesetzesvorlage zur Reform der Telekommunikation an. Danach wird die Verbreitung von „obszönem Material“ per Internet unter Strafe gestellt. Bürgerrechtler sind uneins, inwieweit das Gesetz, das noch das Repräsentantenhaus passieren muß, mit der Verfassung konform ist. Hefigsten Widerstand leistet der erzkonservative Gingrich: „Das ist eine klare Verletzung der Redefreiheit“, erklärt der Sprecher des Repräsentantenhauses. „Und es ist eine Verletzung des Rechts Erwachsener auf ungehinderte Kommunikation.“

Doc 07.07.95
NDI

Yolanda opent tehuis incestslachtoffers

'ergens in Groningen'

ZOETERMEER/GRONINGEN - Yolanda, het voornaamste slachtoffer in de geruchtmaakte Eper incestzaak, opent begin september 'ergens in de provincie Groningen' het eerste opvangtehuis voor incestslachtoffers. Later wil zij elders in het land een tweede tehuis openen.

Nadere details weigert zij te geven om de onderhandelingsmet de betrokken gemeenten niet te beïnvloeden. Ook zijn de subsidie-aanvragen nog niet toegekend. Het eerste tehuis zal voorlopig de beschikking

Vervolg van pagina 1

ZOETERMEER/GRONINGEN

Volgens Yolanda is de opvang van slachtoffers van incest en seksueel geweld in Nederland onvoldoende. "Slachtoffers krijgen het idee dat zij niet serieus worden genomen. Vaak wordt gesuggereerd dat zij maar beter hadden moeten uitkijken. Ook de opvang schiet tekort. Soms is een hulpverlener zelfs niet op tijd beschikbaar."

In tegenstelling tot politie, hulpverleners en rechters gaat de Stichting Vraagbaak uit van het principe dat zij iedereen geeft die zegt slachtoffer te zijn van een zedenmisdrif, 'tot het tegendeel bewezen is'. De stichting werkt vooral met vrijwilli-

De emoties liepen hoog op tijdens de bijeenkomst van Yolanda's Stichting Vraagbaak in Zoetermeer. Het verhaal van 'Esmée' was voor één bezoeker te veel. Maar de hulpverlening was nabij.

gers, die zelf ook als slachtoffer betrokken waren bij een zeden delict. Volgens de stichting komen gebeurtenissen als het incest-drama in Epe veel vaker voor dan door de autoriteiten algemeen wordt erkend. De stichting wilde het gebrek aan inlevingsvermogen van met name politie en Justitie tijdens de bijeenkomst aantonen aan de hand van de ervaringen van

een nu 28-jarige vrouw, Esmée. Zij beschuldigt Justitie ervan haar ouders, die haar vele jaren misbruikt hebben, ten onrechte niet te vervolgen.

"Deze zaak lijkt te veel op de Eper incestaffaire", kreeg 'Esmée' te horen. Daarbij werd verwezen naar de overeenkomsten tussen haar ervaringen en de beschrijving van 'Epe' in het vorig jaar verschenen autobiografische boek van Yolanda. Esmée, die vanachter een ka-

bezoekster reageerde zo emotioneel op deze getuigenissen dat ze door medewerkers van de stichting moest worden geholpen.

"Eigenlijk zijn we blij dat er niet zo veel mensen waren. Anders zou het met de hulpverlening niet bij te houden zijn geweest", verklaarde Yolanda na afloop. Zij schatte dat van de rond honderd bezoekers zo'n driekwart zelf incestslachtoffer was.

Volgens de Vlaamse kinderpsychiater prof. Karel Pyck tonen de reacties van politie, pers en wetenschap op de ervaringen van Yolanda en Esmée aan dat sommigen in Nederland niet willen aanvaarden dat zulke dingen gebeuren. De ont-

kennende reacties komen naar zijn mening vooral voort uit een taboe. "De meeste mensen zijn bang voor deze zaken. Zij vinden het vies en willen er niet over horen."

De Amsterdamse hoogleraar Kees Hoefnagels stelde vast dat die houding ook leidt tot onbegrip en desinteresse. "Bij de omgeving bestaat nauwelijks belangstelling voor symptomen die wijzen in de richting van incest." Zelfs als de omgeving van de slachtoffers wel belangstelling toont, is de kans groot dat familieleden en burenliever zelf op onderzoek uitgaan. De politie wordt veelal te laat geïnformeerd. "Maar op die manier komt de waarheid niet boven water en zal het

misbruik gewoon doorgaan."

Dat is ook een van de redenen waarom Yolanda haar kinderboek 'Ech well' gepubliceerd heeft. Aan de hand van de ervaringen van de tweeling Petra en Peter probeert zij scholieren duidelijk te maken wat er fout kan gaan als er een vroege 'oom Piet' is en dat het beter is daar met anderen of anderen over te praten.

Het boekje is niet gebaseerd op de ervaringen van haarzelf of haar eigen kinderen, zei Yolanda. Het is uitgegeven in eigen beheer door de stichting Vraagbaak in een voorlopige oplage van 1000 exemplaren (prijs f 14,95). Voor scholen is een bijbehorend lespakket beschikbaar.

Van onze medewerker Theo Haerkens

DEN HAAG

- De Eper incestaffaire is in de afgelopen jaren het symbool geworden van persiverteit, sadisme en misbruik van kinderen. Slachtoffer Yolanda zocht doelbewust de publiciteit om haar verhaal naar buiten te brengen. Joke Bonhof, zelf incestslachtoffer en moeder van twee misbruikte jongens, vindt dat ook minder geruchtmakende affaires weer aandacht verdienen en stelde een 'Zwartboek Incest' samen

Joke Bonhof, Incestslachtoffer en moeder van twee seksueel misbruikte jongens, stelde het 'Zwartboek Incest' samen. Ze werkte daarbij aanvankelijk samen met Yolanda uit Epe, maar de twee hebben inmiddels slaande ruzie.

met als ondertitel 'In de schaduw van Epe'. In het boek bundelt zij brieven en adhesiebetuigingen die bij haar binnenstroomden om dat zij pleit voor het afschaffen van de verjaringstermijn voor

misbruik van kinderen. Bonhof hoopt dat de verhalen anderen het duwtje in de rug geven dat nodig is om hulp te zoeken of naar de politie te gaan.

In de bundel worden ernstige beschuldigingen geuit aan het adres van hulpverlening, politie en Justitie. Ook minister Sorgdrager (D66) van justitie moet het ontgelden. Zij zou, toen zij nog geen minister was, als bestuurslid van een muziekschool in Enschede medeverantwoordelijk zijn geweest voor het in de doofpot stoppen van een ontuchtaffaire. Boven-

dien weigerde de bewindsvrouw een concept van het zwartboek in ontvangst te nemen. Bonhof heeft daartegen nog enige tijd samen met de Eperse Yolanda actie gevoerd op het Binnenhof. Ook heeft Yolanda nog even meegedaan aan het voorbereiden van dit zwartboek.

Bonhof slaat wild om zich heen en ook Yolanda krijgt haar deel, want de samenwerking tussen de twee vrouwen duurde maar kort. Beschuldigingen van plagiaat, geldzucht

en bedreigingen gingen over en weer. Sinds het vernielen van Bonhofs huis (waarvan zij Yolanda mede verdenkt) mijden de vrouwen elkaar. Op haar beurt beschuldigt Yolanda Joke Bonhof en Hendrik-Jan Kortering, die haar hielp bij het samenstellen van dit pamflet, van plagiaat en ze heeft juridische stappen aangekondigd.

Eerder kwam de rechter eraan te pas bij het uitbrengen van de biografie 'Yolanda' en het boekje van Kortering over het verloop van het proces in de Eperzaak.

De brieven van vrouwen en mannen in de bundel maken opnieuw duidelijk hoe verschrikkelijk seksueel misbruik is. Ze gaan over onmacht, onbegrip, bedreigingen en mishandeling. Als een slachtoffer na lang zwijgen in een moment van vertrouwelijkheid vertelt wat er aan de hand is, volgen niet zelden ongelof en onkunnen, zoals Kortering in het voorwoord stelt, is dan ook onwaarschijnlijk. Na de lawine aan publiciteit die gepaard ging met de Eper affaire kan dat allang niet meer.

Jolanda en Joke lijkt daarvan een symptoom te zijn.

De verhalen zijn gruwelijk, maar zeker niet nieuw. Dat het pamflet met zijn warrige stijl en redeneringen van het type grote-stappen-gauw-thuis "het Nederlandse volk in het algemeen en de hulpverlening, politie en Justitie en de politiek in het bijzonder" de ogen zal openen, zoals Kortering in het voorwoord stelt, is dan ook onwaarschijnlijk. Na de lawine aan publiciteit die gepaard ging met de Eper affaire kan dat allang niet meer.

Schrijfster van zwartboek ^{5/7} over incest opnieuw bedreigd

Slachtoffer Eper incestaffaire eist verbod op boek

Van onze verslaggever

HAARLEM - Een van de slachtoffers in de Eper incestaffaire, Yolanda, heeft een kort geding aangespannen tegen de uitgever en schrijver van het boek 'Zwartboek incest, in de schaduw van Epe'. Zij eist dat het boek uit de handel wordt genomen.

De partijen probeerden gisteren nog via onderhandelingen een compromis te bereiken. "Maar dat overleg is uiteindelijk toch mislukt", zei Yolanda's advocaat Zey-le. In het boek van Joke Bonhof en Hendrik-Jan Kortering wordt Yolanda er onder Zwartsluis onderzocht dat zij Bonhof onder druk heeft gezet en bedreigd. Yolanda bestrijdt dat met klem. Ze stelt verder dat er in het boek stellingen zijn opgenomen, een bom, beter dan de vorige die zij heeft bedacht. Volgens Yolanda is dat een inbreuk op het auteursrecht.

dat boek legt zij een verband tussen de vernieling van haar woning eind vorig jaar en haar onenigheid met Yolanda, slachtoffer van de Eper incestaffaire. Al eerder werd Bonhof telefonisch te verstaan gegeven "de kop dicht te houden over Yolanda". Ook werd een grafkrans bezorgd met als afzender "je vriendin". Daarbij werd als afzender een adres vermeld in Zoetermeer, de woonplaats van Yolanda, die trouwens niet op het opgegeven adres bleek te wonen.

Yolanda laat weten dat ze uiterst verbolgen is dat Joke Bonhof suggereert dat zij verantwoordelijk is voor de bedreigingen. "Ik ben woedend. Ik sta hier echt helemaal buiten. Ik weet echt niet wat ik ten opzichte van haar fout heb gedaan.

Volgens mij is het een kwestie van pure jaloezie. Ik heb schoon genoeg van al die beschuldigingen. Met een advocaat onderzoek ik de mogelijkheden Bonhof aan te klagen."

Volgens Bonhof wil Yolanda gewoon geld verdienen over de ruggen van incestslachtoffers. En nu Bonhof er zelf een centje aan gaat verdienen, zet dat kwaad bloed. Maar plagiaat? De aangeleverde teksten zijn nooit door Yolanda gepubliceerd en bovendien niet door haar geschreven. Zij gaat ervanuit dat Yolanda gewoon bang dat Joke Bonhof 'Joke' wordt, zoals zijzelf 'Jolanda' is geworden.

Joke en Yolanda

Vreest Yolanda uit Epe soms concurrentie van de geknakte uit Zwartsuis? Pijnrijd was ze toen vorige week donderdag het 'Zwartboek incest' verscheen van ervaringsdeskundige Joke Bonhof uit Zwartsuis en freelancejournalist Hendrik Jan Kortering. Het zwartboek bevat de persoonlijke verhalen van vrouwelijke en mannelijke slachtoffers van incest en wil de korte verjaringstermijn van incest aan de kaak stellen.

Telkens wanneer incest in de publiciteit komt, ontstaat er in het kielzog een sfeer van beschuldigingen, verdachtmakingen en ruzies. Bonhof en Kortering doen zelf al een duit in het zakje door een hoofdstukje van het zwartboek te besteden aan beschuldigingen aan het adres van minister Sorgdrager. Zij zou hebben meegeholpen aan het in de doofpot stoppen van een ontuchtaffaire op een school omdat ze zelf in het bestuur zat.

En toegegeven, Yolanda uit Epe wordt behoorlijk uitgedaagd. De ondertitel van het zwartboek: 'In de schaduw van Epe' is een regelrechte oorlogsverklaring. Bonhof benadrukt dat echte incest heel wat meer behelst dan een beetje friemelen op de Veluwe. Yolanda beschuldigt Bonhof op haar beurt van plagiaat. En ooit waren ze nog wel zulke goede vriendinnen. Nadat ze elkaar waren tegengekomen bij het programma 'Ooggetuige', hadden ze besloten samen een zwartboek samen te stellen. Maar al gauw hadden de twee ruzies, die eindigden met vernielingen in elkaars huis.

Volgens Bonhof wil Yolanda gewoon geld verdienen over de ruggen van incestslachtoffers. En nu Bonhof er zelf een centje aan gaat verdienen, zet dat kwaad bloed. Maar plagiaat? De aangeleverde teksten zijn nooit door Yolanda gepubliceerd en bovendien niet door haar geschreven. Zij gaat ervanuit dat Yolanda gewoon bang dat Joke Bonhof 'Joke' wordt, zoals zijzelf 'Jolanda' is geworden.

Ac 28 17

6A 5-7

'Je was boos, woedend, gefrustreerd'

TC 25-7

door Bert Diphooen

Marijke ter Berge (pseudoniem, vooral om de kinderen te beschermen) ontdekte op een kwade dag dat haar twee kinderen, nauwelijks kleuters, regelmatig sexueel werden misbruikt door oudere buurtkinderen, nauwelijks pubers. Daarmee begon voor haar en haar man een eindeloos schijnende tocht langs politie, hulpverleners in alle schakeringen, justitie. Ze trof veel te veel 'autoriteiten', die het op de lange baan wilden schuiven, of die het verhaal niet geloofden, dan wel in twijfel trokken. Ze leerde haar ware vrienden kennen, en een enkele functionaris die zich wel voor de zaak inzette. De zaak leidde ook tot de oprichting van de Stichting Kind. Die wil ouders van slachtoffers in elk geval aan goede (hulp)adressen helpen. En gewoon (met begrip) luisteren naar hun verhaal. Maar zich beslist niet zelf aan hulpverlening wagen.

Het boek, waarvan Oldenzaals burgemeester Nillisen gisterem het eerste exemplaar kreeg, is door Marijke en haar man op eigen rekening uitgegeven. Mocht het winst opleveren, dat gaat dat naar de stichting Kind. Maar het belangrijkste is dat toekomstige slachtoffers (kinderen én ouders) gewaarshuwd zijn.

Want het kan iedereen overkomen. Zoals het hun overkwam. In een keurige Oldenzaalse woonwijk. De kinddaders zijn zelfs in vrij grote kring bekend. Maar ze zijn niet op hun daden aangesproken, laat staan dat hen de hulp is geboden, die ook zij nodig hebben. En de ouders van de slachtoffers hebben hun kinderen voornamelijk op eigen kracht moeten helpen. Marijke begon een dagboek. Ze schreef er de feiten in, haar woede, haar frustratie en haar wanhoop. Dat dagboek, bewerkt en ingekort, is de basis voor haar boek. Namen veranderde zij. Maar de feiten bleven. Al te persoonlijke emoties zijn weggelaten, maar ze spaart zichzelf verder niet.

„Operen op de keukentafel...“ Ondertitel: een verslag over ontucht en onmacht. Hieronder wat citaten uit het 250 pagina's tellende verslag. Het begint in de zomervakantie van 1992. Ze is samen met de kinderen een weekje bij haar ouders. Echtgenoot Joris heeft geen vakantie dit jaar: „Wij genieten van de rust en ruimte in Geldrop. Het is leuk, ontspannen en we hebben veel pret. Pap, Marc,

Roos en ik zijn deze week naar de Efteling geweest, een topper. Dat willen ze wel elke week. Ik wil ze de gebruikelijke kus en neus geven voor het slapen gaan als Roos opeens heel plompe verloren en giebelend zegt, dat Toon en Jos op haar billen tikken. Marc ontkent dat meteen ten stelligste. Geen discussie. Ik zeg, dat dit toch wel niet zo zal zijn. Roos zegt weer giebelend „ja mam, Toon en Jos tikken hier.“ Ze wijst op haar kruis. Ik vraag haar hoe ze dat dan deden en Roos zegt: 'zo' en doet het voor.

„Ik bel de politie in Eindhoven, vertel dat ik informatie wil, word doorverbonden en krijg een verhaal van Roos en vraag wat ik hiermee moet. Zij zegt, dat ik de kinderen in de gaten moet houden. Als dat niet kan of niets uithaalt, kan ik de wijkagent benaderen. De wijkagent gaat het dan uitzoeken. Het is trouwens beter als er meer klachten op tafel liggen. Als dit alles niets uithaalt, kunnen ze na verloop van tijd de Riagg inschakelen. Die kan dan uithuisplaatsing vragen. Ik ga steeds zwaarder slikken, bedank maar en zeg dat ik het in de gaten zal houden. Het overvalt me, wat ze allemaal zegt.“

Zo begon het, de aanwijzingen stapelden zich op, vermoedens verkeerden in zekerheid.

„Op school gaat het slecht met Marc en ook met Roos. De juf vertelde ons dat Marc een hele week rondgelopen had zonder iets te doen. Hij had alleen maar lopen kijken. Daar schrok ik wel van.

Dat was toch niet normaal? Wat een gecompliceerd kind.“ Schoolbegeleidingsdienst ingeschakeld, groepswisseling zou een oplossing zijn, het schoolteam vergaderde er een hele middag over, de ouders kregen hun eerste Zwarte Piet: „Op school vinden ze dat we de kinderen niet genoeg sturen, dat ze een strakkere hand nodig hebben. De schoolbegeleidingsdienst is het met de school eens.“ En als ze moeten besluiten Marc naar een andere school ter doen vertelt ze de directeur over het hoe en waarom. Althans, dat neemt ze zich voor: „Ik wil niet, dat hij het niet via anderen hoort. Het is tenslotte niet leuk als een leerling van school gaat als er problemen zijn. Hij gaat me voor naar zijn kamer, zij het niet van harte. Ik vertel dat we Marc van school halen. Dat is goed, zegt hij. Het waarom hoef ik niet te vertellen want dat vindt hij niet nodig. Ze hebben al zoveel tijd aan Marc gespendeerd. Dat is dus allemaal niet nodig geweest. Wel wil hij mij een goede raad geven. Wij moeten oppassen, dat Marc de boel thuis niet blijft regeren. Ik ben perplex. Wat onbeschoft, zijn hele reactie.“

Op de vlakte

De huisarts en de zedenpolitie houden zich op de vlakte. Men raadt aanvankelijk een aangifte af. Er is alom ongeloof en twijfel. En wat ze het ergste vindt: de verhalen van de kinderen worden terzijde geschoven.

„Ik vind dat slachtoffer-kinderen recht van spreken hebben. Zeker in de huidige maatschappij. Kinderen worden toch al niet voor vol aangezien. Kinderen voelen haarscherp aan of ze serieus genomen worden. Kinderen die dit niet worden, de SLACHTOFFERS bedoel ik, krijgen zo alleen maar meer op hun dak. Misschien kunnen ze het beste zelf dader worden omdat ze dan kunnen rekenen op begrip van die zaadjes, zakken van politie, hulpverlening en justitie, raad van

van deze avonden zijn twee mensen van het bureau vertrouwensarts (B.V.A.), de officier van justitie en de maatschappelijk werker. Van de kant van de ouders zijn de vader van Geert en Emmie, de moeder van Ivo, de ouders van Jorien en wij aanwezig. De vertrouwensarts opent de avond. Hij legt uit waarvoor we hier zijn, stelt iedereen voor en vraagt ons dan onszelf voor te stellen. Iedereen komt aan de beurt behalve Loes en ik. Het is blijkbaar voldoende dat

Oldenzaalse doet boekje open over ontuchtzaak

kinderbescherming, overheid, en andere weldoeners. Een vorm van overleven dus voor ons nageslacht. Kwaliteit doet er blijkbaar niet zoveel toe. Als je maar blijft leven. Ik ben boos, woedend. Gefrustreerd.“ Ze gaat door, al 'zullen ze me de grootste trut van Oldenzaal vinden'. Er is contact met een kamerlid, dat begrip toont en niets noemenswaardig bijdraagt, justitie seponereert. Het maatschappelijk werk en de Riagg praten, vergaderen, en doen aan procedures. En de buurt wordt 'ingewijd' „Op een

onze mannen zichzelf voorstellen. Ik zal een samenvatting geven van de avond met wat overdenkingen tussendoor. De familie Haan en wij moeten rekening houden met de daders want voor slachtoffers is het zwaar maar voor daders zo niet nog zwaarder. Deze gezinnen hebben problemen hierdoor. Of we daar dus rekening mee willen houden. Hier worden we deze avond nog herhaaldelijk op gewezen. Heel helder, want dat hebben we blijkbaar volgens hen nog nooit gedaan. De officier van justitie zegt op een gegeven moment te-

Het boek (f 29,95) ligt bij enkele Tweense boekhandels en is te bestellen bij de stichting Stichting KIND Postbus 2175/70 AA Oldenzaal

gen B.V.A. en het maatschappelijk werk dat we rekening houden hebben met de daders. (Vindt hij deze herhalingen inmiddels ook pijnlijk worden?) Maar ik dwaal af. Ferug naar het gesprek. Het gebeuren met de kinderen valt volgens de experts buiten het probleem van agressie en intimidatie. De winter is voorbij, de lente komt. De kinderen gaan de straat weer op. Ferdi Haan vraagt op wat voor termijn ze denken dat onze kinderen weer veilig voor op straat kunnen spelen. De afspraak wordt gemaakt dat dit voor de zomervakantie weer kan. Dit is een nobel streven. Hoe willen ze dat toch voor elkaar krijgen. Denk dat dit onmogelijk is gezien de ontmoedigende resultaten van eerdere gesprekspogingen met de betrokken gezinnen in de straat. Ik denk dat iedereen alles onderschat en dat ze gewoon niet begrijpen wat er hier aan de hand is.

Tenslotte: „De eerlijke, open mensen die je tegenkomt geven je hoop. Maken dat jij niet gevangen wordt in je eigen verbitterheid. Ik wil ook niet een in-neurotisch, iedereen wantrouwend en verbeten persoon worden. Ik ben kapot gemaakt en probeer mezelf weer op te bouwen. Sommigen vragen zich af waar de spontane, vrolijke meid van vroeger gebleven is. Daar kan ik makkelijk op antwoorden: die is er niet meer, die is weg. Wij blijven moed houden. Misschien zijn we wel gek. Een beetje strijdvadigheid bezitten we nog. Dankzij vrienden. Dankzij degenen die het begrijpen. Derestzij allen gegroet. In het navoorwoord, een jaar later: „Met ons gezin gaat het een stuk beter. Ook met de kinderen. Dit hebben we aan onszelf te danken. Onze ouders, vrienden en de school van de kinderen hebben hierin een belangrijke rol gespeeld. Evenals degenen die ons bruikbare adviezen gaven en op wie wij nog steeds terug kunnen vallen.“ De conclusie: „Samenwerking van beroepsmatig betrokkenen en slachtoffers moet beter worden. Met een combinatie van de kennis van beroepsmatig betrokkenen en de ervaringsdeskundigheid die slachtoffers hebben moet op redelijke termijn een meer effectieve en adequate aanpak van problemen rondom seksueel misbruik en problemen rondom de aanpak van dit misbruik mogelijk zijn.“

„De eerlijke, open mensen die je tegenkomt geven je hoop. Maken dat jij niet gevangen wordt in je eigen verbitterheid. Ik wil ook niet een in-neurotisch, iedereen wantrouwend en verbeten persoon worden. Ik ben kapot gemaakt en probeer mezelf weer op te bouwen. Sommigen vragen zich af waar de spontane, vrolijke meid van vroeger gebleven is. Daar kan ik makkelijk op antwoorden: die is er niet meer, die is weg. Wij blijven moed houden. Misschien zijn we wel gek. Een beetje strijdvadigheid bezitten we nog. Dankzij vrienden. Dankzij degenen die het begrijpen. Derestzij allen gegroet. In het navoorwoord, een jaar later: „Met ons gezin gaat het een stuk beter. Ook met de kinderen. Dit hebben we aan onszelf te danken. Onze ouders, vrienden en de school van de kinderen hebben hierin een belangrijke rol gespeeld. Evenals degenen die ons bruikbare adviezen gaven en op wie wij nog steeds terug kunnen vallen.“ De conclusie: „Samenwerking van beroepsmatig betrokkenen en slachtoffers moet beter worden. Met een combinatie van de kennis van beroepsmatig betrokkenen en de ervaringsdeskundigheid die slachtoffers hebben moet op redelijke termijn een meer effectieve en adequate aanpak van problemen rondom seksueel misbruik en problemen rondom de aanpak van dit misbruik mogelijk zijn.“

Dat veel meisjes en vrouwen slachtoffer zijn van seksueel geweld is bekend. Dat ook veel jongens en mannen worden misbruikt en verkracht is echter nog een taboe. Toch is een van de vier slachtoffers van seksueel geweld een jongen/man. Weinig mensen kunnen zich daar iets bij voorstellen. "Een man is immers dader en zeker geen slachtoffer."

door

EDITH VAN ZALINGE

PAR 22-7

VIES EN SMERIG voelde hij zich. Eenzaam, minderwaardig, niet in staat tot meer dan oppervlakkig contact met mensen. Een homp vlees met gaten, alleen goed om er van alles in te stoppen.

Zes jaar geleden knapte de draad bij de 27-jarige Jurgen. Zijn relatie liep stuk, zijn werk kon hij niet meer aan. Vier maanden lang zat hij thuis 'helemaal gek te wezen'. Diep van binnen wist hij wel wat er mis was. Maar nu ontkwam hij er niet meer aan: als hij nog iets van zijn leven wilde maken, moest hij hulp zoeken om het seksuele misbruik dat hem als dertienjarige jongen was overkomen te verwerken.

Sindsdien is er een heleboel veranderd in het leven van Jurgen. Hij heeft een lange en intensieve therapie achter de rug. Zijn leven staat weer op de rails. Hij heeft een vriendin en draait lekker op zijn werk. En de man die hem destijds heeft misbruikt, is daarvoor veroordeeld. Jurgen kan inmiddels redelijk praten over de ingrijpende gebeurtenissen die zijn leven jarenlang verziekten. Al blijft het een pijnlijke herinnering. "Dat gaat, denk ik, nooit meer over. Maar ik kan er nu tenminste mee leven."

Zoveel als de afgelopen jaren bekend is geworden over seksueel geweld tegen vrouwen en kinderen, zo weinig is nog bekend dat ook oudere jongens en volwassen mannen slachtoffer van seksueel misbruik, aanranding en verkrachting kunnen zijn. Er wordt lacherig of vol ongeloof op gereageerd. Veel mensen kunnen zich er weinig bij voorstellen. Een jongen of een man is hooguit dader, maar toch zeker geen slachtoffer: een jongen slaat immers van zich af als er iets met hem gebeurt dat hem niet zint.

Trouwens - een man kan toch helemaal geen seks tegen zijn zin hebben? En een jongen of man die door een vrouw wordt aangerand of misbruikt, dat gaat er helemaal niet in. En als het al is gebeurd, vindt men eerder dat de betreffende jongen of man 'geluk' heeft gehad.

"Ben ik verkracht? Ben ik aangerand? Die woorden associeer ik met de man als dader en in mijn geval was dat een vrouw. Dat heeft het voor mij altijd moeilijk gemaakt erover te praten," vertelt Pieter, die op zijn vijftiende seksueel is misbruikt door een leraar op de middelbare school. Zijn geval komt aan de orde in een van de eerste boeken die in Nederland verschenen over misbruik van jongens. *Er zijn geen namen voor* van Jos van den Broek. Pieter had het moeilijk thuis en be-

schouwde het huis van zijn leraar als een soort vluchtplek. Totdat de vrouw hem op een avond begon te zoenen en hem het bed in leidde. "Ik durfde niet te zeggen dat ik het griezelig vond en eigenlijk wilde opstappen. (...) Ze kleedde zich uit en ging verhalen vertellen over hoe ze het deed met andere mannen. Met een soort gelatenheid kleedde ik mij uit. Ik vond haar niet mooi, de hele situatie stootte me af. Haar manier van vrijen was bezitterig en dwingerig. Ik voelde mij een gebruiksvoorwerp. Ik weet dat ik op een gegeven moment niet meer in mijn lijf zat. Ik dacht, als ik klaarkom, ben ik ervan af, dan kan ik weg, ben ik vrij. Ik had net zo goed haar vibrator kunnen zijn."

Afgewezen

Om te voorkomen dat de jongen zou gaan praten, zette de leraar Pieter zwaar onder druk. Dat heeft geduurd totdat hij van school ging. Zestien jaar lang durfde hij geen relatie aan te gaan omdat hij bang was te worden afgewezen. Zeker voor intellectuele vrouwen en vrouwen met macht was hij doodsbang. Pas nadat hij zijn huidige vrouw een paar jaar geleden leerde kennen is daar enige verandering in gekomen. Al zal hij nooit zomaar aan iemand vertellen dat hij slachtoffer is geweest van seksueel misbruik door een vrouw.

Het is niet onbegrijpelijk dat in het huidige maatschappelijke klimaat de slachtoffers nauwelijks met hun ervaringen voor de dag durven komen. Desondanks is inmiddels wel duidelijk dat het probleem veel omvangrijker is dan men geneigd is te denken. Uit onderzoek blijkt dat zeker een op de drie of vier slachtoffers van seksueel misbruik een jongen/man is. Dat komt neer op vijf procent van de mannelijke bevolking.

"Daaruit blijkt dat het om een behoorlijk probleem gaat," constateert Joop Beelen, die zich bij de stichting Transact in Utrecht bezighoudt met het ontwikkelen van beleid voor de hulpverlening aan dit soort mannen. "En houdt er maar rekening mee dat steeds meer mannen ermee naar buiten zullen komen. Evenals vijftien jaar geleden gebeurde rondom het seksueel geweld bij vrouwen, zal ook het bekend worden van dit probleem bij mannen leiden tot een groei van het aantal mannen dat er voor uitkomt dat zij slachtoffer zijn geweest van seksueel geweld."

Ook het feit dat er een boek en een speelfilm rondom dit thema (bijvoorbeeld *Disclosure*) zijn verschenen zullen daar een bijdrage aan leveren. Dat merken diverse hulpverleningsorganisaties ook de laatste twee, drie jaar al. De telefonische hulpdienst voor slachtoffers van seksueel misbruik, *De eerste lijn*, constateert dat sinds 1994 het aantal mannen dat belt fors is toegenomen: in de eerste helft van dat jaar was acht procent van de bellers man, in de tweede helft waren dat er al bijna twee keer zoveel (veertien procent) en dit aantal blijft ook dit jaar nog toenemen. Tweederde van de bellers noemt een man als dader.

Begluren

De hulpdienst heeft daarom sinds kort het telefoonnummer ook officieel opgesteld voor mannen. Een hele stap voor een instelling die jarenlang uitging van de man als dader. "Dat beeld moet worden bijgesteld, daar zijn we inmiddels wel achter. Mannen kunnen net zo goed slachtoffer zijn. Als je de verhalen van sommige mannen hoort, rijzen je de haren ten berge," vertelt een medewerkster. Seksueel geweld tegen jongens en mannen komt net als bij vrouwen in alle mogelijke vormen voor. Het varieert van misbruik zonder lichamenlijk contact, zoals het begluren van een naakt kind, masturberen in aanwezigheid van het slachtoffer, exhibitionisme, het betasten en strelen van de geslachtsdelen van het kind of het laten betasten van de geslachtsdelen van de pleger door het kind, passieve

en actieve masturbatie, anale of orale coïtus tot gedwongen gemeenschap met een vrouwelijke pleger of mede-slachtoffer.

Het misbruik gebeurt zowel door familieleden als bekenden, zoals de hoptman, de voetbaltrainer of de schooljufvrouw.

Zo werd Jurgen misbruikt door de timmerman bij wie hij in de weekeinden en vakanties als hulp werkte. Later bleek dat deze man zich vaker aan jongens vergreep, maar dat wist Jurgens moeder, die de werkplek had geregeld, toen nog niet.

"Eerst was er niets aan de hand. Maar op een dag lagen er stapels pornoboekjes in huis. Hij vertelde me dat hij vaak aan me dacht als hij zich aftrok. Ik wist niet zo goed wat ik daarmee aan moest, dus liet ik het maar een beetje langs me afglijden. Op een gegeven moment vroeg hij me zijn rug af te drogen. Hoe het allemaal verder is gegaan weet ik niet meer precies, maar in de maanden dat die man me heeft misbruikt, heeft hij werkelijk alles met me gedaan dat je je maar kunt bedenken. Ik heb het allemaal ondergaan zonder me er tegen te verzetten. Dat kunnen sommige mensen misschien niet begrijpen, maar ik zat in die situatie en kon gewoon niet anders."

Ook verkrachting door volstrekte vreemdelingen komt voor, ook op latere leeftijd. Zo zond de Britse televisie onlangs een indrukwekkende reportage uit waarin een aantal mannen vertelde hoe ze slachtoffer werden van verkrachting of aanranding.

"Een afschuwelijke, afschuwelijke ervaring," vertelde de 28-jarige Vince, die voordat het hem overkwam zelfs nog nooit van het bestaan van verkrachting van mannen had gehoord. Hij werd twee jaar geleden in een parkeergarage overmeesterd door een man die hem onder bedreiging van een mes tot twee maal toe verkrachtte.

"Ik voelde me ontzettend vernederd. Nog steeds lijd ik aan slapeloosheid en andere problemen en nog steeds ben ik bang om 's nachts alleen uit te gaan."

Drempel

Over het seksueel geweld tegen volwassen mannen zijn weinig onderzoeksgegevens bekend, vermoedelijk omdat voor een volwassen man die zoiets overkomt de drempel erover te praten nog erg hoog is.

Dat het bij seksueel misbruik of verkrachting van jongens en mannen vooral om homoseksuele daders zou gaan, is een misverstand: de daders zijn zowel homoseksueel als heteroseksueel.

Dat is ook eigenlijk niet relevant, omdat seksueel geweld nauwelijks iets met seksualiteit te maken heeft; het is eerder een kwestie van macht, een middel dat de ene persoon gebruikt om de andere te overheersen, te beheersen en hem dingen te laten doen die hij eigenlijk niet wil. Dat is ook zo in oorlogssituaties, waar niet alleen vrouwen vaak slachtoffer worden van seksueel geweld. Ook mannen zijn dan vaak slachtoffer van seksueel misbruik, verkrachting of martelingen gericht op de seksuele organen.

Rob (38): "Negentien was ik, en ik wilde een kamer bij hem huren. De verhuurder was eerst heel aardig voor me en daar was ik wel gevoelig voor. Ik had een rotjeugd gehad, was gewend te worden geslagen en vernederd. Al gauw bleek dat die man meer wilde. Ik wilde dat niet, maar ik wist helemaal niet hoe ik nee moest zeggen. Dat had ik nooit geleerd. Al heb ik me daar altijd erg schuldig over gevoeld: 'Had ik die man niet van me af moeten slaan', heb ik me honderden keren afgevraagd."

ZALS VEEL jongens en mannen die slachtoffer zijn geworden van seksueel misbruik is Rob jarenlang zeer depressief geweest en heeft hij diverse malen op het punt gestaan zelfmoord te plegen. Hij was agressief, eenzaam, raakte aan de drugs en begon

steeds weer aan dingen waarvan hij van tevoren al wist dat ze zouden mislukken om zichzelf te bevestigen in het idee 'dat ik toch nergens voor deug en niks kan'.

Rob heeft het geluk gehad dat hij jaren geleden in contact kwam met een zelfhulpgroep waardoor hij met zijn misbruikervaring - die ten grondslag lag aan zijn ellende - in het reine kon komen. Slechts een heel klein gedeelte van alle slachtoffers komt in de hulpverlening terecht. "Veel mannen hebben hun ervaring ver weggedrukt en durven er niet mee naar buiten te komen uit vrees te worden afgewezen door hun omgeving. Velen zijn ook bang voor de gevolgen die het peuten aan hun misbruikervaring met zich mee zal brengen. Typerend voor hulpverlening aan mannen is dan ook dat ze een paar keer naar een hulpverlener gaan als ze zich slecht voelen, maar zodra ze zich weer beter voelen is het zand erover en dan gaan ze weer door met hun leven," is de ervaring van de psycholoog Ron van Outsem, werkzaam bij het JAC in Amsterdam en schrijver van het boek *Seksueel misbruik van jongens*.

Verzieken

Evenals bij vrouwen is seksueel misbruik voor jongens en mannen een zeer ingrijpende ervaring, die het leven volledig kan verzieken. De gevolgen voor de mannelijke en de vrouwelijke slachtoffers zijn volgens Van Outsem in grote lijnen vergelijkbaar: angst, depressie, woede, vernedering, vijandigheid, schuld, schaamte, frustratie, walgen van het eigen lichaam en dergelijke, al dan niet resulterend in (psycho)somatische klachten als buik- en hoofdpijn, broekpoepen, bedplassen en slaapproblemen. Voor jongens en mannen speelt nog een extra complicerende factor een rol: de verwarring over de eigen seksuele identiteit - 'Ben ik misschien homo, omdat of doordat ik door een man ben misbruikt?' Bovendien hebben veel mannelijke slachtoffers moeite met de vermeende actieve rol die ze hebben gespeeld in de gebeurtenis. Het kan erg verwarrend zijn voor een jongen dat hij ondanks het feit dat hij het contact niet wilde toch een erectie kreeg en klaarkwam. (Opvallend in dit opzicht is ook dat van kinderen die naar de hulp telefoon in Groningen bellen om over seksueel misbruik te praten, de meisjes verklaren 'dat hun vader met hen naar bed gaat of aan hen zit', terwijl jongens zichzelf een actieve rol toebedelen: 'Ik ga met mijn moeder naar bed'.)

In principe kan iedereen slachtoffer worden van seksueel misbruik of verkrachting, al hebben de meeste onderzoekers de indruk dat vooral jongens uit probleemgezinnen risico lopen. Dit soort kinderen heeft vaak gebrek aan liefde en warmte binnen het gezin.

wordt emotioneel verwaarloosd en is meestal minder weerbaar. Ze hebben vaak weinig sociale vaardigheden geleerd om van zich af te bijten.

Sommige onderzoekers menen dat slachtoffers een grotere kans hebben later zelf dader te worden. Van Outsem vindt dit soort uitspraken echter zeer gevaarlijk zolang ze niet door gedegen onderzoek kunnen worden onderbouwd. Van Outsem: "Op de eerste plaats dreigen de slachtoffers zo ook nog eens gebrandmerkt te worden als mogelijke of toekomstige daders. Daardoor wordt een nog hogere drempel opgeworpen om hulp te zoeken. Dit vergroot hun sociale isolement, waardoor de problemen nog ernstiger worden. Uiteindelijk bestaat het gevaar dat het een *self fulfilling prophecy* wordt. En daar wordt niemand beter van."

De invloed van het misbruik op iemands leven kan zeer ingrijpend zijn. Van Outsem: "Op een gegeven moment zie je in de levens van veel slachtoffers allerlei dingen fout gaan, die rechtstreeks zijn terug te voeren op het misbruik. Zo zijn de meesten niet in staat vriendschappen aan te gaan of intieme relaties te onderhouden. Nogal wat slachtoffers blijven daardoor onbedoeld vrijgezel, ze zijn eenzaam en kampen met een chronisch

gevoel van minderwaardigheid: ze voel-
len zich vies (onmiddellijk douchen na
het vrijen, schrobben tot je huid bijna
kapot is) afwijkend en ongelukkig. Al is
dat van de buitenkant vaak niet te zien:
de een gedraagt zich heel stoer, de an-
der juist heel aanhankelijk en zacht.
Maar hoe ingrijpend zo'n ervaring van
seksueel misbruik is, blijkt ook al uit het
feit dat het in de top drie van oorzaken
staat van zelfmoorden en pogingen
daartoe, zowel bij jongens als meisjes."
Jurgen hoorde eigenlijk nooit ergens bij
en kon met niemand over zijn gevoelens
en onzekerheden praten. Hij was bang
dat als ooit iemand zou horen wat hem
allemaal was overkomen, niemand hem
meer zou willen: "Dat ze uiteindelijk
door zouden hebben hoe goor en smerig
ik eigenlijk was."

Totdat hij in gesprek kwam met een col-
lega die hij zeer bewonderde, en die
hem vertelde dat ook zij was misbruikt.
"Ik was verbijsterd, zo'n bijzonder ie-
mand die dat ook had meegemaakt en
die daar niet op werd aangekeken en die
ook gewoon functioneerde? Dat die per-
soon ook helemaal niet werd veracht.
Dat was een ongelooflijk ingrijpend mo-
ment, waardoor ik voor het eerst heel
voorzichtig anders tegen mezelf begon
aan te kijken. Ik was dus heus niet de
enige die zoiets had meegemaakt."

Aangifte

Niet alleen hulpverlening hielp Jurgen
langzaam over zijn traumatische jeugd-
ervaring heen te komen, ook het feit dat
hij op een gegeven moment naar de po-
litie stapte om aangifte te doen van het
misbruik was een belangrijke bijdrage
aan zijn herstel.

Jurgen: "Ik had het geluk dat de politie-
agente mijn verhaal serieus nam. Mijn
moeder was er ook bij, maar die had
zoiets van: 'Ach jongen, laten we het
toch allemaal laten rusten'. Die agente
steunde me echter. Dat ik voor het eerst
al die dingen die die man met me had
gedaan kon vertellen, was een openba-
ring. Dat iemand naar me luisterde en
geloofde dat het tegen mijn zin was ge-
beurd."

De aangifte leidde twee jaar geleden uit-
eindelijk tot een rechtzaak, waarbij de
dader tot teleurstelling van Jurgen werd
veroordeeld tot een voorwaardelijke ge-
vangenisstraf en een geldboete, terwijl
hij al eerder voor een vergelijkbare zaak
was veroordeeld. Een paar jaar later
moest hij opnieuw voor de rechter ver-
schijnen. Jurgen schreef de officier van
justitie een indringende brief om aan te
geven dat hij vond dat 'die oude vieze-
rik' deze keer voor een poosje van de
straat moest.

"Die man heeft veel meer jongens ge-
pakt. Ik heb geprobeerd jongens te be-
naderen om er ook mee naar buiten te ko-
men, maar ik kreeg geen respons. Moet
je je voorstellen hoeveel levens hij heeft
verkloot. Daarvoor moet hij toch wor-
den gestraft!" verzucht Jurgen. Maar
ook deze keer kwam de aanrander er
vanwege zijn hoge leeftijd met een voor-
waardelijke straf vanaf.

Jurgen wil de zaak nu verder laten rus-
ten. "Ik heb er afstand van genomen en
probeer nu gewoon mijn leven zo pret-
tig mogelijk te leven. En dat gaat ook
goed, al vind ik het bij voorbeeld heel
jammer dat ik niet meer terug kan naar
het dorp waar ik ben opgegroeid. Ik voel
me er door wat er is gebeurd niet op
mijn gemak. Want ook dat heeft die
man me afgenomen."

EDITH VAN ZALINGE

Voor meer informatie kunt u terecht bij Infolijn
Transact, telefoon 030-300666, of Stichting
Korrelatie, telefoon 030-331355.

Serieverkrachter slaat dikwijls vlak bij huis toe

Van onze verslaggever

LEIDEN

VK 5-7-91
Serieverkrachters kiezen in de mees-
te gevallen hun slachtoffer dicht bij
huis. Dat blijkt uit een onderzoek
van de divisie Centrale Recherche
Informatie. In 70 procent van de on-
derzochte gevallen pleegde de serie-
verkrachter het delict op minder dan
zes kilometer van zijn huis.

De eerste resultaten van het on-
derzoek werden dinsdag gepresen-
teerd op een congres van het Neder-
lands Studiecentrum Criminaliteit
en Rechtshandhaving in Leiden. De
CRI heeft de dossiers van vijftien in
Nederland wonende serieverkrach-
ters bekeken, die samen 156 ver-
krachtingen of pogingen daartoe
hebben gepleegd. Het onderzoek be-
vestigde wat buitenlandse weten-
schappers al hadden aangetoond.

De onderzochte groep is te klein
om definitieve conclusies te kunnen
trekken, gaf wetenschapper E. de
Kleuver van de CRI toe. Het onder-
zoek zal nog worden vervolgd.

Toch noemde zij de eerste resulta-
ten opmerkelijk. Binnen een straal
van twee kilometer van de woning
van de serieverkrachter werd
39 procent van de verkrachtingen
gepleegd. Tussen twee en vier kilo-
meter was dat 18 procent, tussen
vier en zes 13 procent, tussen zes en
acht 7 procent en tussen acht en tien
kilometer nog maar 4 procent.

Boven de tien kilometer werd
19 procent van de delicten gepleegd.
Maar dat getal is volgens De Kleuver
vertekend door de activiteiten van,
één uitzonderlijke seriedader, die
niet minder dan 25 verkrachtingen
of pogingen daartoe op zijn kerfstok
heeft staan.

Amerikaans onderzoek had al uit-
gewezen dat seriedaders niet heel
dicht bij huis slachtoffers uitkiezen,
uit angst te worden herkend. Als
vanzelf houden zij een bufferzone
aan. Uit het CRI-onderzoek blijkt
(voorlopig) dat dit in Nederland niet
zo is.

■ Kinderen zijn geen speel-
goed. Deze poster moet po-
tentiële daders van seksueel
misbruik op andere gedachten
brengen.

POSTER TEGEN TEL SEKSUEEL 26/7 MISBRUIK VAN KINDEREN

door ROMKE SPIERDIJK

DEN HAAG— Soms is
shockeren de enige manier om
de aandacht op iets te vesti-
gen. Enrico Bartens (36) en Ed-
win Kopper (34), werkzaam in
de reclame, werden „hele-
maal doodziek" van het to-
nemende aantal gevallen van
incest en ander seksueel mis-
bruik van kinderen.

„We hebben op eigen initia-
tief een poster gemaakt tegen
dit soort onfrisse praktijken.
Na een verhaal in De Telegraaf
over de stichting Vraagbaak
Zedenmisdriven van Yolanda
uit Epe, hebben we contact
met hen opgenomen. Ze wa-
ren direct enthousiast en hun
naam staat nu onder de pos-
ter", aldus Bartens. De poster
zal op middelbare scholen
worden opgehangen, maar ook
in diverse kranten en tijd-
schriften verschijnen. Bar-
tens: „Er is door heel veel pro-
fessionele reclamemensen be-
langeloos aan meegewerkt.
We zijn nu bezig hem, koste-
loos, overal geplaatst te krij-
gen."

De vraag is natuurlijk of po-
tentiële daders door een pos-
ter op andere gedachten kun-
nen worden gebracht. „Je
moet ergens beginnen en ik
heb tot nu toe nog niks gezien.
Misschien is het een druppel
op de gloeiende plaat, maar
laat dit die druppel dan maar
zijn. Veel druppels kunnen
het vuur doven", zegt de recla-
memaker gepassioneerd.

PROTOCOLLEN TEGEN SEKSUEEL MISBRUIK IN DE JEUGDHULPVERLENING

Alleen zinvol als ze worden ingebed in een veilige cultuur

NIJWSBULLETIN
RAAD v/h
JEUGDBELIJD

Binnen een jaar een protocol tegen seksueel misbruik en mishandeling in alle instellingen voor jeugdhulpverlening. Dat was in oktober 1994 de dringende wens die de Raad voor het Jeugdbeleid formuleerde in de Open Brief aan iedereen die professioneel bij jeugdhulpverlening betrokken is. Het lijkt er op dat de sector in 1995 werk gaat maken van het voorkomen van zogenaamd 'grensoverschrijdend gedrag'.

Na de alarmerende constatering van de Inspectie Jeugdhulpverlening dat in 1993 slechts 10% van de instellingen vastgesteld beleid op het gebied van seksueel misbruik door hulpverleners had, zijn er wel degelijk organisaties en instellingen aan de slag gegaan om protocollen te ontwikkelen. Maar het formuleren van doordacht beleid blijkt een zaak van lange adem te zijn, waarvan de resultaten nu pas naar buiten komen.

OCK: in eigen huis

Voor de medewerkers van het Orthopedagogisch Centrum Kennemerland (OCK) in Santpoort onderstreepte de

protocollen in een proces van cultuurverandering,' zegt Hans Bart, 'het gaat erom dat een gedragscode het resultaat is van een verandering in houding en niet andersom. Daarom is hier twee jaar geleden ook besloten om mee te werken aan het onderzoek van Han Spanjaard van het NIZW die met zijn boek 'Jongens, het kan ook anders' meer aan preventie onder jongens wilde doen. Na een incident was duidelijk geworden dat je als leiding ook actief moet voorkomen dat jongens in de instelling daders van seksueel misbruik worden.'

Zo is er de afgelopen jaren in het OCK een klimaat gegroeid waarin seksualiteit en machtsverschillen steeds beter bespreekbaar worden. In dat klimaat werd bijvoorbeeld ook een Aids-beleid voor de instelling ontwikkeld. Lidy Akkerman wijst er op dat het met name voor seksueel misbruikte jongens moeilijk zal zijn om hun verhaal te vertellen wanneer de norm blijft overheersen dat echte mannen zoiets niet overkomt. Groepsleiders moeten zich als mentoren van die jongens bewust zijn van hun eigen normen over mannelijkheid en vrouwelijkheid, vindt ze.

NIZW-training

Lidy Akkerman is een van de twaalf trainers die de afgelopen tijd door het Paedologisch Instituut zijn opgeleid om medewerkers in alle functies in een residentiële instelling voor jeugdhulpverlening - van directie tot groeps werkers en huishoudelijk personeel - te leren grensoverschrijdend seksueel gedrag te voorkomen. Zij beschouwt het gezamenlijke trainingsaanbod van het Paedologische Instituut en het NIZW als een stap in een permanent proces: 'Als groepswerker in de jeugdhulpverlening moet je jongeren leren zich in te leven in anderen en grenzen van anderen te respecteren; je moet hen leren om op aanvaardbare manieren contact te leggen en ze moeten zelf leren hun grenzen aan te geven. Tot nu toe wordt er in de opleidingen wel veel over de slachtoffers van seksueel geweld gepraat, maar komt niet openlijk aan de orde hoe je moet omgaan met seks binnen de jeugdhulpverlening.'

Open Brief van de Raad voor het Jeugdbeleid het belang van hun eigen activiteiten op het gebied van preventie van seksueel misbruik. 'Het was voor ons een extra stimulans om onze eigen bevindingen en conclusies naar buiten te brengen', zegt Hans Bart, hoofd stafbureau van het OCK. Sinds kort kan hij verwijzen naar de notitie 'Preventie Seksueel Misbruik', die het resultaat is van een klein jaar werk in eigen huis. Zijn collega Lidy Akkerman, staffunctionaris, is verantwoordelijk voor de individuele behandelingsplannen van een deel van de jongeren in de verschillende afdelingen van het OCK. Uit de registratie van het OCK blijkt, dat ruim een kwart van de meisjes voor hun komst slachtoffer van seksueel misbruik is geweest en dat dat bij een even groot aantal vermoedelijk het geval is geweest. Bij jongens variëren die cijfers nogal, maar er is bij rond de 10% een sterk vermoeden dat er seksueel misbruik in het spel is geweest. Dat betekent dat een flink deel van de jongeren die onder behandeling zijn, extra kwetsbaar is op het gebied van hun seksualiteit.

Het instellen van een vertrouwenspersoon inzake seksueel misbruik of mishandeling vinden Hans Bart en Lidy Akkerman niet noodzakelijk. 'In de praktijk blijkt zo'n functie niet te werken en je moet oppassen dat zo'n persoon voor de instelling niet gaat werken als een excuus-Truus, als iemand op wie je alles kunt afschuiven. Wij vinden dat iedereen in de instelling in staat moet zijn specifieke aandacht te geven aan grensoverschrijdend gedrag', stelt Hans Bart. Dat medewerkers van het OCK ook hun eigen grenzen moeten kennen, zal in de toekomst in het protocol voor sollicitaties expliciet worden opgenomen.

Kwaliteitszorg

'Vanaf het moment dat de Inspectie in 1993 het signaal gaf dat de instellingen preventief beleid moesten gaan maken op het gebied van seksueel misbruik, zijn wij aan de slag gegaan met het ontwikkelen en uitzetten van modelprotocollen. Wij beschouwen dat als een onderdeel van de kwaliteitszorg binnen onze sector,' zegt Gabriëlle van der Spoel van de sectie Jeugdhulpverlening van de VOG, de vereniging van werkgevers in de gesubsidieerde sector. De VOG zette de eerste stap door goed onderbouwde protocollen te ontwikkelen om in geval van klachten over heldere procedures te kunnen beschikken. Op het moment dat de Open Brief van de Raad voor het Jeugdbeleid werd verstuurd, was de eerste versie van het protocol tegen seksueel misbruik al geformuleerd. Inmiddels is er een tweede versie klaar die na bespreking in de sectieraad van juni aanstaande aan alle instellingen wordt verzonden. De VOG kan als vereniging niets afdwingen, maar Gabriëlle van der Spoel verwacht dat inmiddels alle instellingen op de hoogte zijn van het protocol en dat binnenkort ook zullen invoeren. Vorig jaar december organiseerde de VOG in samenwerking met de Inspectie Jeugdhulpverlening een speciale conferentie om de instrumenten voor preventie van grensoverschrijdend gedrag door hulpverleners onder de aandacht te brengen. In combinatie met de trainingen die in

Cultuurverandering

In de jaren tachtig werd in het OCK al een aanzet gegeven om beleid te maken voor de slachtoffers van seksueel misbruik.

Lidy Akkerman: 'Toen er een beleidsstuk over de behandeling van de slachtoffers was opgesteld en vervolgens een draaiboek voor preventie van seksueel misbruik tussen jongeren onderling was gemaakt, werd verwacht dat het personeel voldoende kennis en vaardigheden met het onderwerp had opgedaan. Er is toen nooit gedacht aan preventie van seksueel misbruik tussen medewerkers en jongeren.' Een incident in 1993 maakte pijnlijk duidelijk dat er in het beleid nog een gevaarlijke blinde vlek zat. Ook toen het uiteindelijk om een valse beschuldiging bleek te gaan, was het personeel van het OCK onzeker geworden over de eigen positie in dit soort gevallen. De behoefte aan een gedragscode werd voelbaar. Maar van meet af aan wisten de stafleden die het preventiebeleid moesten ontwikkelen, dat je met protocollen alleen niet veel opschieft. 'Wij kiezen sterk voor het inbedden van

opdracht van het NIZW zijn ontwikkeld, is er volgens Gabriëlle van der Spoel een goede basis gelegd voor een gedegen beleid. Met de Inspectie Jeugdhulpverlening en het NIZW heeft zij inmiddels afgesproken om grensoverschrijdend gedrag door hulpverleners op de agenda te houden. Midden 1994 heeft de VOG met de Inspectie Jeugdhulpverlening al afgesproken dat de Inspectie voortaan zal toetsen of het VOG-protocol door de afzonderlijke instellingen wordt gehanteerd. 'Het is een proces met een lange adem', stelt Gabriëlle van der Spoel, 'maar ik denk dat het gelukt is om het veld in beweging te brengen.'

Mishandeling

Dat het einde van de discussies over preventie van grensoverschrijdend gedrag nog lang niet in zicht is, bleek uit de lezing die professor Baartman op de werkconferentie van de VOG op 7 december hield. Hij wees erop dat we in Nederland een merkwaardige dubbele moraal hebben als het niet gaat over seksueel misbruik, maar over fysiek ingrijpen c.q. mishandelen. Volgens het Wetboek van Strafrecht zijn kinderen nog steeds niet beschermd tegen fysieke straffen, terwijl duidelijk is dat een kind daardoor bepaald niet leert een verantwoordelijk persoon te worden. De pedagogische 'tik' blijkt een hardnekkige gewoonte te zijn in Nederland. Ook hulpverleners kunnen last hebben van die dubbele moraal. Zowel door moeilijke werkomstandigheden als door gebrek aan deskundigheid kan een hulpverlener zijn toevlucht zoeken tot onverantwoord fysiek gedrag, maar dat mag nooit een excuus zijn, stelde Baartman. In reactie daarop heeft de VOG het NIZW gevraagd om voor deze problematiek een methodiek te ontwikkelen. 'En de kwestie van de beperkte werkomstandigheden brengen we wederom onder de aandacht van onze subsidiegevers', zegt Gabriëlle van der Spoel.

Annet Mooij

IAN HACKING:
*Rewriting the Soul. Multiple
Personality and the Sciences of
Memory*
336 blz., Princeton University
Press 1995, f 61,05

• NRC [-]

Volgens de Canadese hoogleraar filosofie Ian Hacking hebben veel van onze hedendaagse zorgen, preoccupaties en ziektes één ding gemeen: ze hebben allemaal te maken met het geheugen. Een intrigerend voorbeeld daarvan is de meervoudige persoonlijkheidsstoornis, tegenwoordig ook wel dissociatieve identiteitsstoornis genoemd. De meervoudige persoonlijkheidsstoornis (MPS) zou volgens deskundigen veroorzaakt worden door vroege trauma's, veelal van seksuele aard. MPS-patiënten - in overgrote meerderheid vrouwen - zijn tijdens hun kinderjaren veelal ernstig en langdurig seksueel misbruikt en hebben slechts kunnen overleven door tijdens de traumatische gebeurtenissen delen van zichzelf als het ware af te splitsen. Door deze dissociatie heeft zich een meervoudige persoonlijkheid gevormd, of is een sterk gefragmenteerde identiteit ontstaan, waarvan de delen ook in het latere leven van de patiënt zijn blijven bestaan. De deelpersoonlijkheden (alters) bezitten elk afzonderlijke kennis van het verleden en zijn niet altijd van elkaars bestaan op de hoogte. Gemiddeld huizen er zo'n zestien alters binnen één patiënt en omdat die beurtelings op de voorgrond kunnen treden, kan dat bijzonder lastig zijn.

Geregeld bevinden MPS-patiënten zich in situaties zonder te weten hoe ze daarin verzeild zijn geraakt. Wanneer een volwassen patiënte zich met amnesie, eetproblemen, depressieve klachten of ander psychisch ongemak bij een therapeut voert, heeft zij veelal geen weet meer van de verschrikkingen die haar als kind zijn aangedaan. De herinnering daaraan is verdronken en moet opnieuw, via hypnose of andere technieken, aan de oppervlakte worden gebracht om re-integratie en genezing mogelijk te maken.

Obsessief

Het aantal patiënten dat met MPS gediagnostiseerd wordt is in de afgelopen 25 jaar in de Verenigde Staten dramatisch opgelopen. Rond 1970 had het verschijnsel nog een hoge curiositeitswaarde, daarna begon de toename, eerst nog langzaam, maar na 1980 is er sprake van exponentiële groei. Op dit moment is MPS in de Verenigde Staten een ziekte waar tienduizenden aan lijden. Het enige andere land waar het verschijnsel van de meervoudige persoonlijkheid tot grote bloei is gekomen, is Nederland. Critici menen dat dat vooral komt doordat toonaangevende figuren uit de Amerikaanse MPS-beweging ons land veelvuldig hebben bezocht.

De recente opkomst van MPS brengt Hacking in verband met de aandacht voor seksueel misbruik van kinderen, die in Amerika in de loop van de jaren zeventig opkwam en in de jaren tachtig obsessieve vormen begon aan te nemen. In het kielzog hiervan groeide de eerste consternatie over de meervoudige persoonlijkheid uit tot een omvangrijke beweging. De eerste legitimatie van die beweging was de opname van de meervoudige persoonlijkheidsstoornis in een nieuwe editie van het handboek voor psychiatrische diagnostiek, de DSM-III uit 1980. Daarna ging het snel: in 1983 werd de *International Society for the Study of Multiple Personality and Dissociation* opgericht, die zich onder andere ging toeleggen op de organisatie van jaarlijkse congressen. In 1985 begonnen meervoudige persoonlijkheden hun eigen *Newsletter*, vanaf 1987 ontstonden er op verschillende plaatsen gespecialiseerde klinieken en ziekenhuisafdelingen voor de behandeling van MPS-patiënten en in 1988 ver-

scheen het eerste nummer van een tijdschrift gewijd aan de studie van de stoornis, *Dissociation*.

De meervoudige persoonlijkheidsstoornis is een uitermate omstrede fenomeen. Sommige critici beschouwen het hele verschijnsel als een aan-geprate kwaal, anderen trekken vooral de relatie tussen verdronken trauma's en MPS in twijfel. Zij benadrukken dat het onmogelijk is traumatische ervaringen als langdurig seksueel misbruik te vergeten, stellen überhaupt het bestaan van het verschijnsel verdringing ter discussie, of wijzen op de manipuleerbaarheid van het geheugen. Extra twijfel werd gezaaid toen in de herinneringen van MPS-patiënten steeds vaker verhalen over satanisch ritueel misbruik opdoken. De even bizarre als walgelijke tafereelen die zich volgens de herinnering van sommige patiënten op grote schaal en met medeweten van zeer velen zouden moeten hebben afgespeeld, zonder dat daar later ook maar één aanwijzing voor terug te vinden was, leidden in de beweging tot een scheiding der geesten en deden daarbuiten afbreuk aan haar geloofwaardigheid.

Critici organiseerden zich in 1992 in de *False Memory Syndrome Foundation*. Deze organisatie is een belangvereniging van ouders die de door hun kinderen geuite beschuldiging van incest ontkennen. De boodschap die zij uitdraagt luidt dat patiënten er op grond van suggestie van vooringenomen therapeuten toe gebracht kunnen worden zich de meest afschuwelijke voorvallen uit hun verleden te herinneren, voorvallen die in werkelijkheid nooit hebben plaatsgemaakt. Het verschijnsel *false memory* is zelf intussen ook al weer tot een eigensoortig syndroom gemedicaliseerd en het zal geen verbazing wekken dat zich ook hieromheen een leger van deskundigen geformeerd heeft.

Test

Hacking, die eerder vooral publiceerde over de geschiedenis van de waarschijnlijkheidsleer en de filosofie van de natuurwetenschappen, staat in zijn boek mild sceptisch tegenover zijn onderwerp. Hij laat zien dat er geen overtuigende wetenschappelijke argumenten bestaan om vroeg seksueel misbruik te beschouwen als oorzaak van MPS. Ook toont hij overtuigend aan dat de test die ontworpen is om dissociatieve verschijnselen te meten een lachertje is. Maar de fervente critici van de MPS-beweging kunnen niet op zijn sympathie rekenen. Uiteindelijk neemt hij in de controverse over MPS geen duidelijke positie in. Dat zou alleen al gezien de patstelling waarin deze verkeert begrijpelijk zijn, maar veel belangrijker is dat het hem om iets anders te doen is. Voor Hacking dient het denken over MPS vooral als casus om de cruciale rol van het geheugen duidelijk te maken. Hoe zijn wij ertoe gekomen te denken dat lijdende mensen geholpen kunnen worden door de exploratie van hun herinneringen? Waarom beschouwen wij het geheugen als de sleutel tot onze ziel? Het antwoord op deze vragen ligt volgens Hacking in het laatste kwart van de vorige eeuw.

Hacking beschrijft in zijn historische exposé drie ontwikkelingen die in combinatie met elkaar een ingrijpende wending hebben gegeven aan de manier waarop wij onszelf zien. Plaats van handeling is Frankrijk. Allereerst deed zich na 1875 een eerste golf van meervoudige persoonlijkheid voor, althans de eerste patiënten met dubbele en, later, met meervoudige persoonlijkheden werden toen beschreven. Eén van hen was Louis Vivet, een man die gebukt ging onder vrijwel alle hysterische symptomen die er in de literatuur van zijn tijd genoemd werden. Na uitgebreide experimenten en onderzoeken bleek hij in het bezit te zijn van acht persoonlijkheden.

Zijn geval is cruciaal omdat bij hem voor het eerst expliciet de connectie werd gelegd tussen persoonlijkheid en herinnering. Elk van zijn acht hoe-

danigheden was namelijk verbonden met bepaalde elementen uit zijn verleden en ging gepaard met specifieke lichamelijke symptomen. Dat er een uitgebreide training voor nodig was voordat Vivet de uiteindelijke beschreven combinatie tussen zijn alters, de herinnering aan specifieke episodes uit zijn leven en de kenmerkende verlamming of zenuwtrekking kon reproduceren, acht Hacking van ondergeschikt belang. De conceptuele relatie tussen persoonlijkheid en het geheugen was gelegd en zou nadien niet meer verbroken worden.

Geheugenstudie

De eerste golf van meervoudige persoonlijkheidsstoornissen vormde een onderdeel van de gelijktijdig groeiende belangstelling voor het geheugen. De opkomst van de nieuwe wetenschappen van het geheugen aan het einde van de vorige eeuw is de tweede en meest centrale ontwikkeling die Hacking beschrijft. Binnen verschillende disciplines werd het geheugen in deze tijd een belangrijk object van studie. Neurologen trachtten het in de hersenen te lokaliseren, psychologen begonnen experimentele studies naar herinneren en vergeten, en binnen de psychiatrie werd een eerste psychodynamica van het geheugen ontwikkeld.

Het is vooral deze laatste tak die Hacking bezig houdt. De Franse exponenten van deze wetenschap van het geheugen waren aanhangers van een positivistische wetenschapsoptvatting en verzetten zich sterk tegen de oude school die naar hun idee werd beheerst door religieuze dogmatiek en filosofische speculatie. De positivistische stroming wilde ook dat deel van het menselijk bestaan voor onderzoek toegankelijk maken, dat zich altijd weerbarstig getoond had tegenover de wetenschap, namelijk de ziel of het zelf. Zij deed dat niet door de oude spiritualistische ideeën over de ziel en de daarbij horende methode

van introspectie rechtstreeks aan te vallen, maar door een surrogaat aan te bieden dat zich veel beter leende als object van wetenschappelijke kennis: het geheugen. Deze wisseltruc maakte het mogelijk de ziel los te weken van religie en filosofie en te koppelen aan de wetenschap.

Een derde ontwikkeling compleetde de nieuw ontstane structuur waarin kennis van het geheugen de plaats innam van een meer spiritualistisch begrip van de ziel. Deze ontwikkeling betreft de betekenisverschuiving die het begrip trauma maakte. Werd het begrip eerder gebruikt ter aanduiding van wonden en ander lichamelijk letsel, na ongeveer 1875 ging het steeds meer verwijzen naar psychische beschadiging. Men ontdekte dat deze psychische trauma's gepaard konden gaan met geheugenverlies en begon de symptomen van hysterische patiënten aan dergelijke 'vergeten' trauma's toe te schrijven. Psychisch lijden werd op deze manier gheredificeerd als het lijden aan verborgen herinneringen. Ter verklaring van dit lijden hoefde men nu niet langer een beroep te doen op de beproevingen van de ziel of op innerlijke strijd, maar kon wederom worden verwezen naar het geheugen.

Memoro-politiek

De nieuwe empirische en positivistische wetenschappen van het geheugen leverden nieuwe vormen van kennis waarmee dat gedeelte van de mens dat zich altijd aan wetenschappelijk onderzoek had onttrokken, alsnog kon worden begrepen en beheerst. Ze vormden daarmee de basis van wat Hacking de 'politiek van het geheugen' noemt. Deze politiek doordringt ons leven en dwingt ons ertoe te denken dat ons geheugen onze ziel is, dat onze identiteit bestaat uit onze herinneringen. In aanvulling op de twee eerder door Michel Foucault benoemde machten over het leven - de anatomische politiek van het menselijk lichaam en de biopolitiek van de bevolking - stelt Hacking dan ook

voor te spreken van een derde beheersmechanisme: de memoro-politiek van de menselijke ziel.

De ziel in de betekenis die Hacking eraan wil geven, is niet iets eeuwig, is geen eenheid of diepe essentie, maar heeft te maken met karakter, reflectie en zelfkennis. Ze verwijst naar die aspecten die we associëren met ons innerlijk. Dat sinds het einde van de vorige eeuw het geheugen de wetenschappelijke *stand-in* voor de ziel geworden is, is niet zonder gevolgen gebleven. Het heeft ertoe geleid dat ethische conflicten en morele confrontaties tegenwoordig worden uitgevochten op een terrein dat wij als wetenschappelijk en objectief ervaren, het terrein van het geheugen. Als ouders hun kinderen misbruiken, als de waarde van het gezin in het geding is, als de media geobsedeerd zijn door incest, dan hebben we volgens Hacking te maken met zaken van de ziel. En wat doen wij? Wij voeren geen discussie in de daarbij passende morele termen, in plaats daarvan hebben wij het over herinneren en vergeten, en ruzien we over de werking van het geheugen, omdat we aannemen dat hierover kennis mogelijk is.

De recente controversen rondom MPS spelen zich geheel af op dit oncongeniale terrein van het geheugen. Het laatste hoofdstuk van zijn boek besteedt Hacking aan de vraag of het er eigenlijk toe doet of datgene wat patiënten zich menen te herinneren wer-

kelijk gebeurd is of niet. Het antwoord op deze vraag is natuurlijk bevestigend wanneer hun vermeende herinneringen een zware beschuldiging aan het adres van anderen impliceren, zoals de *False Memory Foundation* met recht naar voren gebracht heeft. Maar valse herinneringen die geen schade toebrengen aan anderen, zijn die verkeerd? Hacking is niet tevreden met een pragmatisch antwoord, dat luidt dat zij geen kwaad kunnen als patiënten er door geholpen worden. Ook wanneer ze op deze manier blijken te 'werken', zijn valse herinneringen niet onschuldig.

Het gevaar van een geslaagde MPS-therapie is dat ze leidt tot, wat Hacking noemt, een vals bewustzijn, dat ze geen werkelijk zelfinzicht biedt, maar een oppervlakkige riedel die dit inzicht slechts suggereert. Een dergelijk bewustzijn, waarin valse herinneringen gekoesterd worden en geen plaats is voor onaangename waarheden, is volgens Hacking in strijd met de opdracht die mensen zichzelf zouden moeten stellen, de opdracht zich te ontwikkelen tot een autonoom persoon die inzicht heeft in zichzelf en verantwoordelijk is voor zijn eigen morele handelen. Het is met andere woorden in strijd met Hackings opvattingen over wat het betekent mens te zijn.

Zo eindigt het boek van Hacking in een zwaar aangezet moreel oordeel. Dat is verrassend en gezien de hedendaagse tendens om dergelijke oordelen vooral achterwege te laten ook bewonderenswaardig. Dat neemt niet weg dat *Rewriting the Soul* op tal van punten vragen oproept en uitnodigt tot tegenspraak. Het belangrijkste bezwaar tegen het boek is dat het te veel hinkt op twee gedachten: de geschiedenis en recente opleving van meervoudige persoonlijkheidsstoornissen aan de ene kant en de ontwikkeling van een politiek van het geheugen aan de andere. Het laatste punt is waar het Hacking om gaat, het eerste waar hij eigenlijk het meeste over te vertellen heeft. We komen veel te weten over MPS en ook over het verband tussen identiteit en geheugen dat in de ideeën over deze stoornis zo prominent aanwezig is. De politiek van het geheugen die hieraan ten grondslag zou liggen, blijft echter aanmerkelijk minder uitgewerkt.

Gespletenheid

Dat wij onze ziel of onze identiteit niet los kunnen denken van ons verleden zal niemand willen betwisten, maar om dat aannemelijk te maken is MPS niet nodig. Aanvechtbaarder lijkt mij

gespletenheid laat onverlet dat *Rewriting the Soul* een indrukwekkend boek is, met als belangrijkste verdienste dat het tot nadenken stemt. En het aardige is: hoe langer je erover nadenkt, hoe beter het wordt.

Annet Mooij is socioloog

Waar is ze gelokaliseerd? En wie heeft er belang bij? Hacking verschuilt zich bij de behandeling van dit soort vragen wat al te gemakkelijk achter de vaagheden van Foucault. Aan een duidelijk antwoord komt hij niet toe. Het centrale punt uit Hackings boek is daardoor tevens het zwakste. Deze

een tweede resultaat van de memoro-politiek: dat wij over morele vraagstukken alleen nog kunnen of willen spreken in de 'objectieve' termen van het geheugen. Is Hackings politiek van het geheugen op dit punt niet erg gekoppeld aan het door hem gekozen voorbeeld? Hoe werkt die politiek?

„Verloren onschuld” mist wel nuances

De Standaard 27-7

Panorama brengt vanavond het vierde en laatste deel van de Amerikaanse documentaire *Verloren Onschuld* van Frontline (PBS) over het proces omtrent vermoeden van seksueel misbruik van kinderen door volwassenen in een kleuterdagverblijf in Edenton, North Carolina. In de VS werd de objectiviteit van de documentaire in twijfel getrokken onder meer door de American Professional Society on the Abuse of Children (APSAC).

Is de kritiek van APSAC, dat de documentaire vooral het standpunt van de verdediging brengt, terecht? Tot welke conclusies komt de kijker? Biedt de documentaire voldoende achtergrondinformatie om de besluitvorming van de jury te kunnen volgen? Een hieraan voorafgaande vraag is echter: is het mogelijk over zo'n polariserend onderwerp als seksueel misbruik een objectieve documentaire te maken?

Ik stelde de vraag aan twee Nederlandse specialisten, één uit de praktijk, Hilde Soeters, tv-programmamaker, en één uit de wetenschappelijke wereld, professor O. Wiegman, hoogleraar psychologie aan de universiteit van Twente, die vooral onderzoek verricht over media-beïnvloeding. Beiden kwamen tot dezelfde conclusie, door Wiegman als volgt vertolkt: „In arbitraire, polariserende zaken kan de reporter aanvankelijk wel objectief tegenover de zaak staan, doch naarmate men er langer bij betrokken is, wordt men selectiever, in die zin dat men door die betrokkenheid („involvement”) selectiever wordt en

meer geneigd is om informatie die met de eigen visie overeenstemt meer aandacht te geven”. Soeters voegde hier nog aan toe dat het belangrijk is dat de reporter zich dit realiseert en dat hij dit het best ook aan zijn publiek kenbaar maakt.

Visies die ik zelf onderschrijf, er aan toevoegend dat mijn eigen visie zeker meegekleurd is door het feit dat ik lid van APSAC ben. Wat de uitzending van vanavond betreft, waarin een tweede proces in deze zaak wordt behandeld, komen inderdaad zowel het standpunt van de vermeende slachtoffers als van de verdediging aan bod. Maar waar de eerste twintig minuten besteed worden aan een positieve sfeerschepping rond de verdachten, volgt daarna een summier samenvatting van de getuigenissen van de vier kinderen, elk samengevat in... twintig seconden, waarna die getuigenissen van de kinderen opnieuw ontkracht worden door de verdediging. De getuigenissen van de kinderen vormden het belangrijkste element die tot de besluitvorming „schuldig” leidde. Een evenwichtig samengestelde reportage? Ik ben benieuwd naar het oordeel van de kijker.

Opvallend is dat dergelijke documentaire blijkbaar tot erg verschillende conclusies leidt. Na het bekijken van de documentaire, zonder bijkomende informatie mijnerzijds, kwam een groep studenten vrijwel unaniem tot de conclusie dat *Verloren Onschuld* illustreert hoe onschuldigen zware gevangenisstraffen oplopen. Terwijl een groep deskundigen gespe-

cialiseerd op het domein van (vermeend) seksueel misbruik (zoals APSAC-leden) en vermoedelijk ook slachtoffers van seksueel misbruik, tot de conclusie komen dat de documentaire van een vooringenomen standpunt uitgaat en vooral suggereert dat de hele zaak in feite te reduceren is tot een woedende reak-

Een voorafgaande vraag is: is het mogelijk over zo'n polariserend onderwerp als seksueel misbruik een objectieve documentaire te maken

tie van een ouder omdat haar kind een klap gekregen heeft en daarna op basis van massahysterie geëscaleerd is tot enorme proporties en de jury ten slotte zo beïnvloed werd dat ze tot een foutieve conclusie is gekomen.

Vanwaar die totaal tegengestelde reacties? Uiteraard zijn eerder opgedane kennis en ervaring medebepalend bij de besluitvorming van de kijker. Ons belangrijkste bezwaar tegen documentaires als *Verloren Onschuld* is dat men zoveel geld en kijkerstijd opeist om aan te tonen dat dergelijke zaken in feite onoplosbaar zijn, maar op geen enkele wijze refereert naar de kennis die de laatste tien jaar omtrent die complexe problematiek, zowel wat theorie als wat praktijk betreft, verworven werd.

Om in zo'n zaken tot een zo objectief mogelijke besluitvorming te ko-

men is het belangrijk dat men weet hoe moeilijk kinderen ertoe komen seksueel misbruik te onthullen. Alle juryleden werden zich hiervan bewust toen één onder hen verklaarde hoe hij zelf slachtoffer was geweest maar daar gedurende 43 jaar over gezwegen had. Is dit „onder druk gezet worden” of is dit bijkomende relevante informatie krijgen om tot een betere besluitvorming te komen?

De gemiste kans van *Verloren Onschuld* is ons insziens vooral dat men de discussie — wat de verklaringen van de kinderen betreft — herleidt tot een zwart/wit denken over waar/niet waar. Dergelijke problematiek dient echter veel genuanceerder aangepakt te worden en de essentiële vraag wordt dan: hoe zijn de verklaringen van de kinderen te begrijpen? Wat korrespondeert met wat ze echt hebben meegemaakt (de objectieve werkelijkheid)? Welke is de subjectieve werkelijkheid van het kind en waar is er sprake van liegen, dit is bewust onwaarheid spreken? En die subjectieve werkelijkheid van het kind, hoe is die te interpreteren?

Op welke wijze werd de waarneming van het kind door de daders doelbewust gemanipuleerd? Het is bij voorbeeld niet zo moeilijk om bij kleine kinderen te escanderen en te suggereren dat een baby wordt vermoord, terwijl het in feite een pop betreft. Ook de wijze waarop een traumatische ervaring verwerkt wordt, kan ertoe leiden dat het kind de werkelijkheid verdraait. Men dient ook rekening te houden met ontwikkelingsaspecten bij het kind:

normale kinderlijke fantasieën, de verstandelijke mogelijkheden van het kind, hoe werkt het geheugen op de desbetreffende leeftijd?

En ten slotte is het belangrijk te weten dat veelvuldige en suggestieve ondervragingen en de geruchtenstroom in het dorp — in Edenton aantoonbaar aanwezig — ook hun effect hebben op de subjectieve werkelijkheid van het kind. Hoe complex de problematiek is, wordt in de documentaire amper ter discussie gesteld, nochtans bood de procesvoering in North Carolina alle ingrediënten om die opsomming van mogelijke verklaringen van getuigenissen van kinderen die niet waar blijken te zijn, in concreto te illustreren.

Evenmin wordt in de documentaire ingegaan op de complexiteit van de diagnostiek van seksueel misbruik. Slechts bij tien à twintig procent vindt men „absolute” bewijzen. De consistentie in de verklaringen van de kinderen en de authenticiteit waarmee ze worden afgelegd, zijn dan ook vaak de belangrijkste argumenten, zoals ook in deze zaak duidelijk blijkt. Dat een kind ook over een grote fantasie beschikt, is echter geen argument om zijn getuigenis omtrent seksueel misbruik ook meteen als fantasie te bestempelen, zoals de verdediging beweert. Evenmin als het niet vinden van absolute medische bewijzen een bewijs biedt dat er geen seksueel misbruik heeft plaats gevonden.

Karel PYCK

(De auteur is hoogleraar kinder- en jeugdpsychiatrie KU Leuven.)

Van onze redactrice
Desirée De Poet

„Verloren Onschuld”, de vierdelige reeks van Panorama, is vanavond aan de laatste uitzending toe. Deze veelbekeken documentaire zou de waarheidsgetrouwe weergave zijn van een groot proces in de Verenigde Staten rond grootschalig seksueel misbruik van kinderen in een kinderdagverblijf. Die objectieve weergave wordt echter in twijfel getrokken. De wrange nasmaak die het programma achterlaat en die de kijker in de overtuiging sterkt dat onschuldige mensen veroordeeld werden voor misdaden die ze nooit pleegden, is geïnduceerd door de documentaire.

Dat beweert de American Professional Society on the Abuse of Children (APSAC) toch. Professor Karel Pyck, hoogleraar kinder- en jeugdpsychiatrie van de KU Leuven en lid van APSAC, verduidelijkt waarom.

„Niets is zo moeilijk en zo complex als het diagnosticeren van misbruik bij kinderen”, vindt de professor. „Nog moeilijker is het echter om een maandenlang proces in een vier uur durend document samen te vatten. Onderzoek in Amerika en Nederland heeft uitgewezen dat elke reporter, hoe langer hij bij een zaak betrokken is, steeds selectiever wordt in zijn informatieweergave.”

Frontline, de productie-maatschappij achter *Verloren Onschuld*, beweert bijzondere aandacht te hebben gehad voor de objectiviteit. „Maar hoezeer men er zich ook van bewust is, toch schep je een bepaald beeld door min of meer aandacht te geven aan bepaalde elementen, zonder ze door professionelen te laten ondersteunen”, vindt professor Pyck dan weer.

„En dat is de grootste kritiek van APSAC. In de documentaire hebben de samenstellers een aantal belangrijke elementen van het onderzoek die mee geleid hebben tot de besluitvorming - de in beschuldigings-telling - achterwege gelaten.”

„Zo zijn er de zogenaamde verhalen van de kinderen, waarbij ze hoogst onwaarschijnlijke fantasieën vertellen. Wie met kinderen - en zeker met kinderen van de leeftijd van de slachtoffers - werkt, weet dat kinderen de

werkelijkheid in hun fantasiewereld zullen inpassen. Daarom mag niet elke getuigenis als nonsens worden gezien. De wijze waarop een traumatische ervaring verwerkt wordt, kan ertoe leiden dat een kind de werkelijkheid verdraait. En dat komt in de documentaire niet naar voor.”

Getuigenissen

„De jury in het proces heeft zich gebaseerd op de consistentie en authenticiteit van de getuigenissen van de kinderen en de waarneembare gedragsveranderingen van de seksueel misbruikte kinderen. Dat deed hij nadat hij de getuigenis had gehoord van een jurylid die vertelt hoe hij misbruikt werd als kind, maar het nooit durfde vertellen. Dat, samen met de verduidelijking die experten op het proces gaven maar die nauwelijks aan de kijker getoond werd, bepaalde de uitspraak van de jury.”

De vraag is dan natuurlijk of men zonder enige fysieke bewijslast ooit iemand kan veroordelen. Of moet de jury altijd de expert volgen die het nog altijd moeilijk heeft zijn diagnose te verduidelijken omdat zoveel gebaseerd is op ervaring en niet meetbare kennis? „De enige manier waarop je seksueel misbruik kunt bewij-

zen zijn spermasporen of zwan-gerschap. Maar spermasporen zijn er, maanden na de feiten, natuurlijk niet meer en zwan-gerschap kan bij zo'n kleine kinderen niet.”

De waarde van een documentaire zoals deze trekt professor Pyck niet in twijfel. „Deze uitzendingen geven de mogelijkheid om het probleem bespreekbaar te stellen. Maar dan moet er mogelijkheid zijn tot dialoog. En die is er niet. Het is daarom een gemiste kans. En dat is jammer.”

TVI - Panorama: verloren onschuld - 22.20 uur

‘Verloren Onschuld’: prof. Pyck

In Humo van deze week zag ik de aankondiging van de documentaire *Verloren Onschuld*, die vanaf deze week door Panorama als vierdelige reeks zal worden uitgezonden. Humo onderstreepte vooral de positieve aspecten van deze documentaire, onder meer dat er heel wat prijzen mee behaald werden. Het lijkt me echter belangrijk dat de Humo-lezer er ook over geïnformeerd wordt dat er ook duidelijke negatieve kritiek over deze documentaire geuit werd, met name de eenzijdige benadering van de problematiek, die veel meer door de ogen van de vermoedelijke daders en hun advocaten gezien werd, dan door deze van de kinderen-slachtoffers en hun ouders. Het blijft inderdaad moeilijk om uit een acht maanden aanslepend proces, op een objectieve manier te selecteren, zodat de lezer voor zichzelf een objectief oordeel kan vellen over de rechtsgang. Toen deze documentaire vertoond werd aan laatstejaarsstudenten in de criminologie, was het voor iedereen duidelijk dat het hier een typisch geval betrof van een forse vergissing van de jury, waardoor onschuldigen onrechtmatig in de gevangenis terecht kwamen. Wanneer men ook weet heeft van andere elementen in het

proces, die de jury ertoe aangezet hebben de schuldvraag positief te beantwoorden, zou men vermoedelijk tot een tegengestelde conclusie gekomen zijn.

In bijlage stuur ik u dan ook een kopie van een brief die destijds door de Raad van Bestuur van APSAC, de *American Professional Society on the Abuse of Children*, gestuurd werd naar de producers van *Frontline*, die het programma *Verloren Onschuld*

gemaakt hebben.

Prof. Dr. Karel Pyck, Hoogleraar Kinder- en Jeugdpsychiatrie, UZ Gasthuisberg, Leuven.

In de bewuste brief - te lang om hier af te drukken - spreekt de Raad van Bestuur van APSAC zich niet uit over de schuld-vraag, maar illustreert aan de hand van een zevental voorbeelden dat de documentaire een aantal bezwarende elementen niet heeft weergegeven.

Humo 13-7

De aanklacht: directeur van internaat De Dreef kon z'n handen niet van de jongens afhouden. Het vonnis, na 100 dagen voorarrest: vrijspraak. Slachtoffer na 'hetze' van geobsedeerde AVRO-journaliste? 'Als angst regeert dan doe je niks meer.' De zaak-Karrenbeld: een verbijsterende reconstructie. 'Mijn leven is geruïneerd.'

VK 15-7

door Mary de Keijzer

Hij had zich een glorieuzer einde van zijn carrière voorgesteld. Een mooi afscheid, nog een paar bestuursfuncties en af en toe een kop koffie drinken in De Dreef, justitieel jongensinternaat in Wapenveld. Het pakte anders uit. De ex-directeur van De Dreef, Sjaak Karrenbeld, raakte in opspraak en werd na een dertigjarig dienstverband ontslagen.

Twee jaar na de kwestie zit Karrenbeld (58) thuis op de bank. Hij heeft een videoband met een uitzending van AVRO's Televisier uit 1993 in het apparaat gestopt. Na een druk op de knop stelt een mannenstem de vraag: 'Is het jongensinternaat De Dreef na de affaire-Finkensieper het tweede grote schandaal binnen de kinderbescherming?' Karrenbeld steekt een sigaret op en is nog zichtbaar woedend. Ria Bremer komt in beeld: 'Eergisteren hebben drie oud-bewoners van De Dreef aangifte gedaan van seksueel misbruik door de directeur.' Oud-bewoner Pedro bijt het spits af. De directeur heeft aan zijn piemel gezogen, hij slipt bij de directeur in bed en moest hem over zijn rug strelen. 'Strelen en trekken', zo zegt hij. 'Pedro heet eigenlijk anders', verduidelijkt Karrenbeld, 'en heeft na zijn verblijf op De Dreef inderdaad drie maanden bij mij in huis gewoond.'

En dan volgt Bart: 'Hij betastte me in de douche.' 'Schande', zegt Karrenbeld, 'moet je eens goed naar die jongens kijken, die zit toch onder de medicamenten. Die kan je alles laten zeggen.' De derde is Loet: 'Ik voelde dat hij aan mijn geslachtsdeel zat. Hij heeft eraan getrokken. Of ik klaargekomen ben, weet ik niet meer.'

Karrenbeld zet de video uit en praat aan een stuk door: 'Toen ik de jongens in huis nam, heb ik me natuurlijk gerealiseerd dat ik daar risico's mee nam. Vooral omdat ik niet getrouwd ben. Maar als angst regeert, dan doe je niks meer.'

Sjaak Karrenbeld zag het als zijn taak om oud-bewoners bij gebrek aan een tijdelijk pleeggezin bij hem in huis te laten wonen. Vroeger namen medewerkers vaker pupillen in huis. 'Men leefde voor het vak, maar nu wordt dat onprofessioneel genoemd. Daar komt bij dat De Dreef in die dertig jaar dat ik er heb gewerkt enorm is gegroeid. Ik werd tegen wil en dank steeds meer "manager". Dat betekent dat ik minder contact met de jongens had. En ik wilde blijven weten wat er in die jongens omging. Dat moet ook als directeur, vind ik.'

Vier weken na de uitzending van AVRO's Televisier werd directeur Karrenbeld gearresteerd. Er lagen inmiddels vijf aangiften bij de officier van justitie in Zwolle. Karrenbeld vindt het logisch dat hij werd opgepakt. Maar dat het bijna honderd dagen voorarrest zou gaan betekenen, dat had hij niet verwacht.

'Mij is aangewreven dat ik die jongens seksueel misbruikt heb. Ik denk dat ze pas echt misbruikt zijn door de AVRO. Het is heel makkelijk om dit driaal, waarvan er bijvoorbeeld twee al zes jaar in een psychiatrische inrichting zitten, van alles te laten zeggen. Het is maar net hoe je ze benadert. Ze zijn benaderd door Judy Former van AVRO's Televisier en een oud-medewerker van De Dreef, Simon Jongma, vanuit de veronderstelling dat ik ontucht zou hebben gepleegd. Men ging er simpelweg van uit dat dat zo was. Dan is het voor deze jongens een heel klein stapje om 'ja' te zeggen. Een van hen is een zware heroïnegebruiker. De AVRO heeft hem gezegd dat hij een schadevergoeding kon krijgen als ik veroordeeld werd. Nou, een drugsgebruiker doet toch alles voor geld.'

Karrenbeld werd door Televisier gevraagd te reageren op de uitzending. Hij weigerde. 'De AVRO wilde mij niet vertellen over welke jongens het ging en wat ze beweerden. En trouwens dit soort zaken dienen door het recht in Nederland behandeld te worden en niet door een soort rechtbank voor de AVRO.'

Het blijft voor Karrenbeld moeilijk om precies te verklaren waarom de aangiften zijn gedaan. 'De meest plausible verklaring is dat ze hiertoe uitgelokt zijn door een geobsedeerde journaliste van de AVRO. Het is natuurlijk heel merkwaardig dat de andere jongens die ik in huis heb gehad en die het nu redelijk goed maken, zich hiertoe niet hebben laten verleiden.'

Na drie dagen politieel wordt Sjaak Karrenbeld overgebracht naar het huis van bewaring in Zwolle.

De eerste twee maanden van zijn voorarrest heeft hij alleen maar gewerkt. Hij moest zijn eigen onschuld bewijzen, vond hij. Verstand op nul en bij de les blijven. Niet wegzakken in emoties. Maar soms werd het hem te veel. Bijvoorbeeld toen een vriend zijn pantoffels van huis meebracht; de haren van zijn hond Pukkie zaten er nog in. De aangiften van de jongens analyseerde hij minutieus en zo bouwde hij een dossier op voor zijn advocaten. Intussen werkte de Zwolse officier van justitie, mr Dirk Veurink, aan de bewijslast. Hij was ervan overtuigd dat Karrenbeld schuldig was en eiste vierenhalf jaar.

Nu, twee jaar later, werkt Veurink in Middelburg en zegt De Dreef achter zich te hebben gelaten. Veurink voelt niet veel voor een gesprek. 'Wat moet ik er nog over zeggen, mevrouw. Laten we dat maar niet doen.' Uiteindelijk stemt hij in met een gesprek.

Alsof het gisteren gebeurd is, zo praat Veurink over de door hem verloren zaak. Hij werd destijds gebeld door mevrouw Former van de AVRO. Zij vertelde het relaas van de jongens. Veurink reageerde terughoudend. 'Van uw melding neem ik kennis maar ik doe er niks mee. Als u denkt dat er wat aan de hand is, moeten de jongens aangifte doen. Ik zal u vertellen waar ze dat kunnen doen.' Veurink zou zich bewust op de vlakke hebben gehouden, het was een precaire zaak. Zeker in die tijd, toen er veel tumult was rondom de psychiater Finkensieper. Deze werd veroordeeld voor ontucht met meisjes. Veurink zegt dat hij de journaliste van de AVRO gewaarschuwd heeft: 'Hou op, de politie doet het werk verder wel,

met is uw zaak niet om verder rechercheonderzoek te doen.'

Ook Annie Bijnoord van het Landelijk Steunpunt Zetten, die zich bezighield met de zaak-Finkensieper, meldde zich bij Veurink. 'Ook op De Dreef zijn vreselijke dingen aan de hand, meeneer Veurink.'

Echt zachtzinnig ging het niet toe op het jongensinternaat. De AVRO had daar al eerder aandacht aan besteed. In 1991 maakten zes medewerkers van De Dreef melding van mishandelingen. De toepassing van de 'pedagogische tik', een van de methodieken van De Dreef, liep volgens de zes behoorlijk uit de hand. Pupillen werden bijvoorbeeld geschopt door collega's met van die zware Zweedse klompen aan. Niemand sprak daarover binnen De Dreef. De zes medewerkers werden vervolgens ontslagen: een verstoorde arbeidsrelatie, oordeelde de kantonrechter.

Er volgde een justitieel onderzoek naar de vermeende mishandelingen. Uiteindelijk leverde dat twee voorwaardelijke straffen en één onvoorwaardelijke straf op. Drie medewerkers werden ontslagen van rechtsvervolging en één hoger beroep loopt nog. Veurink was ook in deze zaken de officier van justitie. Toen er vervolgens aangiften tegen Karrenbeld kwamen, vond Veurink het 'niet ondenkbaar' dat Karrenbeld mogelijk schuldig was aan seksueel misbruik. 'Gelet op alle ervaringen die ik inmiddels gehad had op De Dreef, was het niet zo dat ik mij allerlei vragen ging stellen. Daar had ik geen reden voor.'

MEVROUW Anneke Krijnen is manager van de informatieve programma's van de AVRO en dus ook van de actualiteitsrubriek AVRO's Televisier. Mevrouw Krijnen ontkent dat er sprake is geweest van uitlokking. 'Wij hebben wel alle pupillen opgezocht omdat wij indicaties kregen dat er meer aan de hand was dan alleen mishandeling', zegt ze. 'Maar er is geen sprake van geweest dat de AVRO de pupillen enige belofte heeft gedaan. Dat hebben wij later zelf ook onderzocht, het heeft niet plaatsgevonden.'

Toch hebben de jongens voor de rechter verklaard dat zij geld zouden krijgen als Karrenbeld veroordeeld zou worden. Volgens mevrouw Krijnen hebben de jongens op dat punt niet de waarheid gesproken. De AVRO valt volgens mevrouw Krijnen weinig te verwijten. Zij vindt dat er gewerkt is volgens journalistieke maatstaven, namelijk die van hoor- en wederhoor. Karrenbeld is ook gevraagd te reageren op de uitzending. Dat hij niet te horen kreeg waar het precies over ging, weet mevrouw Krijnen niet. 'Dat element zou ik nog een keer moeten verifiëren.'

Wel vindt ze dat de betrokkenheid van de medewerkers heel groot was. 'Iets meer afstand en extra controle was beter geweest maar dat is achteraf kijken'. De eindredacteur was, zegt ze, van oordeel dat er voldoende informatie voorhanden bleek om het onderwerp te rechtvaardigen. 'Op dat moment ben je bezig met een uitzending. Er was veel tijd in geïnvesteerd en dan wil je altijd wel graag dat die geïnvesteerde tijd ook rendement opbrengt', aldus de AVRO-woordvoerder.

De kwestie lijkt voor de AVRO nogal pijnlijk te liggen. Judy Former, gedreven verslaggeefster achter de voor Karrenbeld vernietigende Televisier-uitzending, geeft geen commentaar. De AVRO heeft met haar afgesproken dat alleen woordvoerder Krijnen tegenover de buitenwereld over de zaak zal praten. Former werkt inmiddels niet meer bij Televisier, maar bij de afdeling tv-documentaires. Ook eindredacteur Dirk van Egmond heeft de actualiteitsrubriek verlaten. Zijn contract was afgelopen.

Na Judy Formers eerste uitzending over De Dreef in 1991, kwam de positie van directeur Karrenbeld onder druk te staan. De verklaringen over mishandeling door groepsleiders op De Dreef maakten het hem naar eigen zeggen vrijwel onmogelijk verder te blijven functioneren. 'Ik heb geprobeerd de beeldvorming wat te corrigeren en terug te brengen tot de proporties die het werkelijk had en dat is niet

gelukt. Ik heb toen besloten me terug te trekken om daarmee de weg voor een ander vrij te maken, die niet belast was met dat verleden. En dat deed pijn. Maar ik zag wel dat ik De Dreef niet meer uit het moeras kon krijgen. Ik had mijn geloofwaardigheid verloren.'

Karrenbeld kwam met het bestuur overeen dat hij gefaseerd zou vertrekken en maakte afspraken over een financiële regeling. Dat alles uiteindelijk anders zou uitpakken en hij beschuldigd zou worden van seksueel misbruik, was toen niet te voorzien.

In diezelfde tijd vroeg Karrenbeld advies aan Frank Beyaert, oud-geneesheer-directeur van de psychiatrische observatiekliniek in Utrecht, het Pieter Baan Centrum. Beyaert kende De Dreef goed, want regelmatig werden jongens vanuit het Pieter Baan Centrum overgeplaatst naar De Dreef. 'Meestal kon je die jongens niet kwijt. Vaak was het verkrachting of doodslag waarvoor ze in het Pieter Baan Centrum waren. De meeste instellingen waren te benauwd om zo'n jongen op te nemen, maar De Dreef accepteerde ze wel.'

Beyaert had een goede indruk van De Dreef en toen er moeilijkheden waren en Karrenbeld vroeg of hij wilde helpen heeft hij volmondig 'ja' gezegd. Hij heeft op De Dreef verschillende gesprekken gevoerd en deed een bescheiden onderzoek onder de jongens. Beyaert bleef erbij dat het een buitengewoon goede inrichting was. 'Een van de jongens zei mij bijvoorbeeld: Als er ooit iets met mijn zoon is, dan gaat hij naar De Dreef en dat zegt wat.'

Beyaert legt uit dat hij de 'pedagogische tik' van De Dreef zo slecht nog niet vindt: 'Een isoleercel is erger dan een klap. Maar als je zegt dat er wel eens een klap kan vallen, dan opent dat de mogelijkheid van mishandelingen.' Hij adviseerde Karrenbeld een commissie van toezicht in te stellen die ook toegankelijk zou moeten zijn voor de jongens. Daarnaast moest er een vorm van supervisie komen, zodat de groepsleiders over problemen konden praten.

Karrenbeld is daarmee begonnen, zegt Beyaert. 'En toen ineens kwam die uitzending van de AVRO over ontuchtige handelingen door Karrenbeld. Ik was verbijsterd, ik kon me dat helemaal niet voorstellen.' Maar Karrenbeld had wel grote risico's genomen, vindt hij. Het past niet meer in deze tijd om bijvoorbeeld samen met een pupil tijdens een werkkamp in één tentje te slapen. Een groepsleider moet ervoor zorgen dat er altijd een tweede, een getuige, bij is. In feite moet je jezelf indekken voor mogelijke wraakgevoelens van zo'n jongen. Doe je dat niet, dan ben je nogal chantabel, zegt Beyaert. En bewijs dan maar eens, dat je onschuldig bent. Over de werkwijze van de AVRO heeft Beyaert weinig goede woorden: 'Karrenbeld was het slachtoffer van een campagne, een hetze.'

28 september 1993. De dag van de zitting. 'Alsof het licht uitging, dan houdt de wereld even op', zegt Karrenbeld. Een eis van vierenhalf jaar, dat had hij absoluut niet verwacht. Gelukkig, zegt hij, had hij die avond zijn 'telefoonkwartiertje' in het huis van bewaring en kon hij wat van zich afpraten. Zijn vrienden, onder wie de inmiddels ook ontslagen adjunct-directeur Huib Vos, praatten hem moed in. Vos was hem gedurende al die tijd trouw gebleven. 'Mijn loyaliteit aan Sjaak heeft mij waarschijnlijk mijn kop gekost', zegt Vos.

De volgende ochtend moest Karrenbeld opeens bij de administratie van het huis van bewaring komen. Hij kon het niet geloven: hij werd vrijgelaten. 'Ik kan niet uitleggen wat er toen met me gebeurde. De ene dag hoor je vierenhalf jaar eisen en nog geen vierentwintig uur later sta je op straat. Ik heb nog nooit zo snel m'n spullen gepakt. Binnen een half uur stond ik buiten.'

Twee weken later komt dan de uitspraak: vrijspraak. Het vonnis van de rechtbankpresident is helder: 'Uit het dossier blijkt dat alle aangevers voordat ze aangifte hebben gedaan een of meer langdurige gesprekken hebben gehad, hetzij met een oud-medewerker van De Dreef hetzij met de medewerker van AVRO's Televisier. Op grond van de verklaringen van de aangevers

over de wijze waarop de voorgesprekken hebben plaatsgevonden is de rechtbank van oordeel dat de authenticiteit en betrouwbaarheid van de nadien gedane aangiften in onvoldoende mate boven redelijke twijfel zijn verheven.'

HET huis van Sjaak Karrenbeld stond vol met bloemen. Bloemen van familie, van de andere jongens die bij hem in huis hebben gewoond, van burens en van medewerkers van De Dreef. Hartverwarmend, vond hij. Maar geen reactie van het bestuur van De Dreef of van de AVRO en ook niets van het ministerie van Justitie. Wel lag er een paar weken later een brief van de advocaat van het bestuur van De Dreef op zijn deurmaat met daarin de mededeling dat Karrenbeld zijn werkzaamheden niet mocht hervatten en dat het terrein van De Dreef verboden gebied voor Karrenbeld was. Weer een paar weken later komt er nog een brief. Het bestuur wil dat de kantonrechter de arbeidsovereenkomst met Karrenbeld ontbindt. 'Ze stuurden meteen een advocaat op me af. Ik had het gevoel dat ik alsnog veroordeeld werd door de handelwijze van het bestuur terwijl de rechtbank mij vrijgesproken had.'

'Het bestuur heeft zich op geen enkele wijze met de strafzaak willen bemoeien', zegt Peter Steffen, voorzitter van het bestuur van De Dreef. Karrenbeld heeft met het bestuur of met de voorzitter na de vrijspraak geen contact meer gehad. Ze hebben elkaar nooit meer gesproken. Voorzitter Steffen vindt dat niet vreemd. 'De arbeidsverhouding was al beëindigd en het bestuur had maar een taak: De Dreef weer op gang brengen. En als Karrenbeld ergens mee zit moet hij maar externe hulp vragen', aldus Steffen. 'Het bestuur is geen hulpverleningsinstantie, het is de werkgever en dan heb je een andere taak.'

Karrenbeld: 'Er was toen wel degelijk nog een arbeidsrelatie. Ik was gewoon nog in dienst als directeur. Het is maar wat je onder fatsoenlijk werkgeverschap verstaat.'

Officier van justitie Veurink ging in hoger beroep. Zijn collega bij het gerechtshof, procureur-generaal Van der Laan, eiste geen vierenhalf jaar. Hij vroeg vrijspraak van het ten laste gelegde. In twintig minuten gaf Van der Laan een perfecte analyse, zegt Karrenbeld. De feiten zoals ze er lagen deugden niet, er waren te veel tegenstrijdigheden in de aangiften van de jongens.

'Het leek wel of Van der Laan mijn advocaat was.'

Karrenbeld werd 21 maart 1995 ook door het gerechtshof in Arnhem vrijgesproken.

Sjaak Karrenbeld is zijn baan en zijn goede naam kwijt. Maar de geur van seksueel misbruik niet. Bestuursfuncties die hij had, heeft hij niet meer en er komen ook geen telefoontjes meer van het ministerie van Justitie waarin hem advies wordt gevraagd. Voor de colleges die hij op universiteiten en hogescholen gaf, wordt hij niet meer uitgenodigd.

Inmiddels ligt er bij het gerechtshof in Arnhem een claim tot schadevergoeding voor het drie maanden onnodig in voorarrest zitten, voor de rekening van zijn advocaten en voor een vergoeding voor immateriële schade.

Vorige week schreef Karrenbeld de AVRO een brief. Hij wil een gesprek. 'En als dat voor mij niet bevredigend verloopt, stap ik alsnog naar de rechter', zegt Karrenbeld.

'Een echte rehabilitatie zit er niet in', zegt Beyaert somber. 'De vox populi verandert je niet zo makkelijk. Mensen zijn bang, willen vergeten en er niets meer mee te maken hebben. Zo gaat dat. Misschien kan ik er voor zorgen dat hij nog eens gevraagd wordt voor een commissie of zo.'

'Als ik nu de balans op maak, zo zittend in mijn tuin, dan is het een boze droom, het is Kafka. Mijn leven is geruïneerd op grond van aangiften door jongens die je eigenlijk in bescherming had moeten nemen. Dat had de AVRO moeten weten.' Karrenbeld neemt het de vijf die aangifte hebben gedaan, niet eens echt kwalijk. 'In feite zijn zij ook slachtoffers.' Gesproken heeft Karrenbeld deze jongens niet meer, maar 'de deur staat voor ze open. Dat is altijd zo geweest.'

Blijvende sporen ²²⁻⁷ vx

Jammer genoeg koos de AVRO er voor alleen Anneke Krijnen, manager informatieve programma's, aan het woord te laten in het overigens goede verhaal 'De geur van seksueel misbruik bleef hangen' in de *Volkskrant* van 15 juli. Niet dat Krijnen een verkeerde reactie gaf, maar ik geef de voorkeur aan een journalistieke uitleg.

Het gaat om de heikele kwestie van de aanklacht - naar aanleiding van een uitzending van Televisier - die noodlottig lijkt te worden voor voormalig directeur Sjaak Karrenbeld van De Dreef, een justitieel jongensinternaat in Wapenveld.

Karrenbeld is weliswaar vrijgesproken van ontucht, minder gestigmatiseerd zal hij daar niet van worden. Zeker als het om de aantijging seksuele intimidatie gaat en dan ook nog eens in een omgeving van ontspoorde pubers, is er geen weg meer terug naar een normale voortzetting van een ambt als directeur van zo'n instelling.

Als oud-redacteur van Televisier moeten me een paar zaken van het hart.

De lange weg die bij Televisier uiteindelijk leidde tot een onderwerpkeuze, ging onder de verschillende eindredacteuren altijd gepaard met weloverwogen argumenten voor en tegen. Als redactie waren we juist fel gekant tegen welke vorm van sensatiezucht dan ook; er was een sterke sociale controle op elkaar en op de aangedragen items.

De journalistieke ethiek stond en staat voorop. Juist op dat vlak onderscheidde de redactie zich van collega-rubrieken, die zich nog wel eens lieten verleiden tot een uitstapje ranzigheid.

'Karrenbeld was het slachtoffer van een campagne, een hetze', zegt Frank Beyaert, oud-geneesheer-directeur van de psychiatrische observatiekliniek het Pieter Baan Centrum in Utrecht. Deze uitspraak is veel te gechargeerd.

Een goed functionerende actualiteitenrubriek maakt geen slachtoffers en gaat zeker niet over één nacht ijs. Bewijzen en harde feiten zijn de uitgangscriteria, niemand wordt misbruikt of betaald om valse verklaringen af te leggen. Ook niet bij het item over De Dreef.

De beschadiging die Karrenbeld heeft opgelopen betreft ik en is jammer genoeg niet meer terug te draaien. Hij is het 'slachtoffer' geworden van een journalistiek traject dat dagelijks door talloze nieuws- en actualiteitenrubrieken wordt afgelegd.

Ondanks de zuivere intenties van de journalist kan een zaak toch een wending nemen, waarin de persoon die in het bewuste item aan de kaak wordt gesteld, het onderspit delft.

De macht van een medium als televisie is groot en heeft een reikwijdte, die als het negatief uitpakt, blijvende sporen achterlaat. Ook het huidige team van Televisier is zich meer dan bewust van dit journalistieke 'spel' en blijft hopelijk gewijwaard van een verkeerde reputatie.

HILVERSUM *Ton Lankreijer*
oud-redacteur AVRO's Televisier

'Verkrachting als wapen', luidde de kop boven een reportage in deze krant op 11 maart van dit jaar. Het verhaal ging over een man, die door de rechtbank tot zeven maanden onvoorwaardelijke celstraf was veroordeeld wegens een verkrachting in de nacht van de Bijlmerramp, de verschrikkelijke catastrofe, waarbij een vliegtuig van El Al op twee flats in Amsterdam Zuidoost neerstortte. In hoger beroep werd de verdachte echter vrijgesproken, omdat de president van het Amsterdamse Gerechtshof, mr. J. Willems, bewezen achtte dat de vrouw een valse aangifte had

gedaan. Zo wilde zij wraak nemen op haar ex-vriend. De vrijspraak was een opmerkelijk succes voor de Alkmaarse strafpleiter mr. Chris Veraart, gespecialiseerd in zedenzaken. De reportage maakte in heel Nederland een golf van reacties los onder mannen, die eveneens vinden dat zij ten onrechte van verkrachting of aanranding zijn beschuldigd en daardoor lange gevangenisstraffen riskeren. Volgens mr. Veraart is er sprake van een groot maatschappelijk probleem, dat bij een wijziging van de zedelijkheids-wetgeving de hoogste prioriteit verdient. „Het gaat vaak niet om verkrachting, maar om mislukte vrijages.“

door RON COUWENHOVEN en HENNY KORVER
ILLUSTRATIE: ROB DE JONG en MARIUS STEENBERGEN

TEL 29-7 AMSTERDAM, zaterdag
Niets vermoedend stak Rob van W. (29), een Amsterdamse economie-student, zijn kop in de strop. Hij was smoorverliefd op Marion, een zeven jaar oudere vrouw, met wie hij al een jaar lang een seksuele relatie had, maar hun laatste amoureuze avontuur was voor beiden allerminst bevredigend verlopen. Een vriendin van Marion, Elly - bijna afgestudeerd in de rechten - belde hem op of hij bij haar langs wilde komen, omdat Marion er behoefte aan had om de problemen uit te praten..

Rob ging opgelucht akkoord. Kocht nog een bloemetje en een doos van Marions favoriete bonbons en spoedde zich naar zijn afspraak.

Maar hij kwam van een koude kermis thuis. Terwijl Elly zwiingend luisterde, trok Marion meteen furieus van leer tegen Rob: „Ik ben er nog kapot van. Geef nou maar toe, de vorige keer heb je me verkracht!“

Rob was met stomheid geslagen.

„Kom nou“, sputterde de student tegen. „We hebben wel eens een prettiger contact met elkaar gehad dan de laatste keer, maar hoe durf je mij te beschuldigen van verkrachting? We zijn vrijwillig met elkaar naar bed gegaan, zoals we dat al zo vaak hebben gedaan. Je had me zelfs nog de sleutel van je woning gegeven.“

Marion op bestraffende toon: „Nee Rob, als ik vind dat ik verkracht ben, dan BEN ik ook verkracht.“

„Nou ja“, zei Rob, „ik vind van niet, maar als jij dat wel vindt, dan is dat jôuw belevenis.“

Daarmee tekende hij bijna zijn vonnis. Teleurgesteld verliet hij het pand, maar nog maar nauwelijks buiten staken de dames de koppen bij elkaar en stelde Elly een proces-verbaal in de beste juridische formulering op, dat geen enkele brigadier van politie haar had kunnen verbeteren.

Schade

Voordat een gerechtelijk

vooronderzoek was ingezet, werd Rob al de stuipen op het lijf gejaagd. Van de advocaat van Marion kreeg hij een officieel schrijven, waarin hem alvast gesommeerd werd schuld te erkennen en een 'voorlopige' schadeclaim van 15.000 gulden wegens materiële en immateriële schade te betalen.

Later, bij de politie, las de verdachte het proces-verbaal, dat de vriendinnen tegen hem hadden opgesteld en waarin de getuige-verklaring van Elly was vervat.

Een proces-verbaal in stijl. De laatste zinnen uit het relaas van Elly, de rechtenstudente: „Marion zei tegen Rob, dat zij hem niets meer te zeggen had en verzocht hem te vertrekken, als hij niets meer aan het besprokene had toe te voegen. Enige tijd verstreek in stilte. Totdat ik Rob vroeg gehoor te geven aan de wens van Marion. Hij heeft mijn woning vervolgens verlaten.“

Aldus naar waarheid opgemaakt,....

„Naar waarheid opgemaakt?“ brieft de Alkmaarse strafpleiter mr. Chris Veraart cynisch. „Het was niets meer of minder dan een opgeblazen verhaal, dat aan alle kanten rammelde. Gelukkig kon ik daar bij de rechter-commissaris en de officier van justitie, overigens beiden vrouw, doorheen prikken. De officier was het met me eens dat Rob geen

bekentenis had afgelegd. Hij had alléén gezegd, dat Marion de vrijage anders had beleefd dan hij.“ De zaak werd al daags daarna wegens gebrek aan bewijs geseponneerd, maar in het slechtste geval was Rob door de dubieuze aantijgingen voor lange tijd achter de tralies opgeborgen en was zijn maatschappelijke carrière verwoest. Want wie vertrouwt nog iemand, die wegens verkrachting is veroordeeld?

Mr. Veraart: „Toen Rob zich bij mij meldde, trof ik een totaal ontredder man aan. Tot in het diepst van zijn ziel gekwetst en de wanhoop nabij, omdat hij vrijwel geen mogelijkheden zag om zich te verdedigen. Hij stond met zijn verhaal alléén tegenover dat van twee vriendinnen. Zijn hele familie- en kennissenkring keek hem al met scheve ogen aan. Zo in de trant van: Je kunt nu wel ontkennen, maar waar rook is, is vuur.“

Piekeren

Rob vertelde ons deze week: „Gelukkig ben ik de dans ontsprongen, maar ik pieker me nog steeds suf over de vraag waarom Marion me op zo'n geniepige manier aan de schandpaal wilde nagelen. Ik kom daar maar niet uit. Misschien heeft het te maken met een jeugdtrauma of misschien heeft ze slechte ervaringen gehad met andere mannen en was ik toevallig het mikpunt van haar frustraties. Het blijft gissen. Een jaar lang heb ik in grote spanning gezeten of er nu wel of geen rechtszaak zou komen. Stel je voor, dat ik tot twee of misschien wel drie jaar was veroordeeld. Onschuldig. Om gek van te worden. Ik heb serieus overwogen een aanklacht tegen haar in te

dienen wegens het doen van een valse aangifte, maar daar zie ik toch maar vanaf. Want dat kost veel tijd, moeite en geld. Het leven gaat verder. Ik laat de zaak maar rusten.“

Mr. Chris Veraart: „Hoe je het ook wendt of keert, in dit soort zaken blijf je met een geweldige kater zitten. Die man ontloopt dan wel een strafproces, omdat er 'gebrek aan bewijs' is, maar hij krijgt geen eerherstel. Aan de andere kant gaat die vrouw vrijuit, terwijl alles er op wijst, dat zij een valse aangifte heeft gedaan en die man onnoemelijk veel schade heeft toegebracht. Dat geeft een machteloos gevoel van rechtsongelijkheid. Het wordt de hoogste tijd, dat justitie een systeem ontwikkelt, waarbij men in een vroeg stadium kan vaststellen of er sprake is van een valse dan wel oprechte aangifte van aanranding of verkrachting.“

Stroom reacties

Mr. Veraart is ervan overtuigd, dat het fenomeen van de valse aangifte in zedenzaken aanzienlijk groter is dan men bij politie en justitie beseft. De stroom reacties op een vorige reportage in deze krant over deze problematiek heeft hem in die mening gesterkt.

In een recent strafproces motiveerde hij dat als volgt: „Na de seksuele revolutie in de jaren zestig is de taboe-sfeer

met betrekking tot de seksualiteit gelukkig doorbroken. Die openheid had tot gevolg dat de afgelopen decennia in toene-

mende mate aandacht werd besteed aan de incest- en verkrachtingsproblematiek. Soms leek het of wij te maken hadden met het topje van de ijsberg. Diezelfde openheid had echter ook het fenomeen van de onterechte beschuldiging tot gevolg. Meisjes en vrouwen kregen een machtig wapen in handen om mannen, die zij om welke reden dan ook een hak wilden zetten, te belagen. Bovendien bracht de slachtofferrol, die ze zich toematen, met zich mee dat zij het middelpunt werden van liefdevolle aandacht vanuit de omgeving en van allerlei deskundigen."

Wat dat betreft heeft de houding van politie en justitie ten aanzien van zedenzaken een reusachtige ommezwaai gemaakt. Vóór de seksuele revolutie in de jaren zeventig, riskeerde een meisje dat naar de politie ging om aangifte te doen van aanranding of verkrachting vaak een extra vernedering, als ze smalend door de dienstdoende agenten naar huis werd gestuurd met de mededeling: Je zult het zelf wel uitgelokt hebben. Ga maar uithuilen bij je moeder en trek voortaan niet meer van die korte rokjes aan."

Chris Veraart: „Op grond van mijn jarenlange praktijk op het gebied van zedenzaken weet ik dat er allerlei motieven een rol kunnen spelen, die aan een valse aangifte ten

grondslag liggen. Pure wraak, maar ook schaamte bij de vrouw, omdat ze in het liefdespel verder ging dan ze eigenlijk wilde. Dat laatste noem ik geen verkrachting, maar 'een mislukte vrijage'. Dat is heel wat anders. Maar het komt ook voor dat een vrouw een minnaar aanklaagt om zo haar gezicht te redden tegenover haar vaste partner. Kortom, het gaat hier om een schemergebied van het recht, waarin ook gedegen onderzoek moet worden gedaan naar de emotionele en psychische achtergronden van degene die aangifte doet."

Politiek

Toch krijgt deze problematiek nu schoorvoetend ook politieke aandacht. Onlangs bood een commissie van de Partij van de Arbeid een lijvig rapport over 'Seksuele integriteit en rechtsbescherming' aan minister van Justitie Winnie Sorgdrager aan met aanbevelingen over de rol van de overheid met betrekking tot het seksueel gedrag van mensen. Onder meer wordt daarin gepleit dat de afzonderlijke delicten verkrachting en aanranding samengevoegd worden tot een nieuw delict: 'seksueel geweld.' Walfred Haans, de secretaris van de commissie, licht toe: „Omdat aanranding soms even ernstig kan zijn als verkrachting."

Terwijl het rapport in de maak was, verscheen het ont-hullende artikel in deze krant, waarin mr. Veraart zijn bezorgdheid kenbaar maakte over het fenomeen van de valse aangifte. Enigszins geschrokken moest de Partij van de Arbeid-commissie erkennen dat men verzuimd had aan dit belangrijke punt in de rapportage aan de minister aandacht te schenken. Om de discussie echter niet uit de weg te gaan, is Veraart uitgenodigd om op een conferentie over het thema 'Seksuele integriteit en rechtsbescherming' op zaterdag 16 september in het Vakbondsmuseum te Amsterdam zijn visie op de problematiek van de valse aangifte te geven.

Ongetwijfeld zal hij dan de gerucht makende affaire rond de ten onrechte van verkrachting beschuldigde Alkmaarse etaleur Ad Schagen, inmiddels 62, in herinnering roepen. Zeven jaar geleden werd Schagen midden in de nacht van zijn bed gelicht en totaal overstuurd naar het politiebureau gebracht. De zeventienjarige dochter van zijn ex-vriendin had hem in een zeer gedetailleerde verklaring beschuldigd van grove verkrachting. Het meisje was daar pas drie jaar later mee voor de draad gekomen, nadat ze in een tehuis voor moeilijk opvoedbare meisjes was ondergebracht. In het tehuis kreeg ze na de aangifte ineens alle liefdevolle aandacht, die ze eerst had moeten ontberen.

Schagen was radeloos en wanhopig. Naar zijn verweer, dat hij onschuldig was, werd bij politie en justitie niet of nauwelijks geluisterd. „Ik was bij voorbaat al veroordeeld. Ik had het gevoel of ik alleen stond tegen de rest van de wereld. Bij de politie en justitie behandelden ze me als een voddebaal. Ze keken me aan met een gezicht van: „Je kunt wel ontkennen, maar wij weten wel beter, viezerik."

Pas na ingrijpen van zijn advocaat, die in de verklaringen van het meisje tegenstrijdigheden ontdekte, werd de strafzaak, waarin hem een lange gevangenisstraf boven het hoofd hing, wegens gebrek aan bewijs geseponneerd. Maar daar nam Schagen geen genoegen mee. Hij ging een jarenlang juridisch gevecht met justitie aan om het meisje, dat hem valselijk beticht had, te laten berechten. Na artikelen in deze krant meldde zij zich tenslotte en verklaarde huilend, dat zij het hele verhaal over de verkrachting van A tot Z had gelogen. Wegens het doen van de valse aangifte werd zij in

november 1991 veroordeeld tot een voorwaardelijke gevangenisstraf van zes maanden en een symbolische schadevergoeding.

Ad Schagen deze week: „Eindelijk kreeg ik volledig rechtsherstel. Ik kon iedereen in mijn omgeving weer recht in de ogen kijken, maar na zeven jaar ondervind ik nog steeds de psychische en materiële pijn van die affaire. Ik raakte mijn werk kwijt, kwam in de bijstand terecht en kreeg schulden, die ik nog steeds niet te boven ben. Het blijft aan je knagen. Ik heb bij de Staat der Nederlanden een ton schadevergoeding geëist, omdat er in mijn zaak aantoonbaar grove fouten zijn gemaakt door politie en justitie. De staat wilde mij slechts tweeduizend gulden vergoeden, vijfhonderd gulden voor elke dag dat ik onschuldig vastzat. Maar dat heb ik geweigerd. Ik ga desnoods door tot de hoogste rechter om ook in materieel opzicht recht te krijgen."

Kruistocht

Schagen maakt al jarenlang een kruistocht langs allerlei hulpverlenende instanties, zoals RIAGG, maatschappelijk werk, reclassering en slachtofferhulp. „Als ik mijn verhaal doe, lijkt het wel of ze allemaal boos worden, terwijl ik vind dat IK boos mag zijn."

Mr. Chris Veraart: „Justitie onderschat hoe groot het leed is van degenen, die via een valse aangifte worden beschuldigd. Wellicht heeft dat ook te maken met wat ik 'zedenangst' noem, angst voor seksualiteit. Ik bespeur dat ook bij rechters, officieren van justitie en zelfs collega-advocaten. Aan de ene kant is er in dit land een enorme vrijheid rond seksualiteit. Meisjes van veertien vertellen op de televisie in geuren en kleuren over hun seksuele ervaringen. Op grote affiches aan de openbare weg en in televisie-spots, verspreid door de overheid in een campagne tegen aids, zie je een levensgrote vrouw met blote borsten en de tekst tegen haar partner: 'Doe jij nog wat aan, dan doe ik nog wat uit'. Mag allemaal. Maar zodra er maar het geringste vermoeden is van een seksuele misstap, reageren de wetsdienaren uiterst puriteins, wijst iedereen in de richting van de verdachte en zijn we opeens weer de strenge zedenmeesters van weleer. Dat is een dubbele moraal. Toch zal het rechtsapparaat alles in het werk moeten stellen om te voorkomen, dat vrouwen het delict verkrachting als wapen gebruiken. Ik heb gezien dat levens daardoor totaal ontwricht kunnen worden. Het is triest dat ons rechtssysteem op dit gebied nog een onderontwikkeld gebied is."

Ad Schagen: „Het grote probleem is, dat deze maatschappij niet is ingesteld op onschuldige mensen. Daar weten ze totaal geen raad mee."

BVD over Jo Maas: schoenmaat 42 en hulpvaardig

door Sytske van Aalsum

DEN HAAG – 'Betrokkenen worden door... geprezen om hun hulpvaardigheid en menslievendheid. In het laatste opzicht refereert men de vrouw boven de man, hoewel zij fel-ler communistisch gezind is.' Dat schrijft de BVD in 1947 over Jo Maas-Bovenkerk en haar man. 48 Jaar later moet Jo Maas (90) zelf een beetje lachen om dat citaat.

Als eerste in een lange rij zag zij gisteren haar BVD-dossier in op het ministerie van binnenlandse zaken. Na haar krijgen 250 leden van de Vereniging Voorkom Vernietiging (VVV) de komende tijd inzake in hun dossier. Na vier jaar procederen, was het gisteren zo ver. In gezelschap van dochter Karien Maas en VVV-voorzitter Roger Vleugels, betrad Jo Maas de bibliotheek van het ministerie, waar het hoofd documentatie het verzegelde BVD-dossier opensneed: „Ik kom u straks weer halen, en dan maak ik het in uw bijzijn ook weer dicht.“ Het dossier, 48 velletjes, blijkt lang niet volledig: namen (zoals hierboven) en data ontbreken en complete alinea's zijn 'weggelakt'. Veel uittreksels ook van oorspronkelijk documenten. Op 6 augustus 1953 wordt enkel gemeld: 'Betrokkene komt voor op de verzendlijst Congreskrant NVB (Nederlandse Vrouwenbeweging, red.) voor 40 exemplaren'. Jo Maas, na lezing: „Daar weet ik niets meer van.“ Het oudste stuk dateert uit 1947. De CVD (voorloper van de BVD) wijst de politie van Amsterdam (waar Jo Maas toen woonde) er op, dat zij en haar man oud Spanje-strijders zijn: 'Zij diende van april '37 tot september '38 als verpleegster in het Spaanse leger.' De BVD blijft haar dat, zo blijkt, tot in lengte van dagen nadragen. In 1947 wordt haar levensloop tegen het licht gehouden: Jo Bovenkerk studeert Duits aan de universiteit en trouwt met Henk Maas. Ze ontvangt dagelijks twee exemplaren van De Waarheid en in haar huis 'worden bijna elke avond tot na middernacht bijeenkomsten gehouden'. 'Het is opmerkelijk', schrijft de inlichtingendienst, 'dat de naaste familieleden zeer anti-communistisch zijn. Ze zitten meer in de protestants-christelijke hoek, gericht op de AR'. De dienst beschikte toen niet over een foto van Jo Maas en geeft een signalement: 'Lengte 1 meter 62, mannelijk type, vrij lomp figuur, loopt met grote passen, schoenmaat 42, beschaafde stem.' Dochter Karien Maas: „Hoe weten zij nou jouw schoenmaat?“. Roger Vleugels: „Waar kocht jij je schoenen, Jo?“. Jo Maas: „Het lezen is in ieder geval een bron van vreugde.“

Een volgende uittreksel meldt dat 'betrokkene' zich in 1947 aansloot bij de CPN. Jo Maas: „Dat klopt niet, ik was al lid vóór de Spaanse burgeroorlog.“ De BVD bedient zich volgens haar af en toe gewoon van roddel en achterklap. Meldt bijvoorbeeld ten onrechte dat ze met iemand verloofd was. Een beetje gepikeerd: „Niet alleen de burens hebben dus gekletst.“

In 1964 voert de BVD haar ineens op als 'Jopie'. Zij werkt inmiddels als lerares Duits op het lyceum in Enkhuizen. Deze dochter van een plantersfamilie (Jo Maas: 'Mijn vader was zeeman'), zo schrijft de BVD, 'zou communistisch geïnteresseerd zijn, doch daar weinig van laten blijken'.

Dat klopt, vertelt dochter Karien: „Zeker toen ze nog geen vaste aanstelling had, ging ze daar heel voorzichtig mee om. De Waarheid werd in gesloten couvert opgestuurd, en als we bezoek kregen, moest ik soms wel een uur op De Waarheid zitten.“ Op 20 februari 1969 meldt de BVD dat 'betrokkene' is gesignaleerd op een CPN-vergadering in Enkhuizen. Een achteraf verbaasde Jo Maas: „Natuurlijk was ik lid, maar ik wist niet dat dat bekend was.“

Kort daarna, na haar pensionering, verhuisde Jo Maas naar Amsterdam. Haar BVD-dossier verhuisde keurig mee naar de plaatselijke inlichtingendienst. Jo Maas wordt actief binnen de CPN-afdeling Slotermeer. De BVD noteert nauwgezet welke vergaderingen zij bezocht, hoelang ze bleef en of ze ook wat opmerkte: 'Na de koffiepauze nam Jo Maas het woord'. Wát ze zei, vermeldt het dossier niet. Jo Maas: „Je zou toch willen weten, wie alles doorgaf.“ Jo Maas was destijds actief in de vrede-beweging, dus zitten in haar dos-

Belangrijkste vragen blijven na lezing nog onbeantwoord

sier ook oproepen aan vrouwenorganisaties om gezamenlijk te praten over 'de gevaren van de kernwapenoorlog'. Haar bemoeienissen met actiegroep 'Stop de Neutronenbom' zijn eveneens nauwlettend gevolgd. In april 1982 stapte Jo Maas uit de CPN en verdwijnt ze uit het gezichtsveld van de BVD.

Na twee uur zit de toegewezen 'inzagetijd' erop: het hoofd documentatie komt de papieren weer ophalen. Jo Maas had zich van tevoren weinig illusies gemaakt. De BVD had haar immers geschreven, dat ze twee documenten niet zou kunnen inzien. Dus wist Jo Maas dat ze geen antwoord zou krijgen op twee voor haar belangrijke vragen.

Die vragen luiden: Wáárom weigerde de gemeenteraad van Dordrecht in 1958 haar aanstelling aan de HBS, wie had hen ingeseind dat ze 'te nauwe banden' had met de CPN? En wáárom kwam haar moeder in 1945 overstuur thuis en waarschuwde ze haar: 'Ik zoek je niet op hoor, als je in de gevangenis komt'. Jo Maas weet zeker dat de BVD hierachter zit. Toch vindt Jo Maas het bezoek aan Den Haag de moeite waard: „Ik ben meer te weten gekomen, dan ik zelf wist. Maar het is mesjogge dat je zo gevolgd wordt, tot aan 1982 toe. Het verbaast me ook, dat de BVD een infiltrant had bij de CPN in Slotermeer, het was zo'n kleine groep mensen. En waarom sommige namen wel, en anderen niet genoemd?“

Voor Jo Maas blijven er na lezing zoveel vragen over, dat zij bezwaar zal aantekenen bij het ministerie van binnenlandse zaken. Zij wil de oorspronkelijke documenten inzien. Roger Vleugels van VVV: „Er ontbreekt zeker iets. Iemand die ze zó volgen, heeft ook moeilijkheden gehad bij sollicitaties.“ Jo Maas: „Er zijn mensen die dankzij de BVD veel meer narigheid hebben beleefd dan ik.“

SYTSKE VAN AALSUM

Big Brothers

Heiko Jessayan

BURO JANSEN & JANSSEN:
Welingelichte Kringen.
Inlichtingendiensten Jaarboek 1995
150 blz., Ravijn Reeks 1995,
f 19,50

Iedere burger is staatsgevaarlijk, althans in potentie. Dus heeft elk land zijn veiligheidsdienst. In Nederland is dat de binnenlandse veiligheidsdienst (BVD). Maar de BVD is niet de enige 'Big Brother' volgens het Amsterdamse Buro Jansen & Janssen, dat zich bezighoudt met onderzoek op het gebied van politie en inlichtingendiensten, in hun publikaties *Regenjas-senedemocratie* (1990), *De vluchteling achtervolgd* (1991) en het alternatieve BVD-jaarverslag *Opening van zaken* (1993), en nu dan *Welingelichte Kringen. Inlichtingendiensten Jaarboek 1995*. Met die titels probeert Buro Jansen & Janssen de traditie voort te zetten die al in 1978 werd begonnen. Toen kwam de Vrij Nederland-journalist Rudie van Meurs met *De BVD. Samenwerken tegen ambtenaren, studenten, journalisten, dominees, en andere democraten*. Dat boek baarde destijds nogal opzien doordat de mythe van de BVD als een 'CIA op klompen' om zeep werd geholpen: evenals de CIA bedient ook de BVD zich van *dirty tricks*. De BVD was volgens Van Meurs 'schatbewaarder van het kapitalisme' en zweerde zelfs samen tegen de democratie. De 'complottheorie' van Van Meurs had effect en heeft sindsdien de beeldvorming rond de BVD sterk beïnvloed: iedereen kende wel iemand uit zijn omgeving die door de dienst was benaderd of werd afgeluisterd. Vanuit het panopticum bleef niets onopgemerkt. Van Meurs had in zijn poging het padvinderachtige karakter van de BVD te ontmythologiseren met zijn 'BVD-boek' een nieuwe mythe doen ontstaan. Die mythe sloot naadloos aan bij de orwelliaanse tijdgeest van 1984. Buro Jansen & Janssen bouwt op die mythe voort.

"Nederland wemelt van de Welingelichte Kringen", aldus de inleiding van *Welingelichte Kringen*. De centrale recherche informatiedienst (CRI), de verschillende regionale (criminele) inlichtingendiensten (RCID's, in het boek RID's genoemd), de militaire inlichtingendienst (MID) en allerlei private bedrijfjes, veelal *old boys*-netwerken, maar ook criminelen, zij allen doen, al dan niet tegen betaling, aan *intelligence gathering*.

In de wildgroei van inlichtingendiensten en -bureaus die zich op de lucratieve informatiemarkt zouden hebben gestort is er een ware informatie-oorlog aan de gang, een soort *bellum omnium contra omnes*. Maar ondanks de soms strijdige belangen tussen de verschillende diensten, worden de krachten ook gebundeld zoals tussen de BVD en politie in de RaRa-zaak.

Uitglijers

De linksradicale actiegroep RaRa (Revolutionaire Anti Racistische Actie) wordt verantwoordelijk gehouden voor diverse geweldsacties, waaronder de bomaanslag op het woonhuis van voormalig staatssecretaris Kosto van justitie in 1991 en de aanslag op het ministerie van sociale zaken in Den Haag in 1993. RaRa heeft die aanslagen destijds door zogeheten 'claimbrieven' opgeëist, maar tot dusver is zowel de BVD als Justitie er niet in geslaagd de daders te vinden. Wel zijn er twee verdachten in deze zaak, die overigens formeel niet in staat van beschuldiging zijn gesteld.

De RaRa-zaak wordt in *Welingelichte*

lichte Kringen uitvoerig besproken, zij het eenzijdig en niet geheel overeenkomstig de feiten. De Haagse persofficier van justitie N. Zandbergen wordt verweten dat deze tijdens een persconferentie over de RaRa-zaak in november 1994 zou hebben gezegd dat de twee verdachten in deze kwestie de claimbrief hebben geschreven. "Op dit ogenblik kan ik nog niet zeggen of de claimbrief uit de handen van deze mensen is gekomen", aldus een verklaring van Zandbergen, die in het boek wordt geciteerd. Strikt genomen een heldere uitspraak, waaruit geenszins blijkt dat Zandbergen de twee verdachten beschuldigt van het schrijven van de claimbrief. Ook wordt in het boek de suggestie gewekt dat Zandbergen tijdens de persconferentie de verdachten bij hun naam heeft genoemd en wordt niet vermeld dat de twee verdachten zelf in de openbaarheid traden. De toch al ondoorzichtige RaRa-zaak wordt er door de manier waarop het boek haar behandelt niet helderder op.

Maar los van de uitglijers in de RaRa-zaak is *Welingelichte Kringen* helder geschreven, goed gedocumenteerd en heeft het — hoewel het bij vlagen leest als een spannend jongensboek — een grote mate van waarschijnlijkheid, zoals in het hoofdstuk 'Liefdewerk Oud Papier wordt vervolgd', waarin wordt onthuld hoe het particuliere beveiligingsbedrijf ABC door het ophalen van oud papier jarenlang geheimen wist te achterhalen van een aantal maatschappijkritische organisaties.

Paradox

Interessant en politiek actueel zijn de thema's die het boek aansnijdt over de vernietiging van geheime dossiers en over het gebrek aan controle door het parlement op inlichtingendiensten. Wel bestaat er een vaste kamercommissie op dit gebied, maar die is gebonden aan de geheimhoudingsplicht. De activiteiten van de veiligheidsdiensten zijn dus in feite onttrokken aan het zicht en de controle van het parlement. De recente vernietiging van geheime dossiers van de inlichtingendienst buitenland (IDB) buiten medeweten van de Tweede Kamer, laat eens te meer zien dat de principes van de parlementaire democratie niet noodzakelijk en automatisch hoeven samen te vallen met de belangen van de staat. Het probleem is dat de democratische rechtsstaat voor haar veiligheid en voortbestaan aangewezen is op niet-democratisch te controleren instituties, en juist die paradox raakt haar kern. Alleen al om die reden is het van belang dat er boeken zijn als die van Van Meurs en van Buro Jansen & Janssen: ook al zijn ze niet vrij van mythevorming en ideologie, dit dilemma wordt in die boeken wel aangesneden.

Het is jammer dat *Welingelichte Kringen* niet ingaat op de vraag die het na lezing oproept: waar liggen de grenzen van de informatiewinning nu niemand haar lijkt te kunnen beheersen in het tijdperk van hyperinformatie met haar eigen dynamiek. Wie bepaalt wie zal worden gecontroleerd, welke informatie is relevant en op grond waarvan? Het panopticum verdraagt geen blinde vlek, maar myopie ligt altijd op de loer. Dat in een ongecontroleerd proces van informatiewinning de slang wel eens in zijn eigen staart bijt is niet denkbeeldig zoals men onlangs in Spanje heeft kunnen zien waarbij koning Juan Carlos werd afgeluisterd door zijn eigen geheime dienst CESID. Ook een staatshoofd is staatsgevaarlijk, althans in potentie. *God save our Queen.*

Onthullingen kinderseks bij sekte Waco

AP Washington

UN 21-7

Een 14-jarig meisje heeft in het Congres getuigd over haar gruwelijke ervaringen in de sekte Branch Davidians. Kiri Jewell zei voor een parlementaire commissie dat zij een zenuwzinking nabij is geweest toen zij op 10-jarige leeftijd voor het eerst naar bed moest met sekteleider David Koresh. Koresh gaf haar in detail verteld over zijn seksueel verkeer met andere kinderen en vrouwen in de sekte.

Het meisje beschreef haar ervaringen zo plastisch dat commissieleden haar enkele malen onderbraken om de televisiekijkers te waarschuwen. Nadat zij seks had gehad met Koresh gaf hij haar opdracht te gaan douchen en voor te lezen uit de bijbel. Zij vertelde van een vriendinnetje dat met Koresh was getrouwd en al op haar veertiende een kind van hem kreeg. Jewell getuigde ook dat

Koresh en andere sekteleiders er van uitgingen dat zij uiteindelijk met een inval van de federale recherche FBI of de dienst voor Alcohol, Tabak en Vuurwapens (ATF) te maken zouden krijgen en dat dat fataal zou aflopen voor de sekte. Volgens het meisje moesten zij en andere kinderen de loop van een pistool in hun mond steken om te oefenen voor het plegen van zelfmoord.

Kiri Jewell was als getuige opgeroepen door de Democraten, die de woensdag door het Huis van Afgevaardigden geopende hoorzittingen over de sekte willen gebruiken om aan te tonen dat de overheidsdiensten de juiste beslissing namen toen zij in februari 1993 besloten Koresh en zijn volgelingen aan te vallen in hun vestingboerderij in Waco, Texas. De Davidians lieten zich echter niet verrassen en bij een schotenwisseling kwamen vier agenten en zes sekteleiden om. Daarna volgde een beleg van 51 dagen, waarna de boerderij in april 1993 afbrandde. 81 Davidians,

onder wie de moeder van Kiri Jewell, stierven door zelfmoord of verbranding.

De Republikeinen, die de hoorzittingen leiden, waren getroffen door de getuigenis van het meisje, maar stelden ook dat haar lot los staat van het in hun ogen onzorgvuldige ingrijpen van de overheidsdiensten. Terwijl de Democraten willen aantonen dat de FBI en ATF geen andere keuze meer hadden, vinden de Republikeinen 'Waco' een voorbeeld van onverantwoorde overheidsbemoediging.

De hoorzittingen moeten uitwijzen of de ATF en de FBI van tevoren aanwijzingen hadden dat zij met hun actie van februari 1993 niet in staat zouden zijn de Davidians te verrassen. Davy Aguilera, een ATF-agent, getuigde dat de toenmalige directeur van de dienst, Steve Higgins, uitdrukkelijk had gezegd dat de actie moest worden afgeblazen als de zwaar bewapende sekte weerstand zou bieden. Dan Hartnett, de verantwoordelijke agent die in zo'n geval het sein tot terugtrekken had moeten geven, deed dat niet.

Hartnett zegt nooit iets geweten te hebben van een noodzakelijk 'verrassingselement'. Koresh, die door de ATF was benaderd omdat de dienst vermoedde dat hij een berg illegale wapens had, zou hebben aangeboden overleg te voeren met Hartnett.

De ATF ging daar echter niet op in, er van uitgaand dat de sekteleider alleen de wapens zou tonen waarvoor hij een vergunning had.

De hoorzittingen duren een week. De Republikeinen hebben als getuigen onder meer functionarissen opgeroepen van het ministerie van financiën, waaronder de ATF valt. Ook agenten die deelnamen aan de belegering van de boerderij en minister van justitie Janet Reno komen aan het woord.

Op 19 april van dit jaar, precies twee jaar na het afbranden van de boerderij in Waco, werd in Oklahoma City een overheidsgebouw opgeblazen om te protesteren tegen 'overheidsbemoediging'. Bij deze aanslag vonden 168 mensen de dood.

Meer meldingen seksueel misbruik geestelijken

van mensen die seksueel misbruikt zijn in een relatie die gebaseerd was op vertrouwen en waarbij er ongelijkheid bestond in macht", aldus het Meldpunt.

slachtoffers hebben de moed hun ervaringen met seksueel misbruik in pastorale relaties te vertellen", aldus het netwerk. "Zij hebben soms een jarenlang zwijgen doorbroken, omdat ze vinden dat het misbruik moet stoppen en er niet nog meer slachtoffers worden gemaakt."

berg", weet Marjo Eitjes van het Netwerk.

Haar organisatie komt met dit cijfer naar buiten naar aanleiding van het verspreiden van een brochure van het Rooms-Katholiek Kerkgenootschap in Nederland over seksueel misbruik in pastorale relaties. Het geschrift verschijnt onder verantwoordelijkheid van bisschoppen en religieuze oversten in ons land.

Zwijgen meer "Steeds meer

door Thijs Jansen

UTRECHT, zaterdag
Seksueel misbruik door geestelijken wordt steeds vaker gemeld. Gemiddeld twee slachtoffers hierop per week aan om hulp bij het Coördinatie Netwerk Vertrouwenspersonen in Utrecht.

Sinds de oprichting van het Netwerk eind 1992 zijn daar ruim 250 meldingen van seksueel misbruik door pastores en pastoraal werkenden binngekomen. "Dat is slechts een topje van de ijs-

Rechts in VS grijpt 'Waco' aan voor aanval op politie

Van onze correspondent Oscar Garschagen

VK

WASHINGTON

Conservatieve milities in de Verenigde Staten en de National Rifle Association, de lobby van wapenbezitters, voeren een ideologische oorlog tegen de politie, de FBI en het Bureau voor Alcohol, Tabak en Vuurwapens ATF in het bijzonder. Zij worden daarbij geholpen door het door Republikeinen gedomineerde Congres.

Deze constatering is van president Clinton en alles wijst erop dat hij gelijk heeft. Maar tegelijk is ook duidelijk dat de twee federale politiediensten bij de afhandeling van de gijzeling in Waco (Texas), waarbij 81 leden van de Branch Davidians en vier ATF-agenten werden gedood, grote fouten hebben gemaakt. Bovendien hebben agenten van de FBI en het ATF de afgelopen jaren deelgenomen aan zogenaamde vriendschapsbijeenkomsten.

Onder grote druk van de milities en met rechtstreekse hulp van de NRA hebben Republikeinen donderdag en vrijdag het onderzoek

agenten, ambtenaren en Reno zelf.

De twee federale politiediensten die belast zijn met de uitvoering van de vuurwapenwetgeving, worden gehaat door de milities en de NRA, de machtige organisatie van wapenbezitters. In hun ogen zijn de FBI en het ATF instrumenten van de federale overheid om de bevolking 'te onderdrukken'.

FBI- en ATF-agenten worden door de milities en de NRA afgeschilderd als schietgrage, zwartgeleerde en racistische gangsters, die het gemunt hebben op vrijheidslievende, godvrezende en wapendragende Amerikanen. Met name het ATF, dat ressorteert onder de minister van Financiën, is belast met het opsporen van illegaal wapenbezit en wordt daarom door veel wa-

helderd waarom Koresh, die verdacht werd van illegaal wapenbezit, niet gearresteerd is tijdens zijn tochten in de omgeving van Ranch Apocalypse. Evenmin is duidelijk waarom de boerderij bestormd moest worden door ATF-agenten. Vier van hen kwamen daarbij om te leven, omdat de sekteleiden terugschoten. Deze bestorming, waarvan Koresh op de hoogte was, vormde het begin van de belegering.

Uit journalistiek en politiek onderzoek is gebleken dat het ATF in die dagen vreesde te zullen worden opgeheven en op zoek was naar een gelegenheid om te scoren. Het bureau werd geplaagd door slecht management en grote interne spanningen als gevolg van seksisme en racisme. De arrestatie van Koresh en de Branch Davidians vormden een gelegenheid om een succes te boeken, bekende donderdag een ATF-agent.

De zaak liep door slechte voorbereiding en gebrekkige informatie volledig uit de hand. De FBI nam de zaak over en werd gedwongen tot een langdurige belegering. Na 51 dagen keurde minister van Justitie, Reno, een plan goed om met geweld een einde te maken aan de belegering met het bekende gevolg. Reno werd aanvankelijk geprezen voor haar besluitvaardigheid en dadendrang.

Miljoenen Amerikanen daarentegen zagen met afschuw hoe de boerderij en de sekte in vlammen opging. Voor veel gelovige, wapenbezittende Amerikanen was Reno geen heldin, maar een uiterst gevaarlijke, onberekenbare politica. De stemming sloeg snel om in het nadeel van de regering, die nog steeds niet duidelijk heeft gemaakt waarom tot de bestorming was besloten.

Waco is sindsdien uitgegroeid tot een politiek slagveld met aan de ene kant conservatieve Republikeinen, milities en extreme libertijnen en aan de kant de Democratische machthebbers. Het verwerf van Reno, de FBI en het ATF is dat Koresh een religieuze machtsweldusteling was, die de sekte terroriseerde en de kinderen verkrachtte. Politieke commentatoren in de media vragen zich echter af of Janet Reno aan het eind van de zomer nog minister zal zijn.

FBI maakte fouten bij aanval op sekte

penbezitters beschouwd als een indringer.

De milities en de NRA hebben 'de wandaden van het federale geboefte' uitvoerig gedocumenteerd. Vooral de wijze waarop de FBI en het ATF de Waco-zaak in 1993 hebben aangepakt is in de ogen van veel Amerikanen een bewijs dat de federale overheid volledig ontspoord is. Na een 51 dagen durende gijzeling verloren minister van Justitie, Reno, de FBI en het ATF hun geduld. Met tanks werd de boerderij bestormd waarin David Koresh zich had opgesloten met zijn sekte.

De tanks pompten CS-gas naar binnen, het gas vatte vlam en de boerderij explodeerde voor het oog van de hele wereld. 81 Sekteleiden en hun kinderen kwamen om het leven. Hoogstwaarschijnlijk pleegden enkele sekteleiden zelfmoord toen de tanks kwamen aanrollen. Elf overlevenden van de Branch Davidians zijn inmiddels veroordeeld.

Na twee regeringsonderzoeken en een oppervlakkig onderzoek van het Congres is nog steeds niet opge-

Blut-Jesus: Sex mit 10-jähriger, dann las er aus der Bibel

Ein Mädchen in den Fängen des perversen Sektenbosses David Koresh, der „Blut-Jesus“ (Feuertod mit 80 Anhängern in Waco, Texas). Vor dem Massenselbstmord 1993 konnte die kleine Kiri entkommen. Jetzt schildert sie ihr Schicksal. „Ich war 7, als ich zu David kam. Er war sehr streng. Ich wollte mal nichts essen, da hat er mich mit einem großen Holzbrett geschlagen.

Er sagte: Wenn das FBI kommt, müssen wir uns erschließen. David zeigte mir, wie man sich eine Pistole in den Mund steckt und dann abdrückt.

Er nahm mich auf dem Motorrad mit, sagte: „Du wirst einmal meine Frau.“ Er erklär-

te mir, wie man Sex macht, und zeigte mir Filme mit Gewalt und Porno. Ich habe mich sehr vor den Vergewaltigungsszenen gefürchtet. Er schliel immer mit Frauen und Kindern in einem Bett zusammen. Anfangs habe ich mir nichts dabei gedacht.

Als ich mir die Haare bürstete, sagte er: Setz dich auf mein Bett. Ich war damals 10, hatte ein weißes T-Shirt an. Er küßte mich. Dann legte er mich aufs Bett und rieb seinen Penis an mir. Ich starrte an die Decke. Als er fertig war, schickte er mich in die Dusche. Da blieb ich 1 Stunde. Als ich rauskam, las mir David aus der Bibel vor."

BIL 21.07.95

taakt videocameraal blijkt dat de vierdrinkende en barbecueende agenten racistische toncelstukjes opvoerden. En bij de ingang van feestlokaties stond een bord: Nigger Check Point. Daarnaast werden er T-shirts met racistische teksten verkocht.

De video werd met opzet verspreid door de Gadsen Minutemen, een militiegroep in Alabama. De beelden hebben in Washington voor veel opwinding gezorgd. De milities en de NRA hopen duidelijk dat tijdens de hoorzittingen de federale politiediensten in opspraak worden gebracht. De Republikeinen hopen minister van Justitie, Reno, en als het enigszins mogelijk is ook president Clinton, in diskrediet te brengen door het horen van tientallen

In Tropicana Rotterdam Friese meisjes op schoolreisje massaal aangerand

TEL 1/7 dooi Fred Pruij ROTTERDAM, zaterdag
Waarschijnlijk zo'n zeven jonge Friese meisjes blijken eerder deze week te zijn aangerand in het subtropische zwemparadijs Tropicana in Rotterdam.

De onzedelijke betastingen vonden plaats tijdens een schoolreisje naar de Maasstad. De Friese schoolkinderen, brugklassers van een openbare scholengemeenschap uit Heerenveen, wilden hun bezoek aan warm Rotterdam afsluiten met een verfrissende duik in het zwembad.

Aanranding

Nadat de jonge meisjes, allen rond de twaalf jaar, bij de wildwaterbaan waren geknepen en beetgepakt bij hun borsten en billen, deden zij hun beklag bij de meegerisde leraren. De onderwijzers waarschuwden daarop de directie van Tropicana, die meteen de Rotterdamse politie erbij haalde.

Op aanwijzingen van de geschrokken Friczinnettes werd een aantal jongens en jonge mannen van Turks/Marokkaanse komaf uit het water gehaald. Hun namen werden genoteerd, waarna ze in afwachting van nader onderzoek uit het zwemparadijs werden verwijderd.

Aangifte

De slachtoffertjes werd aangeraden om samen met hun ouders aangifte te doen bij de politie in Heerenveen. Volgens de Heerenveense politiewoordvoerder C.H.B. Gunink was er tot gistermorgen één meisje dat naar de politie in haar woonplaats is toegestapt. De zegsman verwacht echter dat zich nog meer ouders met hun kind melden.

Het hoofd van de betrokken school, H. Bulte van de OSG Sevenwolden in Heerenveen, zegt de voorvallen met de brugklassers in ernstige mate te betreuren.

Volgens directeur F. Blom van het Rotterdamse zwemparadijs doet Tropicana er juist van alles aan om dit soort excessen te voorkomen. Zo zijn er zelfs toezichthouders, die zich al zwemmend onder de badgasten begeven.

„Volgens mijn informatie valt het in dit geval allemaal wel mee wat er is gebeurd. De meisjes zijn niet aangerand, maar betast. Bovendien, in zo'n wildwaterbaan gaat het er natuurlijk altijd wel wat wild aan toe”, zo reageert Blom.

Rechter spreekt 46-jarige man vrij van misbruik

Geld. 5/7 ZUTPHEN (ANP) - De rechtbank in Zutphen heeft gisteren een 46-jarige man uit Nunspeet vrijgesproken van seksueel misbruik van zijn zoon en dochter. Ten tijde van het vermeende misbruik waren zij respectievelijk drie en zes jaar oud. Eerder was drie jaar cel tegen de verdachte geëist.

Vrouw steekt opa neer wegens incest-verleden

ANP ROTTERDAM VK 4-7
Een twintigjarige vrouw uit Rotterdam-Noord heeft in de nacht van zondag op maandag haar grootvader in zijn woning neergestoken. De vrouw verklaarde volgens de politie jaren geleden seksueel te zijn misbruikt door de man. De grootvader verkeert buiten levensgevaar.

Het is nog onduidelijk wat er zich zondagnacht in de woning heeft afgespeeld. De vrouw bleef na haar daad in verwarde toestand bij het slachtoffer zitten. Haar man belde een ambulance toen hij het gewonde familielid ontdekte.

Onderzoek naar seksueel misbruik Montessorischool

Geld. 6/7
Door onze verslaggever
NIJMEGEN - Naar aanleiding van twee aangiften van seksueel misbruik heeft de Nijmeegse politie een onderzoek ingesteld op de Montessorischool aan de Heyendaalseweg.

De klachten waren tegen een van de leerkrachten gericht, maar volgens de politie zijn er geen bewijzen gevonden die ze rechtvaardigen. Niettemin is de man hangende het onderzoek met ziekteverlof gegaan.

In april stapten ouders naar de politie met de beschuldiging dat hun dochtertje (4) misbruikt zou zijn. In juni volgde een tweede aanklacht van dezelfde strekking. De school wil geen commentaar op de kwestie geven, maar spreekt in een brief aan de ouders over een 'ernstige situatie'.

Vorige week lichtte de politie het schoolbestuur in over de voorlopige uitslag van het onderzoek. Er zijn geen feiten of omstandigheden gevonden; de onderwijzer wordt daarom ook niet als verdachte beschouwd. Deze week is dat tijdens een besloten bijeenkomst aan alle ouders meegedeeld.

Inmiddels heeft het vijf man sterke politieteam ook al een aantal meldingen gekregen van bezorgde ouders. „Dat zijn geen officiële aanklachten betreffende seksueel misbruik, maar verhalen die wel uitgezocht moeten worden”, stelt de politiewoordvoerder. Wel zou volgens haar uit een van die meldingen nog een derde aanklacht kunnen voortvloeien.

Tijdens de speciale ouderavond werd de ouders er op gewezen dat onterechte verdachtmakingen ingrijpende gevolgen voor de betrokkenen kunnen hebben. Na de vakantie krijgt de Montessorischool opnieuw van de politie te horen hoe het met het onderzoek staat.

Het meisje zou in 1982 zijn misbruikt. Het inmiddels 19-jarige slachtoffer is geestelijk gehandicapt en heeft het verstand van een kind van vijf. De inmiddels 9-jarige jongen zou in 1989 zijn misbruikt. De vader is meteen vrijgelaten.

Door kleindochter neergestoken man vervolgd voor incest

Geld. 7/7
ROTTERDAM (ANP) - Het openbaar ministerie in Rotterdam gaat de 68-jarige inwoner van de stad die zijn kleindochter vier jaar lang seksueel heeft misbruikt, vervolgen.

De man ligt na een wraakactie van de inmiddels 20-jarige vrouw zwaar gewond in een ziekenhuis. De Rotterdamse persofficier van justitie mr. H. Wesselink heeft de vervolging gisteren bekendgemaakt.

Het OM dagvaart de verdachte op grond van de ontuchtige handelingen die staan vermeld in een proces-verbaal. Dat is een halfjaar geleden opgenomen toen de kleindochter aangifte kwam doen. De vrouw heeft bij de politie verklaard dat zij door haar opa en een buurman tussen haar achtste en twaalfde jaar seksueel is misbruikt. Zij zocht zondagavond haar opa in de wijk Schiebroek op en stak hem vervolgens enkele malen met een mes.

Een zoon trof de 68-jarige die avond meer dood dan levend aan. Een spoedoperatie was nodig om het leven van de man te redden. De grootvader heeft van de aanslag geen aangifte gedaan bij de politie. Het openbaar ministerie heeft inmiddels besloten de vrouw niet te vervolgen. De aangeklaagde buurman staat geen vervolging te wachten. De verdenkingen tegen de man zijn volgens de behandelend officier van justitie niet hard te krijgen.

Persofficier mr. Wesselink zegt dat de zaak tegen grootvader nog niet voor de rechter is gebracht, maar dat het OM de grootvader aanklaagt op grond van de verruimde zedelijkheidswetgeving. „Hoewel de laatste strafbare feiten van de

verdachte dateren uit 1982, zal hij daarvoor toch worden vervolgd. De wet stelt nu een verjaringstermijn van twaalf jaar die ingaat zodra het slachtoffer 18 jaar oud is.”

Aangifte

De Rotterdamse deed begin dit jaar aangifte bij de politie over de incest. Vier jaar geleden deed de vrouw een poging tot zelfdoding. Ze schreef toen een briefje waarin ze het misbruik bekendmaakte. Haar grootvader ontkende aanvankelijk, maar bekende alsnog onder druk van een van zijn zoons. Er is toen tegen de verdachte geen strafrechtelijke actie genomen, wel zijn de politie en de basisschool van het meisje ingelicht.

De grootvader volgde daarna op advies van een vertrouwensarts een dadertherapie. Ondertussen had het inmiddels 16-jarige meisje haar ouderlijk huis verlaten en was in het netwerk van de geestelijke hulpverlening beland. Een half jaar geleden besloot zij alsnog aangifte te doen, waarna het enige tijd beter met de vrouw ging en zij de behandelingskliniek verliet. Vorige week echter kreeg de vrouw via het bureau slachtofferhulp van de Rotterdamse justitie te horen dat het OM de verdachte buurman niet zou vervolgen. Volgens familieleden is deze mededeling vermoedelijk de aanleiding geweest voor de wraakactie tegen de 68-jarige grootvader.

Emmen schorst handtastelijke onderwijzer

EMMER COMPASCUUM - De gemeente Emmen heeft een onderwijzer uit Emmer Compascuum voor onbepaalde tijd geschorst. De man zit al enige weken thuis. De reden is dat er bij de gemeente klachten zijn binnengekomen dat de man zich tegenover sommige kinderen te buiten zou zijn gegaan aan 'ongewenste intimiteiten'.

Enkele leerlingen zouden daarover bij hun ouders hebben geklaagd, waarna deze zich ongerust tot het schoolbestuur hebben gewend. De Emmer onderwijswethouder P. Reuver bevestigt het bericht, maar wil verder niet op deze zaak ingaan.

Volgens hem is een vertrouwenscommissie van de gemeente Emmen bezig de klachten te onderzoeken. Bedoeling is dat er nog voor de start van het nieuwe schooljaar duidelijk wordt of de man kan terugkeren op de school. Geen van de ouders heeft aangifte gedaan bij de politie.

Twee jaar cel voor ontucht met kinderen

Geld. 12/7
ROTTERDAM (ANP) - De rechtbank in Rotterdam heeft twee jaar celstraf waarvan acht maanden voorwaardelijk opgelegd aan een 69-jarige inwoner van Capelle aan den IJssel wegens ontucht met zeven kinderen. Tegen hem was drie jaar geëist, waarvan een jaar voorwaardelijk.

Milde straf voor ontucht Geld. 6/7

ARNHEM - De Arnhemse rechtbank heeft gisteren een 41-jarige Nijmegenaar wegens ontucht met twee jongens veroordeeld tot negen maanden gevangenisstraf, waarvan zes maanden voorwaardelijk.

Tevens is de man verplicht reclaseringscontact opgelegd en moet hij een therapeutische behandeling bij de RIAGG ondergaan. Aan de slachtoffers dient hij 1500 gulden smartegeld te betalen.

De officier van justitie had vijftien maanden gevangenisstraf (waarvan vijf voorwaardelijk) geëist. Die straf zou ook op zijn plaats zijn, vindt de rechtbank, maar gelet op de zwakke persoonlijkheid van de Nijmegenaar is tot een mildere straf besloten. De inmiddels uit Nijmegen vertrokken man werd verminderd toerekensvatbaar geacht. Een werkstraf vond de rechtbank niet passen bij de gepleegde feiten, die tot grote psychische schade bij de slachtoffers hebben geleid.

Politie arresteert man na veertig zedendelicten NRC

ZANDVOORT. 29 JULI. De politie heeft gisteren in Zandvoort een 27-jarige man uit die gemeente aangehouden in verband met een serie zedendelicten. De man wordt verantwoordelijk geacht voor zo'n 40 vergripen, variërend van aanrandingen en pogingen tot verkrachting tot openbare schennispleging. De politie Haaglanden, die assistentie verleende bij de arrestatie, heeft dat gisteren bekendgemaakt. De delicten werden gepleegd van half mei tot half juli, in onder andere Zandvoort, Bloemendaal, Lisse en Wassenaar. De man wordt maandag voorgeleid aan de rechter commissaris.

Meisje (9) schopt schennispleger twee keer in kruis

ARNH. (OUWANT 28-7)
NIJMEGEN - Een 9-jarig meisje uit Nijmegen heeft gistermiddag een schennispleger met een welgemikte trap in het kruis op de vlucht gejaagd. De man was een woning binnen gegaan, waar op dat moment alleen het meisje en haar 5-jarige zusje aanwezig waren. De twee troffen de man aan in de keuken, waar hij zichzelf aan het bevredigen was. In eerste instantie begonnen de twee kinderen luid te schreeuwen. De oudste van de twee traptte de man vervolgens tussen de benen. De man maakte zich vervolgens snel uit de voeten. Het meisje vertelde later aan de politie dat zij de man herkende van een fietstocht eerder die dag, onderweg van het zwembad naar huis.

Buurt wil vieze man lynchen

Van onze Rotterdamse redactie
ROTTERDAM, donderdag
Ongeveer 25 boze buurtbewoners hebben in de Rotterdamse Lindtstraat getracht een 38-jarige schennispleger te lynchen.

De man had aan twee meisjes van zeven en acht jaar zijn geslachtsdeel getoond. De verdachte liet zijn broek zakken op het moment dat het tweetal langs de woning liep. De meisjes vertelden de gebeurtenis aan de moeder van een van hen, die verhaal ging halen bij het betreffende adres. Hierop verlieten ongeveer 25 bewoners hun huis om de schennispleger uit zijn woning te halen en een lesje te leren.

De politie kon de woedende menigte nauwelijks aan en moest assistentie inroepen. Er moest zelfs worden onderhandeld over een vrije aftocht van de 'vieze man'. Toen de verdachte onder begeleiding uit zijn huis kwam om te worden afgevoerd, lukte het een aantal omstanders hem te slaan en te schoppen. Het politiebuisje werd bovendien met stenen bekogeld. Drie verhitte bewoners moesten mee naar het politiebureau. Zij mochten na een afkoelend gesprek weer gaan. De 38-jarige verdachte werd ook aangehouden. Hij heeft inmiddels bekend.

De veroordeelde ondernam vanaf 1988 talloze uitstapjes met zijn slachtoffers in ruil voor seks. Waar hij ook logeerde, kampeerde of woonde, op al deze plaatsen in het land pleegde hij ontucht met zijn 'knuffeldieren', zoals de man de kinderen omschreef. Soms terwijl de ouders van de kinderen nietsvermoedend in de woonkamer zaten. Hij vergreep zich aan jongens van negen tot veertien jaar uit Broeksterwoude, Dalfsen, Hoogvliet en Hellevoetsluis.

Tel. 1/7/7

Kantonrechter Almelo wegens incest opgepakt

TEL 18/2

Van onze correspondent

ALMELO, dinsdag

Kantonrechter mr. M.C.K. uit Almelo is gisteren door de rijksrecherche op verdenking van incest aangehouden.

Zoals deze krant eind april meldde legde K., verbonden aan het kantongerecht in Enschede, destijds zijn functie neer nadat roddels over hem de ronde deden dat hij incest met één van zijn dochters zou hebben gepleegd. Hierop stelde de rijksrecherche een nader onderzoek in.

Volgens de Almelose persofficier mr. van Rossem is inmiddels officieel aangifte tegen mr. K. gedaan. Zij wil echter niet kwijt in welke gemeente de aangifte is gedaan, in welke periode de strafbare

feiten zouden zijn gepleegd en of er sprake van één of meerdere slachtoffers zou zijn.

Van Rossem zegt ervan op de hoogte te zijn dat er faxen in omloop zijn gebracht waarin mr. K. er in uiterst ongenueanceerde bewoordingen van wordt beschuldigd zich aan zijn kroost te hebben vergrepen. Volgens haar wordt deze laster voorlopig echter niet meegenomen in het onderzoek van de rijksrecherche.

Mr. K. ontkende eind april tegenover deze krant de aantijgingen aan zijn adres. Hij

verkoos zelfs de tegenaanval en deed bij de politie in zijn woonplaats aangifte van smaad en laster. Zo probeerde hij te achterhalen wie er verantwoordelijk is voor de verhalen.

In afwachting van de resultaten van het recherche-onderzoek besloot hij zijn werk neer te leggen. „Dat brengt de zuiverheid van mijn ambt met zich mee”, aldus mr. K. destijds.

Jaar cel voorwaardelijk voor ex-politieman die incest pleegde

ROTTERDAM (ANP) - De Rotterdamse rechtbank heeft gisteren twaalf maanden voorwaardelijke gevangenisstraf opgelegd aan een voormalige politiemans uit de Maasstad die sinds 1987 twaalf keer zijn minderjarige zusje misbruikte. Tegen hem was dezelfde straf geeist.

De rechtbank heeft verder bepaald dat hij een therapie moet volgen voor daders en slachtoffers van incest. De rechtbank motiveerde de strafmaat door te wijzen op de maatschappelijke straf die ex-politieman al heeft moeten incasseren, doordat hij zijn baan is kwijtgeraakt. De man groeide op in een gezin waarvan de vader zijn vijf

dochter 25 jaar seksueel heeft misbruikt. Deze is daarvoor onlangs veroordeeld tot vier jaar gevangenisstraf. Het gezin behoorde tot een streng reformatorisch kerkgenootschap.

De rechtbank kwam voor de zoon tot een mildere straf omdat hij weliswaar dader maar ook slachtoffer was binnen het gezin. De zus die hij jaren achtereen misbruikte, verklaarde tegenover de politie dat zij vooral medelijden had met haar broer. Zij meende in zijn daden haar vaders invloed te herkennen. Volgens het openbaar ministerie had de vader zijn gezin in een soort kooi geplaatst waarbinnen hij zijn eigen frustraties kon botvieren.

Ontuchtpleger van 77 schuldig zonder straf

Van onze verslaggever

ALKMAAR/DEN BURG -

De Alkmaarse rechtbank heeft de 77-jarige A.B. uit Den Burg schuldig verklaard aan ontuchtige handelingen met zijn minderjarige kleindochter. De hoogbejaarde oud-politieman werd echter geen straf of maatregel opgelegd. Het zou volgens het rechts-

college bij één feit zijn gebleven.

Het inmiddels 25-jarige slachtoffer heeft vorig jaar aangifte gedaan bij de politie van de ontucht die opa begin jaren tachtig met haar pleegde. Ze logeerde in die tijd regelmatig bij haar grootouders. Ongeveer een keer per

week zat de man volgens het slachtoffer aan haar.

Volgens de verdachte en zijn vrouw, die twee weken geleden als getuige optrad, is er echter twaalf, dertien jaar geleden niets gebeurd. Op een tongzoentje na. Tegen B. was een jaar voorwaardelijke celstraf en een boete van vijf mille geëist.

Tweede man CDU stapt op wegens sex-affaire

Van onze correspondent

Willem Beusekamp

BONN

Heinz Eggert, de 49-jarige vicevoorzitter van Helmut Kohls CDU, heeft gisteren zijn politieke functies neergelegd. Als minister van Binnenlandse Zaken in de deelstaat Sachsen zou hij verschillende mannelijke medewerkers seksueel hebben lastig gevallen.

De christen-democraat ontkent, maar heeft een onafhankelijke onderzoeker van de affaire, een gepensioneerde rechter, niet kunnen overtuigen van zijn onschuld. Eggert voelt zich het slachtoffer 'van een buitengewoon vieze en smerige campagne', zoals hij maandagmiddag in Dresden verklaarde. Om zijn vrouw, kinderen en zichzelf te beschermen wenst hij zich niet langer te verdedigen.

In totaal vier naaste medewerkers hadden zich bij Sachsens premier Kurt Biedenkopf begin dit jaar schriftelijk beklagd over opdringerig gedrag van minister Eggert. Zo zou de bewindsman zich in aanwezigheid van een medewerker in zijn werkkamer onverhoeds hebben ontkleed.

Toen Eggert begin deze maand op eigen verzoek tijdelijk op non-actief werd gesteld, werden in Dresden geruchten gelanceerd dat hij ook de zoon van premier Biedenkopf zou hebben benaderd met onerbare voorstellen. Vanaf dat moment

stond vast dat Eggerts vertrek nabij was, ondanks zijn verzekering dat hij desnoods 'zijn hand in zou leveren' als bewijs van zijn onschuld.

Kanselier/partijvoorzitter Kohl en secretaris-generaal Hintze van de CDU zeggen Eggerts vertrek te betreuren en blijven geloven in zijn onschuld.

De val van Eggert maakt een voortijdig einde aan een opmerkelijke politieke carrière van een even opmerkelijke ex-DDR-burger. Na de val van de Muur ontdekte de voormalige dominee in de Stasi-archieven dat hij vele jaren lang door een heel leger van Stasi-agenten was geschaduwd, en dat het Oostduitse ministerie voor Staatsveiligheid zelfs had geprobeerd hem met behulp van allerlei medicijnen krankzinnig te maken.

Ofschoon later bleek dat Eggerts verhaal hier en daar door hem zelf wat was aangedikt en op enkele punten niet kon kloppen, staat vast dat hij door het oude DDR-regime was mishandeld. In Sachsen, waar de CDU met absolute meerderheid regeert, steeg zijn ster mede daarom tot grote hoogte.

Kroon op zijn politieke loopbaan was de benoeming enkele jaren geleden tot vice-voorzitter van de christen-democraten. Deze vooraanstaande positie kreeg hij zeer tegen de zin van veel Westduitse CDU'ers, die Eggerts onconventionele gedrag (provocerende uitspraken, graag in spijkerbroek) niet konden waarderen.

Kantonrechter aangehouden wegens incest

Van onze verslaggever

ARNHEM

De rijksrecherche heeft maandagochtend een kantonrechter uit Enschede aangehouden op verdenking van incest. De man wordt voor verhoor vastgehouden op het politiebureau. De Enschedese kantonrechter werd enkele maanden geleden al beschuldigd van incest.

Op 26 april besloot hij hangende het onderzoek zijn functie neer te leggen. De rechter is nu aangehouden omdat er een 'ernstige verdenking' bestaat dat die beschuldiging gegrond is, aldus de persofficier van justitie. In dit soort gevallen is het volgens haar normaal dat de verdachte wordt aangehouden. 'Wij willen in deze zaak geen uitzondering maken.'

In verband met de nauwe banden tussen het kantongerecht in Enschede en de rechtbank in Almelo is de leiding van het onderzoek in handen gegeven van een officier van justitie van het parket in Zutphen.

■ RECHTER VAST De rechter-commissaris van Almelo heeft donderdag een kantonrechter uit Enschede die wordt verdacht van het plegen van incest, in bewaring gesteld. De kantonrechter is door een van zijn dochters beschuldigd van seksueel misbruik. De verdachte besloot 26 april zijn functie niet meer uit te oefenen, zolang het onderzoek tegen hem loopt.

Alle dochters beschuldigen rechter nu van incest

Zwolle - De van incest verdachte kantonrechter uit Enschede is beschuldigd door alle vier zijn dochters. Tot nu toe meldde Justitie dat één kind haar vader heeft beschuldigd.

Gisteren werd tevens bekend dat de rechter niet meer vast zit, nadat de Zutpense rechtbank vrijdag het voorarrest van de rechter had geschorst. Waarom het voorarrest van de kantonrechter is geschorst, kon de persofficier niet zeggen. Hij vermoedt dat dit is gebeurd om persoonlijke redenen en dat het niet strikt noodzakelijk is de rechter in afwachting van zijn berechting vast te houden.

In het algemeen worden aan een schorsing voorwaarden verbonden. Wesselius denkt dat dit hier ook gebeurd is. Mensen die van incest worden verdacht, mogen in geval van schorsing van voorarrest meestal geen contact met de vermeende slachtoffers opnemen.

'Klassejustitie'

De moeder van de kinderen in de leeftijd van zestien tot 25 jaar vindt het verschrikkelijk dat haar ex-man op vrije voeten is gesteld. „Hier is sprake van klassejustitie. Daar is niet mee te leven. En we hebben al geen leven. De man is tot alles in staat. Een van de kinderen heeft hij eerder bedreigd en gezegd dat hij haar zou afmaken als er iets van het gebeurde naar buiten zou komen”.

Volgens de persofficier overweegt het openbaar ministerie hoger beroep tegen de schorsing aan te tekenen. Die beslissing wordt morgen bekend.

Netwerk pedofilie in begoede kringen

Van onze redacteur

Leuven-Brussel - Door een intense samenwerking tussen verschillende rijkswachtdiensten in het land is een netwerk van pedofilie met jonge meisjes, dat zich voornamelijk in het Brusselse situeerde, aan het licht gekomen. Tot hiertoe hebben de speurders in deze zaak een man uit Keerbergen voorgeleid. Een andere betrokkene, een man van rond de 80 jaar, pleegde zelfmoord toen de onderzoekers hem op het spoor kwamen.

De spijfiguur in deze pedofieliezaak is een Brusselaar die de speurders bestempelen als "een bekende in het milieu". Hij heeft een netwerk opgezet dat naast het Brusselse ook vertakkingen heeft naar andere delen van het land, zoals Leuven, Charleroi en Keerbergen.

De man plaatste her en der advertenties om leden te werven. Geïnteresseerden moesten naaktfoto's van hun dochters opsturen naar een postbusadres. De oplichter gebruikte die foto's dan om de mannen onder druk te zetten indien ze uit het netwerk zouden willen stappen. Ondertussen is de spijfiguur ondergedoken in Charleroi.

De deelnemers aan het circuit, voornamelijk gescheiden vaders uit begoede kringen,

lenen hun dochters uit aan andere mannen. De leeftijd van de misbruikte meisjes schommelt tussen de 9 en de 14 jaar. De mannen helpen mekaar en als wederdienst stellen ze hun dochter ter beschikking.

De feiten vinden meestal plaats in de wagen en tijdens het bezoekrecht van de vader, want de moeder van de dochter mag het niet weten. De vader rijdt met de auto, terwijl een collega op de achterbank diens dochter misbruikt. Hiervoor wordt tot 15.000 frank per keer afgedokt.

Aanhouding

De zaak kwam aan het licht toen één van de deelnemers aan het netwerk, een man van rond de 30 jaar uit Keerbergen, foto's wilde laten ontwikkelen in een Brusselse handelszaak. De speurders konden de man na een tip inrekenen.

Hij is opgesloten in de gevangenis in Leuven. De raadkamer heeft zijn aanhouding ondertussen bevestigd. De onderzoekers verwachten in deze zaak nog meer aanhoudingen. Hoeveel mannen in het netwerk zitten, is volgens hen moeilijk te schatten, omdat dikwijls adressen worden vernietigd. Op het misbruiken van kinderen staan celstraffen van vijftien tot twintig jaar.

W.S.

Ongecompliceerde en oprechte lichamelijkheid

Wie naakte mensen en vooral naakte kinderen fotografeert kan rekenen op lastige vragen, op verdachtmakingen en – in een enkel geval – op een FBI-inval. Maar Jock Sturges en Sally Mann genieten het vertrouwen van hun modellen. Wie zijn wij om daaraan te twijfelen?

door MARTIJN DAALDER

Jock Sturges fotografeert naakte mensen. In verstilde tableaux versmelten zijn modellen – naturalisten van beide kanten van de Oceaan – met het landschap. Sturges' foto's zijn composities die herinneren aan romantische schilderkunst en klassiek beeldhouwwerk. Contrasten zijn schaars in de zilveren prints, de modellen hebben geen last van gêne en eventuele erotische spanning – dat is althans de boodschap – zit vooral in het hoofd van de kijker. Het zijn foto's zonder provocatie, zonder uitroepingen.

Jock Sturges zwelgt in ranke lijnen en een vleugje van het paradijs, waar – dat is bekend – nu eenmaal naakte mensen wonen. Dat is één kant van de zaak.

Dit is de andere kant: Jock Sturges fotografeert naakte mensen. Dat is op zich al een verdachte bezigheid, nietwaar? Op zijn plaatjes is een enkele volwassene te zien, veel adolescenten én een paar kinderen. Weliswaar doen zijn modellen niet openlijk aan seks, maar de wellust van de fotograaf is niet te ontkennen. Hebben de modellen toestemming gegeven? Kom nou, dit zijn kinderen – daar is toestemming zo goed als irrelevant. Jock Sturges is gewoon een viererik en een porno-graaf.

Vlak voor de publikatie van Sturges' eerste boek, *The last days of summer*, sloeg het FBI toe. Sturges moest voor de rechtbank verschijnen, zijn modellen werden lastig gevallen, een gemeenschap – naturalisten in Californië – werd ruw

verstoord. De pornograaf moest hangen. Uiteindelijk haalde het FBI bakzeil: een grand jury liet het niet tot een strafzaak komen. Buitenstaanders zullen allicht denken dat het kwaad niettemin was geschied: de invasie van de zedenmeesters moest wel ellende veroorzaken in het sensuele Eden van de naturalisten. Levens zouden verstoord zijn en reputaties door het slijk gehaald.

Maar dat valt mee. Vijf jaar na de FBI-inval heeft Sturges een nieuw boek gemaakt, dat naadloos aansluit bij zijn oude werk. *Radiant identities* is zo mogelijk nog idyllischer dan *The last days of summer*. Geen van de modellen heeft zich laten afschrikken door het schandaal. We zien nog meer

zachte lijnen, nog meer sensueel-maar-niet-uitdagerend naakt. Veel 'ontluikende seksualiteit', zoals dat soms plakkerig genoemd wordt. De foto's worden bovendien begeleid door twee essays, waarin Sturges' werk-

wijze uit de doeken wordt gedaan en het kunstenaarschap van de fotograaf wordt verdedigd. Het zijn hoogdravende teksten, waarin vooral de modellen Sturges' lof zingen. Sturges gebruikt de modellen niet, nee, hij werkt met ze samen. Hij steelt geen beelden uit de werkelijkheid – nee, hij componeert, overlegt en leeft in de gemeenschap. De foto is het resultaat van een transactie tussen fotograaf en model. Tussen de regels lezen we dat Sturges fotografeert in dienst van een ideaal, dat zijn modellen meewerken uit idealisme. Of minder vriendelijk: dat *Radiant identities* een geloofsbelijdenis is, een ideologisch boek. Vandaar dat de (lagere) zinnen maar niet geprikkeld worden: Jock Sturges appeleert immers aan hogere waarden!

De zaak-Sturges doet denken aan de opwinding – enkele jaren geleden – rond Sally Mann's boek *Immediate family*. Zeven jaar lang fotografeerde Mann haar drie kinderen. Emmett – ongeveer zes op de eer-

te foto uit 1985 – en zijn jongere zusjes tonen zichzelf en de bossen, het water en de heuvels van Virginia. De kinderen en de ruige natuur horen bij elkaar. Ook Mann werkt samen met haar kinderen. Dat kan ook niet anders: net als Sturges gebruikt ze een loodzware platencamera, die schitterende negatieven produceert maar het de fotograaf onmogelijk maakt onopvallend te werken. Eén van de mooiste foto's heet: *The last time Emmett*

modeled nude. Voor 't laatst naakt – maar wel tot aan zijn heupen in 't water – staat Emmett voor de lens. Blijkbaar heeft hij ook andere grenzen aangegeven: in het boek is hij niet ten voeten uit bloot te zien. Bloemrijke essays zijn verder overbodig.

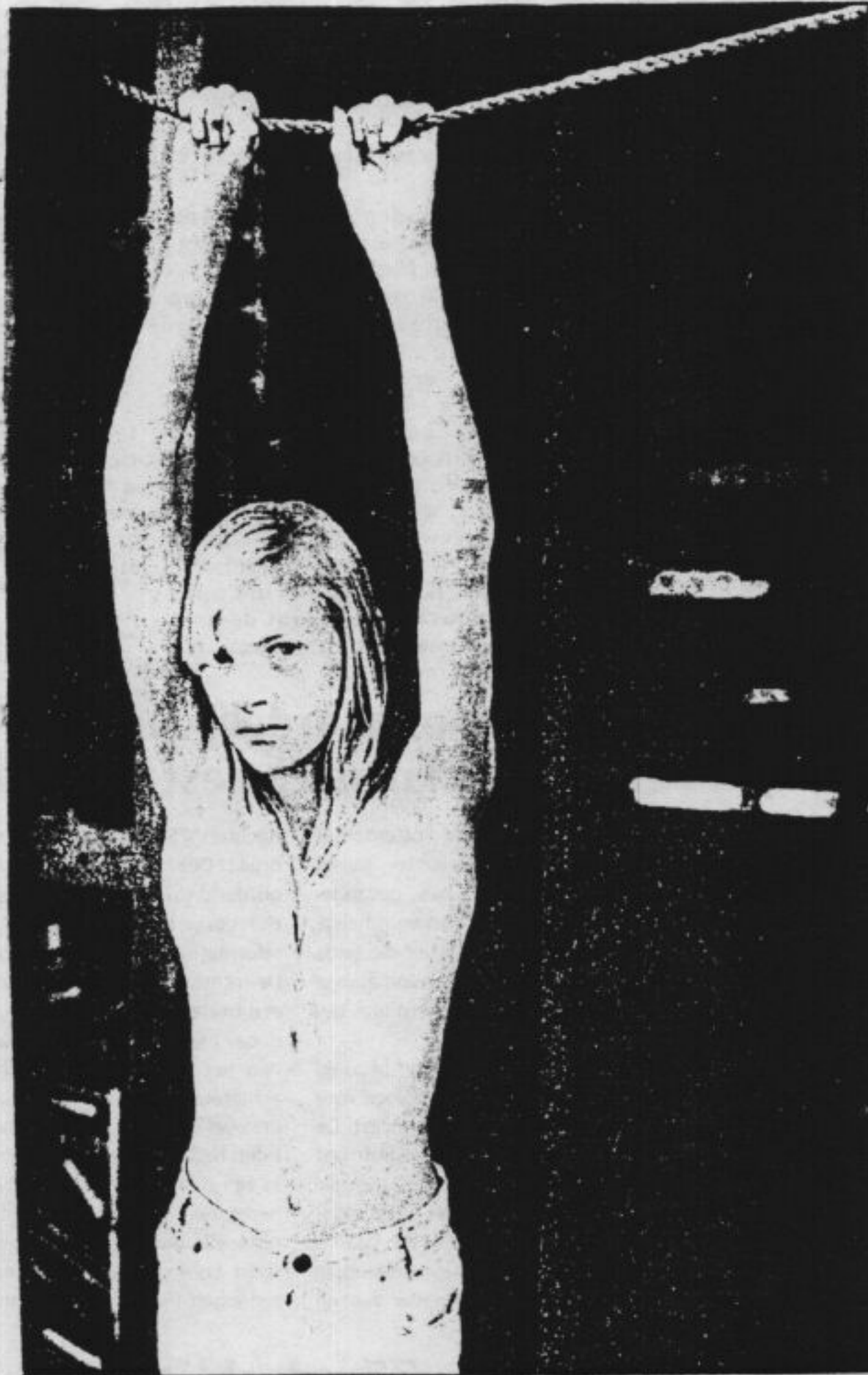
De emotionele kracht van *Immediate family* schuilt echter niet in de onmiskenbare schoonheid van de kinderen of de natuur. Wat vooral ontroert is de manier waarop de

kinderen met hun moeder, de fotografe, omgaan. Emmett, Jessie en Virginia zijn zich maar al te goed bewust van hun rol voor de camera. Ze worden vastgelegd, maar ze zijn zelden passief. Ze acteren, projecteren, poseren. Sally Mann weet anderzijds de meest kwetsbare, veelzeggende en emotionele momenten vast te leggen. De foto's zijn een verslag van haar moederschap met alle vreugde, herkenning – vooral in haar doch-

ters – angst en pijn. Mann maakt die bijna tastbaar. Als kijker reageer je onmiddellijk en fysiek op schokkende beelden als Virginia's insectenbeet of Emmetts bloedneus.

Intimiteit en naakte kinderen: de discussie, toen *Immediate family* werd gepubliceerd, was onvermijdelijk. Had Mann geen ontoelaatbare inbreuk op de privacy van haar kinderen gemaakt?

Het is wat al te makkelijk om conservatieve zedenmeesters – vooral in de VS – de schuld te geven van alle ophief. Er zijn nu eenmaal grenzen aan het gebruik van kinderen. Tussen bonafide kunst en exploitatie bestaat een grijs gebied, waarop algemene, abstracte regels geen vat hebben. Bovendien kan ook bonafide kunst exploiteren en beschadigen. Sally Mann en Jock Stur-

Misty Dawn, Californië, 1991

FOTO JOCK STURGES

ges zijn evenmin te verdedigen met een beroep op het a-seksuele karakter van hun fotografie. De aantrekkingskracht van hun modellen is de bron van hun werk. Mann legt een fysieke, sensuele band met haar kinderen vast en ze herkent bovendien de jonge vrouwen die in haar dochters naar boven komen. Sturges koestert zijn fascinatie voor het gebrek aan gêne bij de naturalisten en bedrijft een open, eerlijk voyeurisme.

Uiteindelijk zullen we Sturges en Mann op hun woord moeten geloven. Ze genieten het vertrouwen van de mensen voor de lens – en ze vertrouwen zichzelf geen misbruik van de situatie te maken. Mann gaat daarbij het verst: zij raakt de kijker in het hart en overstijgt alle verdenking. Sturges is rationeler, braver en om die reden iets kwetsbaarder. Beiden gaan echter op een ongecompliceerde, oprechte manier met lichamelijke om. Dat is nog maar weinigen gegeven in onze kijkcultuur: alles is gecodeerd, verdacht en beladen met slinkse associaties. Met onze manier van denken en kijken moeten we Mann en Sturges wel verdedigen – in hun plaats zouden we onszelf niet vertrouwen.

Sally Mann: *Still Time*
Aperture, f 59,-
Imp. Nilsson & Lamm

Jock Sturges: *Radiant Identities*
Aperture, f 73,60
Imp. Nilsson & Lamm

Allen had de rechtbank gevraagd hem de voogdij toe te wijzen. De succesrijke regisseur was de verzorging van de kinderen ontnomen, nadat Farrow hem van seksueel misbruik van de negenjarige Dylan had beschuldigd.

De relatie tussen Farrow en Allen kwam vorig jaar mei op spectaculaire wijze tot een einde. Nadat de actrice had ontdekt dat haar 59-jarige vriend ook een relatie met haar aangenomen dochter uit een eerder huwelijk onderhield, wees zij hem de deur.

Kids

Cannes (h.s.): Mit dem Film „Kids“ schockte der Amerikaner Larry Clark das Publikum des kürzlich

in Cannes stattgefundenen Filmfestivals. Clark, der den Film als Warnung vor Aids verstanden wissen will, zeigt darin unter anderem Bilder nackter Jugendlichen, die nach einer Sex- und Drogenorgie in bewußtlosen Schlaf gefallen sind und fatal an einen neuen Holocaust erinnern. Clark verfolgt in seinem aufrüttelnd kontroversen Streifen einen Tag im Leben einer New Yorker Jugendbande. Seine Darsteller sind zwischen zwölf und 19 Jahre alt. Sex, Gewalt, Drogen und AIDS – das ist alles, was diese „Kids“ bewegt. Hauptfigur des Abstiegs in die Hölle ist Telly, ein wahrhaft teuflischer Verführer. Er liebt ohne Kondom, am liebsten Mäd-

chen, die gerade der Pubertät entwachsen sind, und infiziert an einen einzigen Tag zwei Zwölfjährige mit Aids, da er nicht weiß, das er HIV-Positiv ist. Der Film gleicht dem Werk eines Voyeurs. Kein Wunder, denn Clark ist hauptberuflich als Fotograf tätig. Das Drehbuch schrieb ihm der 19-jährige Harmony Korine, der dazu meinte, die Kinder des Films seien seine Freunde. Er habe erzählen wollen, wie ihre Welt aussieht, wenn sie außerhalb des Elternhauses in der Gruppe leben.

Box 07-95

Woody Allen verliest rechtzaak

NEW YORK – De actrice Mia Farrow (50) heeft in het juridische gevecht met haar ex-vriend Woody Allen, filmregisseur en acteur, een nieuwe overwinning behaald. De hoogste rechtbank van de staat New York wees haar opnieuw de voogdij toe over de door haar en Allen geadopteerde kinderen Moses en Dylan en over hun zoon Satchel. Dat heeft het Amerikaanse televisiestation CNN gisteren gemeld.

Allen had de rechtbank gevraagd hem de voogdij toe te wijzen. De regisseur was de verzorging van de kinderen ontnomen, nadat Farrow hem van seksueel misbruik van de negenjarige Dylan had beschuldigd. De relatie tussen Farrow

en Allen kwam vorig jaar mei op spectaculaire wijze tot een einde. Nadat de actrice had ontdekt dat de 59-jarige Allen ook een relatie onderhield met haar aangenomen dochter uit een eerder huwelijk, wees zij hem de deur.

Farrow wint proces tegen Woody Allen

DPA
NEW YORK

De actrice Mia Farrow heeft in het juridische gevecht met haar ex-vriend Woody Allen, filmregisseur en acteur, een nieuwe overwinning behaald. De hoogste rechtbank van de staat New York wees haar opnieuw de voogdij toe over de door haar en Allen geadopteerde kinderen Moses en Dylan en over hun zoon Satchel.

Par
10/7

VK 8-7

NVHN
7-7

Kostscholen, seks en anarchie

VPRO 29-7

1995 is een dankbaar jaar voor film liefhebbers. Niet alleen op de betere buitenlandse zenders worden tal van meesterwerken uit 100 jaar cinema vertoond, zelfs de Nederlandse televisie doet dit jaar behoorlijk haar best. Ook de VPRO zal met ingang van het nieuwe seizoen extra van zich doen spreken middels de nieuwe speelfilmrubriek 'Stardust'. Tot die tijd biedt de VPRO Gids aan diverse meer en minder bekende schrijvers de gelegenheid eindelijk het filmverhaal te schrijven waar ze al jaren van droomden. In de vijfde aflevering is dat Nico Brederoo over kostschoolfilms.

Tot nu toe is er weinig aandacht besteed aan het genre kostschool-film, terwijl hier toch het nodige over te zeggen valt. Om te beginnen stelde dit genre de filmmakers reeds in een vroeg stadium in de gelegenheid om onderwerpen die niet geaccepteerd waren toch aan de orde te stellen. Vooral in Hollywood zorgde de Production Code er voor dat zaken die de blanke, heteroseksuele, mannelijke bevolking, uit West-Europa afkomstig, niet welgevallig waren, niet op het witte doek verschenen. Toch was vrijwel iedereen er van op de hoogte dat kostscholen veel aanleiding gaven tot homoseksueel gedrag. Dit gaf de mogelijkheid om deze 'tijdelijke aberratie' in beeld te brengen en alsnog het 'gezonde' te laten overwinnen.

Later zal de kostschool ook veel aanleiding geven tot pornografische rolprenten, al dan niet homoseksueel. Een tuinman in een meisjesinternaat is immers tot wonderen in staat, zelfs bij de directrice. Maar ook in de vroegere perioden greep men mogelijkheden om uit de kleren te gaan met graagte aan. Toen Will Hays in de jaren twintig aangesteld werd om de normen en waarden in Hollywood te herstellen, werden vele acteurs en actrices ontslagen wegens 'improper behaviour'. Voor de actrices bleef echter de mogelijkheid om op de porno markt in hun onderhoud te voorzien. Zo ken ik een filmpje van ca. 1925 waarin enkele kostschoolmeisjes een soort strip-poker spelen. Aan het einde van de act komt de directrice binnen en jaagt allen weg. Gezien de voornamelijk op mannen gerichte markt had men meestal genoeg aan ontklede dames.

AUFKLÄRUNGSFILMS

In navolging van de Duitse 'Aufklärungs'-films van RICHARD OSWALD uit de beginjaren van de Weimar-Republiek, ontstaan in een later stadium ook enkele verlichte speelfilms die zich afspelen in kostscholen. Oswald had een aantal films gedraaid die voorlichting moesten geven over prostitutie, abortus, geslachtsziekten en homoseksualiteit. Naar aanleiding van dit laatste onderwerp werd in Duitsland in 1931 door LEONTINE SAGAN de film *Mädchen in Uniform* opgenomen. De film speelt op een meisjeskostschool met een directrice die 'honger' en 'tucht' predikt. Zij wil de meisjes opvoeden tot Pruisische soldatenmoeders om zo terug te keren tot de 'roemrijke' dagen van Frederik de Grote. Er worden in de film dan ook parallellen getrokken met de discipline in het leger. De sfeer leunt tegen sadisme aan, slechts één onderwijskracht wil de meisjes met liefde opvoeden. Alle meisjes dwepen dan ook met haar. Wanneer zij ze 's avonds voor het slapen gaan kust, lijken ze de hostie van haar te ontvangen.

De hoofdpersoon wordt duidelijk verliefd op deze lerares en zij onthult dit openlijk nadat zij op een feest te veel gedronken heeft. Deze Manuela wordt zwaar gestraft en omgang met de lerares wordt haar verboden. Hierna lijkt het leven voor haar geen zin

The Belles of St. Trinian's

meer te hebben en zij wil zich doden door in het trappenhuis te springen. Gelukkig grijpen haar medeleerlingen in en weten haar zelfmoord te voorkomen. De directrice loopt aan het einde eenzaam weg. Of zij iets van de gang van zaken geleerd heeft wordt niet expliciet meegedeeld, maar voor het publiek is duidelijk dat men met vooroordelen voorzigtiger om moet gaan.

Van deze film bestaat een re-make uit 1958 van GEZA RADVANYI met de jonge Romy Schneider als Manuela. Het verhaal verloopt vrijwel identiek, zij het dat de lesbische liefde iets nadrukkelijker wordt gebracht en nu ook duidelijk wederzijds, van de kant van de leerling en de lerares. Iets te nadrukkelijk worden goudvisen in een veel te kleine kom symbolisch in beeld gebracht en Fre-

derik de Grote is hier zowaar in de vorm van een portret aanwezig. Voor mij had men deze re-make nooit hoeven maken. Vooral het einde met Manuela in de ziekenkamer, de vertrekkende lerares en de directrice die Manuela's hand vast houdt, werkt ongeloofwaardig.

Aanmerkelijk interessanter is de Amerikaanse film *These Three* uit 1936 van WILLIAM WYLER. Deze versie ken ik niet, maar wel de re-make die Wyler zelf in 1962 draaide. Deze film kwam uit onder de naam *The Children's Hour*. Audrey Hepburn en Shirley MacLaine spelen hier twee leraressen die een kostschool leiden. Audrey is verloofd met een arts maar stelt haar huwelijk steeds uit omdat haar vriendin te afhankelijk van haar is. Op deze school zit een meisje dat als een duivels element in beeld wordt gebracht. Zij chanteert en fantaseert op boze wijze. Zonder het begrip 'lesbisch' te kennen vertelt zij een verhaal over de leraressen dat in die richting gaat. Wanneer zij ontdekt hoe dit aanslaat, dik zij haar zogenaamde bevindingen verder aan.

Het gevolg is dat de school leegloopt en de hoofdpersonen door iedereen gemeden worden. Slechts de arts blijft de twee vriendinnen trouw. Maar wanneer hij aan Hepburn vraagt wat er nu werkelijk aan de hand was - en haar dus niet helemaal gelooft - verbreekt zij de verlovings. Ondertussen is MacLaine door de gebeurtenissen gaan nadenken en zij realiseert zich haar grote liefde voor Hepburn. Met haar geardheid kan zij echter niet leven en zij pleegt zelfmoord, hoewel ontdekt is dat het slechte meisje alles gefantaseerd heeft om haar leraressen in een kwaad daglicht te stellen. Bij de begrafenis staat Hepburn alleen bij het graf en leest een Bijbeltekst. Het dorp kijkt schuldbevestigd op grote afstand toe. Hierna loopt Hepburn met opgeheven hoofd weg zonder haar ex-verloofde een blik waardig te keuren.

Wyler heeft gelukkig vermeden om zijn verhaal af te zwakken en er volgens Amerikaanse normen een happy end aan te breien. Hoe makkelijk was het immers geweest de film toch nog met een bruiloft in het verschiep te laten eindigen. De schuld wordt hier geheel gelegd bij de vooroordelen van de grote massa. Het zou interessant zijn nog eens na te gaan hoe deze film in Amerika ontvangen is en zeker hoe dit het geval was met de eerdere versie. Een dergelijke openheid paste toen eigenlijk niet.

De behandeling van een dergelijke problematiek op jongensinternaten komt - voorzover ik na heb kunnen gaan - pas later voor. Dit zou kunnen duiden op een groter taboe, daar mannelijke seksualiteit door de vooroordelen lange tijd serieuzer werd genomen dan vrouwelijke en daarmee gevaarlijker zou kunnen zijn. Deze verhalen spelen zich vaak af binnen internaten die geheel of gedeeltelijk door geestelijken worden geleid. Prachtige voorbeelden zijn de Engelse *If...* (1969) van LINDSAY ANDERSON en de Italiaanse *Nel Nome del Padre* uit 1971 van MARCO BELLOCCHIO. Beide films zijn doordrongen van de geest van verzet die in de jaren zestig ontstond, terwijl in ieder geval de laatste film op autobiografische ge-

gevens berust. Een tamelijk recent voorbeeld dat men eerder pedofiel kan duiden is de Canadese productie *The Boys of St. Vincent* van JOHN SMITH. Hier worden het sadisme en de seksuele begeerte van de paters teruggevoerd op hun eigen jeugdervaringen.

ANARCHIE

De sadistische leiding in sommige internaten kan aanleiding geven tot anarchie. Een vroeg voorbeeld is *Zéro de Conduite* van de Fransman JEAN VIGO uit 1933. Deze film heeft een opbouw die wel vaker terugkeert; hij begint bij het nieuwe schooljaar en laat dan de dramatische spanning oplopen tot een hoogtepunt. Op deze school staat een dwerg aan het hoofd om aan te geven hoe belachelijk de verhoudingen zijn. Het symbool van zijn macht - een hoge hoed - bewaart hij onder een glazen stolp. Ook op deze school valt een leraar een jongetje lastig, dat hem daarop uitscheldt. Dit is het startsein voor een totale opstand van de leerlingen. Het begint in de slaapzaal met een kussengevecht dat gelijkenis vertoont met een zelfde scène in *Napoléon* van ABEL GANCE. Een vertraagd opgenomen processie van leerlingen met lampions en een parodie op een kruisiging laten Vigo's afkeer van de Katholieke kerk zien. De film eindigt met leerlingen die een feest van de autoriteiten verstoren door ze vanaf het dak te bekogelen.

Ook in de reeds genoemde *If...* en *Nel nome del Padre* voert een sadistisch bewind tot opstand. Bellocchio laat de leerlingen uit de betere kringen het personeel aanzetten tot revolutie en verwijst hiermee naar de studentenopstand van de jaren zestig. Het duidelijkst loopt het echter uit de hand in Andersons film. Hier eindigen de studenten - evenals bij Vigo - op het dak terwijl zij een stoet hoogwaardigheidsbekleders - politieke, kerkelijke en militaire - met mitrailleur neermaaien. Prachtig worden hier de Engelse zelfkarakaturen gegeven waar de Britten zo dol op zijn. De seksuele begeerten die wat betreft de jongeren door de lucht gieren, staan tegenover de slaapkamer van een leraar waarin het echtpaar geschei-

den bedden 'deelt'. Terwijl de vrouw op een blokfluit blaast, zingt haar man voor het slapen gaan een stichtelijk lied. Een oudere verpleegster voert aan het begin van het schooljaar met zichtbaar genoeg de controle op geslachtsziekten bij de adolescenten uit. Pure anarchie is te vinden in een serie Engelse films die spelen op de kostschool 'St. Trinian's'. De plots hiervoor zijn geïnspireerd door de striptekeningen van Ronald Searle, die in de jaren vijftig en zestig zeer populair waren. FRANK LAUNDER zette in deze films - in samenwerking met Sidney Gilliat - een reeks stereotype typen van Engelsen neer. De eeuwige verloofden, de vrouwelijke agente, het hoofd van de school in travestie, de lollige oplichter, de oude vrijster etc. zorgen voor comedy's waarin steeds gerefeerd wordt aan seks, maar deze wordt nergens getoond. Het inter-

naat is een soort dekmantel voor een dubieus huwelijksbureau dat geleid wordt door de ex-tuinjongen. Zijn koopwaar zijn de zogenaamde senioren-leerlingen, die uitermate schaarse 'uniformpjes' dragen en iedere sportwedstrijd winnen omdat zij alles uithalen wat de Engelsen als niet fair bestempelen. De ene keer belanden zij in een harem en de andere keer helpen zij een diamantendief. Toch draait het grootste deel van de handeling om de junioren, duivelse meisjes met brilletjes en beugels, die de politie, het leger en het Ministerie van Onderwijs tot wanhoop drijven. Wanneer zij er aan komen gaan de luiken van de winkels dicht en liggen de straten er verlaten bij. Zij steken de school regelmatig in brand en schakelen hele legeronderdelen uit. Als een stoomwals gaan zij over de Engelse moraal en laten zo de stijf upper lip krullen in een welwillende lach.

De betere kostschoolfilms

Mädchen in Uniform (1931, Leontine Sagan)
Zéro de Conduite (1933, Jean Vigo)
These three (1936, William Wyler)
The Belles of the St. Trinian's (1954, Frank Launder)
Blue Murder at St. Trinian's (1957, Frank Launder)
Mädchen in Uniform (1958, Geza Radvanyi)
Blue Murder at St. Trinian's (1957, Frank Launder)
If... (1969, Lindsay Anderson)
Nel Nome del Padre (1971, Marco Bellocchio)
The Pure Hell of St. Trinian's (1960, Frank Launder)
The great St. Trinian's Train Robbery (1966, Frank Launder)
The Wildcats of St. Trinian's (1980, Frank Launder)
Catholic Boys (1985, Michael Dinner)
The Boys of St. Vincent (1992, John Smith)

Kostscholen staan voor orde, tucht en onderdrukking, maar deze begrippen roepen juist verzet op. De internaten vormen werelden in het klein, die geleid worden door sadisten en die soms enige gelijkenis vertonen met het dagelijks leven. Onderdrukte verlangens waar de mens niet aan toe durft geven, projecteren wij in de kinderwereld en daar worden zij minder gevaarlijk, zeker wanneer het gegeven wordt gebracht in de vorm van de comedy. In een vroegere periode gebruikte men de school ook als taboedoorbreker, daar men kinderen nog niet alles kan aan rekenen. En zeker de broeierige sfeer van adolescenten van het zelfde geslacht geeft een excuus om ontwikkelende seksualiteit in beeld te brengen. Geen wonder dat de seksindustrie hier dankbaar gebruik van heeft gemaakt.

Nico Brederoo

In deze serie volgen nog artikelen over openingscènes, wraak in de film en oorlogsfilms

Het boze oog

NPO
28-7

Gelukkig ongelukkig

an Rot en het verlangen meer uit het leven te halen

SEKSTANT

genlijk. Het verschaft ook helemaal geen vreugde om bepaalde kritieken te lezen. Ze bruisen niet echt. Echte kritiek zou ik wel leuk vinden. Er zijn ook weleens kritieken geweest die heel mooi waren en waar je ontroerd van raakte. Hij heeft het gehoord en begrepen. Dan zegt het me wel heel veel. Ik heb net twee brieven gekregen van een meneer van ergens in de 60, die helemaal verliefd is geraakt. Ik lees in die brief dat hij ergens in gedachten in zijn tuin zit en met mij ontbijt en dat hij mij 's avonds in zijn armen neemt. Dáár maak ik die plaat voor. Dat geeft mij bestaansrecht. Dan lees ik die brief, de uitnodiging en de routebeschrijving erin, maar erop ingaan is een illusie, dat gaat niet. Ik had daar een heel mooie zin voor gevonden: 'zolang hij mij er buiten laat, mag hij met me doen wat hij wil'.

Hoe zet je een lied in elkaar? Ik doe eigenlijk niets. Ik speel veel gitaar of piano maar dat is dan mediatieve instrumentale onzin, waar ik nooit iets mee doe. Ik heb ook helemaal niet de behoefte om dat aan iemand te laten horen. Dus pas als er iets van binnen prangt, of als er een zin opkomt, dan gaat het vanzelf. Je moet een soort verveling bij jezelf krijgen, een soort leegte. Na een paar dagen is er ineens wat, goed of niet goed. Dat zijn liedjes waar je echt wat aan hebt.

Lieve liedjes, veel gevoel, erg zorgzaam, goed in het pak, leuke uitstraling: korróm de ideale schoonzoon? Dat is alleen het bovenste laagje. Nee, ik ben wel een leuke schoonzoon denk ik, ik doe niemand kwaad. Ik ben gewoon wel lief. Mensen vinden dat leuk. Het is soms wel raar. In mijn theaterprogramma bijvoorbeeld, waar gewoon theaterpubliek op afkomt, gaat één van de eerste verhalen over een verhouding tussen mij en een jongetje van 15. In zo'n zaal merk je eventjes dat dat eigenlijk niet kan, maar het publiek gaat er helemaal in mee. Als hij mij

gaat niet om een compleet gezin. Candice Love is een alleenstaande moeder met drie zoons. De twee jongste zijn geen echte lieverdes, maar ook niet erger dan jongens over het algemeen zijn. Alleen met de oudste is iets mis. Nu wordt dat aan het begin van de film al heel sterk aangegeven - we mochten het anders eens niet snappen - door nauwelijks op de ogen van de jongen in te zoomen. Niets dan slechts in dat oog. Het is duidelijk dat we hier met de personificatie van het kwaad

zaagt men planken is maar ruimte laat voor nuance. Als Dan na een eerste rampzalige periode in de richting verteld wordt op medeplichtige Jessica lijkt dat de weg naar meer evenwicht voor hem te zijn. Maar Jessica wordt door haar vader uit de richting weggehaald. En zo wordt Dan's kans op een leuker leven keer op keer door de buitenwereld gedwarsboemd, wat hem alleen maar bitterder maakt en zijn woede ten opzichte van die wereld vergroot.

'The boy who cried bitch' is geen prettige film, en al worden er wel verschrikkelijker en angstwekkender films gemaakt, de boze kijk die deze op de wereld geeft kan de kijker heel somber achterlaten. (hb)

■ Nederland 3, 23.07-0.48 uur

op een gegeven moment laat zitten, heeft de zaal medelijden met mij, in plaats van dat ze denken 'maar goed ook, wat moet die vieze man met zo'n jongetje'. Bij alles wat ik doe, en dat is op zich heel erg makkelijk, probeer ik gewoon mijn hart open te zetten. Volledig eerlijk. Dat kun je niet stuk maken. Niemand zal dat doen. Als iets heel eerlijk is, is het natuurlijk ook al gauw mooi of ontroerend. Aan het eind zing ik een soort Nederlandse vertaling van Love me tender voor het publiek. Zij zijn de zin van mijn bestaan en ik krijg eigenlijk niet de kans om te denken of ik dat nu wel mooi zing of niet. Dan zie ik iemand tegenover mij staan die dat regelrecht naar mij terugzingt. Hij is heel blij is dat ik er ben. Echt geen Amerikaans gedoe van: We love you Rotterdam.

Hoe woon je: alleen, samen, vaste partner?

Ik denk dat ik het meest geschikt ben voor een roedel, wat je ook bij herten hebt. In zo'n groepje zijn er allemaal

verhoudingen. Dat mag allemaal, ik ben ook bezig dat te creëren. Een soort zelfgekozen gezin. Je bindt je niet meer aan één iemand, maar het is ook niet het idee van de jaren '60 dat alles maar moet kunnen. Gewoon kijken naar wat je graag zou willen.

Je hebt een voorkeur voor jonge jongens. Wat vind je van het taboe pedofilie?

Voor een gedeelte zijn er terecht taboes. Er zit gewoon een heleboel smerigheid in. In alles. Niet alleen in pedofilie, maar in alle verhoudingen. Bijna alle verhoudingen kloppen echt voor geen kant. Lage spelletjes.

Alles is iets niet wilt, wil je dat dan echt niet of is het angst? Alle homo's hebben het idee dat alle hetero's eigenlijk best iets met een jongen willen. Maar als je hun dan vraagt of ze het wel eens met een meisje gedaan hebben zeggen ze: 'Nee, daar moet ik niet aan denken.' Dat is precies dezelfde angst. De laatste tijd zijn we heel veel aan het bekken. Tongzoenen dus. Zoenen met vreemden bijvoorbeeld. Bekken is heel mooi.

Met neuken heb je altijd een machtsverhouding. Het wordt pas gelijkwaardig als je iemand heel goed en heel lang kent. Maar in het begin is het tussen jongens en mannen zeker ongelijkwaardig. Met zoenen heb je dat eigenlijk nooit. Ik sta dan vijf minuten met iemand te zoenen. Meer

APPRECIATION

Gilt by Association

STEPHEN SPENDER 1909-1995

BY ROD USHER

POETS WHO DIE YOUNGGET BONT'S points from history. If we didn't know John Keats struggled as much with tuberculosis as with meter, or that Rupert Brooke was about to expire in "some corner of a foreign field" as he yearned for England, some of the romance would bleed from their work. Poetry knows death's step, and W.H. Auden even claimed illness as one of the muses' involutions, quipping, "Many a flawless lyric may be due. Not to a lover's broken heart, but flu."

Sir Stephen Spender wasn't born to die young, and his huge handsome body and kind blue eyes radiated endurance. Sitting next to him in a hotel dining room in Toronto in 1987, when he was four years into his knighthood and 78 into his life, it was impossible not to notice his snores were the size of boats, or how often he went back to the buffet to fill his plate.

Spender died in London this month at age 86, having lived the spans of Keats and Brooke combined, plus another 34 years. Longevity did not make his talent overshadow theirs, or that of the generation he came to represent: Auden, Louis MacNeice, Cecil Day Lewis, the '30s writers of the apocalypse that was to come at the end of that decade.

Spender was a minor poet and a major raconteur. In half writers' festivals and academe, especially in America, where his self-deprecating Englishness and peerless name-dropping were ever in demand.

In youth, apart from joining Christopher Isherwood in Berlin and wrestling, in earnest of the word, with his own sexuality, Spender showed the knack of crossing the paths of the important. (One of his poems begins, "I think continually of those who were truly great.") In Toronto he mentioned he had once solicited from T.S. Eliot an opinion of the poetry of Thomas Hardy. "Hardy was an amateur, like Wolfgang Goethe," Spender recalled

Thomas Stearns' reply, adding, between mouthfuls, "for which Eliot apologized years later when he was given the Goethe Prize."

Another story he liked to tell was of being summoned by Lady Ottoline Morrell to one of her Bloomsbury gatherings to meet W.B. Yeats. It was a disaster. Young Spender knew little of Yeats' world of incantation and myth.

helped to chronicle, in the book *The God That Failed*, the road many writers followed low-traveled with communism. He captured much of the excitement laced with dread of interwar Germany in his 1951 autobiography *World Within World*.

But as a poet, Spender struggled to match the imagery of his more brilliant friends: Auden could say of sex: "Desire like a police-dog is unfastened" and in the same poem could capture a certain England. "The clocks strike ten: the tea is on the stove;/And up the stair come voices that I love." MacNeice wrote of the "beer-brown spring guzzling between the heather" of his Irish homeland, adding one of the tightest summaries of its religious divisions: "The wren figure cannot undo its thread." Day Lewis described his schoolboy Sean walking from him as, "That hesitant figure, eddying away/Like a winged seed loosened from its parent stem."

Perhaps the reason Spender became such a good talker is that he simply couldn't write like that. In *Port Bou*, he tells of sitting in that town on the French-Catalan border during the civil war: "And my mind is empty as the glittering stone/While I search for an image." It didn't come.

At times, he reached closer to his friends than that. He said of a boy shot dead under Spanish olive trees that "He was a better target for a kiss." Writing about industrialization, he invoked pylons that strode "Bare like nude, giant girls that have no secret."

John Wain, who in 1975 became professor of poetry at Oxford, defeating Spender for the elective post, defines poetry as "the sound of human speech at those times when it comes closest to the speech of the angels and the speech of the animals." Stephen Spender rarely approached either end of that scale, but he was a warm, witty, generous man, rightly described as one of literature's best ambassadors. He was the argument for dying old and good, rather than young and great. ■

THE GREAT AND THE GOOD: Spender in reflection in 1949

"What, young man, what do you think of the Savers?" was W.B.'s opening question. Spender recalled, "I hadn't the faintest idea what the Savers were." He polished off the anecdote by saying Lady Ottoline quickly went to the telephone to invite a better foil for Yeats in the person of Virginia Woolf.

But running with the best has its rewards. Spender was the first to publish a volume of the poetry of his close but prickly friend Auden. He brought Lorca and Rilke to many English speakers through translation; tested his leftist convictions in the Spanish Civil war; and

van een kunstenaar. Bij elk lied dat ik schrijf, en bij elk optreden dat ik doe, hoop ik eigenlijk dat de ware het hoort en denkt 'dit is mijn man'. Gewoon een signaal. Een noodkreet op niveau. Dat is de drijfveer om het allemaal te doen. Stel dat ik de ware hier in huis zou hebben, dan denk ik dat ik geen liedjes meer zou schrijven. Ja, wel gewoon liedjes van Anneke Grönloh, gewoon leuke Nederlandse liedjes met mooie teksten. Als die drang weg zou zijn zou ik, denk ik, gelukkiger zijn.

"Ik droom van dingen in de verte. Klein geluk kan altijd nog groeien, groot geluk went en verdwijnt"

manipuleren, doen alsof je het niet begrijpt, volledig egocentrisch zijn, alleen uit zijn op dit, terwijl iemand anders je dat niet wil geven. Bij pechrelaties is dat altijd heel duidelijk omdat iedereen ziet dat het kind er toch niets van snapt. Die oude man doet maar wat. Bij mensen die al 12 jaar bij elkaar zijn in een vaste relatie kan het net zo laag zijn. In de meeste taboes zit manipulatie. In eerlijkheid bestaan geen problemen, wel in manipulatie.

Het thema van dit nummer is verlangen. Wat stel je je voor bij verlangen? Ik ben nog nooit, nou misschien even een jaartje zoals ik net vertelde, zomaar tevreden geweest. Wel tijdelijk. Ik ben eigenlijk heel gulzig. Je hebt het een paar weken heel goed met iemand, maar dan moet het gewoon weer nieuw. Mijn verlangen is bijna allemaal in de verte. Ik droom van dingen in de verte. Klein geluk kan altijd nog groeien, groot geluk went en verdwijnt. Ik denk dat geluk is, dat je accepteert dat het niet allemaal zonneshijn is. Dat we het toch redelijk goed met elkaar hebben, weiger ik te accepteren. Ik zoek altijd de dingen die er niet zijn, die nog groter zijn. Ik denk dat ik daar toch rijker door word.

Wat ik op die nieuwe plaat zeg: "Truely sad people who get the most out of life". Zomaar een Engels zinnetje over verdriet en ik zou niet weten hoe dat in het Nederlands vertaald moet worden. Je gaat over dingen nadenken, je ziet het verdriet bij anderen. In de discotheek zie ik er eenje in de hele massa. Het verdriet en de twijfel stralen uit zijn ogen, terwijl hij ondertussen gewoon gulzig lacht. Net als junks herken je elkaar. Je herkent het en je zoekt altijd weer op. Het verlangen dat het misschien anders zou kunnen. In principe kan uit zoiets ook nooit een bloeiende relatie ontstaan. Het blijft altijd neurotisch. Met zijn tweeën is het eigenlijk net één grote botspartij, vooral als je het eerlijk blijft doen. Er is eigenlijk zo'n muur tussenbeiden, waar je allebei wel overheen wilt, maar ook eigenlijk niet, want je weet, als die muur weg is, is de spanning weg.

Om iets te maken is eigenlijk alleen verlangen interessant. Je probeert dat verlangen ergens in om te zetten. Creatie, ik zeg niet dat het kunst is. De handelingen zijn hetzelfde als die

Welke grenzen mogen voor jou niet overschreden worden?

Waar ik niets mee te maken wil hebben is anderen pijn doen. Of als je voelt dat het wel naar je eigen wil en zin gaat, maar dat je toch iemand stuk maakt. Je breekt, zeker met die jonge jongens. Je moet, ook als het mooi is, gewoon blijven beseffen dat jij de verantwoordelijkheid draagt. In het niets, het totaal niet denken, bereik je de hoogste vorm van geluk. Al het andere verlangen is gesubli-

...VERLANGEN...

Borst vindt aidsposters niet aanstootgevend

ANP

RIJSWIJK

Het is onvermijdelijk en ook gewenst dat de posters 'Doe jij iets aan, doe ik iets uit' uit de anti-aids-campagne langs de openbare weg hangen. Volgens minister Borst van Volksgezondheid is het een goede manier om de groep mensen te bereiken voor wie de campagne is bedoeld. De bewindsvrouw zegt dat in antwoord op kamervragen van de kleine christelijke fracties, die de poster aanstootgevend vinden.

Op de poster staan een naakte man en een in slijpe geklede vrouw. De slogan 'Doe jij iets aan, doe ik iets uit' duidt op het condoom waarmee veilig kan worden gevreesen.

Wat mijzelf voornamelijk in die poster stoorde was zijn adembenemende lelijkheid. Het meisje is afgebeeld in zuurtjeskleurtjes en oogt bovendien aan de schonkige kant. De jongen is zwart, want behalve lelijk is de poster ook politiek correct. Beiden zijn naakt, op haar slijpe na. Zij zwaait met een condoom en zegt schalks: 'Doe jij iets aan, doe ik iets uit...'

De afbeelding heeft, verneem ik uit de dagbladers, 'een storm van kritiek' losgemaakt. Nu stormt het al snel in journalistiek Nederland, vooral in de maanden waarin het kwik de vijftwintig graden begint te naderen. Zo berichtte het Algemeen Dagblad over een tweeëntwintigjarige vrouw uit Den Haag die de zuurtjeskleurige borsten van haar aidsbewuste zuster 'met huidkleurige verf' heeft overgespoten, wat mij in de categorie hulpeloze acties een van de meest hulpeloze acties lijkt.

En er is inmiddels enig politiek-ideologisch gepruttel. De neukvaardige zwarte bevestigt immers het vooroordeel dat de gekleurde medemens een seksuele risicofactor is? Waarom is voor een zwarte man en een blanke vrouw gekozen en niet voor een blanke man

CONTRAPUNT
Martin van Amerongen

Een neukvaardige zwarte

en een zwarte vrouw? Omdat dat op zijn beurt het vooroordeel zou hebben bevestigd dat zwarte vrouwen een brocihaard van bacteriologische pestilentiën zouden zijn. In werkelijkheid zijn wij, in multicultureel Nederland, blank of zwart, allemaal een risicofactor, en dat de tramhalte en het bushokje daartegen een ernstige waarschuwing wenst uit te spreken, valt op zichzelf alleen maar toe te juichen.

Waarom zou ik mij eigenlijk, mijn persoonlijke gevoelheden daargelaten, aan deze poster moeten ergeren? Aids, de eigentijdse appendix op de zeven plagen van Egypte, is méér dan een kwestie van esthetiek, al betwijfel ik of er ook maar één copulatiehongerige meneer zal zijn die na het zien van die poster zegt: 'Waarachtig, ik vrij veilig of ik vrij niet', om vervolgens zijn hongerend geslacht in synthetisch rubber te verpakken.

Mijn ergernis wordt, blijkens De Telegraaf van 23 juni laatstleden, gedeeld door de rechts-reformatische parlementariërs Schulte (GPV), Rouvoet (RPF) en Van der Vlies (SGP), want het politiek georganiseerde christendom valt aan

een buitenlander uit te leggen. Zij hebben minister Borst (Volksgezondheid) verzocht deze 'zinneprikkeldende' afbeelding uit de bushokjes te laten verwijderen. 'Het gaat hier om de exploitatie van de vrouw', meent de SGP'er Van der Vlies. 'Daar moeten wij ons niet aan overgeven. De vrouw verliest op deze manier haar waardigheid.' Christencuriosa in de parlementaire praktijk, in feite te onbelangrijk om aandacht aan te besteden, behalve als men bedenkt dat deze discussie mede is aangezwengeld door een reformatische splinter die de vrouw tot op heden verbiedt lid van de betreffende politieke partij te worden.

De actie tegen deze 'aanstootgevende' poster oogt haast serieus nu de Islamitische Stichting Nederland Fatih (nooit van gehoord) en het Centraal Israëlitisch Consistorie voor de Benelux (nooit van gehoord) een strafklacht bij de zedenpolitie hebben ingediend. Gezegend zij de natie waarin dit soort minoriteiten zich zo manhaftig tegen de vigerende mores kunnen verzetten, gezegend zij de natie waarin de overheid zich niets van dit fundamentalistische gepruttel zal aantrekken.

Mini Playback Show

VT4 - 8 juli

Als de *unserved audience* 'm op zaterdagavond op vier zet, krijgt ze een uit Nederland overgewaaid kinderziekte te zien: de 'Mini Playback Show' is terug, en de wat plagerige, geinige oom Henny Huisman ook. Net wat we nodig hadden, nu we ons beschaafd genoeg achtten om zo'n 'Mini Playback Show' toch maar een onsmakelijk spektakel te vinden, waarin kleine meisjes er door een laag make-up huwbaarder uitzien dan ze ooit kunnen beseffen, en dan nog wel ter vermaak van oude lullen. De makers ervan zullen hun onschuld staande houden en tegenwerpen dat ik mijn eigen verdorven geest op de 'Mini Playback Show' projecteer; gaarne geef ik toe dat mijn gedachtenwereld zo nu en dan de vergelijking met de Amsterdamse Wallen kan doorstaan, maar ik heb het diepste medelijden met sexy kinderen en hun ouders.

(RV)

Jeruzalem weigert kopie naakte David

JERUZALEM, 25 JULI. De locoburgemeester van Jeruzalem David Cassuto heeft het stadsbestuur van Florenoe laten weten dat een kopie van Michelangelo's beeld van de naakte David niet als geschenk op prijs wordt gesteld in Jeruzalem. De Italianen wilden de kopie van het bijna 500 jaar oude beeld cadeau geven aan Jeruzalem om te herdenken dat het 3000 jaar geleden is dat de bijbelse koning David Jeruzalem veroverde. Het stadsbestuur van Jeruzalem, waar veel streng religieuze joden, moslims en christenen wonen, kreeg talloze boze reacties van inwoners die protesteerden tegen het idee dat een naakt beeld van David in hun stad zou komen te staan. (Reuter)

'Blote' postzegel te pikant voor Staphorsters

STAPHORST - De Nederlandse postzegel van 70 cent voor de World Jamboree waarop een Franse padvinder met ontbloot bovenlijf afgebeeld, blijkt in Staphorst vrijwel onverkoopt te zijn. Volgens woordvoerder Johan Slurink van het postkantoor in Staphorst vinden de meeste inwoners van het dorp de zegel te pikant. Slurink heeft dan ook nog honderden exemplaren in voorraad, terwijl de padvinderszegel in de rest van het land bijna overal is uitverkocht.

De postzegel werd 6 juni door PTT Post uitgegeven in een oplage van acht miljoen exemplaren. De Franse padvinder Jean-Marc Prevot die er halfbloot op staat, werd gefotografeerd toen hij ging zwemmen tijdens de Europese Jamboree vorig jaar. De World Jamboree wordt volgende maand gehouden in Dronten (Flevoland). Er komen 25.000 scouts uit honderd landen op af.

Omstreden zegel.

Vier ontschoeide voeten gaan de Fransen te ver

DE GENERATIE uit de jaren zeventig kent ze nog wel: de posters die de geslachtsdaad suggereerden door vier voeten onder een dekbed uit te laten steken. Twee omhoog, twee omlaag. De missionarishouding, onschuldiger kan het niet. Maar de homo-seksuele variant vond onlangs in Frankrijk geen genade. De fonkelnieuwe Franse aids-campagne had de liberale instelling van de Fransen overschat, want wat was er te zien? Vier grote blote voeten, wijzend in dezelfde richting: omlaag. De begeleidende tekst: 'Quand vous faites l'amour avec Karim, profitez-en pour protéger Jérôme.' ('Als u de liefde bedrijft met Karim, vergeet dan niet Jérôme te beschermen.') En in piepkleine letters daaronder: 'Als u anale seks bedrijft.'

Dat ging de Fransen kennelijk te ver, want ze tekenden massaal protest aan. Men wilde de jeugd hier in de metro niet mee confronteren.

"Lullig," zegt Wiebe van der Woude van het Aidsfonds. "Hier zou die campagnedevorm wel hebben gekund, daar ben ik van overtuigd. Hoewel ik er wel bij moet zeggen dat aids in Frankrijk toch vooral wordt overgedragen door junks en in mindere mate door (homo)seksuele contacten. Dus dan komt zo'n confronterende poster misschien wel erg hard aan."

Toch kreeg ook de laatste anti-aids campagne in Nederland veel kritiek. De opabri's hangende poster maakte veel los, vooral in orthodox-christelijke kringen: een halfnaakte blanke vrouw en naakte zwarte man met de tekst 'Trek jij iets aan, dan trek ik iets uit', verwijzend naar het transparante condoom in de handen van het meisje. "Maar daar kan je op wachten, natuurlijk," zegt Wiebe van der Woude. De campagne werd bedacht door SOA,

Oorspronkelijke Franse aidsposter

Gekuiste versie

de Stichting Sexueel Overdraagbare Aandoeningen, een samenwerkingsverband van de Rijksvoorlichtingsdienst, Aidsfonds, Aidsbestrijding en ministerie van wvs. Ondanks alle protesten mochten de posters blijven hangen.

De aidsbestrijdende organisaties in de verschillende landen stemmen hun campagnes niet op elkaar af. Elk land heeft zijn eigen aanpak. De Scandinaviërs en Britten gaan over het algemeen het verst in hun campagnes.

De instellingen leren wel van elkaar. Dat doen ze ondermeer op de jaarlijkse Wereld Aidsconferentie. Hier moeten de Fransen het idee hebben opgepikt voor

een meer confronterende aanpak. En ze oogstten een storm van protest. De posters zijn tot grote woede van de homo-organisaties inmiddels weer ingetrokken en vervuld voor een gekuiste versie. Op de nieuwe foto zijn vier uitgeworpen mannenschoenen te zien die op een planken vloer liggen. De Arabisch aandoende naam Karim heeft plaats moeten maken voor het Francofone 'Gilles'. Andere posters, die wilden waarschuwen voor de gevaren van orale seks, zijn helemaal uit de roulatie genomen, met het argument dat die onzedelijk gedrag in de hand zouden werken.

JAAP VAN DEURZEN

NuhN 20-7

6A 5-7

K-29-7

Huisman 20/7-95

NRC 25/7

Man jailed for sex killing cleared after 16 years

HEATHER MILLS
Home Affairs Correspondent

After 16 years in prison protesting his innocence of the sex-killing of a 14-year-old boy, George Long was finally cleared of the murder and freed by the Court of Appeal yesterday.

A man with a history of mental instability and a reputation for telling fantastic tales, his "confessions" to the police - the only evidence against him - were unreliable, the court ruled yesterday. He is the latest in a long list

of those wrongly convicted on the basis of false confessions, including Timothy Evans, the Guildford Four, the Birmingham Six and Stefan Kiszko. Mr Long had given up the chance of freedom on parole because that would have involved admitting to the crime - something he was not prepared to do.

Yesterday, with his long campaign for justice finally over, Mr Long, now 52, said his immediate thoughts were with the boy's family. "They have lost a son. That is a terrible loss. All their

grief has been focused into hatred towards me. I could feel their hatred in the courtroom. These people are upset and hurt. I can imagine the mother crying. I know she is very upset and I do feel for her, but I never killed her son.

The body of Gary Wilson, partly hidden by an old sofa and tyres, had been discovered in the yard of a derelict shop in Deptford, south-east London, in November 1978. He had been strangled with a belt, stabbed in the neck and chest and had slash

wounds on his legs. He had been sexually assaulted.

Two months after the killing, police had not found the killer and interviewed those originally questioned. One was Mr Long, then a 36-year-old hospital porter, with no police record, no history of violence, and with a regular girlfriend. After a lengthy interrogation, he confessed to the crime. But he told the police that he was confused and, after consulting his solicitor, said he had made it all up.

He explained his false admission by saying: "All my life it has been the same way. I am a coward and I want to be just locked up so that the world can't get at me."

"I never killed the boy. I never met him." He added: "I've prayed for death many times, but it never comes."

Yesterday Lord Taylor, the Lord Chief Justice, said that since the trial, psychiatric reports had described Mr Long as a "thoroughly depressed man who seldom seems to smile".

Several times he had cut his arms and taken overdoses. A prison medical officer reported that he had a severe personality disorder and appeared to live in a world "where fact and fiction are inextricably mixed".

Lord Taylor said that at the time of the trial, the possibility of defendants making confessions they later retract because of mental disorder falling short of mental illness had not been recognised. Since then, the condition had been identified in a number of cases. Its effect, combined

with being in a police station for the first time, was to render Mr Long vulnerable and incapable of giving a reliable account of himself.

The perpetrator of "this dreadful crime", if surely proved guilty, deserved to be imprisoned indefinitely by way of punishment and for the protection of the public, Lord Taylor said.

"But unless guilt is proved by reliable evidence so that the verdict can be regarded as safe and satisfactory, a conviction cannot stand."

Belgische meisjes (8) zijn al twee weken spoorloos

Mélissa en Julie deden alles samen, tot verdwijnen toe

Geld. 8/7
Door Henk Langenberg

CROTTEUX - Op school, bij de padvindsters, op danses. Mélissa en Julie, twee parmantige achtjarige meisjes uit het Belgische gehucht Crotteux bij Luik, deden altijd alles samen. Tot spoorloos verdwijnen toe.

Heel Europa kijkt inmiddels uit naar de meisjes die zaterdag 24 juni, in de buurt van het huis van Mélissa, van het ene op het andere moment verdwenen.

De ouders, de buurt en de politie staan voor een raadsel. "We weten gewoon niet meer waar we het moeten zoeken", verzucht de vader van Julie, terwijl hij precies de plek vlakbij de autoweg Namen-Luik aanwijst waar de twee kinderen twee weken geleden tegen vijf uur verdwenen. "Een buurtbewoner heeft ze toen nog op het paadje langs de autoweg richting brug zien lopen. Daarna heeft niemand ze meer gezien. Alles wijst er op dat ze door iemand zijn meegenomen. Meer kunnen we er ook niet van maken. Weglopen zouden ze in deze landelijke omgeving met een gevonden zijn. Ze waren pas een half uur weg. Toen is de moeder van Mélissa ze al gaan zoeken. Ze heeft op de fiets de hele omgeving uitgekamd. En een uurtje later was de politie al met helikopters in de lucht."

Toevallig

Ook de Belgische politie gelooft dat de meisjes door een toevallig passant op de autoweg Namen-Luik zijn meegenomen. Commandant J. Gilot van de gendarmerie in Grace Hollogne: "We hebben het verdwijnen van de meisjes meteen serieus genomen. Helikopters, honden. Voetvolk. Alles hebben we ingezet. Een speurhond heeft op het bruggetje over de autoweg de

Raambiljet met een oproep om inlichtingen over de verdwenen meisjes.
Foto: Chris Keulen

geur van Julie geroken. Dat is alles wat we tot nu toe hebben." De politie wacht op de gouden tip. Commandant Gilot: "Daar begint het wel op te lijken. Het natrekken van honderden tips heeft niets opgeleverd. En speculeren heeft geen zin. In feite staan we machteloos." Sinds de verdwijning van de meisjes zitten de ouders bij elkaar. Suf van verdriet, doodmoed van het wachten op een levensteken van hun kinderen. Ze zitten voortdurend in de buurt van de telefoon. Biddend om dat ene telefoontje met het nieuws dat hun dochtertjes nog leven. De echt)paren worden bijgestaan door Marc en Corine. De moeder van Mélissa: "Het zoontje en dochtertje van Marc en Corine zijn enkele jaren geleden verdwenen en later vermoord teruggevonden. Ze helpen ons nu waar ze maar kunnen. Dat is fijn. Die mensen weten wat we doormaken."

Ondanks alles blijven ze hopen. Gino, de 35-jarige vader van Mélissa: "Het is een krankzinnige situatie. We willen dolgraag iets over onze kinderen horen. Van de andere kant: Geen nieuws is ook een beetje goed nieuws. We geven in ieder geval de hoop niet op Mélissa en Julie weer gezond terug te zien." De twee echt)paren doen er alles aan om hun kinderen terug te

krijgen. Via een dramatische oproep ("Geef ons alsjeblief onze kinderen terug") op de Belgische televisie tot het indringend samenwerken met politie en journalisten toe. Gino Russo, van beroep operator bij het Luikse staalbedrijf Cockerill: "Alles helpt. En iedereen moet het weten. Er worden op dit moment via vrachtwagenchauffeurs foto's van de kinderen door heel Europa verspreid. Die vlugschrijten hebben we een dag nadat de meisjes verdwenen waren al laten maken. De hele buurt helpt mee om die aanplakbiljetten rond te brengen. Kennissen van ons zijn er zelfs voor naar Amsterdam en Rotterdam gereden."

De wanhopige vader noemt de Nederlandse steden niet zo maar. Hij houdt terdege rekening met de mogelijkheid dat de meisjes in de handen van kinderhandelaren terecht zijn gekomen. "De politie wil van mijn theorie niets weten. Maar ik weet dat vanuit Nederland kinderen naar het Verre Oosten verkocht worden."

Hij geeft grif toe die theorie uit wanhoop geboren is. "Om losgeld is het de kidnappers in ieder geval niet te doen. Jean-Denis Lejeune en ik zijn arbeiders. Bij ons is niets te halen. Dan blijft alleen slavenhandel nog over. Want aan nog iets ergers weigeren we gewoon te denken."

Een woedende menigte wacht buiten het rechtbankgebouw, waar een 36-jarige man gisteren werd veroordeld in verband met de moord op twee kinderen.

LONDEN/LIVERPOOL (Reuter/AFP) - Woedende burgers hebben gisteren staan schreeuwen en met stenen gegooid naar de man die wordt verdacht van de moord op twee jongens in Noordwest-Engeland. Ongeveer veertig man hadden zich verzameld voor het gerechtsgebouw in Birkenhead, waar de man werd verhoord.

De verdachte, de 36-jarige fabrieksarbeider Steven Heaney, werd met een laken over zijn hoofd via de achteringang het pand binnengeloodst. Eén betogeriëp met een spandoek op tot her-

Verdachte moord jongens in voorarrest

61E 3-8

invoering van de doodstraf door ophanging.

In de slechts vier minuten durende zitting wilde de verdachte niets meer vertellen dan zijn naam en adres. Na afloop werd hij met een politiebuisje afgevoerd, dat door de omstanders met stenen werd bekogeld. Hij blijft tot

16 augustus in voorarrest. De twee jongens, de 12-jarige Robbie Gee en de 13-jarige Paul Barker, werden zondag dood aangetroffen bij een meertje. Ze zijn door mesteken om het leven gebracht. Op dezelfde dag is in Wales een meisje van zeven jaar oud seksueel misbruikt en vermoord. Zij was ontvoerd uit een tent in de tuin van haar oom. De politie van Llandudno (Wales) houdt sinds maandag een man vast in verband met deze zaak. In het belang van het onderzoek wil de politie nog geen nadere informatie verstrekken.

FOTO: EPA

GROTE LETTEREN

GA 26-7 Het verhaal van Jimmy

'Holy shit', riep chef-redacteur Bob Woodward van de Washington Post uit toen hij in de herfst van 1980 een verhaal onder de neus kreeg van de vers bij de krant gestarte verslaggeefster Janet Cooke. 'Het verhaal van Jimmy', zo luidde de titel van het

BOB BRONKHORST

schrijvende relaas van een achtjarige heroïneverslaafde uit de sloppenwijken van de hoofdstad. Met veel gevoel voor het dramatische detail beschreef Cooke hoe de heroïnespuit 'als in cake' een gat boorde in de magere armen van het knaapje. De verantwoordelijke redacteurs waren vol lof over het verhaal, dat de gigantische drugsproblematiek in Washington op het scherpst van de snede voor het voetlicht bracht. Al even geïmponeerd was de jury van de prestigieuze Pulitzer-prijs, die Cookes verhaal enige maanden later bekroonde als winnaar in de categorie features.

Minder gelukkig was Marion Barry, de burgemeester van Washington. Barry en zijn medewerkers ten stadhuize waren ervan overtuigd dat het ging om een falsificatie, de zoveelste aanslag op het toch al treurig stemmende imago van zijn stad. Nadat hij er - vergeefs - op had aangedrongen dat de Washington Post de bronnen van het verhaal openbaar maakte, gaf Barry de politie opdracht het jongetje te zoeken. Dat werd gestaakt toen een psychiater en een vertrouwensman van drugsverslaafden beweerden een dergelijk jongetje te kennen en dat 'Jimmy' al onder behandeling was gesteld.

Na de prijsuitreiking kwam aan het licht dat Cooke niet was afgestudeerd aan de prestigieuze universiteit die ze in haar curriculum vitae had opgegeven. Ze had daar maar een jaar gestudeerd. Eindredacteur William Raspberry: 'Toen werd iedereen nerveus. Wat zou ze nog meer gelogen hebben? Ze zou ook vloeiend Frans en Portugees spreken. Toen hoofdredacteur Bradley, die enige tijd in Parijs had doorgebracht, haar in het Frans aansprak, keek ze hem verwilderd aan. Het was overduidelijk dat ze na haar

middelbare school geen Frans meer had gehad.'

De twijfel was gezaaid. Toch volhardde Cooke dat er niets mis was met haar verhaal. Op verzoek van de hoofdredacteur en de chef-stadsredactie liet ze de plekken zien

waar ze Jimmy zou hebben ontmoet. 'Het was of het maar niet tot haar door wilde dringen dat het niet waar was', aldus Raspberry. 'Mijn psychologie van de koude grond is dat dit meisje voor zichzelf een mythe had geschapen en dat ze een groot gedeelte ervan voor waar hield. Ik kan me nog herinneren dat ik haar heb aangesproken nadat haar verhaal in de krant was verschenen. Ik vertelde haar dat ik vond dat ze er zo goed in was geslaagd haar gevoelens buiten het verhaal te houden. Ik vond dat het daardoor aan effect won en vroeg haar hoe het haar was gelukt om dit verschrikkelijke verhaal zo feitelijk op te schrijven. Ze vertelde me dat het een van de grootste worstelingen in haar leven was geweest om haar emoties uit te bannen en hoe ze, toen ze klaar was met het interviewen van de moeder van het jongetje, in haar auto stapte en moest overgeven. En ik begreep dat.'

Na weer door een zware redactie-afvaardiging te zijn doorgezaagd, gaf Cooke zich uiteindelijk gewonnen. Ze gaf het bedrog toe. Ontslag volgde, plus intrekking van de Pulitzer-prijs. Het journalistieke instituut dat de Washington Post was, had een gevoelige knauw gekregen. De redactie ging op kritisch zelfonderzoek. Bill Green, de ombudsman van de krant, kwam tot de slotsom dat het hyperambitieuze klimaat ter redactie de motor van Cookes bedrog was geweest. 'Er hangt een mythologische sfeer op de redactie', zei hij. 'Soms neemt deze de vorm van een ziekte aan. Jonge verslaggevers komen bij de krant in de verwachting een Watergate te vinden onder iedere steen waarover ze struikelen.'

RENÉ ZWAAP

Par 19/7.
Voor deelnemers Jamboree is Amsterdam verboden gebied

(Van een verslaggeefster)
DRONTEN - De eerste scouts marcheren al over het terrein, medewerkers leggen de laatste hand aan de tenten, het gras rond het Jamboree Monument wordt gemaaid en de eerste pionier-bouwwerken, bouwsels van hout en touw, verrijzen al.

Dinsdag is alles klaar voor de 18de World Jamboree. Rond de 25.000 scouts uit meer dan 150 landen zullen tien dagen pionieren, trektochten maken, zeilen, werken aan een beter milieu en vooral verbroederen op het driehonderd hectare grote terrein aan het Veluwemeer. Future is Now is het motto.

Een wereldjamboree is geen kinderspel. Koningin Beatrix verricht de officiële opening en de jeugd zal haar adviezen over verbetering van de wereldvrede via een satelliet-verbinding bespreken met Boetros Boetros-Ghali, de secretaris-generaal van de Verenigde Naties.

'Wij willen de Nederlandse samenleving laten zien wat scouting is,' zegt Aart van Soest, hoofd communicatie van de World Jamboree strijdvaardig. In de Flevopolder is daartoe een

eigen wereld verzezen. De inrichting van het terrein kostte zestien miljoen gulden. Gemeente Dronten, Walibi-Flevo, de provincie en het rijk betaalden dat.

Zesduizend vrijwilligers werken mee in de organisatie, vierhonderd van hen hebben een draagbare telefoon op zak. De vrijwilligers leggen toe op hun deelname: hun hulp kost hen 350 gulden. Eten, twee T-shirts en een polo zijn bij de prijs inbegrepen.

Een werkmaatschappij van Albert Heijn voorziet de tentenstad met eenzelfde inwonertal als Assen van leeftocht. Een greep: 25 ton groente, zes ton kaas, negentigduizend liter melk, tweentachtigduizend broden. De supermarkt, zeven dagen per week te bezoeken van negen tot negen, heeft de ruimste openingstijden van Nederland.

In de winkelstraat vindt de scout, die sinds 1973 geen padvinder meer heet, wasserette, souvenirshop met Delfts blauw en bloembollen, fotowinkel, bank en postkantoor.

Politie- en brandweertaken worden uitgevoerd door scoutingleden die hun vakantie hebben opgeofferd om op de

jamboree hun beroep uit te oefenen. Mocht er tijdens het zeilen, het nemen van de hindernissen van de Survival Track of het paragliden iets misgaan, dan staan tien EHBO-posten, een noodhospitaal en een tandartsbus klaar. Twintig kilometer noodwaterleiding voorziet negenhonderd toiletten en zeshonderd douches van warm en koud water.

Twaalfhonderd scouts uit voormalige Oostbloklanden en de Derde Wereld hoeven niet te betalen voor hun deelname aan de jamboree. De andere scouts betalen een bedrag dat afhankelijk is van het land van herkomst. Nederlandse scouts vallen in de duurste groep: twaalfhonderd gulden voor tien dagen Flevoland.

Eén kampeerterrein is niet gemengd. Daar slapen islamitische deelnemers op een veldje zonder dames. 'En na lang onderhandelen met verschillende landen,' zegt Van Soest, 'is besloten de excursie naar Amsterdam te schrappen. Veel landen hadden bezwaar tegen die stad. Amsterdam heeft nu eenmaal die reputatie van drugs en al te veel vrijheid.'

Elfjarige baart gezonde zoon

RIO DE JANEIRO - Een 11-jarig meisje in Serrana, een plaatsje in het zuidoosten van Brazilië heeft het leven geschonken aan een gezonde zoon. Het kind werd ter wereld gebracht met de keizersnede, omdat de baarmoeder van het meisje nog niet helemaal was volgroeid. Zij hield haar zwangerschap verborgen tot ze zeven maanden heen was. De vader was volgens het meisje een 45-jarige getrouwde man, die het plaatsje is ontvlucht.

AD 22.07.95

Echtpaar Jackson naakt op video NRC

LOS ANGELES, 31 JULI. Op een dit weekeinde voor het eerst vertoonde videoclip is de Amerikaanse popzanger Michael Jackson naakt te zien met zijn echtgenote Lisa Marie Presley. Volgens het weekblad Variety is de clip, die aanvankelijk een glimp van Jacksons geslachtsdelen liet zien, te elfder ure elektronisch bewerkt om hem voor een breder publiek acceptabeler te maken. De clip behoort bij het liedje *You are not alone*. (Foto AP)

Satelliet
22/7 - 20/7

Terug met 'HIS'tory' en een heuse echtgenote: Michael Jackson

1 - 2 - 3: MICHAEL JACKSON 19.00
TUURLIJK HEBBEN WE SEKS

Michael Jackson is 'hot stuff'. Dat was 'ie eigenlijk altijd, maar zelden was de 'hype' rond zijn persoon zo groot als de afgelopen tijd. Michael heeft namelijk zijn nieuwste dubbel-cd 'HIS'tory' gereleased. Eén schijfje vol oude hits en één schijfje met nieuwe songs die wellicht nog hits gaan worden. En Michael heeft er werk van gemaakt, in samenwerking met zijn platenmaatschappij wel te verstaan. Ettelijke miljoenen zijn er in de promotie van de dubbelaar gaan zitten. Om

maar niet te spreken over het bedrag dat in zijn nieuwste videoclip bij het nummer 'Scream' (een duet met zus Janet) is gestoken. Twee jaar geleden mag Michael dan zijn ingestort omdat de rechtszaak (tegen hem aangespannen door een twaalfjarige jongen die verkondigde dat hij seksueel misbruikt zou zijn door Michael) hem teveel werd. Het interview dat hij met echtgenote Lisa Marie Presley vorige maand gaf voor de Amerikaanse televisie, toonde een gerehabi-

liteerde en gelukkige 'king of pop'. Ook de dochter van de enige echte 'King' leek gelukkig met haar nieuwe status. Om alle twijfels aan deze verbintenis even weg te nemen verkondigde ze monter: 'Natuurlijk hebben we seks'. Gelukkig. Dat wilden we even weten. In een zuurstofstort? Hè nee, jongens, nou niet weer beginnen...
■ VH1

Michael Jackson alweer verdwenen van hitparade

DPA NEW YORK

Een tekenfilm-prinses heeft de 'koning van de pop' snel onttroond. Michael Jacksons nieuwe cd *HIS'tory* moest al na drie weken de eerste plaats op de Amerikaanse hitparades afstaan aan de soundtrack van Disney's film *Pocahontas*. Volgende week daalt hij al naar plaats vier op de *Billboards Charts*.

Het zit de Sony Music Entertainment Group niet mee. Vorig jaar moest het Japanse concern drie miljard gulden afschrijven op de aankoop van een Amerikaanse filmmaatschappij, vorige week verloor het zijn ontevreden Britse ster George Michael en nu lijkt de vijftig miljoen gulden kostende reclamecampagne voor *HIS'tory* onvoldoende op te leveren. Er zijn rond een miljoen exemplaren verkocht van de dubbel-cd. Het is het eerste album van Jackson sinds hij in 1993 werd beschuldigd van ontucht met kinderen.

Het is voor kenners van de markt nauwelijks een verrassing. Sony richt zich te veel op megasterren die het hoogtepunt van hun roem al achter zich hebben. Jackson stond in 1982 met zijn album *Thriller* 37 weken op nummer een. Zijn voorlaatste plaat, *Dangerous*, hield het maar vier weken aan de top vol.

De Amerikaanse marktlieder Warner Music pakt het heel anders aan en zet in op jonge bands zoals Hootie and the Blowfish en Green Day. Hun debuutalbums verkopen prima - van elk meer dan twee miljoen exemplaren. Nieuw bloed in de entertainment-branche betekent niet alleen een investering in de toekomst. Het levert ook klinkende munt op: de sterren ontvangen tot 20 procent van de omzet, de nieuwkomers 12 tot 14 procent.

Veronica bode 15/21-7-95
SHOWBIZ

REDACTIE: FRISO LEUNGE. BIJDRAGEN: JORIS VAN DEN B

Macaulay Culkin echt 'Home alone'
STRIJD OM FORTUIN

NEW YORK - Het kindsterretje Macaulay Culkin is de gevangene geworden van zijn roem. Hij kan het thuis niet uit door de meute fans die altijd de wacht houdt en in huis is de situatie onhoudbaar nu zijn ouders vechten om zijn miljoenen.

Wat intimi van de familie en de betrokken producers van de films met Macaulay Culkin al lang zagen aankomen, is nu openbaar geworden. Culkin, die met de comedy 'Uncle Buck'

debuteerde en daarna met films als 'Home Alone', 'Home Alone 2', 'Richie Rich' en 'Getting Even with Dad' een fortuin van 50 miljoen dollar verdiende, is de speelbal in een gevecht om de voogdij van zijn ouders, die nooit met elkaar getrouwd zijn. Pa Culkin beweert dat hij, en hij alleen, verantwoordelijk is voor het succes van Macaulay en ma beschuldigt pa ervan de carrière van haar zoon te schaden door zijn onuitstaanbare gedrag op de filmset, waar hij als co-manager van Macaulay niet vanaf gegooid kan worden. Het is moeilijk te geloven dat de ouders het om het zieleheil van de jongen te doen is. Beiden delen voor 15% in het honorarium van Macaulay en als voogd kan dat alzen maar meer worden.

Gevlucht naar Jacko

Macaulay heeft inmiddels de wijk genomen naar zijn vriend Michael Jackson, bij uitstek een persoon die zich kan inleven in de problemen waar Macaulay zich voor geplaatst ziet. (RK)